6 Aktivitetet Lidhur me Përfundimin 6

6.1 Masat për promovimin e 3R-ve, mundësia e prezantimit të masave dhe pikat që duhen marrë parasysh gjatë prezantimit

Masat për promovimin e 3RS, mundësia e futjes së masave dhe pika të merren parasysh kur të prezantuar janë paraqitur si më poshtë.

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
1.Reduktimi	Masat për prezantimin e veprimeve të reduktimit të mbetjeve të enteve publike dhe bizneseve nëpërmjet prezantimit të politikave dhe legjislacionit	■ Përgjegjësia e Zgjeruar e Prodhuesit (EPR)	Mbetjet e ngurta bashkiake	Metoda e propozuar nga OECD (Organizata për Bashkëpunimin dhe Zhvillimin Ekonomik). Kjo është një qasje e politikës ku përgjegjësitë e prodhuesve janë zgjeruar për trajtimin ose depozitimin përfundimtar të produkteve të përdorura, financiarisht apo fizikisht. ■ Në Japoni, si parime të përgjithshme, "Akti për Krijimin e Shoqërisë Orientuar drejt Riciklimit", i përshkruan përgjegjësitë e prodhuesit si më poshtë. ➢ Përmirësimi i jetëgjatësisë së produkteve/ambalazheve dhe përmirësimin e sistemit të riparimit. ➢ Planifikimi i dizajnit të produktit/ ambalazhit, etiketimi i materialit, dhe parandalimi i komplikimeve të produkteve/ ambalazheve për të penguar shkatërrimin. ➢ Marrja e materialit të riciklueshëm nga produkti/ambalazhi dhe ripërdorimi. ■ Gjermani: Duales Systeme Deutchland (Sistemi i Dyfishtë Gjerman): Sistem që detyron prodhuesit e ambalazheve të krijojnë një sistem pritje dhe menaxhimi	■ Dizajni institucional (vendimi për mbetjet e synuara, metoda e financimit) ■ Legjislacioni ■ Bashkëpunimi me industrinë e fushës	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri.

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
				mbetjesh që lidhen me produktin.		
		■ Edukimi në shkollë	Mbetjet e ngurta bashkiake	Prezantimi i edukimit mjedisor në kurrikula për përhapjen e ndërgjegjësimit lidhur me çështjet e sotme të mjedisit, përfshirë mbetjet dhe rëndësinë e mbrojtjes së mjedisit.	■ Sistemi i edukimit ■ Përgatitje kurrikule ■ Zhvillimi i burimeve njerëzore ■ Përgatitje materiali për mësim	Është i parakohshëm ndryshimi i sistemit të edukimit.
	Masat e marra nga pushteti vendor për pakësimin e mbetjeve	■ Tarifimi i shërbimit të mbetjeve bazuar në sasinë e prodhuar	Mbetjet e ngurta bashkiake	Detyrimi i shkarkimit të mbetjeve në qese të përcaktuara. Prodhuesit e mbetjeve (familjet) zhvishen nga tarifa e shërbimi nëpërmjet blerjes së qeseve të caktuara të cilat përfshijnë edhe koston e shërbimit të mbetjeve. Kjo mund të sigurojë stimuj për prodhuesit e mbetjeve për të pakësuar prodhimin e tyre.	■ Kërkon mirëkuptimin dhe bashkëpunimin e prodhuesve të mbetjeve ■ Vendosja e çmimit në qeset e caktuara ■ Mbikëqyrje dhe udhëzime për të ndaluar shkarkimin me çanta të tjera nga ato të përcaktuara ■ Vendosja e sistemit të pakicës për çantat e caktuara dhe të sistemit të shitjes së grumbullimeve ■ Ndryshim nga sistemi i sotëm i grumbullimit të tarifës.	Nuk është i lehtë ndryshimi i sistemit të tanishëm kur shumë nga njësitë vendore e mbledhin tarifën e shërbimit të mbetjeve bashkë me faturat si ajo e ujit për të garantuar grumbullimin.
		■ Aktivitete për rritjen e ndërgjegjësimit të publikut	Mbetje të ngurta bashkiake	Nxitja vullnetarizmit për pakësimin e mbetjeve duke rritur njohjen e situatës/rëndësisë së tanishme të pakësimit të mbetjeve dhe ndërgjegjësimit mjedisor përmes fushatave të ndërgjegjësimit publik nga qeveritë vendore,	■ Zhvillimi i programeve ■ Financimi ■ Krijimi i kuadrit të zbatimit	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
		■ Programi i të mësuarit nga eksperienca për pakësimin e mbetjeve ■ Edukimi në shkolla		edukimit në shkolla dhe mbështetjes së aktiviteteve të organizatave të lidhura me të. ■ Objektivi: publiku, studentët, pronarët e bizneseve ■ Mjetet: internet, postera, broshura dhe programe ndërgjegjësimi nëpërmjet medias ■ Raste, Metoda: fushata, ngjarje	■ Bashkëpunimi me organizatat dhe aktivitetet përkatëse	
	Pakësimi i mbetjeve nëpërmjet rritjes së ndërgjegjes dhe vullnetarizmit nga publiku dhe biznesi	■ Zakoni i përditshëm për të mos blerë produkte që tentojnë të prodhojnë mbetje, dhe më jetëgjatë ■ Përzgjedhja e produkteve miqësore me mjedisin ■ Lëvizja "Çanta ime" (çanta pazari të ripërdorshme)	Mbetje të ngurta bashkiake	Nxitja vullnetarizmit për pakësimin e mbetjeve duke rritur njohjen e situatës/rëndësisë së tanishme të pakësimit të mbetjeve dhe ndërgjegjësimit mjedisor përmes fushatave të ndërgjegjësimit publik nga qeveritë vendore, edukimit në shkolla dhe mbështetjes së aktiviteteve të organizatave të lidhura me të.	■ Aktivitete të ndryshme si për ndërgjegjësimin e publikut, edukimin në shkolla	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri
		■ Sistemi i etiketimin Eco	Mbetje të ngurta bashkiake	Ekzistojnë sisteme të ndryshme etiketimi si EU Eco label (BE), Eco mark (Japoni) dhe Blue Angel (Gjermani). Etiketimi EU Eco është një sistem që certifikon produktet që kënaqin kushtet mjedisore.	■ Etiketimi varet nga bizneset, edhe pse mund të ndihmojë për dallimin e produkteve ■ Nevojitet për të rritur njohuritë e konsumatorit	Megjithëse përdorimi i etiketave varet nga kompanitë, qeveria mund të ofrojë mbështetje. Nxit për produktet e importit Mbështetje për certifikimin e

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
				Nëpërmjet këtij sistemi, si kërkesa dhe furnizuesi mbështeten nga kontributet e kompanive të promovimit për mbrojtjen e mjedisit, ndërsa i bëjnë me dije konsumatorit që produkti është miqësor me mjedisin. Zbatimi, certifikimi janë bërë nga trupat certifikuese Ecolabel të BE, ku prodhohen / shiten produktet.		produkteve vendas Mbështetje për rritjen e ndërgjegjes së konsumatorit
		■ Zhvillimi i produkteve miqësor me mjedisin	Mbetje të ngurta bashkiake	Pakësimi i kontejnerëve dhe paketimit, përhapja e produkteve të rimbushëm dhe projektimi i produkteve orientuar drejt riciklimit.	■ Diferencimi i produkteve të ndërgjegjshëm për mjedisin ■ Ndërgjegjësimi i konsumatorëve	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri.
2.Ripërdorim	Pakësimi i mbetjeve nëpërmjet rritjes së ndërgjegjes dhe vullnetarizmit nga publiku dhe biznesi	■ Tregu i mallrave të lira	Mbetje të ngurta bashkiake	Organizimi i pazarit të gjerave të lira në bashkëpunim me OJQ-të dhe shoqërinë civile ku publiku mblidhet për ti shitur njëri-tjetrit atë që nuk i nevojitet ose që riciklohet, me çmim të lirë.	■ Rritja e ndërgjegjësimit publik ■ Bashkëpunimi me organizatat e interesuara ■ Përcaktimi i kuadrit të zbatimit ■ Mbështetje nga qeveria vendore	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri
		■ Zhvillimi i produkteve që mund të riparohen lehtë dhe forcimi i ndjenjës publike për të riparuar dhe ripërdorur	Mbetje të ngurta bashkiake	Zhvillimi i produkteve që mund të shkëmbehen dhe riparohen lehtësisht. Zgjerimi i shërbimit të riparimit dhe shkëmbimit. Përhapja e aktiviteteve për nxitjen e shkëmbimit dhe riparimit.	■ Diferencimi i produkteve të ndërgjegjshëm për mjedisin ■ Rritja e ndërgjegjes së konsumatorit ■ -Rritja e ndërgjegjes së publikut	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri.

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
		■ Shpërndarja e kontejnerëve të kthyeshëm	Mbetje të ngurta bashkiake	Kontejnerët e kthyeshëm, grumbullohen pas konsumit në dyqanet e shitjes dhe ripërdoren nga prodhuesit e pijeve. Kontejnerët e kthyeshëm janë praktikë për pakësimin e mbetjeve sepse nuk prodhojnë mbetje si ambalazhuesit njëpërdorimësh. Në Japoni, shumica e shisheve të kthyeshme janë ato të birrës dhe pijeve. Në Gjermani, përdoren gjithashtu shishet e kthyeshme PET përveç atyre të qelqit. Ajo tregon kthyeshmërinë (Mehrweg) me një shigjetë në etiketë që të dallohet lehtësisht nga konsumatorët. Gjithashtu, grupi i punës për të kthyeshmet (Arbeitskreis Mehrweg GbR) po promovon sistemin fakultativ të etiketimit.	■ Bashkëpunim ndërmjet industrisë ■ Diferencimi i kompanive të bashkuara ■ Rritja e ndërgjegjes së publikut	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri.
3.Riciklim	1)Riciklim në Vend (Vetë-depozitim)	■ Ushqim për bagëti	Mbetje kuzhine nga familje	Riciklimi i mbetjeve të kuzhinës nga familjet si ushqim për bagëtitë dhe parandalimi i prodhimit të mbetjeve.	■ Vëzhgimi mbi sasinë e prodhuar të mbetjeve dhe gjendja e tanishme e prodhimit / shkarkimit të mbetjeve dhe studimi i fizibilitetit mbi kompostimin në zonat e banuara në nivel komune ■ Vëzhgimi mbi sasinë e prodhuar të mbetjeve dhe gjendja e tanishme e prodhimit / shkarkimit të mbetjeve dhe studimi i fizibilitetit mbi	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri
		■ Kompostim	Mbetje kuzhine nga familje, degë të krasitura, mbetje bujqësie	Ripërdorimi i mbetjeve të kuzhinës së familjeve, degët e krasitura dhe mbetjet e bujqësisë për kompostim dhe moszbrazja e mbetjeve.		

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
					kompostimin në zonat pa shërbim grumbullim mbetjesh.	
	2) Riciklim jo në vendi Riciklim Materiali	Ndarja dhe grumbullimi i burimeve i) zbrazje e përzier → objekt për ndarje → tregu i materialeve të ricikluara Ndarja dhe grumbullimi i burimeve ii) Ndarja në 2 kategori (organike dhe të tjera) -Organike: landfill -Të tjera: objekt për ndarje → tregu i materialeve të ricikluara	■ Plastikë (PET, Polietilene, poliestër) ■ Letër -Karton -Letër tjetër ■ Metale -Alumin -Hekur	Riciklim materiali ■ Plastika: Përpunimi i materialit të ricikluar si pellush dhe toptha të marra përmes shkrirjes së polietilenit film ose copëzimit të polypropylene dhe plastikës ■ Letër: Riciklues → tentativë pikë grumbullimi → tregtar i ndërmjetëm, kompani ndarje → kompani letre ■ Metale: Të mbledhura, të ndara e të shkrira ■ Shishe Shishe qelqi: shishet e grumbulluara ndahen sipas tipeve, lahen, i hiqet etiketa dhe i shiten kompanive të specializuara në varësi të përdorimit. Copa qelqi, prodhim qelqi: grumbullimi, largimi i materialit tjetër, ndarja e qelqit me ngjyrë dhe shkrirja	■ Vëzhgim i tregut të materialeve të ricikluesshme ■ Vlerësimi social i grumbulluesve të mbetjeve ■ Prezantimi i zbrazjes së ndarë ■ Mirëkuptimi dhe bashkëpunimi i banorëve ■ Krijimi i sistemit të grumbullimit ■ Instalim pajisje zbrazje ■ Instalim pajisje grumbullimi ■ Ndarje dhe akumulim (koordinim ndërmjet	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri Vlerësim dhe përzgjedhje e: i), ii), iii)

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
		Ndarja dhe grumbullimi i burimeve iii) Sipas kategorisë (organike, letër, plastike, metale, shishe) - Organike: landfill - Të tjera: objekt për ndarje → tregu i materialeve të ricikluara			ricikluesve privatë) ■ Sistemi i tarifës së shërbimit të mbetjeve ■ Krahasimi i kostos (rritja e kostos nga grumbullimi dhe reduktimi i kostos nga reduktimi i depozitimit)	
		Sistemi i depozitimit	Ambalazhet e pijeve	Detyrimi për të shtuar 25 cent depozitë për ambalazhet njëpërdorimësh për birrë, ujë mineral dhe pije me gaz që nga Janari 2003 në Gjermani. Më pas, këto pije janë zgjeruar si vijon; Birrë dhe pije që përmbajnë alkool ■ Ujë mineral (me/pa gaz) ■ Pije të lehta (me/pa gaz) ■ Pije alkoolike të përziera Sistemi Gjerman i depozitimit (Deutsche Pfandsystem GmbH: DPG) u prezantua si një sistem kombëtar i unifikuar.	■ Bashkëpunimi ndërmjet industrisë ■ Zhvillimi i sistemit ■ -Diferencimi i kompanive të bashkuara ■ Rritja e ndërgjegjes së konsumatorëve	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri.
		Përdorimi si pleh (kompostimi)	Mbetje familjare kuzhine Mbetje nga	Një mënyrë për trajtimin e mbetjeve organike nga dekompozimi i mbetjeve në mënyrë që ti kthehet tokës pa dëmtuar mjedisin duke përdorur veprimtarinë e mikrobeve që	■ Tregtueshmëria ■ Përdorimi dhe cilësia ■ Përputhshmëria me legjislacionin që lidhet	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
			tregtia Mbetje nga kositja e lëndinave Degët e krasitura	ekzistojnë në natyrë. Ka metoda kompostimi vetëm me mbetje familjare kuzhine ose degë të krasitura dhe metoda për përzierjen me llum nga impiantet e trajtimit të mbetjeve njerëzore ose mbetjeve të kafshëve. ■ Pakësimi i konsiderueshëm i sasisë së trajtuar të mbetjeve ■ Rritja e ndërgjegjësimit të publikut dhe biznesit ■ Pengesa lidhur me fenë	me bujqësinë ■ Krahasimi i kostos (rritja e kostos nga grumbullimi dhe reduktimi i kostos nga reduktimi i depozitimit)	
		Përdorimi si ushqim për bagëtitë	Mbetje kuzhine Mbetje pazari Mbetje restoranti	Një mënyrë për të prodhuar ushqim pluhur kafshësh nga ngrohja, tharja dhe përshtatja e përmbajtjes së vajit dhe yndyrës. Ushqim prodhuar nga mbetjet e freskëta dhe homogjene organike është quajtur "ushqim mbetjesh ushqimore (ushqim eko)". Është e rëndësishme që mbetjet stok të ushqimeve nuk përkeqësohen i) restorant→ ii) fabrikë ushqimi→ iii) fermerë bagëtish →i) restorant	■ Vëzhgim tregu ■ Efektiviteti i pakësimit të mbetjeve ■ Ndërgjegjësimi i publikut dhe biznesit mbi riciklimin ■ Pengesa në lidhje me fenë ■ Përputhshmëria me legjislacionin që lidhet me bujqësinë	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri
		Copëzimi	Mbetje të kositjeve të lëndinave Degët nga krasitjet	Një mënyrë për të prodhuar ashkla duke përdorur makineri. Ky është një proces vetëm për degët e dala nga krasitja. Ashklat shfrytëzohen si mbulesë për tokën, material për dysheme, material për jastëk, material për shtrat për bagëtitë, ushqim për karbonizim, ushqim për letër, lëndë djegëse për bojler, dhe ushqim për biogazit. Ajo është përdorur edhe për kompostim së bashku me	■ Përzgjedhja e mbetjeve të synuara ■ Efektiviteti për pakësimin e mbetjeve ■ Përdorimi i ashklave ■ Zhvillimi i sistemit të grumbullimit për mbetjet e synuara	Është i mundshëm prezantimi në Shqipëri

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
				mbetjet organike.		
		Përdorimi për grumbullim biogaz	Mbetje kuzhine Mbetje tregu Mbetje nga kositje fushe	Një mënyrë për të dekompozuar mbetjet dhe për të mbledhur biogaz të përbërë kryesisht nga gaz metan dhe dioksid karboni, duke përdorur bakteret metanogjenike në kushte anaerobe. Biogazi përdoret për prodhimin e energjisë me motorët me gaz, mikroturbinë me gaz dhe karburant-qelizash, si dhe përftim nxehtësie. Ka edhe mënyra për të përdorur biogazin për automjetet si zëvendësues i karburantit fosil. Mbetjet e fermentuara janë ndarë në të lëngshme dhe llum, dhe janë përdorur si pleh organik dhe pleh i lëngët (rasti i rrallë).	■ Përzgjedhja e teknologjisë së trajtimit ■ Cilësia e grumbullimit të gazit bio ■ Metoda zbrazjes dhe grumbullimit ■ Krahasimi kostos (rritja e kostos nga grumbullimi / prodhimi dhe reduktimi i kostos nga reduktimi i depozitimit) ■ Trajtimi mbetjeve ■ Efektiviteti për pakësim mbetjesh ■ Teknikat e funksionimit dhe mirëmbajtjes ■ Financimi i funksionimit dhe kosto e mirëmbajtjes	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri
	Riciklimi Termik	Karbonizimi	Mbetje të djegshme	Një mënyrë për të prodhuar karbon nga djegia e mbetjeve në kushte pa oksigjen ose të ulët (vetëm përmbajtja e karbonit mbetet). Karbonit i prodhuar është përdorur si karburant shtesë në stacionin e energjisë termike për zëvendësimin e karburantit fosil dhe fabrikës së çimentos, apo si agjent reduktues plotësues në fabrikë çeliku të zëvendësojë koksin.	■ Përzgjedhja e teknologjisë së trajtimit ■ Përdorimi dhe cilësia e produktit ■ Krahasimi i kostos (rritja e kostos nga funksionimi /	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
				Është e nevojshme gjetja e blerësve, për shkak se blerësit janë të kufizuar.	mirëmbajtja dhe reduktimi i kostos nga reduktimi i depozitimit) ■ Efektiviteti për pakësimin e mbetjeve ■ Teknikat e funksionimit dhe mirëmbajtjes ■ Financimi kostos së funksionimit dhe mirëmbajtjes	
		Përdorimi për produkte lëndë djegie të ngurta	Djegie mbetjesh	Një mënyrë për të prodhuar lëndë djegëse të ngurtë nga ngjeshja e mbetjeve gjatë shtimit të nxehtësisë. Karburanti i prodhuar quhet RDF (Refuse Derived Fuel), dhe përdoret si karburant për impiantet e prodhimit të energjisë dhe kaldajat. Është e nevojshme gjetja e blerësve, pasi ata janë në numër të kufizuara.	■ Teknikat e prodhimit ■ Përdorimi dhe cilësia e produktit ■ Krahasimi i kostos (rritja e kostos nga funksionimi / mirëmbajtja dhe reduktimi i kostos nga reduktimi i depozitimit) ■ Efektiviteti për pakësimin e mbetjeve ■ Teknikat e funksionimit dhe mirëmbajtjes ■ Financimi i kostos së funksionimit dhe mirëmbajtjes	Është i parakohshëm prezantimi në Shqipëri
		Djegie	Djegie	Mënyrë për të stabilizuar dhe për të zvogëluar	■ Përzgjedhja e	Është i parakohshëm

Kategoria		Përqasje / teknologjia	Mbetjet e synuara	Përshkrim i përgjithshëm	Pikat që duhen marrë parasysh	Mundësia në Shqipëri
		(rikuperim nxehtësie)	mbetjesh	vëllimin/peshën e mbetjeve nga djegia e degëve të krasitura dhe të mbetjeve organike së bashku në temperaturë të lartë. Nxehtësia e prodhuar është përftuar përmes kaldajave dhe përdoret për prodhimin e energjisë termike dhe para-ngrohje. Me furrë shkrirje me gaz, mbetjet janë dekompozuar në gaz të djegshëm dhe karbit në furrën me më shumë se 13000C dhe fitohet një copë metali i shkrirë. nxehtësia e prodhuar është përftuar dhe përdoret në të njëjtën mënyrë si impiantet e djegies. Ekziston nevoja për të krijuar një mënyrë për të shfrytëzuar llumin e shkrirë.	metodës së djegies ■ Përdorimi i energjisë së rikuperuar ■ Krahasimi i kostos (rritja e kostos nga funksionimi / mirëmbajtja dhe reduktimi i kostos nga reduktimi i depozitimit) ■ Efektiviteti për pakësimin e mbetjeve ■ Teknikat e funksionimit dhe mirëmbajtjes ■ Financimi i kostos së funksionimit dhe mirëmbajtjes ■ NIMBY (Not Install My Back Yard – Mos i Instalo në Kopshtin Tim)	prezantimi në Shqipëri

6.2 Seminare dhe Workshops

6.2.1 Seminar mbi Studimi Kombëtar i Menaxhimit Të Mbetjeve Të Ngurta PËR NjQV (26 shkurt 2015)

A Qëllimi i Seminarit

Seminari "Kuptimi i Situatës së Tanishme dhe Reflektimi mbi Menaxhimin e Mbetjeve në të Ardhmen në Shqipëri" u organizua nga MM në bashkëpunim me EEJ, dhe synonte organizatat qeveritare të përfshira në menaxhimin e mbetjeve, personelin e përfshirë në menaxhimin e mbetjeve, personelin përgjegjës të menaxhimit të mbetjeve në qeveritë vendore dhe OJQ-të relevante, për qëllimet si më poshtë vijon:

Qëllimi 1: Ndarja e rezultatit të Studimit të Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta dhe rritja e kuptimit mbi situatën e tanishme të MMN në Shqipëri.

Qëllimi 2: Të ketë një kuptim të përbashkët në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me përmirësimin e administratës publike lidhur me MMN në nivel kombëtar dhe lokal të qeverisjes, dhe për të shkëmbyer mendime në lidhje me veprimet që duhet të ndërmerren.

B Përshkrimi i Seminarit

B.1 Data and Koha

Seminari u mbajt më 26 Shkurt, 2015, nga ora 9:30 deri 12:30 te Tirana International Hotel, në Tiranë.

B.2 Pjesëmarrësit

Në total u ftuan 82 organizata që përfshinin zyrtarët që merren me MMN në nivel qëndror, nivel lokal (duke përfshirë bashkitë të cilat pritet të formohen pas konsolidimit të reformës territorale dhe komunat në të cilat do të zhvillohen Projektet Pilot) gjithashtu edhe OJQ që janë duke implementuar aktivitete të lidhura me menaxhimin e mbetjeve dhe donator. Pjesëmarrësit e pranishëm ishin 64 nga 42 organizata, të paraqitur në tabelën e mëposhtme.

Tabela 44: Lista e pjesëmarrësve

Organizatat pjesëmarrëse		Nr. i pjesëmarrësve
Qeveria Qëndrore	Ministria e Mjedisit	3
	Agjensia Kombëtare e Mjedisit	1
	Agjensia Rajonale e Mjedisit	1
	Drejtoria Rajonale e Mjedisit	1
	Ministria e Zhvillimit Urban	1
	Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës	1
Qeveria Vendore	Qark (6 qarqe)	8
	Bashki (22 bashki)	32
	Komunë (Komuna Bushat and Pojan)	3
Të tjerë	OJQ / Donator (5 organizata)	5
	EEJ	7
Totali	42 organizata	63

B.3 Axhenda

Axhenda e Seminarit paraqitet si më poshtë. EEJ prezantoi rezultatin e Studimit Kombëtar të

Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta dhe formuloi Rrymën e Mbetjeve, e cila u vijua me diskutime nga të pranishmit.

Tabela 45: Programi i Seminarit

Ora	Përmbajtja	Shënime
9:00-9:30	Regjistrimi	
9:30-9:50	Fjala e Hapjes	MM, EEJ
9:50-11:15	➢ Prezantimi i rezultatit të studimit kombëtar të MMN ➢ Pyetje dhe Përgjigje/ Diskutime	EEJ
11:15-11:30	Pushim i shkurtër	
11:30-12:30	➢ Prezantimi i Rrymës së Mbetjeve ➢ Pyetje dhe Përgjigje/ Diskutime	EEJ
12:30	Fjala e Mbylljes	

C Përmbajtja e Prezantimit

C.1 Studimi Kombëtar i Menaxhimit të Mbetjve të Ngurta

Bazuar në rezultatin e nxjerr nga Studimi Kombëtar i Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta, çështjet e mëposhtme u përmblodhën në prezantim;

- Situata e tanishme e Strategjisë Kombëtare të MMN, Plani Kombëtar i MMN
- Situata e tanishme e MMN në NjQV
- Rekomandime të EEJ për përmirësim të MMN

C.2 Rryma e Mbetjeve

Prezantimi i Rrymës së Mbetjeve përfshiu çështjet e mëposhtme:

- Koncepti i Rrymës së Mbetjeve
- Nevoja për Rrymën e Mbetjeve
- Si të zhvillojmë Rrymën e tanishme të Mbetjeve
- Çfarë duhet marrë në konsideratë gjatë zhvillimit të Rrymës së Mbetjeve në të ardhmen.

D Pyetje dhe Përgjigje/ Diskutime

Pas çdo prezantimi, Pyetje, Përgjigje dhe diskutime u zhvilluan mbi çështjet e paraqitura. Temat kryesore të diskutuara paraqiten si më poshtë.

D.1 Mbi Projektin në përgjithësi

- Çfarë lloj mbështetje presin NjQV-të nga qeveria qëndrore? (nga EEJ)
- NjQV-të nuk kanë domosdoshmërisht mungesë të vullnetit për të vepruar, por shpesh mungesa e buxhetit është problem kryesor. Shumë projekte të financuara nga donatorët përqëndrohen në qytete të mëdha dhe më shumë vëmëndje duhet t'i jepet NjQV-ve më të vogla. Aktivitete të bashkëpunimit me qeveritë qendrore të tilla si seminare dhe trajnime do të jetë i vlerësuar në prag të reformës territoriale të njësive të qeverisjes vendore (nga Bashkia Ballsh)

- Çfarë përfitimesh mund të presin një NjQV nga ky Projekt? (Qarku Durrës)
- Në këtë projekt, përfitimet e drejtpërdrejta do të pritet në njësitë e qeverisjes vendore zgjedhur si pjesë të projektit pilot, ndërsa NjQV-rë e tjera do të përfitojnë në mënyrë të tërthortë në formën e Udhëzuesit 3R dhe shfrytëzimin e tij. (EEJ)

D.2 Reforma territorial dhe MMN

- Jo vetëm mbetjet bashkiake por edhe mbetjet industriale dhe ujërave të ndotura nga industria e naftës janë duke shkaktuar problem të rëndësishëm mjedisor dhe ndikojë në bujqësinë e zones. Pritet që një njësie më të madhe të qeverisjes vendore do ti duhet për të menaxhuar mbetjet në zonë pas reformës territoriale, por realisht, njësi më të vogla do të jenë më të përshtatshme duke marrë parasysh vështirësitë aktuale në menaxhimin e NjQV-ve në niveleve të ndryshme të menaxhimit.
- Në vendet në zhvillim, ku ne shpesh punojnë, një projekt zakonisht kryhet nën një parim që së pari konsiderohet 1) të ketë venddepozitim të përshtatshëm, 2) mbledhja e duhur mbetjeve. Vetëm pasi këto janë arritur dhe 3) ndarja e mbetjeve dhe 4) lanfill janë për t'u konsideruar. Në rastin e Shqipërisë gjithashtu, do të ishte më mirë për të filluar, pas reformës territoriale, me reduktimin vendeve të shkarkimit duke vendosur për një vend shkarkimi, të cilat mund të jenë një nga vendet ekzistuese, dhe të vazhdohet hap pas hapi. (EEJ)

D.3 Venddepozitimet përfundimtare

- Venddepozitimi përfundimtar në Qarkun e Durrësit i shërben 200,000 banorëve të qarkut dhe 3 komunave të qarkut tjetër dhe është parashikuar të arrijë kufirin e saj të kapacitetit deri në vitin 2015. Venddepozitimi përfundimtar është gjithashtu një çështje e rëndësishme. (Qarku Durrës)
- Fokusi i Projektit është 3R. Ndërsa MM është përgjegjëse për politikbërjen në lidhje me venddepozitimet përfundimtare, Ministria e Zhvillimit Urban është gjithashtu përgjegjëse e tyre. (EEJ)
- Sipas rezultatit të studimit kombëtar, 73% e NjQV-ve kanë venddepozitime brenda territorit të tyre dhe vetëm 7% përdorin landfill. Egzistenca e venddepozitimeve të ligjshme (miratuar nga qeveria) nuk do të thotë domosdoshmërisht që nuk ka problem. Përcaktimet e "ligjshme" apo "e paligjshme" dhe kuptimin e ligjshmërisë duhet të rikonsiderohet.
- Kosto për landfill dhe kosto për transportin duhet të konsiderohen të ndara. Kostoja e transportit duhet të jetë e ndryshme dhe të përballohet nga çdo NjQV sipas distancës së saj nga landfill. Sidoqoftë kosto e trajtimit në landfill duhet të jetë e njëjtë për çdo NjQV, ndaj MM duhet të ndërhyjë për të përcaktuar një kosto të rregulluar në nivel kombëtar. Për më tepër tarifa e Landfill duhet të jetë më e lartë. Mbetje të vlefshme të përfshira në mbetjet e shkarkuara janë përgjithësisht të grumbulluara nga mbledhësit e materialeve të riciklueshme përpara se të mbërrijnë në lanfdfill, ndaj nuk pritet të fitohet ndonjë e ardhur nga riciklimi në vend (Komuna Bushat).

D.4 Riciklimi dhe Ndarja

- Prej disa muajsh një çeshtje kritike po ndodh në Elbasan. Pas konsultimeve me MM, një objekt incinerimi është duke u ndërtuar me një kapacitet trajtimi prej 120-150 ton / ditë. Në qoftë se një çështje që duhet të konsiderohen, është e nevojshme për të

prezantuar sistemin e ndarjes në burim të mbetjeve, të tillë si sistemin me 3 kosha për të promovuar riciklimin (Bashkia Elbasan).

- MM ka bërë tashmë një vendim që mbetjet e vlefshme të ndahen në burimet gjeneruese, për higjienë dhe arsye financiare.
- Gjëja e parë që duhet bërë është kuptimi i situatës së tanishme në mënyrën e duhur. Ndarja në burim është e preferueshme në terma afatgjatë, por është shumë e vështirë të ndryshohet situata e tanishme. Është më e përshtatshme të kuptojnë situatën me anë të Rrymës së Mbetjeve dhe të zhvillohet një plan për të ardhmen bazuar në të. (EEJ).
- Ka patur disa prova të ndarjes së mbetjeve në burim në disa qytete të tilla si në Shkodër, Bushat, Lezhë e kështu me rradhë, por asnjë prej tyre nuk ka qënë i suksesshëm. Në mënyrë që të ketë sukses është i nevojshëm ndërgjegjësimi publik. (Komuna Bushat)
- Problem për NjQV është mungesa e buxhetit. (Bashkia Ballsh)
- MM pret që të ketë propozime nga NjQV. NjQV zhvillojnë dhe miratojnë planet e tyre dhe më pas mund të shkojnë me propozime për tu konsultuar dhe kërkuar buxhet nga Ministria (MM)
- Të dyja janë të nevojshme, ndërsa qeveria qendrore dhe NJQV-të bëjnë kompromis dhe të ndajnë çështjet e njëri-tjetrit (EEJ)

Z. Abeshi, Drejtor i Përgjithshëm, MM, duke mbajtur fjalën e hapjes

Skenë e seminarit

Pjesëmarrësit duke dëgjuar prezantimin e EEJ

Një skenë nga Pyetje dhe Përgjigje

Zyrtar i MM duke bërë komente.

Pjesëmarrëse duke bërë komente.

E Përshtypje nga pjesëmarrësit në Seminar

Për pjesëmarrësit në Seminar u shpërndan pyetësor. Më poshtë jepen dhe përshtypjet e tyre

E.1 Përmbajtja e seminarit dhe përmbajtja e preferuar në seminaret e ardhshme

- Përmbajtja e seminarit ishte e rëndësishme për ata që merren me menaxhimin e mbetjeve, dhe pasqyroi gjëndjen aktuale të MMN në Shqipëri bazuar në të dhënat e nxjerra nga studimi (pjesëmarrësit në përgjithësi)
- Në seminaret e ardhshme, mekanizmi financiar dhe metodat e menaxhimit, në mënyrë që të mbledhë informacion në lidhje me MMN nga njësitë e qeverisjes vendore janë të nevojshme. (Organizata të qeverisjes vendore)
- Mekanizmi i mbështetjes nga qendra, raste të veçanta të veprimtarisë, praktikave të mira, aktivitete sensibilizuese publike, sistemi i zbatimit të shërbimeve të pastrimit pas reformës territoriale janë kërkuar në seminaret e ardhshme (NjQV)
- Priten diskutime mbi metodat specifike të ndarjes dhe riciklimit. Ndarja kërkon ndërgjegjësimin e publikut dhe seminaret të ardhshme duhet të përqëndrohen edhe në metodat specifike të ndërgjegjësimit publik. (NjQV)
- MMN në rajone të tjera, përmbajtja e bazuar në raste të veçanta, çështjet aktuale që ndodhin gjatë zbatimit të Projektit (Qeveria Qëndrore dhe NjQV)
- Diskutim mbi iniciativat për të përmirësuar bashkëpunimin mes qeverisë qendrore dhe vendore. (NjQV, OJQ).

E.2 Diskutime të tjera mbi çështjet aktuale të MMN

- Meqenëse është e vështirë për të marrë të dhëna të sakta për mbetjet në nivelin e zbatimit të organizimit, është i nevojshëm asistimi për të zhvilluar një udhëzues për mbledhjen, transportin dhe trajtimin (Organizata të qeverisjes qëndrore).
- Kërkohet rritje e ndërgjegjësimit publik, nisur nga problemet që hasen për ndarjen e mbetjeve dhe 3R-në.
- Edhe nëse fillon ndarja e mbetjeve, mungesa e sistemit të depozitimit të ndarë të mbetjeve dhe teknologjia e riciklimit do të çoj që mbetjet të trajtohen të gjitha njësoj. (NjQV).
- Eshtë e vështirë grumbullim i tarifës së pastrimit. (Komunë).
- Infrastruktura e pamjaftueshme, mungesa në kontenierë, infrastruktura e

pamjaftueshme për grumbullim të ndarë, vjetërsimi i mjeteve të grumbullimit, mungesa të makinerive në venddepozitim, etj. Çështja e venddepozitimit përfundimtar (pagesa e tarifës së trajtimit) është gjithashtu një çështje e rëndësishme (NjQV).

- Financa të pamjaftueshme, mungesa e mekanizmit teknik dhe ligjor për MMN, mungesa e burimeve njerëzore në fushën e MMN (NjQV, OJQ).

F Rezultate të Seminarit

Në Seminar EEJ ndau njohuritë mbi gjëndjen e tanishme të MMN në Shqipëri dhe prezantoi konceptin bazë të Rrymës së Mbetjeve.

Mund të konsiderohet si një arritje pasi që përmes seminarit organizatat qendrore qeveritare, të cilat janë politik bërës për MMN, dhe njësitë e qeverisjes vendore, të cilat janë zbatuesit e MMN, u takuan së bashku dhe të ndan kuptim të përbashkët të gjëndjes së tanishme.

Është provuar që Rryma e Mbetjeve është shumë e rëndësishme për të kuptuar situatën e tanishme dhe për përmirësim të MMN, si rezultat i studimit mbarëkombëtar. Sidoqoftë, është një koncept i ri për qeverinë Shqipëtare, gjithashtu në nivel vendor, ndaj është e nevojshme për të përmirësuar të kuptuarit e tyre me anë të seminareve, dhe të marrin në konsideratë metoda për të futur në çdo NjQV, zhvillimin e sistemit mbështetës në nivel kombëtar, si dhe zhvillimin e kapaciteteve të NjQV-ve.

Gjatë diskutimeve, si në nivel kombëtar dhe nivel lokal sfida dolën në pah. NJQV-të përmendën çështjet e përmirësimit të ndërgjegjësimit publik, ndërsa bashkitë më të vogla dhe komunat vunë në dukje se mungesa e përkrahjes dhe financave kanë bërë të vështirë ndërmarrjen e masave. Nga ana tjetër, niveli qendror ka vështirësi për të kuptuar nevojën aktuale për mbështetje dhe buxhet në nivel lokal, dhe kërkoi për njësitë e qeverisjes vendore propozime proaktive dhe konsultime.

Pritet që implementimi i Projekteve Pilot gjatë Projektit do të ofrojë metoda për aktivitetet për përmirësimin e ndërgjegjësimit publik dhe përvojat dhe praktikat e mira të të krijuara do të ndahet nëpërmjet seminareve dhe raste të tjera me njësitë e qeverisjes vendore.

Seminari siguroi një mundësi të mirë për komunikim mes qeverisë qendrore dhe lokale, që do të jetë hapi i parë përpara për bashkëpunim mes tyre. Raste të tilla mund të jenë efektive në shpërndarjen e Udhëzuesit 3R i cili do të formulohet nga Projekti.

6.2.2 Seminar mbi Draft Udhëzuesin 3R (12 Maj, 2015)

A Qëllimi

“Seminari i pare mbi Udhëzuesin 3R” u organizua nga EEJ në bashkëpunim me Ministrinë e Mjedisit, për personelin në ngarkim të MMN në qeveritë vendore, për qëllimet si më poshtë vijojnë;

Qëllimi 1: Promovim i të kuptuarit të konceptit dhe strukturës të Udhëzuesit 3R, dhe marrëdhënien me Planin/Strategjnë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve.

Qëllimi 2: Promovim i të kuptuarit se si të zhvillojmë Rrymën e Mbetjeve dhe Planin e Veprimit 3R në Udhëzuesin 3R.

B Përshkrimi i Seminarit

B.1 Data dhe Koha

Seminari u mbajt më 12 Maj, 2015, nga ora 9:30 deri 15:30 te Tirana International Hotel ,në Tiranë.

B.2 Pjesëmarrësit

Në total u ftuan 66 organizata, kryesisht nga qeveritë vendore (bashkitë të cilat pritet të formohen pas konsolidimit të reformës territorale dhe komunat në të cilat do të zhvillohen Projektet Pilot), si dhe specialistët e MMN të organizatave qeveritare në nivel qëndor. Pjesëmarrësit e pranishëm ishin 44 nga 28 organizata, të paraqitur në tabelën e mëposhtme.

Tabela 46: Lista e Pjesëmarrësve

Organizatat pjesëmarrëse		Nr. i pjesëmarrësve
Qeveria Qëndrore	Ministria e Mjedisit	2
	Ministria e Zhvillimit Urban	2
	Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës	1
Qeveria Vendore	Bashki (23 bashki)	32
	Qark (1 qark)	1
	Komunë (Bushat)	1
Të tjerë	EEJ	5
Totali	28 organizata	44

B.3 Axhenda

Axhenda e Seminarit paraqitet si më poshtë. EEJ prezantoi konceptin dhe strukturën e Udhëzuesit 3R, dhe marrëdhënien e Udhëzuesit 3R me Strategjinë/Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve. Gjatë prezantimit, u shpjegua metodologjia e zhvillimit të Rrymës së Mbetjeve dhe Plani i Veprimit 3R, e cila përfshiu praktikimin e pjesëmarrësëve.

Tabela 47: Axhenda e Seminarit

Ora	Programi	Shënime
9:00-9:30	Rregjistrimi	
9:30-10:40	Fjala e Hapjes	MM
9:40-10:15	➢ Politika bazë e Udhëzuesit 3R	EEJ
10:15-10:30	Pushim i shkurtër	
10:30-12:00	➢ Si të zhvillojmë Rrymën e tanishme të Mbetjeve	EEJ
12:00-13:00	Dreka	
13:00-15:00	➢ Praktikë : Zhvillimi i Planit të Veprimit 3R(Pjesa 1 Situata e tanishme dhe çështjet mbi MMN)	EEJ/të pranishmit
15:00-15:10	➢ Përshtypje nga pjesëmarrësit	
15:10-15:15	Fjala e mbylljes	MM

C Përmbajtja e Seminarit

C.1 Prezantimi i Politikës bazë të Udhëzuesit 3R

Përmbajtja e mëposhtme u prezantua nga EEJ.

- Historiku, koncepti bazë, qëllimet dhe struktura e Udhëzuesit 3R
- Prezantimi i politikës bazë të Udhëzuesit 3R

C.2 Praktikë e zhvillimit të Planit të Veprimit 3R

EEJ prezantoi se si të zhvillohet Rryma e Mbetjeve dhe Plani i Veprimit 3R për Udhëzuesin 3R (Pjesa I: Situata e Tanishme dhe Çështjet e Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta) Në vazhdim , çdo pjesëmarrës zhvilloi Planin e Veprimit 3R të NjQV-ve të tyre bazuar në të dhënat dhe informacionet e tanishme. Formati për Rrymën e Mbetjeve (MS Excel) dhe Planin e Veprimit 3R (MS Word) u mundësuar nga EEJ.

Vëndi	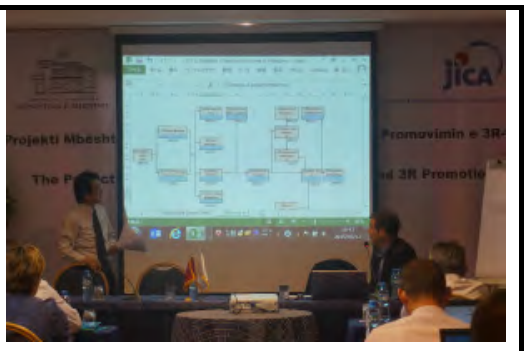 Shpjegimi i Rrymës së Mbetjeve
Praktikë nga pjesëmarrësit pas shpjegimit	Udhëzime dhënë nga EEJ gjatë praktikës

D Përshtypje nga pjesëmarrësit në Seminar

Për pjesëmarrësit në Seminar u shpërndan pyetësor. Më poshtë jepen dhe përshtypjet e tyre.

D.1 Përmbajtja e Seminarit

Përshtypjet e mëposhtme u dhanë në lidhje me përmbajtjen e Seminarit.

- Seminari ishte interesant dhe i dobishëm pasi që shpjegoi mënyrën për të zhvilluar plane për menaxhimin e mbetjeve, së bashku me praktikën. Ndau informacionin e nevojshëm për stafin në krye të menaxhimit të mbetjeve.
- Ishte interesante pasi të dhënat dhe informacionet e prezantuara ishin mbledhur përmes punës në terren. Një pjesë e të dhënave dhe informacionit nuk njihej nga njësitë e qeverisjes vendore.

- Rryma e Mbetjeve e prezantuar në seminarin dukej e ngjashme me mënyrën sesi, ne si NJQV kuptojmë situatën e tanishme, megjithatë, ne mendojmë se do të nevojiten më shumë përpjekje për të përmirësuar praktikën e menaxhimit të mbetjeve. Ky Seminar do të jetë katalizator i mirë për veprimin e ardhshëm.
- Situata financiare në Planin e Veprimit 3R do të jetë pjesa më e vështirë për shumicën e njësive të qeverisjes vendore për tu përgatitur. Jo vetëm faktori teknik, por faktori financiar është një çështje e rëndësishme që duhet të adresohet për të përmirësuar menaxhimin e mbetjeve.
- Ne do të dëshironim të merrnim pjesë në seminarin e ardhshëm, por pjesëmarrja aktive nga ana e qeverisë qendrore do të jetë gjithashtu e dëshiruar për të gjetur zgjidhje për çështjet e NJQV-ve

D.2 Përdorimi i Planit të Veprimit 3R për Menaxhimin e Mbetjeve

Pjesëmarrësit u pyetën se çfarë lloj veprimesh 3R ata do të jenë të interesuar për të ndërmarrë pas pjesëmarrjes në Seminar. Përgjigjet u dhanë nga 16 pjesëmarrës si më poshtë. Në vijim të programit të ndërgjegjësimit publik, prezantimi i sistemit të grumbullimit me 3 kosha dhe promovimi i lehtësirave të riciklimit ishin përgjigjet kryesore.

Tabela 48: Verprime 3R që NjQV janë të interesuara bazuar në Planin e Veprimit 3R

Veprime 3R	Nr. i përgjigjeve (nga16)
Prezantimi i sistemit të grumbullimit me 3 kosha	9
Programe të ndërgjegjësit publik mbi mbetjet	12
Promovim i produkteve/stilit të jetesës miqësor me mjedisin (eco-friendly)	4
Prezantim i kompostimit të mbetjeve organike	1
Promovim i lehtësirave për riciklim	9

E Rezultatet e Seminarit

Në Seminar, EEJ shpjegoi Udhëzuesin 3R i cili u shoqerua nga prezantimi i mënyrës së zhvillimit të Planit të Veprimit 3R duke përfshirë praktikat e pjesëmarrësëve.

Komente u dhanë nga pjesëmarrësit e NjQV-ve duke shpjeguar që Seminari dha një mundësi praktike sesi të zhvillohen plane që kanë të bëjnë me menaxhimin e mbetjeve, pasi nuk dha vetëm një shpjegim i përgjithshëm, por dha mundësi për të praktikuar proçesin e tanishëm të zhvillimit të Planit të Veprimit 3R. Prandaj, konsiderohet se ky Seminar hodhi hapin e parë drejt planifikimit të Veprimeve 3R bazuar në situatën e tanishme.

Ndërsa, prezantimi i Udhëzuesit 3R bëhej për herë të dytë, ndjekur nga Seminari i zhvilluar në Shkurt 2015, do të kërkojë më shumë mundësi të tjera derisa NjQV-të të kuptojnë mjaftueshëm koncpetin dhe të zhvillojnë vetë Planin e tyre të Veprimit. Në raste të tilla të ngjashme, si Seminari e dytë mbi Udhëzuesin 3R i cili është planifikuar në të ardhmen, është e dëshirueshme të vazhdojë transferimi teknik tek NjQV-të.

6.2.3 Seminari i 2-të për prezantim të draft Udhërrëfyesit 3R dhe ecurisë së PP (23 March, 2016)

A Programi

Data dhe koha: 23rd Mars, 2016 nga ora 8:30 deri 16:00

Vendi: "Teuta Room" Hotel Tirana International

Ora	Programi	Nga
8:30 – 9:00	Regjistrimi	
9:00 – 9:10	1. Fjala e hapjes	MM
9:10 – 9:20	2. Qëllimi I Seminarit	EEJ
9:20 – 10:30	3. Udhërrëfyesi 3R -1) Objektivat dhe përbërësit e Draft Udhërrëfyesit 3R & Politika Kombëtare Bazë për 3R e Mbetjeve	EEJ
10:30 – 10:45	<< Pushim i shkurtër >>	
10:45 – 12:30	4. Udhërrëfyesi 3R -2) Përzjedhja e Aktiviteteve 3R dhe Plani I Veprimit 3R	EEJ
12:30 – 13:30	<< Dreka >>	
13:30 14:00	5. Projekti Pilot I Bashkisë Vau I Dejes: Riplanifikimin e mbledhjes dhe ndarjen e mbetjeve bujqesore	EEJ Bashkia Vau I Dejes
14:00 14:30	6. Projekt Pilot në Bashkinë Tiranë: Riciklimin e mbetjeve të shkollës në drejtim të riciklimit të mbetjeve të komunitetit	EEJ Bashkia Tiranë
14:30 15:00	7. Projekt Pilot në Bashkinë Cërrik: Përmiresimi në përgatitje I mbledhjes së mbeturinave	EEJ Bashkia Cërrik
15:00 15:15	<< Pushim i shkurtër >>	
15:15 15:45	8. Diskutime	Lehtesuar nga MM
15:50 – 16:00	9. Fjala e mbylljes	MM

B Foto të Seminarit dhe Prezantimeve

Pamje nga Seminari

Pamje nga Seminari

Prezantim nga Bashkia Vau Dejës

Prezantim nga Bashkia Tiranë

Prezantim nga Bashkia Cërrik

P&P

Figura 30: Photos of the workshop and presentations

C Vendosja e treguesit për vlerësimin e projektit pilot

C.1 Matrica e vlerësimit për projektin pilot në bashkinë Vau i Dejës

Baskia Vau i Dejes

	Efektet e pritshme	Treguesi i vlerësimit	Qëndrueshmëria nga bashkia (Supozimi në Mars 2016)	Mundësia për të aplikuar në qytete të tjera (Supozimi në Mars 2016)
Faza 1 Përmirësimi i cilësisë dhe shpeshtësisë së shërbimit të grumbullimit të mbetjeve (Për të siguruar një shërbim të duhur grumbullimi të mbetjeve nga bashkia)	1. Për tu përmirësuar për efikasitetin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve pasi kamioni kompaktor mbushet me kontejnerët e mbetjeve në vend të ngarkimit me punë krahu në kamionin e vogël 2. Besueshmëria e qytetarëve ndaj bashkisë do të rritet dhe në këtë mënyrë bashkia do ta ketë të lehtë tu kërkojë njerëzve të përmirësojnë mënyrën e zbrazjes 3. Pamja e qytetit do të mbahet pastër dhe bukur	1. Krahasimi me analiza statistikore nga të dhënat e grumbullimit 2. Të hulumtojë shkallën e kënaqësisë nga sondazhet me intervista 3. Vrojtimi nëpërmjet shikimit me sy të lirë dhe sondazhi me intervista e kështu me radhë	1. Shërbimi i grumbullimit të mbetjeve me cilësi dhe frekuencë të lartë ka nevojë për një sasi të caktuar të buxhetit. Prandaj është e nevojshme të jetë i balancuar mes buxhetit dhe cilësisë së shërbimit për të ruajtur shërbimin me buxhetin e vetë bashkisë	1. Në përgjithësi ky lloj përmirësimi është efektiv në zonë ku kryet shërbim joefikas grumbullimi 2. Megjithatë, nevojitet të blejë kompaktor ose kontejnerë nëse bashkia nuk i zotëron vetë ato 3. Për më tepër, gjithashtu nevojitet të merret parasysh kosto për shërbimin e grumbullimit
Faza 2 Përmirësimi i mënyrës së grumbullimit të mbetjeve, zbrazje e ndarë e mbetjeve bujqësore dhe të gjelbra (Për të krijuar një sistem zbrazje mbetjesh të përshtatshëm që do të pranohej nga qytetarët)	1. Të përmirësohet për efikasitetin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve pasi nuk ka nevojë të ngarkojë sasi të madhe mbetjesh bujqësore dhe të gjelbra që zbrazen në tokë 2. Pas përmirësimit të mënyrës së zbrazjes së qytetarëve, kjo do të ndikojë tek ata që të jenë shumë të vetëdijshëm për ndarjen e mbetjeve 3. Mund të përdoren mbetjet bujqësore dhe të gjelbra të zbrazura veçmas për kompostim jashtë oborrit 4. Pamja e qytetit do të mbahet pastër dhe bukur	1. Krahasimi me analiza statistikore nga të dhënat e grumbullimit 2. Të hulumtojë shkallën e kënaqësisë me sondazhe nëpërmjet intervistave 3. Të kryejë kompostimin e mbetjeve bujqësore dhe të gjelbra dhe të kontrollojë statusin e mbetjeve 4. Vrojtimi nëpërmjet shikimit me sy të lirë dhe sondazhi me intervista e kështu me radhë	1. Në kuadër të PP merret me qira mjeti për transportin e kontejnerëve për një periudhë të caktuar. Për këtë arsye është e vështirë të vazhdojë projekti në rast se bashkia nuk e blen atë me buxhetin e vet pas përfundimit të PP	1. Mendohet të jetë efektive në bashki ku ekziston problem në sistemin ose mënyrën e zbrazjes së mbetjeve bujqësore dhe të gjelbra. Është e zbatueshme edhe për mbetjet e përgjithshme, pavarësisht mbetjeve bujqësore, nëse zbrazja e mbetjeve të përgjithshme ndikon për situatën problematike 2. Megjithatë kërkohen kontejnerë të rinj ose mjet grumbullimi domethënë nevojitet të marrë parasysh kosto shtesë për mirëmbajtje dhe prokurim
Faza 3 Aktivitetet 3R, në rast të kompostimit jashtë oborrit (Për të krijuar një metodë të përshtatshme për pakësimin e mbetjeve)	1. Do të pakësohen mbetjet që dërgohen në landfill 2. Qytetarët do të inkurajohen për zbrazjen e ndarë pasi mbetjet bujqësore të zbrazura nga ata u kompostuan 3. Do të krijohet qarkullimi eko· miqësor nëse produkti i kompostuar përdoret në çdo fermë	1. Regjistrimi i sasisë së kompostuar 2. Për të hulumtuar ndërgjegjësimin e qytetarëve mbi 3R nëpërmjet intervistave 3. Regjistrimi i shfrytëzimit dhe marketingut të transferimit të produktit të kompostuar	1. Në përgjithësi merr shumë kohë dhe përpjekje për tu rrënjosur aktiviteti, sepse 3R dhe kompostimi vështirë se mund të prodhojë efekte ose fitim të drejtpërdrejtë 2. Nëse konsumatorët nuk sigurohen për produktin e kompostuar, ajo shkakton situatë të vështirë pasi nuk shohin të vlershëm vazhdimin e saj	1. Sektori i bujqësisë është një nga industritë më të mëdha në Shqipëri, dhe shumë mbetje bujqësore dhe të gjelbra mendohet të zbrazen veçanërisht në zonën e bashkisë. Do të ishte shumë efektive nëse do të kompostoheshin mbetjet bujqësore që çohen në landfill 2. Duhet të zbatohet metodë e thjeshtë kompostimi, ose do të jetë e vështirë të shpërndahet në qytete të tjera

C.2 Matrica e vlerësimit për projektin pilot në bashkinë Cërrik

Bashkia Cërrik

Projekti Pilot	Efektet e pritshme	Treguesi i vlerësimit	Qëndrueshmëria nga bashkia (Supozimi në Mars 2016)	Mundësia për të aplikuar në qytete të tjera (Supozimi në Mars 2016)
Projekti Pilot 1 Përmirësimi i zbrazjes dhe sistemi grumbullues në zonën rurale	1. Për të përmirësuar cilësinë e grumbullimit të mbetjeve duke ofruar shërbimin e grumbullimit në datë dhe në kohë të përcaktuar.	1·1. Për të matur kohën e fillimit, fundin e shërbimit të grumbullimit, si dhe kohën e grumbulluar në çdo pikë duke e monitoruar. 1·2. Shkalla e kënaqësisë së banorëve nga vëzhgimi i intervistave publike.	1. Është e rëndësishme mirëmbajtja periodike e mjetit të grumbullimit, pasi banorët mund të mos bashkëpunojnë në sistemin e grumbullimit të mbetjeve nëse sistemi i grumbullimit do të ishte jo i qëndrueshëm, si rezultat i prishjes së mjetit. 2. Për grumbullimin derë më derë, marrdhënia ndërmjet ekipit të grumbullimit dhe banorëve duhet të jetë më e fortë në krahasim me grumbulluesit e mëparshëm të kontenierëve. Prandaj ekipi i grumbullimit duhet të ofrojë një shërbim publik të rregullt që të rritet shkalla e kënaqësisë së banorëve.	1. Bashkia që gjendet në zonën e fermës duhet të mbulojë shtrirje të gjerë të shërbimit të grumbullimit sepse është e vë shtirë të vendosësh kontenier duke marrë parasysh të gjitha familjet. Megjithatë, grumbullimi derë më derë është efektiv në përmirësimin e mënyrës së zbrazjes, cilësinë e shërbimit të grumbullimit dhe parandalimin e zbrazjes së mbetjeve, sepse grumbullimi derë më derë me muzike ofron shërbim grumbullimi meqënëse shtëpitë në atë zonë nuk mungojnë në shumicën e rasteve. 2. Megjithatë, është e domosdoshme për shërbimin e grumbullimit të pyesi çdo familje për mirëkuptim dhe bashkëpunim pasi është e rëndësishme të zhvillojnë fushatë sensibilizuese përpara fillimit si dhe gjatë ecurisë së punës. Ai gjithashtu kërkon një sasi të caktuar shpenzimesh. 3. Duhet përgatitur një sistem i duhur menaxhimi për mjetin e grumbullimit për të ofruar shërbim të planifikuar grumbullimi.
Përmirësimi i zbrazjes/grumbullimit të mbetjeve bashkiake në zonën rurale në përgatitje për grumbullimin e ndarë të mbetjeve të ricikluesshme,	2. Përmirësimi i mënyrës së përshtatshme të zbrazjes sipas rregullave të zbrazjes.	2. Të numërohet numri i qeseve të zbrazura nëse është e përshtatshme duke i monitoruar.		
	3. Situata e zbrazjes së mbetjeve do të përmirësohet.	3·1. Vëzhgimi i situatës së ish vendeve të zbrazjes me beton për të identifikuar zbrazje të papërshtatshme duke i monitoruar. 3·2. Shkalla e kënaqësisë së banorëve për përmirësimin e zbrazjes së mbetjeve nga intervistat publike.		
Projekti Pilot 2 Grumbullimi i ndarë i mbetjeve të ricikluesshme	1. Të promovojmë për banorët që të jenë të vetëdijshëm në pakësimin dhe riciklimin e mbetjeve.	1·1. Të matet pesha e të ricikluesshmeve të mbledhura në çdo kategori duke e monitoruar. 1·2. Të vëzhgohet ndryshimi i mendimit mbi pakësimin dhe riciklimin dhe shkalla e bashkëpunimit për PP nga intervista publike.	1. Duhet kuptuar që ai kërkon një shpenzim të caktuar. 2. Merret në konsideratë rruga e kursimit për koston e grumbullimit të diferencuar të mbetjeve të ricikluesshme përmes këtyre konsideratave si shpeshtia e grumbullimit, mënyra e depozitimit të ricikluesshmeve të grumbulluara dhe bashkëpunimi me mbledhësit e mbetjeve, megjithatë kjo mund të jetë shoqërisht e diskutueshme. 3. Sistemi i grumbullimit të ndarë të ricikluesshmeve do të kontribojë në reduktimin e impakteve negative mjedisore dhe në koston e transportit të mbetjeve të grumbulluara për në landfill në të ardhmen. Mbi këto baza, bashkia duhet të vendosë plotësisht dhe të bindë banorët për rëndësinë e grumbullimit të ricikluesshmeve.	1. Të gjitha bashkitë kanë probleme të përbashkëta që është mungesa e një venddepozitimi të përshtatshëm dhe venddepozitimi egzistues ka ndikim të dëmshëm në mjedis kështu që PP mundësojnë ndihmë për zgjidhjen e tij. Gjithashtu grumbullimi i ndarë është efikas në rritjen e ndërgjegjësimit për përmirësimin e mjedisit sepse zbatohet i bazuar në bashkëpunimin e banorëve mbi fazën e zbrazjes. Veçanërisht, grumbullimi i ndarë i të ricikluesshmeve me sistemin e grumbullimit me zile i shfaqur në PP është efikas në aspektin e mbajtjes së banorëve të ndërgjegjshëm dhe të interesuar. 2. Megjithatë, grumbullimi i ndarë për të ricikluesshmet kërkon shumë përpjekje dhe kosto të bashkisë. Bazuar në këtë mirëkuptim, rekomandohet të konsiderohen rezultatet e zbatimeve të PP në Cërrik. 3. Në bashkinë, që për momentin nuk është në gjendje për të kryer në mënyrë të përshtatshme menaxhimin e mbetjeve, ajo duhet të prezantojë zbrazjen & grumbullimin e përmirësuar para fillimit të sistemit të grumbullimit të ndarë të ricikluesshmeve siç është bërë në disa pjesë në zonën e bashkisë Cërrik sipas PP1.
Zbatimi i grumbullimit të ndarë i mbetjeve të ricikluesshme në të gjithë zonën e ish bashkisë Cërrik për të pakësuar shumën e mbetjeve që duhen asgjesuar	2. Të kuptohet nga banorët menaxhimi i mbetjeve bashkiake nëpërmjet aksionit që kontribon në përmirësimin e mjedisit.	2. Të informohen banorët për rezultatet e PP si sasia e të ricikluesshmeve të grumbulluara dhe përfitimet nga shitja e tyre.		
	3. Është e mundur që të pakesojmë sasinë e mbetjeve që grumbullohet dhe cohet në venddepozitim.	3. Të matet pesha e të ricikluesshmeve të grumbulluara në çdo kategori duke e monitoruar.		
	4. Kjo ndihmon në përmirësimin e situatës së venddepozitimit.	4. Të matet pesha e të ricikluesshmeve të grumbulluara në çdo kategori duke e monitoruar.		

C.3 Matrica e vlerësimit për projektin pilot në bashkinë Tiranë

Bashkia Tiranë

Skica e Projektit Pilot	Rezultatet e pritshme	Treguesi i vlerësimit	Qëndrueshmëria nga NjQV (Supozimi në Mars 2016)	Mundësia për të aplikuar në NjQV të tjera (Supozimi në Mars 2016)
Faza I Aktiviteti riciklues i shkollave si një afrim për komunitetin përreth	1. Ndër mbetjet e krijuara në shkolla si, shishet PET, kanaçet e aluminit, dhe shishet e vogla të lë ngjeve, të zbrazura në kontenierët e bashkisë do të pakësohet.	1. Sasia e shisheve PET, kanaçet e aluminit, dhe shishet e synuara të qelqit t ë zbrazura për riciklim nga shkollat. (Dosja e sasisë së ndarë e mbajtur nga shkollat).	1. Projekti do të kryejë monitorimin e tregëtisë ndërmjet ricikluesve dhe shkollave, por ajo do të jetë e nevojshme për zhvillimin e sistemit të monitorimit nga bashkia ose nga vetë shkolla. 2. Edhe brenda zonës administrative të Tiranës, mbetjet e ricikluesshme të cilat janë marrë nga riciklues aktivë në zona të ndryshme mund të ndryshojë. Prandaj është e nevojshme që të përputhen mbetjet e ndara në shkollë me mbetjet që merren nga ricikluesit në lagjen e shkollës në mënyrë që të shmangen përpjekjet e kota të studentëve (studentët mund të dekurajohen ose humbin pritshmëritë për riciklimin nëse të ricikluesshmet e grumbulluara nuk do të riciklohen). 3. Bashkia nuk ka një buxhet të veçantë p ër ndërgjegjësimin dhe kompanitë grumbulluese të kontraktuara priten të kryejnë program ndërgjegjësimi në bazë të kontratës së tyre gjithpërfshirëse. Prandaj sistemi për të kryer ndërgjegjësimin kur fillon të njëjtin program duhet të jetë në vend.	1. Kjo është e vlefshme për të bërë **qytetarët të njohin** qëllimin e **"3R" nga pikë pamja e menaxhimit të mbetjeve të ngurta**. 2. Mbetje të tilla të ricikluesshme që kanë vetëm treg të kufizuar ose kanale të kufizuara tregëtie brenda Shqipërisë kërkojn ë zhvillimin e një sistemi grumbullimi i cili mundëson për të grumbulluar sasi të mjaftueshme të të ricikluesshmeve ose ndë rhyrje të tilla si krijimin e një tregu të ri ose promovimin e një industrie për të ricikluesshme të tilla, dhe mund të paraqesin kufizime në promovimin e aktiviteteve ricikluese. 3. Në qytetet e mëdha, ku fabrika të ndryshme riciklimi janë në dispozicion dhe shumë riciklues mund të gjenden aktivë, ky tip aktiviteti riciklues mund të implementohet nëse mbetjet e synuara përputhen me të ricikluesshmet që merren në tregjet e tyre. 4. Në NjQV me madhësi të vogël, ku disponibiliteti i ricikluesve të ndyshëm pritet t ë jetë i njëjtë në të gjithë NjQV (ose brenda zonës së një njësie administrative akoma edhe më të vogël nën një NjQV), ka një mundësi më të lartë për të implementuar një sistem të uniformizuar në të gjithë zonën.
	2. Studentët do të kuptojnë sasinë e mbetjeve të zbrazur nga shkolla e tyre dhe do njohin efektin e zbrazjes së ndarë të të ricikluesshmeve nëpërmjet	2. Shkalla e përmirësimit në ndërgjegjë simin e studentëve kundrejt zbrazjes së ndarë të të ricikluesshmeve. (nga pyetësor ë)		
	3. Eksperienca e studentëve në zbrazjen e ndarë të të ricikluesshmeve do tu komunikohet familjeve të tyre dhe komunitetit më rreth shkollave.	3. Prindërit e studentëve të shkollave të synuara do njohin aktivitetin e riciklimit që po kryhet nëpër shkolla. (Pyetësorë prind ërve)		
Faza 2 Zgjerimi i zbrazjes s ë ndarë & grumbullimi i të ricikluesshmeve në komunitetet përreth shkollave të synuara.	1. Banorët do kuptojnë rëndësinë dhe rregullat e zbrazjes së ndarë të të ricikluesshmeve.	1. Rezultati i pyetësorit për banorët e komunitetit të synuar.		
	2. Sasia e të ricikluesshmeve të zbrazura në kontenierët bashkiakë në zonën e Laprakës do të pakë sohet në një sasi të caktuar.	2-1) Sasia e të ricikluesshmeve të ndara të zbrazura nga komuniteti do të rritet. 2-2) Proporcioni i të ricikluesshmeve të përfshira në mbetjet e zbrazura nga grumbullimi i më rgjithshëm i mbetjeve të komunitetit do të ulet. (Rezultati i VSPM në komunitetin e synuar për tu krahasuar me rezultatin e VSPM 2014)		
	3. Zonat rreth kontenierëve bashkiakë të vendosur në Laprakë do të mbahet e pastër.	3. Rezultati i pyetësorit për banorët e komunitetit të synuar.		

D Diskutim

Seminari u kryesua nga Z. Redi Baduni, Drejtor i Mjedisit në Ministrinë e Mjedisit, dhe u lehtësua nga Znj. Nishi e ekipit të Projektit.

Z. Baduni mbajti fjalën e hapjes së seminarit të dytë mbi Udhëzuesin 3R në Republikën e Shqipërisë. Gjatë kohës që Projekti ka filluar, Ministria e Mjedisit ka pasur mundësinë të vlerësojë objektivat që janë parashikuar për tu përmbushur, të vendosë kontakte me strukturat e njësive vendore të cilat kanë një rol të caktuar, jo vetëm me ato të parashikuara në Projekt, por të evidentojë cila zonë mund të jetë zona model sipas standarteve të Shqipërisë, dhe të evidentohet se cili është problemi në Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve të Ngurta.

Një nga problemet në vendin tonë është moszbatimi i strategjisë kombëtare të mbetjeve. Akti ligjor i cili u jep mundësinë NjQV-ve për të kryer më mirë çështjen e ndarjes së mbetjeve është duke mundësuar ngritjen e infrastrukturës për ndarjen e mbetjeve në mënyrë praktike. Gjithashtu ne do zgjojmë një interes për blerësit vendas për të filluar çështjen e riciklimit sepse dihet që pjesa e mbetjeve zë edhe një interes ekonomik.

Gjithashtu Z. Baduni u shpreh se bashkëpunimi me JICA ka qenë një bashkëpunim shumë pozitiv i cili ka filluar në vitin 2014. Projekti JICA i atashuar me tre qytete, ish komuna Bushat që tani është brenda bashkisë Vau i Dejës, bashkia Cërrik dhe bashkia Tiranë. Njëkohësisht, përveç këtyre tre bashkive që janë të përcaktuara në projekt, JICA ka bërë një monitorim më të gjerë të bashkive të ndryshme të Shqipërisë. Sot, jemi mbledhur për të vëzhguar draft udhëzuesin 3R.

Më pas ai ia kaloi fjalën Këshilltarit Kryesor të Projektit, Z. Hiroshi Fujita.

Z. Fujita shpjegoi tre objektivat e seminarit si më poshtë. Objektivat janë 1) për të prezantuar skicën e draft Udhërrëfyesit 3R, 2) për të familjarizuar bashkitë pjesëmarrëse me metodat e përzgjedhjes së aktiviteteve 3R, dhe 3) për të prezantuar projektet pilot 3R që janë duke u zbatuar nga Projekti.

Pastaj, ai vazhdoi shpjegimin e draft Udhërrëfyesit 3R dhe politikat kombëtare bazë për 3R e mbetjeve.

Prezantimi tjetër u morr nga Z. Koji Kusunoki, i cili shpjegoi përzgjedhjen e aktiviteteve 3R të realizueshme në Shqipëri, përgatitjen e Plani Veprimit 3R dhe aktivitetet 3R të përzgjedhura në NjQV-të model.

Gjatë shpjegimit të të dhënave të njësisë së prodhimit të mbetjeve në çdo kategori në NjQV-të, pati një pyetje nga përfaqësuesja e Bashkisë Sarandë (Q.1).

Pas përgjigjes së Q.1, Z. Kusunoki prezantoi Software-in e krijuar nga Projekti për formulimin e rrymës së mbetjeve dhe shpjegoi funksionin e tij. Pas shpjegimit, pati pyetje nga disa përfaqësues nga bashki të ndryshme (Q.2) dhe Z. Kusunoki u përgjigj.

Pas përfundimit të Z. Kusunoki, lehtësuesi propozoi kthimin tek pyetja për numrin e 373 g/frymë/ditë për bashkinë Tiranë, Z. Oda iu bashkua panelit për të argumentuar përgjigjen e pyetjes.

Z. Polikron Horeshka, përfaqësues nga Ministria e Mjedisit u shpreh se për banorët e Tiranës shifra e mbetjeve gr/frymë/ditë varion nga 0.7-1.1 kg për arsye se vlera ndryshon nga muaji në muaj dhe duhet bërë vëzhgimi gjatë gjithë vitit pasi në muaj të ndryshëm, njerëzit konsumojnë në sasi të ndryshme.

Ndërkohë që Z. Oda po bënte gati grafikun për të shpjeguar sasinë e mbetjeve gr/frymë/ditë, Z. Bajraktari, asistent i projektit, shtoi se bazuar në eksperiencën e tij për projektin e

mësipërm i cili ka kryer studimet në Tiranë tha se vlera e prezantuar mund të konsiderohet e saktë pasi janë bërë shumë matje dhe studime për nxjerrjen e asaj vlere.

Një pyetje tjetër nga pjesëmarrësit ishte nëse bashkia do të ishte e aftë për të bërë planin vendor të menaxhimit të mbetjeve në përfundimin e projektit me të dhënat e nxjerra nga JICA,

Z. Kusunoki u shpreh se rryma e mbetjeve të bashkisë përbëhet nga sasia e të ricikluesshmeve dhe sasia e depozituar, të gjitha në total dhe se për familjet vëzhgimi është bërë i imtësishëm ndërsa për bizneset nuk është vëzhguar me imtësi përbërja e mbetjeve, por e rëndësishme është që të bëhen vëzhgime që të kemi rezultate sa më të sakta të mbetjeve që prodhohen.

Pas një pushimi të shkurtër, Z. Oda shpjegoi me grafik sasinë e mbetjeve gr/frymë/ditë për bashkinë Tiranë duke bërë krahasimin ndërmjet mbetjeve të grumbulluara në landfill gjatë gjithë vitit, e marrë nga viti 2009-2014 dhe numrin e popullsisë në vitet përkatëse.

Z. Horeshka shtoi se llogaritjet duhen bërë në bazë të popullsisë që jeton aktualisht pasi normativa do dilte më e lartë dhe se matja në landfill është në total dhe jo e ndarë, për këtë arsye koefiçienti është i ulët.

Z. Oda u shpreh se e vlerësonte mendimin por ishte e vështirë gjetja e saktë e numrit të banorëve dhe se ky grafik ishte bërë prej tyre sipas të dhënave të tyre. Ai gjithashtu kërkoi sygjerime për të patur një rezultat sa më të saktë.

Në vazhdimësi, përfaqësuesi nga qyteti i Kuçovës shtoi se për bazë duhet marrë numri i popullsisë i dhënë nga zyrtarët e bashkisë pasi në qytetin e Kuçovës, sipas gjëndjes civile janë 30244 banorë, sipas censusit të vitit 2011 janë 16800 banorë ndërsa bashkia Kuçovë di që atje jetojnë 20000-21000 banorë dhe se mbi këtë numër duhen bërë llogaritjet.

Lehtësuesi propozoi se pyetjet e tjera mund ti linin për në fund dhe të vazhdonin me prezantimin e projekteve pilot me përfaqësues nga secila bashki.

Prezantimi i rradhës ishte nga Z. Zija Gerbeti, përfaqësues nga bashkia Vau i Dejës. Z. Gerbeti iu rikthye pjesës së mbetjeve gr/frymë/ditë dhe u shpreh se rezultatet nga JICA ishin shumë të sakta pasi për zonën e Bushatit, përpara se JICA të bënte llogaritjet, ai i kishte llogaritur vetë duke ditur numrin ekzakt të banorëve dhe shifrat e nxjerra prej tij dhe shifrat e nxjerra nga JICA ishin të njëjta. Z. Gerbeti bëri edhe shpjegimin e projektit pilot për Bushatin deri në fazën e arritur deri më tani, ndryshimet e ndodhura në lidhje me mbetjet dhe zgjidhjen e problemeve të ndryshme të zonës.

Pas tij, përfaqësuesi i bashkisë Tiranë, Z. Sadik Cana shpjegoi projektin pilot për bashkinë Tiranë. Znj. Nishi shtoi se të gjitha materialet janë gati dhe pritet që të fillojë zbatimi ditët në vazhdim.

Në vazhdimësi, Z. Qerim Baku nga bashkia Cërrik shpjegoi ecurinë e projektit pilot në bashkinë e tij dhe përmirësimin e situatës.

Me perfundimin e tij, Z. Horeshka ndërhyri duke u shprehur se nuk është bërë ndarja e mbetjeve që në burim dhe nuk janë parë kërkesat e legjislacionit.

Z. Gerbeti u përgjigj se janë në fazat e para të projektit pilot dhe se në muajt e ardhshëm do bëhet edhe ndarja e mbetjeve që në burim.

Znj. Nishi gjithashtu u përgjigj duke thënë se Projekti është i vetëdijshëm me vështirësitë që një bashki përball me ndërmarrjen e hapave të duhur për zbatimin e kërkesave legjislative dhe për këtë arsye Projekti është duke zhvilluar Udhërrëfyesin 3R nëpërmjet shqyrtimit të mundësive të disa prej projekteve pilot 3R. Prandaj, pjesëmarrësit në seminar duhet ti

kushtojnë vëmendje ecurisë së projekteve pilot dhe të nxjerrin mësime prej tyre.

Përfaqësuesi nga bashkia Shkodër kërkoi të dinte efiçencën ekonomike që përfitonin nga këto projekte pilot pasi edhe bashkia e tyre në Shkodër kishte ndërmarrë të tilla projekte por kishin dështuar pasi nuk kishin gjetur treg shitje për të ricikluesshmet.

Z. Fujita u përgjigj se janë në dy muajt e parë të zbatimit të këtyre projekteve dhe se nuk e dinë tamam efiçencën ekonomike por që ata janë duke grumbulluar të ricikluesshme të cilave u kanë gjetur fillimisht tregun e shitjes.

Znj. Nishi ndërhyri për të shpjeguar matricën e vlerësimit të Projekteve Pilot e cila shpjegon qëndrueshmërinë dhe zbatueshmërinë e çdo PP, dhe kërkoi që pjesëmarrësit ta lexonin vetë këtë matricë, pasi koha e seminarit po mbaronte, dhe do ishin të lutur të dërgonin sugjerime mbi këtë matricë dhe gjithçka tjetër të paraqitur në këtë seminar.

Z. Baduni mbylli takimin duke falënderuar pjesëmarrësit për mendimet dhe komentet e dhëna, JICA që bëri të mundur materialin e prezantuar dhe shpresuar në vazhdimin e bashkëpunimit të nisur për të arritur objektivat e synuara. Gjithashtu, në emër të Ministrisë së Mjedisit, ai përcolli gatishmërinë për çdo koment, ndihmë apo sugjerim, për tu ndjerë të lirë që ti kontaktojnë.

6.2.4 Seminar për të prezantuar draftin e përfunduar Udhërrëfyesit 3R dhe raportimin e rezultateve të Projektit Pilot 3R (9 and 10 Mars, 2017)

A Programi

Programi

Ora	Programi	Nga
	Dita 1	
09:00 – 09:10	1. Hapja	MM
09:10 – 09:20	2. Prezantimi me njëri-tjetrin	
09:20 – 09:50	3. Prezantimi për Rezultatet e Projektit Pilot në Bashkinë Vau i Dejës	Bashkia Vau i Dejes
09:50 – 10:20	4. Prezantimi për Rezultatet e Projektit Pilot në Bashkinë Cërrik	Bashkia Cërrik
10:20 – 10:40	<< Pushim Kafe>>	
10:40 11:10	5. Prezantimi për Rezultatet e Projektit Pilot në Bashkinë Tiranë	Bashkia Tiranë
11:10 – 12:00	6. Shpjegimi i Udhërrëfyesit 3R	MM
12:00 – 13:00	<< Lunch >>	
13:00 – 15:00	7. Formulim i Planit të Veprimit 3R	EEJ
15:00 – 15:20	<< Pushim Kafe>>	
15:20 – 15:40	8. Prezantim i Planit të Veprimit 3R - Ura Vajgurore	Bashkia Ura Vajgurore
15:40 – 16:00	9. Prezantim i Planit të Veprimit 3R - Konispol	Bashkia Konispol
16:00 – 16:10	10. Fjala e mbylljes	MM
	Dita 2	
07:30 – 08:30	1. Udhëtim drejt Bashkisë Cërrik	
08:30 – 10:30	2. Vëzhgim i shërbimit të grumbullimit derë më derë (Përfshirë diskutim)	Bashkia Cërrik
10:30 – 11:30	3. Udhëtim drejt Tiranës	

B Lista Pjesëmarrësit

"Seminar për të prezantuar draftin e përfunduar të Udhërrëfyesit 3R dhe raportimin e rezultateve të Projektit Pilot 3R"
09 & 10 Mars, 2017

Nr.	Emer Mbiemer	Organizata	Dita 1	Dita 2
			Hotel Tirana International	Vizita në terren në Cërrik
1	Ledjana Karalliu	Ministria e Mjedisit	✓	
2	Polikron Horeshka	Ministria e Mjedisit	✓	
3	Jonida Hoxha	Ministria e Mjedisit	✓	✓
4	Dorina Xhurxhi	Ministria e Mjedisit	✓	
5	Isa Memia	Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës	✓	✓
6	Ermira Dedej	Ministria e Zhvillimit Urban	✓	
7	Sindi Lilo	Ministria e Zhvillimit Urban	✓	
8	Endrit Opingari	Bashkia Berat	✓	✓
9	Bektash Daja	Bashkia Berat	✓	
10	Shpetim Rama	Bashkia Bulqize	✓	
11	Qerim Baku	Bashkia Cerrik	✓	•
12	Flutura Xhelili	Bashkia Cerrik		•
13	Antike Torba	Bashkia Diber	✓	
14	Mario Maci	Bashkia Divjak	✓	✓
15	Suad Toshkallari	Bashkia Divjak	✓	✓
16	Leonidha Kaci	Bashkia Dropull	✓	✓
17	Rudina Trikshiqi	Bashkia Durres	✓	
18	Vivjana Bocaj	Bashkia Durres	✓	
19	Agim Lami	Bashkia Elbasan	✓	✓
20	Kristjan Vocri	Bashkia Fushe Arrez	✓	
21	Klementin Syla	Bashkia Fushe Arrez	✓	
22	Anastas Sotiri	Bashkia Gjirokaster	✓	✓
23	Tefta Dobjani	Bashkia Kavaje	✓	
24	Thoma Andrea	Bashkia Kolonje	✓	✓
25	Teuta Cakolli	Bashkia Konispol	✓	✓
26	Morena Sejko	Bashkia Konispol	✓	✓
27	Roland Daja	Bashkia Kruje	✓	✓
28	Artan Gjergji	Bashkia Kruje	✓	✓
29	Adriatik Carka	Bashkia Kucove	✓	
30	Ilirjan Llangozi	Bashkia Kucove	✓	
31	Afrim Petku	Bashkia Kukes	✓	✓
32	Fasli Germizi	Bashkia Kukes	✓	
33	Kreshnik Dishnica	Bashkia Lezhe	✓	
34	Eduart Alikja	Bashkia Librazhd	✓	✓
35	Irena Sinani	Bashkia Lushnje	✓	✓
36	Kledis Kukaj	Bashkia Malesia e Madhe	✓	
37	Ermal Gjonaj	Bashkia Maliq	✓	
38	Anesti Skenderaj	Bashkia Mallakaster	✓	✓
39	Elsid Zekaj	Bashkia Mallakaster	✓	✓
40	Arsela Caka	Bashkia Mirdite	✓	✓
41	Blerina Troka	Bashkia Patos	✓	✓
42	Anita Dhima	Bashkia Peqin	✓	
43	Nevila Bica	Bashkia Peqin	✓	
44	Engjell Nebiaj	Bashkia Permet	✓	✓
45	Frederik Pikuci	Bashkia Pogradec	✓	✓
46	Mehmet Kosuri	Bashkia Prrenjas	✓	
47	Gordana Karaj	Bashkia Prrenjas	✓	✓
48	Behar Ademi	Bashkia Puke	✓	✓
49	Elda Joran	Bashkia Pustec	✓	
50	Andoneta Jankulla	Bashkia Pustec	✓	
51	Habibe Hajdini	Bashkia Roskovec	✓	✓

"Seminar për të prezantuar draftin e përfunduar të Udhërrëfyesit 3R dhe raportimin e rezultateve të Projektit Pilot 3R"
09 & 10 Mars, 2017

Nr.	Emer Mbiemer	Organizata	Dita 1 Hotel Tirana International	Dita 2 Vizita në terren në Cërrik
52	Viktor Sakaj	Bashkia Roskovec	✓	
53	Areti Papadhima	Bashkia Sarande	✓	✓
54	Merushe Cali	Bashkia Shijak	✓	✓
55	Erisa Zela	Bashkia Shijak	✓	
56	Erkan Borici	Bashkia Shkoder	✓	✓
57	Sonila Hyesenbelli	Bashkia Skrapar	✓	✓
58	Gezim Shehu	Bashkia Tepelene	✓	✓
59	Aleksander Toti	Bashkia Tepelene	✓	✓
60	Blerta Dakli	Bashkia Tirane	✓	
61	Valentina Jance	Bashkia Ura Vajgurure	✓	✓
62	Shpresa Kola	Bashkia Vau I Dejes	✓	✓
63	Zija Gerbeti	Bashkia Vau I Dejes	✓	✓
64	Valbona Cobani	Bashkia Vlore	✓	
65	Engjellushe Lalaj	Qarku Gjirokaster	✓	
66	Ylli Aliko	Qarku Gjirokaster	✓	✓
67	Sokol Berisha	Qarku Shkoder	✓	
68	Linda Bala	Qarku Shkoder	✓	✓
69	Vangjush Dishnica	Qarku Korce	✓	✓
70	Anila Gjykshi	Qarku Elbasan	✓	
71	Anila Hitaj	Qarku Vlore	✓	✓
72	Leonard Gjanci	Qarku Korce	✓	✓
73	Denada Gjogu	Qarku Berat	✓	✓
74	Bedrie Cenaj	Qarku Kukes	✓	✓
75	Odeta Jahaj	GIZ	✓	
76	Eno Dodbibaj	GIZ	✓	✓
77	Sokol Konomi	JICA	✓	
78	Mana Nagashima	JICA	✓	✓
79	Hiroshi Fujita	EEJ	✓	✓
80	Chiaki Nishi	EEJ	✓	✓
81	Shinnosuke ODA	EEJ	✓	✓
82	Koji Kusunoki	EEJ	✓	✓
83	Kreshnik Bajraktari	EEJ	✓	✓
84	Ela Muka	EEJ	✓	✓
85	Besjan Lako	EEJ	✓	✓
86	Dea Bala	EEJ	✓	
87	Edlira Tare	EEJ	✓	

C Procesverbali i Seminarit

Procesverbal i Seminarit

9 Mars 2017

Seminari u zhvilluar sipas axhendës.

Përmbledhja e Q & A tregohet më poshtë.

Q & A (1)

[Q.1] Një pyetje erdhi nga Z. Sokol Konomi, Koordinator i Zyrës së JICA në Ballkan për Shqipërinë: Cila ishte arsyeja e dështimit të grumbullimit të materialit të ricikklueshëm në burim?

- Z. Qerim Baku u përgjigj që shtëpiaket nuk janë shumë të kujdesshme.
- Z. Koji Kusunoki shpjegoi disa arsye të tjera për dështimin. Ai përmendi që në zonën e qytetit, shërbimi i grumbullimit është me kontejnerë dhe mbizotërojnë pallatet. Në zonën rurale me grumbullimin derë më derë, grumbullimi i të ricikluesshmeve ishte më i suksesshëm.

Q & A (2)

Z. Hiroshi Fujita shpjegoi modelin e Udhërrëfyesit 3R. Ai gjithashtu përmendi që të gjitha bashkitë do ta kenë këtë Udhërrëfyes në fund të Prillit.

[Q.2] Pyetje nga Z. Zija Gerbeti:

1) A duhet që MM të rregullojë marrëdhënien ndërmjet projekteve të ndryshëm në Shqipëri dhe bashkisë? Në mënyrë që hapat të zhvillohen nga fillimi deri në fund?
2) A duhet të ketë bazë ligjore për marrjen e masave ndaj shkelësve?
3) A duhet të hapen tregje riciklimi për gjithçka?

Përgjigja nga Znj. Lediana Karalliu:

1) Ato duhet të zhvillohen njëkohësisht.
2) Baza ligjore ekziston dhe është ligji për pastrimin e mbetjeve por ky është një ligj që duhet rishikuar. Ne jemi të vetëdijshëm për këtë dhe shumë shpejt do e rishikojmë dhe vendosim masat shtrënguese për të gjitha NjQV-të.
3) Do të thoja që nuk ka vetëm treg për riciklimin e metaleve apo riciklimin e plastikës. Sot ne kemi riciklimin e vajrave të përdorur, baterive të përdorura, gomave të përdorura, për çdo rrymë mbetjesh dhe unë mendoj që kemi problem me ndërgjegjësimin publik, i cili duhet të kryhet, jo vetëm nga MM por nga çdo NjQV dhe bashki sepse pas ndërgjegjësimit ne nuk do të lejojmë që njerëzit të zbrazin mbetje në rrugë apo lumenj dhe të ndotin mjedisin.

[Q.2] Përfaqësuesi nga Bashkia Elbasan – Ne pamë që PP janë kryer në zona që nuk klasifikohen si bashki të mëdha. Çfarë është marrë në konsideratë dhe pse ky PP nuk është kryer në një bashki me shkallë të madhe?

- Znj. Lediana: Projekti ka filluar dhe është zbatuar në tre NjQV, që u zgjodhën sipas madhësisë së tyre. Vau i Dejës, Komuna Bushat si një NjQV e vogël, Cërrik si një NjQV e mesme dhe Tirana si një NjQV e madhe. Pastaj, u vendos që në 7 Qarqe, rreth 40 Bashki, EEJ do të marrë informacion mbi problematikat e tyre, mbi sfidat që kishin këto bashki dhe të asistonin në formulimin e një plan veprimi për to.
- Bashkia Elbasan: Unë po flisja për problematikat. Ky projekt që është kryer në këto zona është i shkëlqyer por problematikat në një bashki të madhe janë shumë më të mëdha dhe kërkojnë vëmendje të madhe. Prandaj, nëse ne mendojmë që në këto qytete të vogla, ndërgjegjësimi i njerëzve për ndarjen dhe 3R është i thjeshtë, në një qytet që ka më shumë

se 150.000 banorë, vetëm qyteti pasi së bashku me fshatrat janë rreth 250.000 banorë, problematikat janë më të ngjeshura dhe më të mëdha. Ky projekt do të shërbente më shumë nëse do të zgjidhej të paktën një bashki e madhe si model.

- Znj. Lediana: Është zgjedhur Bashkia Tiranë. Nuk mendoj se ka një bashki më të madhe se Tirana.
- Bashkia Elbasan: Edhe në Bashkinë Tiranë, projekti është kryer vetëm në 5 shkolla në Laprakë.
- Znj. Lediana: Ne duhet të zgjidhnim disa nga ato pasi ne nuk mund të punonim me të gjitha shkollat e Tiranës.
- Bashkia Elbasan: Ideja ime ishte rreth problemeve të një bashkie në përgjithësi, jo të specifikuar vetëm për shkollat.
- Znj. Lediana: Është menduar të punohet me këto 5 shkolla dhe më pas ky draft Udhërrëfyes dhe gjithë problematikat që ne hasëm, do të shpërndahen gjithashtu në bashkitë e tjera, por kjo është për të ardhmen, jo për momentin.
- Bashkia Elbasan: Pyetja ime e dytë ka të bëjë me pjesën e mbetur të menaxhimit. Kemi bashki që kanë landfill, kanë filluar ndërtimet e landfilleve në të gjithë vendin, por ka bashki të cilat nuk kanë. Përfitoj nga rasti, nëse ka ndonjë përfaqësues nga Bashki Fier, pasi ata kanë përgatitur një PP për vendosjen e kontejnerëve. Do të doja të dija koston e këtij PP, sepse më pëlqeu si projekt dhe mund të zbatohet në të gjitha qytetet, dhe me atë lloj ndarje dhe konstukt kontejneri, ndihmon në riciklimi e mbetjeve që në venddepozitim. Faleminderit.
- Znj. Lediana: Nuk e di, është ndonjë përfaqësues nga Bashki Fier?

- Z. Hiroshi Fujita: Shpjegimi për zgjedhjen e 3 qyteteve pilot.

  Është jashtë kontrollit tonë se kur e fillojmë projektin, prandaj zonat e synuara ishin te vendosura më parë. Kur ne filluam, vendet e projektit pilot ishin Tirana, Lezha dhe Komuna Bushat. Kur ne filluam vëzhgimin bazë, kur vizituam Lezhën, Swiss Corporation kishte filluar disa aktivitete në Lezhë. Prandaj ne zhvilluam disa diskutime me veten tonë, zyrën e kryeministrit, MM, për të ndryshuar zonën e synuar për projektin pilot të zonës së mesme. Në fillim, MM dhe Qeveria Japoneze zgjodhën Tiranën, Lezhën dhe Bushatin, ndoshta duke pasur si qëllim që qytetet e mëdha kanë probleme specifike, dhe qytetet e mesme dhe të vogla. Prandaj ata zgjodhën këto të treja. Zhvillimi i mbështetjes nga Qeveria Japoneze, në krahasim me vendet e tjera të BE është ndryshe. Për shembull, DLDP mbulon të gjithë bashkinë Shkodër ndërsa stili joně nuk është të mbulojmë gjithë bashkinë. Ne kryejmë një aktivitet në shkallë të vogël dhe më pas, bazuar në këtë eksperiencë, e përhapin në këtë bashki dhe ndonjëherë në bashki të tjera. Kjo është metoda e asistencës Japoneze.

[Q.2] Përfaqësuesja nga Saranda:

Plan Veprimi 3R që ne po diskutojmë dhe kemi rreth tre vite, është një detyrim për qeveritë lokale për ta hartuar dhe zbatuar. Ndërkohë, ligji për menaxhimin e mbetjeve të integruara, strategjia kombëtare e mbetjeve, etj. kanë përcaktuar detyrimet për qeveritë lokale, zhvillimin e planeve lokale të menaxhimit të mbetjeve. Këto plane lokale kanë të gjitha rrymat e mbetjeve. Në gjithë diskutimin që po mbahet, është menaxhimi i mbetjeve urbane. Nuk e di nëse ky plan veprimi do të jetë pjesë e planit lokal të menaxhimit të mbetjeve, por ne nuk po diskutojmë rrymat e tjera të mbetjeve. Ndoshta nuk është pjesë e kësaj që ne po diskutojmë sot, por unë, në pozicionin që jam, kam probleme pasi në landfillin e Sarandës, është një listë me rrymat e mbetjeve që mund të depozitohen dhe kam problem me disa rryma të tjera mbetjesh si mbetjet e ngurta, inertet, etj. Momentalisht ne nuk kemi një landfill për mbetje të tilla dhe kemi vështirësi pasi nuk kemi vend në zonën tonë për ta bërë një. Kërkojmë ndihmë nga MM, MTI, Këshilli, për të përcaktuar këto sepse MM nëpërmjet inspektoriatit mjedisor

kanë vendosur gjoba për qeveritë lokale. Kjo ka për të ndodhur përsëri sepse ne nuk kemi mundësi reflektimi. Dua një mendim nga MTI, MM se si duhet të veprojmë dhe çfarë duhet të bëjmë.

- Znj. Lediana: E kuptoj shqetësimin tuaj, është një shqetësim të cilin ne e kemi diskutuar në takime të ndryshme brenda MM dhe me MTI. Ne diskutuam krijimin e një landfilli për inertet, i cili deri më sot nuk ekziston brenda territorit të Republikës së Shqipërisë, por është parë më emergjente ndërtimi i landfilleve për mbetjet bashkiake pasi mbetjet zbrazen në venddepozitime jashtë çdo norme. Ndotin tokën dhe sipërfaqet ujore, etj. prandaj ka mbetur deri më sot pa u ndërtuar, megjithatë, shqetësimi është në prioritetet tona.
- Bashkia Sarandë: Është shqetësimi juaj dhe i joni, por kur është penalizuar Bashkia Sarandë, nuk është penalizuar për mbetjet urbane por për mbetjet e ngurta dhe ka për të ndodhur përsëri nëse ata vijnë përsëri. Duhet të reflektohet, por për ne është e pamundur. Ne kishim një venddepozitim mbetjesh në rehabilitim dhe ne vazhdojmë të zbrazim atje mbetjet që landfilli nuk i pranon.
- Znj. Lediana: Të paktën ato mund të përdoren për të mbushur gropat në rrugë në mënyrë që të pakësohet sa të jetë e mundur kjo sasi mbetjesh ose mbetjet e tjera që mund të eksportohen nga kompani që menaxhojnë këto lloj mbetjesh.
- Z. Isa Memia: Ne kemi dërguar një VKM (Vendim i Këshillit të Ministrave) për menaxhimin e mbetjeve të ndërtimit ku janë të përcaktuara qartë dhe si do të veprojë bashkia, ku sipas kësaj VKM ka të drejtë të miratojë një venddepozitim të përkohshëm, me përmbushjen e disa kritereve të përcaktuara në VKM dhe venddepozitime të përhershme. Në çdo rast, njësitë e qeverisjes lokale, gjatë dhënies së lejes për ndërtime të reja apo riparime, sipas VKM është lënë që këta të mund të përcaktojnë një tarifë dhe kjo tarifë mund të përdoret për menaxhimin e këtyre venddepozitimeve të përkohshme apo të përhershme. Në VKM janë të përcaktuara qartë fuqitë e bashkisë dhe atyre që prodhojnë këto lloj mbetjesh.
- Znj. Valentina Jance: Në lidhje me problemin që po diskutojmë, një problem që un mendoj se e kanë të gjitha bashkitë, është në momentin që ju hartoni buxhetet për këtë problem. Na është premtuar një manual por deri më sot ne nuk e kemi këtë manual dhe puna deri më sot është kryer duke pyetur njëri-tjetrin për tarifat. E di që ka filluar një proces për hartimin e një manuali për koston dhe tarifën, kur mund ta kemi ne atë?
- Znj. Lediana: Është në fazën e diskutimit ndërmjet ministrive. Do të jetë një projekt vendim dhe jo një manual, i cili do të jetë detyrues për të gjitha bashkitë dhe aty do të vendosen modelet e kostos dhe llogaritja e tarifës.
- Z. Hiroshi Fujita: Tani ju përmendët disa kosto dhe vlerësime ekonomike. Për aktivitetet 3R është e vështirë të vlerësohet se sa është e nevojshme sepse varet se çfarë lloj impianti ju keni, sa njerëz ju keni dhe sa janë të ardhurat për menaxhimin e mbetjeve. Është shumë e ndryshme. Në Udhërrëfyes ne kemi shpjeguar disa aktivitete dhe shënuar koston. Për aktivitetet e kryera në 3 bashkitë e projektit pilot, ju do të gjeni një kosto shumë të detajuar për fletëpalosjet, koston e printimit, etj. Kjo është e shkruar në raportet tona.

Në fund të seminarit, Z. Sokol Konomi, Koordinator i Zyrës së JICA, mbajti fjalën e mbylljes si më poshtë:

> Përshëndetje zonja dhe zotërinj. Jam i befasuar në lidhje me pjesëmarrjen dhe interesin e treguar nga ju për aktivitetin e sotëm, prandaj në emër të Agjensisë Japoneze për Bashkëpunim Ndërkombëtar (JICA), do të doja t'ju falënderoja për kohën e shpenzuar dhe ardhjen këtu sot, dhe interesin e treguar për gjithë procesin. Nëpërmjet këtij projekti, JICA synon të mbështesë Shqipërinë në aspiratat e saj për tu futur në BE. Ndër kategoritë e shumta të Shqipërisë për tu bërë pjesë e BE është gjithashtu menaxhimi i integruar i mbetjeve. Kjo gjë, herët apo vonë do të ndodhë, prandaj çdo njësi e qeverisjes vendore është e detyruar që në një moment të caktuar

të krycjë menaxhimin e mbetjeve në mënyrë të integruar. Ky Udhërrëfyes që u prezantua sot këtu, nuk është vetëm një instrument që adreson çështjet e riciklimit apo 3R-ve. Në fakt është një dokument që i shërben në mënyrë praktike çdo njësie të qeverisjes lokale për të vendosur se si të bëjnë vlerësimin e situatës së tyre për gjendjen e mbetjeve të ngurta, për të arritur në pikëpamje sasiore dhe cilësore dhe të arrijnë në përfundimin për ta krijuar vetë, duke u mbështetur në Udhërrëfyes, se çfarë rruge duhet të ndjekin ose çfarë drejtimi ti japin çështjes së menaxhimit të integruar të mbetjeve për njësinë e tyre. Prandaj është një instrument shumë i rëndësishëm në duart e qeverive lokale për të orientuar praktikisht bashkitë drejt stabilizimit të procesit të menaxhimit të mbetjeve në mënyrë të integruar. Uroj që ta përqafoni këtë Udhërrëfyes dhe ta ktheni atë në një metodologji që do ju çojë drejt suksesit në menaxhimin e integruar të mbetjeve. Faleminderit shumë dhe ju uroj sukses.

- I azhornuar-

D Presentation Material

D.1 Vau i Dejes PP

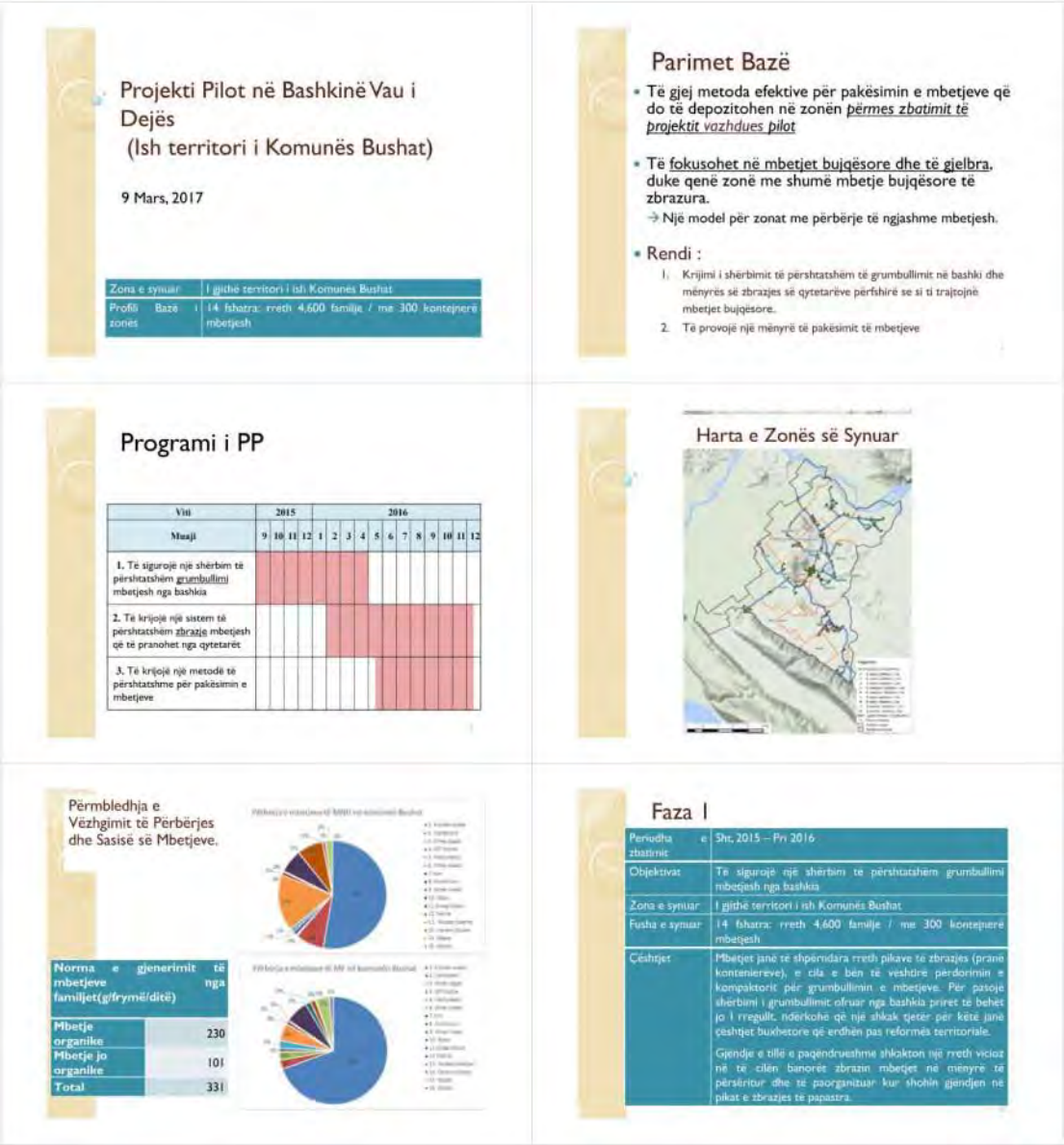

Mjetet në zotërim nga bashkia

U nevojitën 45 minuta për të mbuluar vetëm një kontejner. Sigurisht, jo gjithë kontejnerët janë në një gjendje të tillë, por kontejnerët problematikë nuk janë pak.
Progresi i PP tregoi që shërbimi i rregullt i grumbullimit me kompaktor është më efektiv se ai me kamioçinë. Gjithsesi Megjithatë, është e domosdoshme të ndryshohet mënyra e zbrazjes për të arritur një më të mirë.

Supozohet se do të duhen vetëm 5 minuta nëse mbetjet zbrazen brënda në kontenier.

Tabela e Regjistrit

Mesatarja mujore	Kompaktori Nëntor-	Mjeti i vogel Nënt-
Udhëtime	31.1	**9.4
Distanca e mbuluar	1,030 km	-
Orët e punës	116.6hours	-
Kontejnerët e mbuluar	1,068	-
Pesha e grumbulluar	127,711 kg	**25,677 kg
Mesatarja (kg/udhëtim)	3,930kg	2,732 kg
Konsumi i karburantit(Çmim, Lekë)	90,759	*18,600
Konsumi i karburantit (litër)	588	*121.1
Njësia (Litër/ton)	4.6	*5.4
Njësia (Lekë/ton)	711	*836

*Të dhënat janë nga regjistrimet e pasrimit për një periudhë 4 mujore, Dhjetor- Mars, dhe karburanti është përdorur për mjetin ngarkues dhe mjetin e vogël gjatë kësaj periudhe.
**Të dhënat përfshijnë pasrimin për grumbujt e mëtëhenj të mbetjeve bujqësore e cila u realizau nga bashkia në Nëntor.

Faza 2

Periudha e zbatimit	Shk - Tet, 2016
Objektivat	Të krijojë sistemin e përshtatshëm të zbrazjes se mbetjeve që do të ndiqet nga qytetarët
Zona e synuar	Barbullush, Kranxë, Bushat, Kosmac, Melgushë
Fusha e synuar	Pika e zbrazjes e përcaktuar për mbetjet bujqësore (4 pika) në 3 fshatrat e synuar.
Çështjet	Mënyra e papërshtatshme e zbrazjes nga qytetarët ka ulur efikasitetin e grumbullimit. Veçanërisht, problemet serioze janë se mbetjet e përgjithshme shpërndahen në terren e nuk zbrazen brenda kontejnerit dhe sasi masive e mbetjeve bujqësore zbrazet rreth kontejnerit.

Për të shmangur situata të tilla, nevojitet një rregull i ri zbrazje.

Me qëllim përcaktimin e rregullave që njerëzit të mos kryejnë zbrazje në mënyrë të paligjshme

Mbetje të përgjithshme	Mbetje bujqësore dhe të gjelbra
Duhen zbrazur në mënyrë të përshtatshme brenda kontejnerëve.	Duhen zbrazur të ndara në përputhje me mënyrat e përcaktuara. Për shembull, një kontejner tjetër ose vend i përcaktuar vetëm për këto mbetje

Faza 2: Procedurat

1. Të identifikojë veçanërisht vendet problematike në drejtim të mënyrës së zbrazjes dhe të përzgjedhë pikat pilot.
2. Të formulojë metodën e duhur të zbrazjes për mbetjet bujqësore (Është marrë parasysh instalimi i kontejnerëve të mëdhenj të përcaktuar për mbetjet bujqësore dhe është studiuar tashmë vlefshmëria e tyre.)
3. Të zhvillojë takime me banorët të cilët ndoshta do të jenë të mbuluar në kuadër të pikave pilote me qëllim shkëmbimin e ideve dhe njoftimi i sistemit të ndarjes, paralelisht me pikat e lartpërmendura 1 & 2.
4. Të fillojë një sistem të ndarë zbrazjesh pasi pikat e zbrazjeve të jenë vendosur fizikisht
5. Të rrisë ndërgjegjësimin e publikut përmes aktivitetit monitorues mbi progresin dhe gjendjen e pikave pilot.

Fletëpalosja iu shpërndaj çdo familjeje nëpërmjet vizitës shtëpi me shtëpi.

Tabela e Rezultatit

Muaji	Pesha e përgjithshme e transportuar (ton)	Numri i Rrugëve
Prill	11.3	5
Maj	5.8	4
Qershor	7.4	4
Korrik	9.7	7
Gusht	9.5	8
Shtator	9.9	8
Tetor	9.1	8
Nëntor	15.5	8
Dhjetor	7.7	7
Mesatare	9.0	6.3

*Nga Nëntori, 4 kontejnerë janë shtuar në fshatin Bushat kështu që ato shifra janë përjashtuar nga mesatarja.

Faza 3

Periudha e zbatimit	Shkurt – Dhjetor, 2016
Qëllimi	Vendosja e një mënyre të përshtatshme për pakësimin e mbetjeve
Zona e Synuar	Barbullush, Rranxe
Fusha e synuar	Familjet per kompostimin e mbetjeve bujqësore (janë perzgjedhur 4 familje jne 2 fshatrat e synuar.
Çështjet	Zbrazen sasi të medha te mbetjeve bujqesore. Deri me tani bashkia duhet ti transportoj dhe depozitoj ato. Do te ishte ideale nese këto lloj mbetjesh nuk do te zbrazeshim por te trajtoheshin nga komuniteti, p.sh. te kompostoheshin.

Sasi të mëdha të zbrazura të mbetjeve bujqësore. Bashkia është përgjegjëse për transportin e tyre në Landfill. Por do të ishte ideale nese banorët nuk do të zbrazinin këto lloj mbetjesh por të fillonin vetë trajtimin e tyre, p.sh. ti kompostojnë.

Teoria e përgjithshme e kompostimit

	Kompostim brënda oborrit	Kompostim jashtë oborrit
E përgjithshme	Zhvillohet në burimin gjenerues (kryesisht familje) të mbetjeve të synuara në shkallë të vogël në disa vende. Parimisht duhet të bëhet mbi baza vullnetare nga qytetarët në vënd të operimit nga bashkia.	Zhvillohet në vende të caktuara në shkallë të madhe në të cilën zbrazen vetëm mbetjet e synuara. Administrata e njësisë vendore zakonisht organizon funksionimin.
Avantazh	• Me pak ngarkesë financiare për operimin nga ana e bashkisë. • Efektive për pakësimin e sasisë së mbetjeve të transportura dhe depozituara në landfill.	• Great effective to the reduction of landfilled amount since it is intensively treated Shumë efektive për pakësimin e sasisë së mbetjeve që do të depozitohen në landfill
Disavantazh	• Është e kufizuar për tu shpërndarë për familjet dhe në këtë mënyrë pakësimi për sasinë e mbetjeve që do të depozitohen në landfill është më pak efektive. Kërkon përpjekje nga ana e bashkisë për ta përhapur këtë praktikë.	• Është jo efektive për të pakësuar sasinë e transportuar dhe ka një kosto për grumbullimin e ndarë. • Funksionimi mbulohet nga bashkia. • Duhet që mbetjet e synuara të ndahen.

PP fokusohet në kompostimin brënda oborrit duke qënë se kompostimi jashtë oborrit kërkon mbulimin nga ana e bashkisë, dhe ka ende probleme me transportimin e mbetjeve që duhen për të pakësuar sasinë e mbetjeve që do të grumbullohen.

Vëzhgimi mbi vizitat në shtëpi

1. Rreth 30 % e banorëve kompostojnë në njëfarë mënyre disa mbetje edhe pse vazhdojnë dhe zbrazin disa.
2. Sidoqoftë, pothuajse të gjitha familjet që nuk kompostojnë nuk kanë dëshirë të jenë pjesë e aktivitetit.

"Këtu fjala "mbetje" nuk përfshin kashtën apo kallëmat e mistrit që përdoren si shtresë për bagëtinë. Norma e riciklimit për këtë aktivitet është shumë e larte në zonë.

Shtëpitë që kompostojnë.

Kompostimi brënda-oborrit, nisur nga vëzhgimi me anë të Projektit Pilot është një praktikë shumë e rëndësishme për pakësimin e mbetjeve organike të zbrasura në Bushat. Për më tepër numri i banorëve, që pranojnë të kompostojnë, është shumë i limituar. Për këtë arsye përhapja e mëtejshme e një veprimi të tillë është sfidë e pashmangshme për periudhën e ardhshme. Për zgjidhjen, p.sh pritet që bashkia të parashikoj përjashtimin nga taksat e mbetjeve për familjet që kompostojnë ose autoritetet qendrore marrin iniciativën për të kontrolluar shkarkimin e mbetjeve organike bujqësore në nivel mbarëkombëtarë.

Përmbledhje përfundimtare e PP (1)

Faza 1	Faza 2	Faza 3
PP përmirësoi shërbimin e grumbullimit të mbetjeve, duke mbuluar 300 kontenier të vegjël. Shërbimi vazhdon rregullisht edhe pas përfundimit të PP. Grumbullimi bëhet një herë në javë për çdo kontenier. Sidoqoftë PP nxorri në pah problemin mbi grumbullimin e mbetjeve të zbrazura masivisht (kryesisht mbetje organike) pranë kontenierëve.	U instaluan kontenierët e mëdhenj për zbrazjen e mbetjeve bujqësore dhe të gjelbërta për zgjidhjen e problemit. PP shërbeu dhe për vëzhgimin e cilësisë së mbetjeve dhe nivelin e bashkëpunimit të banorëve në mënyrë pakësimin e mbetjeve për faziin tjetër. U vu re që pikat e zbrazjes mbahen pastër dhe grumbullimi i tyre është efiçent . Edhe pse problemi i fazës së parë u zgjidh, faza 2 nxorri në pah sfidën e ardhshme dhe nevojën për të pakësuar mbetjet që do të trasportohen duke qënë se bashkia duhet të transportoj sasi të mëdha të mbetjeve bujqësore dhe të gjelbërta.	Kompostimi brënda oborrit nuk është në gjendje të pakësoj sasinë e mbetjeve që do të trasportohen. Kjo është një arsye pse kompostimi brënda oborrit i përshtatet bashkive që kanë probleme me transportimin e mbetjeve, duke qënë se pakëson sasinë e mbetjeve që trasportohen. Ndaj PP u fokusua në kompostimin brënda oborrit. Metoda të ndryshme të kompostimit janë vënë re gjatë vëzhgimit. Ndaj kompostimi duhet përhapur për të rritur efiçencën e transportit të mbetjeve dhe promovimin e 3R-ve. Bashkia dhe autoritetet qëndrore duhet të bashkëpunojnë mbi këtë çështje.

Përmbledhje Përfundimtare e PP(2)

Tabela, sasia e mbetjeve e transportuar nga NjA Bushat

Kategoria e Mbetjeve	Kategoria e Transportit	2014 (Përpara PP)	2016 (Mesin e PP)	2018 (Shembuli i ardhshëm)
Mbetjet e përgjithshme të synuarara	Kontenierët Bashkëjetë (PP1)	27.5 ton/muaj	127.7 ton/muaj	127.7 ton/muaj
	Kontenierët Mënë-larësuar	42.0 ton/muaj	0.0 ton/muaj	0.0 ton/muaj
Mbetjet bujqësore të supozuara por 2014	Kamioni i Hapur Bashkëjetë	33.3 ton/muaj	16.7 ton/muaj	0.0 ton/muaj
	Kamioni i Kontejnerëve të Mëdhenj (PP2)	0	9.0 ton/muaj	25.7 ton/muaj
	Totali	**102.8 ton/muaj**	**153.4 ton/muaj**	**153.4 ton/muaj**

* Në 2014, supozohet që kamionët e hapur janë përdorur për të grumbulluar mbetjet e përgjithshme si konsiderueshëm të zbrazura në çdoë.

PP1 shërbeu për unifikimin e sistemit të transportit dhe rritjen sasi që transportohet.
PP2 shërbeu për të demonstruar mundësinë e sistemit me kontejnerë të mëdhenj.

D.2 Cerrik PP

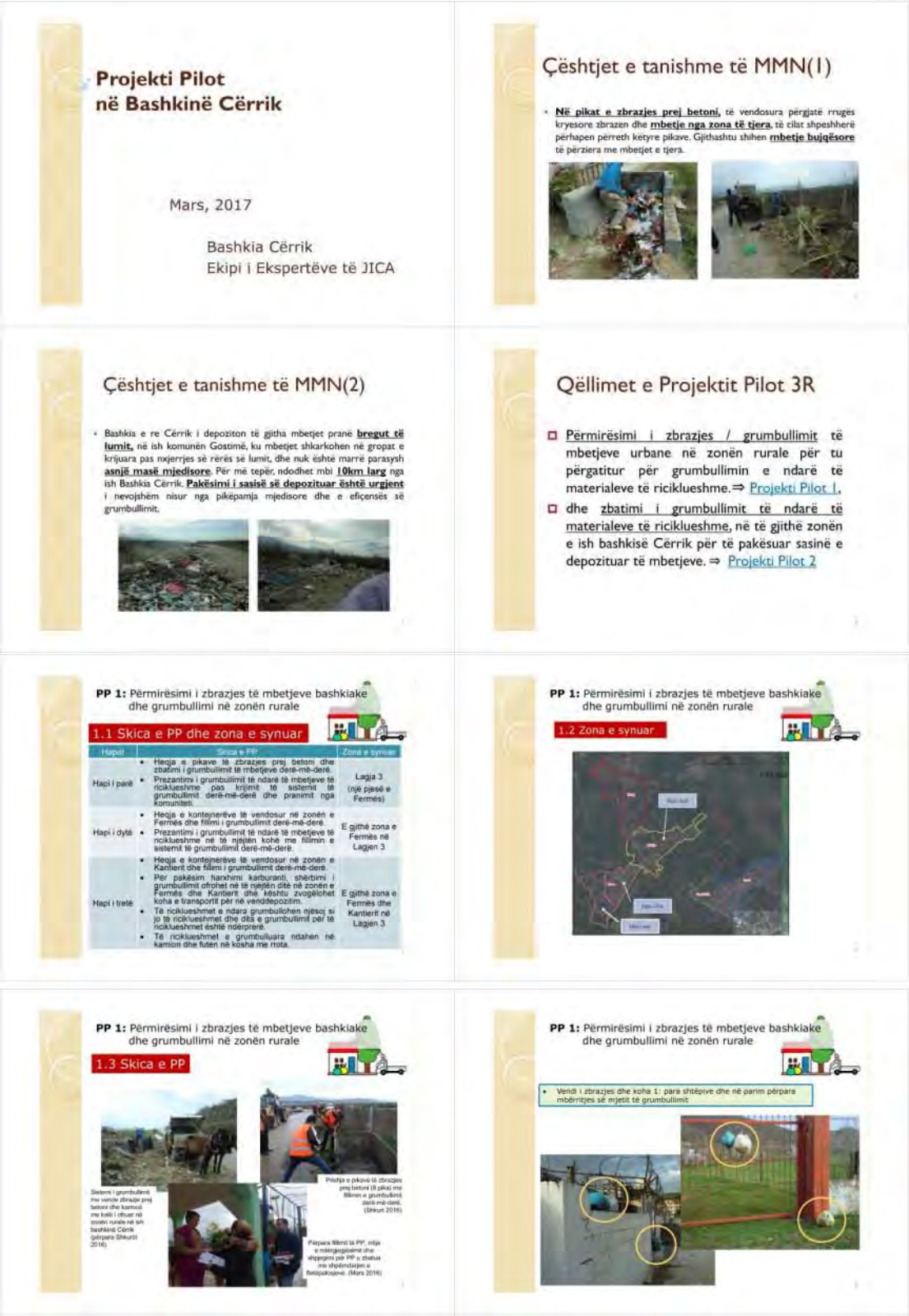
Projekti Pilot
në Bashkinë Cërrik
Mars, 2017
Bashkia Cërrik
Ekipi i Ekspertëve të JICA
Çështjet e tanishme të MMN(1)
Çështjet e tanishme të MMN(2)
Qëllimet e Projektit Pilot 3R
Projekti Pilot 1
Projekti Pilot 2
PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
1.1 Skica e PP dhe zona e synuar
1.2 Zona e synuar
1.3 Skica e PP

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
Vendi i zbrazjes dhe koha 2: zbrazje drejtpërdrejt në mjetin e grumbullimit

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
Sistemi i grumbullimit: grumbullim derë-më-derë me sistem zanor

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
Situata e mbetjeve të shpërhapura në zonë

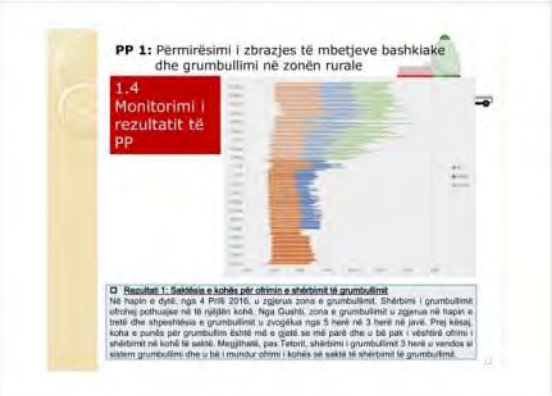
PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
1.4 Monitorimi i rezultatit të PP

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale

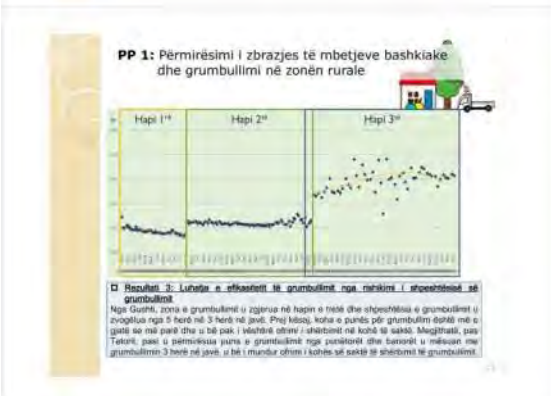
PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
Hapi 1
Hapi 2
Hapi 3

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale
1.5 Gjetje
• Si sistem grumbullimi në zonën rurale, është vërtetuar se sistemi i grumbullimit derë-më-derë me sistem zanor është efektiv dhe ndihmoi në zbukurimin e zonës. Megenëse gjendja e disa zonave është e ngjashme me zonën e PP, sistemi i grumbullimit derë-më-derë është i mundur të zgjerohet edhe në këto zona nga eksperienca e PP.
• Megjithatë, është vëzhguar zbrazje e mbetjeve në mënyrë të pa përshtatshme në vendet ku më parë kanë qenë vendosur kontejnerët e bashkisë, përgjatë rrugës kryesore në zonën e Fermës dhe të hequr pas fillimit të PP. Gjendja është vëzhguar disa herë pas Gushtit. Kjo ka qenë në të njëjtën kohë kur shpeshtësia e grumbullimit u ndryshua nga 5 herë në javë në 3 herë. U morën masa të ndryshme për zbrazjet e papërshtatshme, megjithatë gjendja nuk është përmirësuar. Është parë vështirësi lek bancrët për të mbajtur mbetjet e prodhuara në shtëpi ose në prone për më shumë se një ditë. Për më tepër, është i nevojshëm përmirësimi i gjendjes, përshembull përmirësimi i anës së rrugës (mbjellja e pemëve) e kështu me radhë që ti pamundësojë qytetarëve të hedhin mbetje vend e pa vend.

PP 1: Përmirësimi i zbrazjes të mbetjeve bashkiake dhe grumbullimi në zonën rurale

1.5 Gjetje

- Në zonën rurale ka shumë rugë të ngushta dhe me baltë. Në këto zona shërbimi i grumbullimit është i përshtatshëm të ofrohet nga mjete me madhësi mesatare ose të vogël. Kur shërbimi i grumbullimit deri-më-deri ndalon për arsye të prishjes së mjetit të grumbullimit, mbetjet e shpërhapura bëhen shqetësuese. Prandaj, është e domosdoshme të kryhet mirëmbajtje ditore dhe e rregullt e mjetit të grumbullimit.
- Është e nevojshme të marrin në konsideratë për të krijuar një sistem të grumbullimit të mbetjeve jo-bashkiake me pagesë, të tilla si, mbetjet bujqësore, mbetjet e ndërtimit dhe të tjera.

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

2.1 Skica e Projektit Pilot

Hapat	Skica e FP	Zona e synuar
Hapi i parë	• Mënyra e zbrazjes: Nxjerrim jashtë kur vjen mjeti i grumbullimit me muzikë. • Pikat e grumbullimit: pranë kontejnerëve bashkiakë të vendosur për grumbullimin e mbetjeve, pranë kryqëzimeve dhe fyrjes së pallatit nga rugë të asfaltuara.	• E gjithë zona e NjA Cërrik (Lagja 1, 2, 3)
Hapi i dytë	• Sistem grumbullimi me zile: Mjeti i grumbullimit vjen me muzikë dhe njoftim për grumbullimin e të ricikluesheve dhe ndalon në pikat e caktuara. Të grumbulluarit e grumbullimit për të grumbulluar të ricikluesheve që sillen nga banorë dhe biznese.	• Në zonën urbane, e synuar për ndarjen/grumbullimin e të ricikluesheve është filluar në blokun A, të përqendruar që përbehet nga 250 familje dhe 10 pallate. • Në zonën rurale, e gjithë Ferma dhe Kantieri në Lagjen 3 vazhdon të jetë zona për grumbullimin e ndarë të të ricikluesheve.

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

2.2 Zona e synuar

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

2.3 Skica e PP

Një situatë për grumbullimin e të ricikluesheve. (Qershor 2016)

Në rastet kur mbetjet e përgjithshme zbrazohen në disa e grumbullimit të të ricikluesheve, mbetjet nuk grumbullohenin dhe atyre u vendosej një njoftim. (Qershor 2016)

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

Grumbullimi në të njëjtën kohë i mbetjeve të përgjithshme dhe të ricikluesheve fillon me vendosjen e kontejnerëve me mënyra për të ricikluesheve në kantierët e grumbullimit. (Gusht 2016)

Zona e grumbullimit për të ricikluesheve në zonën urbane synonte vetëm Blokun A. (Gusht 2016)

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

Një situatë e paskrimit të të ricikluesheve të grumbulluara në magazinë. (2 Prill 2016)

Të ricikluesheve e njajtura pas filimit të PP u shitën tek një ocikluesi në Elbasan. (Nëntor 2016)

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

2.4 Rezultatet e vëzhgimit

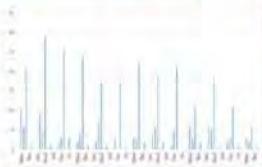

Numri i familjeve që ndajnë dhe zbrazin të ricikluesheve
Është vërtetuar se numri i familjeve të cilat zbrazin të ricikluesheve do të rritet, krahasuar me metodat e tjera të grumbullimit, kur sistemi i grumbullimit për mbetjet e përgjithshme do të kryhet deri-më-deri dhe një nga dhëtë e grumbullimit të mbetjeve të përgjithshme do të jetë vetëm për grumbullimin e të ricikluesheve.

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve

Sasia e grumbulluar e të ricikluesheve
Sasia e grumbulluar e të ricikluesheve ka qenë maksimale në Prill dhe pas kësaj ajo ka vazhduar me sasi të vogla të grumbulluara deri në Nëntor 2016. Sasia gjithsej është 263.5 kg dhe sasia mesatare është 1.09 kg/dënë për çdë muaj.
Nëër të ricikluesheve e synuara, sasia e shisheve PET dhe plastika e forte ziren më shumë se 90%, të të ricikluesheve të grumbulluara (242.1 kg).

Filimi pas shitjes së të ricikluesheve
Të ricikluesheve e njajtura pas filimit të grumbullimit të ndarë në PP u shitën tek një ricikluesi në Elbasan në 24 Nëntor 2016. Koskoja për njësi për shitjen e të ricikluesheve ishte 15 lekë/kg, sasia gjithsej e të ricikluesheve ishte 250kg dhe fitimi nga shitja e të ricikluesheve ishte 3,700 lekë. Përdorimi i fitimit është vendosur si politikë e Bashkisë të përdorë për bazën e kontejnerëve të sapo vendosur në Fermë.

PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve
2.4 Gjetje
• U pa që operacioni i grumbullimit të ndarë të mbetjeve të ricikluesheve kërkon kosto të konsiderueshme. Është e vështirë të vazhdohet me gjendjen financiare të tanishme të bashkisë.
• Nuk ka rezultuar në sasi të konsiderueshme të mbetjeve të ricikluesheve të grumbulluara në mënyrë që të zvogëlojë sasinë në landfill për zbutjen e ndikimit në mjedis dhe të mbulojë koston e transportit, sepse qytetarët nuk kanë qenë bashkëpunues për ti zbrazur mbetjet të ndara.
• Megjithatë PP në zonën e Fermës zbuloi se është efektiv prezantimi i sistemit të grumbullimit derë-më-derë për mbetjet e përgjithshme përpara grumbullimit të ndarë të të ricikluesheve. Edhe pse kjo ka kosto më të madhe, sugjerohet që grumbullimi i të ricikluesheve të bëhet në ditë të ndryshme nga grumbullimi i mbetjeve të përgjithshme. Grumbullimi në të njëjtën ditë i mbetjeve të përgjithshme me ato të ricikluesheve dekurajon qytetarët për ndarjen e mbetjeve të ricikluesheve në shtëpi dhe bën që punëtorët e grumbullimit të bëjnë punë shtesë për ndarjen gjatë procesit të grumbullimit.
PP 2: Grumbullimi i ndarë i të ricikluesheve
2.4 Gjetje
• Në zonën urbane, veçanërisht në zonën me pallate, grumbullimi me muzikë vetëm i mbetjeve të ricikluesheve nuk duket të jetë efikas pasi njerëzit mund ti zbrazin mbetjet e tyre të përgjithshme në kontejnerët bashkiakë të vendosur në lagje. Disa ide u ngritën duke thënë se në zonën urbane nuk është e përshtatshme për njerëzit që të dalin nga shtëpitë për të zbrazur të ricikluesheve pasi ata dëgjojnë muzikën që luhet nga mjeti i grumbullimit.
• Kur grumbullimi i ndarë i materialeve të ricikluesheve kryhet në bashkëpunim të ngushtë me banorët dhe ka sasi të mjaftueshme materiali të ricikluesheve të grumbulluar, grumbullimi i ndarë kontribuon në pakësimin e sasisë së mbetjeve që dërgohen në landfill dhe ka kosto më të ulët për transportin e mbetjeve të përgjithshme që do të dërgoheni në të ardhmen në landfillin rajonal.
FUND
Ju faleminderit për vëmendjen!

D.3 Tirana PP

Projekti "Mbeshtetje per Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin e 3R-ve ne Republiken e Shqiperise"
JICA
BASHKIA TIRANE
TIRANË
9 Mars 2017
ZONA E PROJEKTIT LAPRAKE
➢ 5 shkolla publike (rreth 2000 nxënës, familjet e tyre, mësuesit);
➢ Komunikimi dhe krijimi i konceptit 3R në shkolla;
➢ Grumbullimi i mbetjeve të ricikluesheve, për të cilat është krijuar tregu i materialeve të ricikluesheve;
➢ Zgjerim i aktivitetit të riciklimit në komunitetin përreth shkollave;
➢ Paraqitje e propozimit për zgjidhje 3R të zbatueshme për qytetin e Tiranës;
FAZA 1
Zbrazja dhe grumbullimi i materialeve të ricikluesheve në shkolla.
OBJEKTIVAT
➢Krijimi i strukturës për zbrazjen e ndarë të mbetjeve të ricikluesheve;
➢Studimi i llojit të materialeve të ricikluesheve dhe vendosja e komunikimit me nxënësit dhe komunitetin përreth;
MATERIALET E RICIKLUESHME
➢Shishe PET, kanaçe alumini, dhe shishe të vogla qelqi pijesh.
GJENDJA AKTUALE
➢Mbetjet e shkollave zbrazen në kontenierët e zonës, të përziera;
➢Grumbulluesit e materialeve të ricikluesheve mbledhin mbetjet e ricikluesheve duke përzgjedhur materialin e dëshiruar dhe shkaktojnë ndotje të mjedisit përreth;
➢Aktivitetet e riciklimit, të kryera në shkolla, nuk kanë mundur të vendosin një marrëdhënie të mirë bashkëpunimi me ricikluesit;
➢Në Landfill shkon një sasi e konsiderueshme e mbetjeve të ricikluesheve;

QELLIMI

- Mbetjet e ricikluesheme të prodhura në shkolla, do të grumbullohen të ndara, në bashkëpunim edhe me ricikluesit aktivë në zonë;
- Nxënësit, në shkolla do të përjetojnë dhe të mësojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë, efektin e ndarjes të mbetjeve të ricikluesheme;
- Transmetimi i eksperiencës së nxënësve, tek familjarët e tyre;

PROCEDURA

- Diskutimi dhe vendimi mbi metodën dhe rregullat e zbrazjes së materialeve të ricikluesheme, në çdo shkollë;
- Diskutimi dhe vendimi mbi programin dhe rregullat e grumbullimit me ricikluesit;
- Përgatitja e kontenierëve për shkollat;
- Fillimi i zbrazjes/grumbullimit të ndarë dhe monitorimi nga nxënësit, Bashkia dhe përfaqësuesit e Projektit;
- Informimi i komunitetit përreth mbi aktivitetet e kryera nga nxënësit, në shkolla;
- Diskutimi mbi mundësinë e zgjerimit të aktiviteteve, në shkollat e tjera;

5

Shpjegimi, miratimi, marrëveshja për zbatimin e PP (BT & EEJ)

NËNTOR 2015 - SHKURT 2016

- Diskutimi i projektit me shkollat (në bashkëpunim me Drejtorinë Arsimore të Qytetit të Tiranës);
- Miratimi i 5 shkollave publike dhe përjashtimi i 2 shkollave private, pasi kishin një numër të vogël nxënësish;

MATERIALET E RICIKLUESHME DHE METODAT E ZBRAZJES

- Shishe PET, shishe të vogla qelqi pijesh, kanaçe alumini (BT & EEJ);
- 1 shkollë 9-vjeçare dhe 1 shkollë e mesme iu nënshtruan një studimi paraprak, mbi sasinë e mbetjeve të ricikluesheme (BT & EEJ);
- U vendos madhësia, sasia e thasëve të grumbullimit dhe koshave si dhe frekuenca e grumbullimit të tyre (EEJ);
- U porosit prodhimi i skeleteve për thasët e grumbullimit (EEJ);

6

7

MARS 2016

- Përgatitja e materialeve ndërgjegjësuese (EEJ);
- Shpjegimi i procedurës së ndarjes dhe grumbullimit tek mësuesit e shkollave të synuara dhe më pas tek nxënësit (BT & EEJ);
- Porositja e thasëve (EEJ);
- Vendosja e një strukture, për thasët dhe koshin e mbetjeve të ricikluesheme dhe fillimi i procesit në 5 shkollat (BT & EEJ);

PRILL 2016

- Punësimi i një punonjësi në terren, për monitorimin ditor dhe udhëzimin e 5 shkollave (EEJ);
- Kryerja e studimit për përbërjen e materialeve të ricikluesheme dhe zhvillimi i aktiviteteve ndërgjegjësuese (BT, EEJ & Shkollat);
- Krijimi i grupeve mjedisore në shkolla (EEJ & Shkollat);

8

9

ZBATIMI I PROJEKTIT

Shkolla 28 Nëntori — Shkolla Skënder Luarasi

MAJ 2016

- Shitja e parë e materialeve të ricikluesheme nga shkollat (EEJ&Shkollat);
- Pyetësorë për nxënësit dhe prindërit (EEJ & Shkollat);

10

QERSHOR 2016

- Takimi i 5 shkollave në Laprakë, për të diskutuar mbi ecurinë dhe për të shpjeguar eksperiencën e tyre, me praninë edhe të Drejtorisë Arsimore të Qytetit të Tiranës (BT&EEJ);
- Fundi i vitit akademik dhe fillimi i pushimeve verore në institucionet arsimore;
- Nxënësit e Shkollës se Mesme "Aleks Buda" zhvilluan aktivitete ndërgjegjësimi në komunitetin e tyre (BT, EEJ & Shkolla);

11

DHJETOR 2016:
SHKOLLA "GJERGJ FISHTA"

- Grupi i nxënësve ndihmon në ndarjen e materialit të ricikluesheme, kur mbetjet nuk janë vendosur në koshin e duhur;
- Janë vendosur kosha për mbetjet e përgjithshme dhe kosha për materialet e ricikluesheme;
- Kjo shkollë ka vendosur kontaktet e veta me një ricikluës të zonës dhe e menaxhon vetë shitjen nëpërmjet grupit të nxënësve, proces ky i cili ka rezultuar më i qëndrueshëm;

12

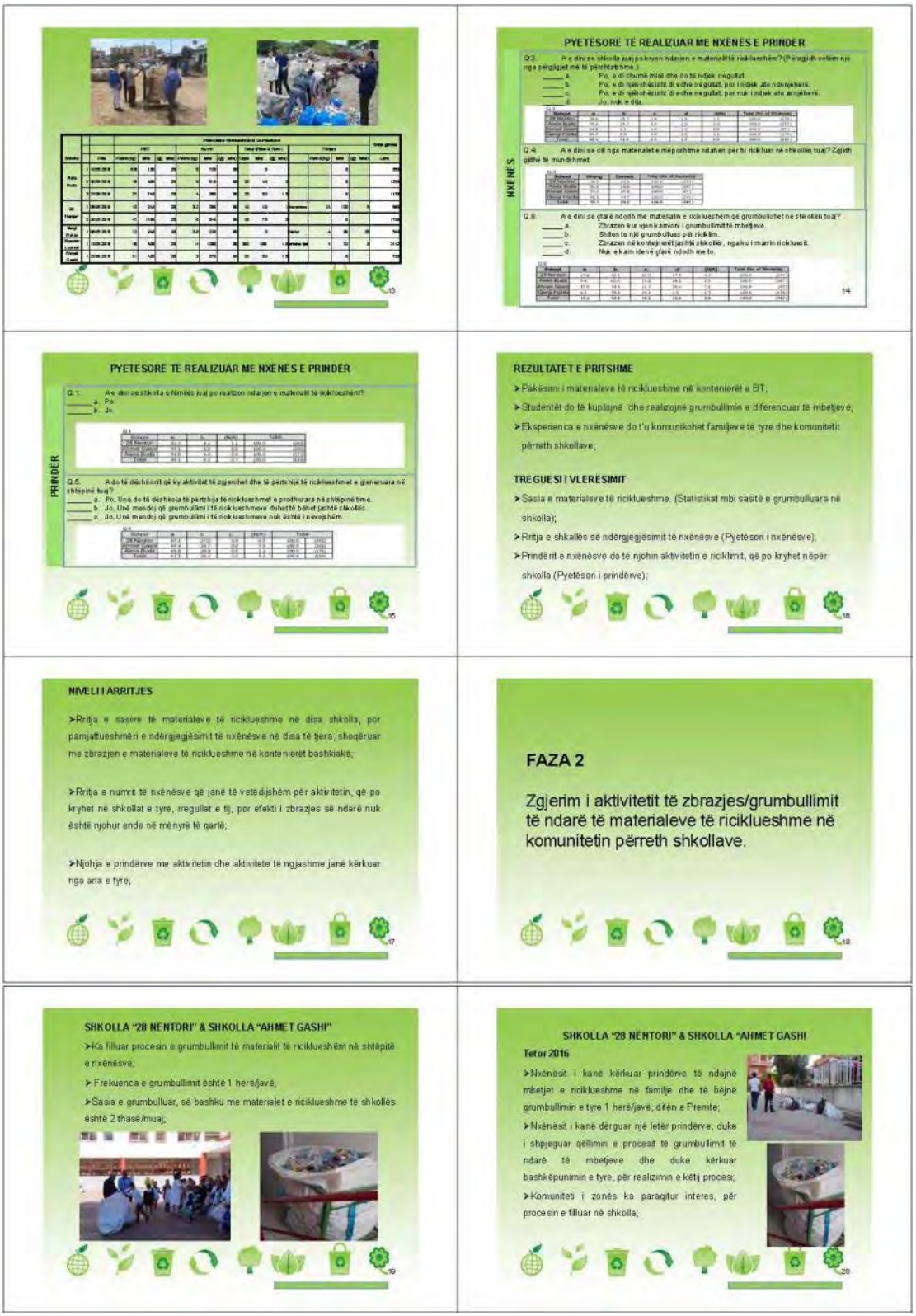
PYETESORE TE REALIZUAR ME NXENES E PRINDER
NXENES
PYETESORE TE REALIZUAR ME NXENES E PRINDER
PRINDER
REZULTATET E PRITSHME
➢Pakësimi i materialeve të ricikluesshme në kontenierët e BT;
➢Studentët do të kuptojnë dhe realizojnë grumbullimin e diferencuar të mbetjeve;
➢Ekspeniencа e nxënësve do t'u komunikohet familjeve të tyre dhe komunitetit rreth shkollave;
TREGUESI I VLERESIMIT
➢Sasia e materialeve të ricikluesshme. (Statistikat mbi sasitë e grumbulluara në shkolla);
➢Rritja e shkallës së ndërgjegjësimit të nxënësve (Pyetësori i nxënësve);
➢Prindërit e nxënësve do të njohin aktivitetin e riciklimit, që po kryhet nëpër shkolla (Pyetësori i prindërve);
NIVELI I ARRITJES
➢Rritja e sasive të materialeve të ricikluesshme në disa shkolla, por pamjaftueshmëri e ndërgjegjësimit të nxënësve në disa të tjera, shoqëruar me zbrazjen e materialeve të ricikluesshme në kontenierët bashkiakë;
➢Rritja e numrit të nxënësve që janë të vetëdijshëm për aktivitetin, që po kryhet në shkollat e tyre, megjithëse ky, por efekti i zbrazjes së ndarë nuk është njohur ende në mënyrë të qartë;
➢Njohja e prindërve me aktivitetin dhe aktivitete të ngjashme janë kërkuar nga ana e tyre;
FAZA 2
Zgjerim i aktivitetit të zbrazjes/grumbullimit të ndarë të materialeve të ricikluesshme në komunitetin përreth shkollave.
SHKOLLA "28 NËNTORI" & SHKOLLA "AHMET GASHI"
➢Ka filluar procesin e grumbullimit të materialit të ricikluesshëm në shtëpitë e nxënësve;
➢ Frekuenca e grumbullimit është 1 herë/javë;
➢Sasia e grumbulluar, së bashku me materialet e ricikluesshme të shkollës është 2 thasë/muaj;
SHKOLLA "28 NËNTORI" & SHKOLLA "AHMET GASHI
Tetor 2016
➢Nxënësit i kanë kërkuar prindërve të ndajnë mbetjet e ricikluesshme në familje dhe të bëjnë grumbullimin e tyre 1 herë/javë, ditën e Premtë;
➢Nxënësit i kanë dërguar një letër prindërve, duke i shpjeguar qëllimin e procesit të grumbullimit të ndarë të mbetjeve dhe duke kërkuar bashkëpunimin e tyre, për realizimin e këtij procesi;
➢Komuniteti i zonës ka paraqitur interes, për procesin e filluar në shkolla;

SHKOLLA "28 NËNTORI", "AHMET GASHI" & "ALEKS BUDA"
➢ Përdorin të njëjtin mjet për dërgimin e materialeve të ricikluesh me;
➢ Grumbulluesi, që bashkëpunon me këto shkolla ka arritur në konkluzionin, se nuk ia vlen dërgimi i mjetit të tij, pasi sasia e grumbulluar nga këto shkolla është relativisht e vogël, për kapacitetin e këtij mjeti;
➢ Këto shkolla ndajnë së bashku shpenzimet e transportit (400 Lekë/rrugë)
21

SHKOLLA "ALEKS BUDA"
➢ Qershor 2016, nxënësit shkuan në disa njësi shërbimi Bar-Kafe, në zonën e Laprakës dhe kërkuan bashkëpunim, për të realizuar ndarjen e mbetjeve të ricikluesh me nga mbetjet e tjera;
➢ Tre grupe nxënësish punuan me 3 njësi shërbimi Bar-Kafe;
➢ Frekuenca e grumbullimit ishte 2~3 herë/javë, ku çdo herë u grumbulluan rreth 1kg mbetje të ricikluesh me, nga çdo njësi shërbimi;
➢ Shumica e njësive të shërbimit në këtë zonë kanë filluar ndarjen e mbetjeve të ricikluesh me dhe ia japin ose shesin ato grumbulluesve;
22

SHKOLLA "SKENDER LUARASI
Dhjetor 2016
➢ Prezantimi i projektit nga vetë nxënësit;
➢ Ecuria e projektit, aktivitetet ndërgjegjësuese të realizuara në familjet e tyre, materialet e përgatitura nga vetë ata, punime me materiale të ricikluesh me, etj;
➢ Në fund të aktivitetit u shpërndanë çertifikata, për nxënësit pjesëmarrës të projektit;
23

REZULTATET E PRITSHME
➢ Banorët e komunitetit do të kuptojnë rëndësinë e mëgullave mbi grumbullimin e ndarë të mbetjeve të ricikluesh me;
➢ Sasia e mbetjeve të ricikluesh me të zbrazura në kontenierët bashkiakë, në zonën e Laprakës do të pakësohet;
➢ Zonat përreth kontenierëve bashkiakë të vendosur në Lapraké do të mbahet e pastër;
TREGUESI I VLERËSIMIT
➢ Zbraza/grumbullimi i ndarë do të vazhdojë;
➢ Zonat përreth kontenierëve bashkiakë do të mbahet e pastër;
24

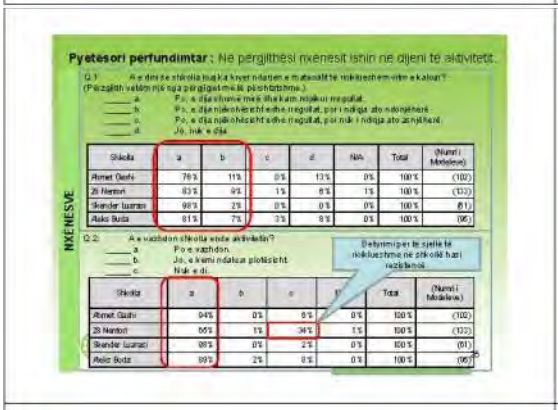
Pyetësori perfundimtar : Ne pergjithesi nxenesit ishin ne dijeni te aktivitetit.
NXËNËSVE
Q.1 A e dini se shkolla tuaj ka kryer ndarjen e mbetjeve te ricikluesh me vite e kaluar?
(Pëzgjidh vetëm një nga përgjigjet me të pështatshme.)
a. Po, e dija shumë me shumë nëpërmjet mësuesit.
b. Po, e dija nëpërmjet seshe regullat, por i ndiqja ato ndonjëherë.
c. Po, e dija nëpërmjet seshe regullat, por nuk i ndiqja ato asnjëherë.
d. Jo, nuk e dija.
Shkolla | a | b | c | d | NA | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 76% | 11% | 0% | 13% | 0% | 100% | (102)
28 Nëntori | 83% | 9% | 1% | 6% | 1% | 100% | (133)
Skender Luarasi | 98% | 2% | 0% | 0% | 0% | 100% | (61)
Aleks Buda | 81% | 7% | 3% | 9% | 0% | 100% | (95)
Q.2 A e vazhdon shkolla këtë aktivitetin?
a. Po e vazhdon.
b. Jo, e kemi ndaluar plotësisht.
c. Nuk e di.
Dëshmi per te njëjtë te ricikluesh me ne zik-zak hasi rezultatet
Shkolla | a | b | c | d | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 94% | 0% | 6% | 0% | 100% | (102)
28 Nëntori | 65% | 1% | 34% | 1% | 100% | (133)
Skender Luarasi | 98% | 0% | 2% | 0% | 100% | (61)
Aleks Buda | 89% | 2% | 8% | 0% | 100% | (95)
25

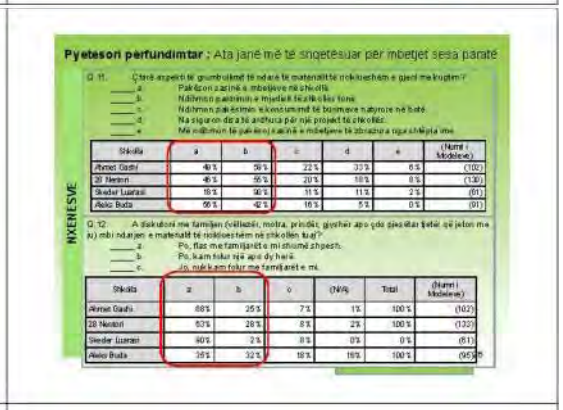
Pyetesori perfundimtar : Ata janë më të shqetësuar për mbetjet sesa paraë
NXËNËSVE
Q.11. Çfarë aspekti të grumbullimit të ndarë të materialit te ricikluesh me e gjeni me kuptim?
a. Pakësoi zazinë e mbetjeve në shkollë.
b. Ndihmon qarkullimin e mjetëve fizikisht bëjë force.
c. Ndihmon pakësimin e konsumimit të burimeve natyrore në botë.
d. Na siguron dërgatë ambulancë për një projekt të shkollës.
e. Me ndihmën ta pakësoj kaosin e mbetjeve të zbrazura nga shtëpia ime.
Shkolla | a | b | c | d | e | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 40% | 38% | 22% | 33% | 6% | (102)
28 Nëntori | 45% | 55% | 20% | 10% | 8% | (133)
Skender Luarasi | 18% | 90% | 31% | 11% | 2% | (61)
Aleks Buda | 56% | 42% | 16% | 5% | 0% | (91)
Q.12 A diskutoni me familjen (vëllezër, motra, prindër, gjyshër apo çdo qiesëtar tjetër, që jetojnë me ju) mbi ndarjen e materialit te ricikluesh me ne shkollën tuaj?
a. Po, flas me familjarët e mi shumë shpesh.
b. Po, kam folur një apo dy herë.
c. Jo, nuk kam folur me familjarët e mi.
Shkolla | a | b | c | (NA) | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 68% | 25% | 7% | 1% | 100% | (102)
28 Nëntori | 63% | 28% | 8% | 2% | 100% | (133)
Skender Luarasi | 90% | 2% | 8% | 0% | 0% | (61)
Aleks Buda | 38% | 32% | 18% | 16% | 100% | (95)
26

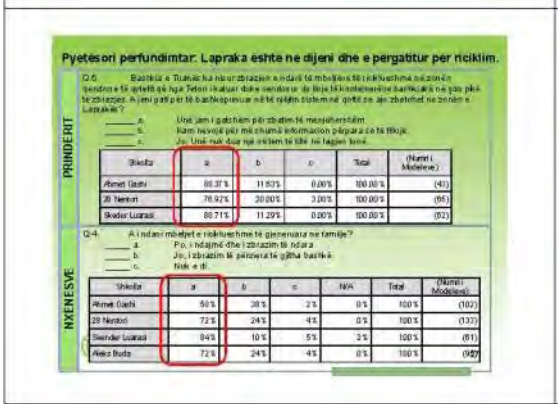
Pyetësori perfundimtar: Lapraka është ne dijeni dhe e pergatitur per riciklim.
PRINDËRIT
Q.6 Banësia e Laprakës ka nisur zbrazjen e ndarë të mbetjeve të ricikluesh me ne zonën "Sendra e Ë qytetit" që nga Tetori i kaluar duke vendosur disa njësi kontenierësh bashkiakë ne çdo pikë te zbrazjes. A jeni gatë per te bashkëpunuar me te njëjtin sistem me qëllim qe ajo zbatohet ne zonën e Laprakës?
a. Unë jam i gatshëm për zbatimin të mënyrës sëmë.
b. Kam nevojë për më shumë informacion përparë se te fillojë.
c. Jo. Unë nuk duë një sistem te tillë ne fagjen time.
Shkolla | a | b | c | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 88.37% | 11.63% | 0.00% | 100.00% | (43)
28 Nëntori | 76.92% | 20.00% | 3.08% | 100.00% | (65)
Skender Luarasi | 88.71% | 11.29% | 0.00% | 100.00% | (62)
NXËNËSVE
Q.4. A i ndani mbetjet e ricikluesh me te gjeneruara ne familje?
a. Po, i ndajmë dhe i zbrazim të ndara
b. Jo, i zbrazim të gjitha bashkë.
c. Nuk e di.
Shkolla | a | b | c | NA | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 58% | 38% | 2% | 0% | 100% | (102)
28 Nëntori | 72% | 24% | 4% | 0% | 100% | (133)
Skender Luarasi | 84% | 10% | 5% | 2% | 100% | (61)
Aleks Buda | 72% | 24% | 4% | 0% | 100% | (95)
27

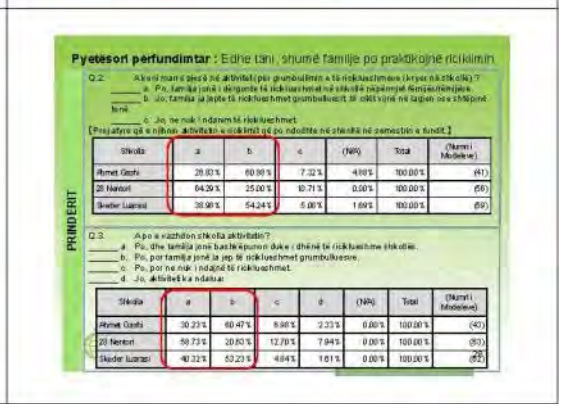
Pyetesori perfundimtar : Edhe tani, shumë familje po praktikojnë riciklimin
PRINDËRIT
Q.2 A keni marë pjesë në aktivitet (për grumbullimin e të ricikluesh me e kryer në shkollë)?
a. Po, familja jonë i dërgonte të ricikluesh me në shkollë nëpërmjet fëmijës/nënës.
b. Jo, familja ja jepte të ricikluesh me grumbulluesit të ofër kënë ne fagjen ose shtëpinë tonë.
c. Jo, ne nuk i ndanim të ricikluesh me.
[Prej atyre që e njohin aktivitetin e riciklimit që po ndodhte ne shkollë ne semestrin e fundit.]
Shkolla | a | b | c | (NA) | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 28.03% | 60.98% | 7.32% | 4.88% | 100.00% | (41)
28 Nëntori | 64.29% | 25.00% | 10.71% | 0.00% | 100.00% | (56)
Skender Luarasi | 38.98% | 54.24% | 5.08% | 1.69% | 100.00% | (59)
Q.3. A po e vazhdon shkolla aktivitetin?
a. Po, dhe familja jonë bashkëpunon duke i dhënë të ricikluesh me shkollës.
b. Po, por familja jonë ja jep të ricikluesh me grumbulluesve.
c. Po, por ne nuk i ndajmë të ricikluesh me.
d. Jo, aktiviteti ka ndaluar.
Shkolla | a | b | c | d | (NA) | Total | (Numri i Modelevë)
Ahmet Gashi | 30.23% | 60.47% | 6.98% | 2.33% | 0.00% | 100.00% | (43)
28 Nëntori | 58.73% | 20.63% | 12.70% | 7.94% | 0.00% | 100.00% | (63)
Skender Luarasi | 40.32% | 53.23% | 4.84% | 1.61% | 0.00% | 100.00% | (62)
28

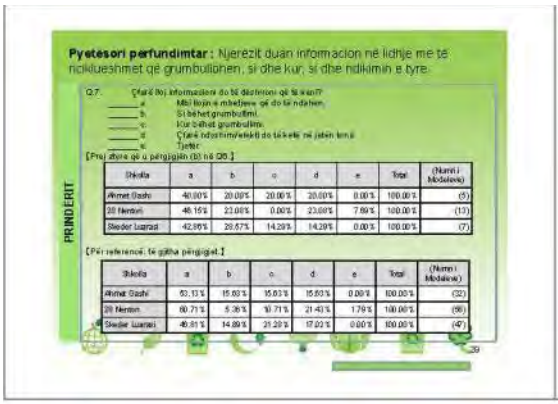

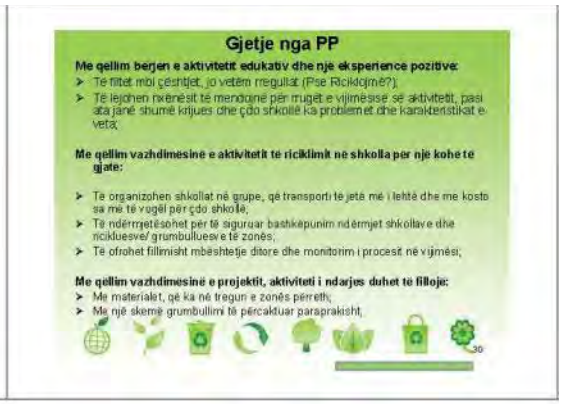

D.4 MOE presentation on 3R Guideline

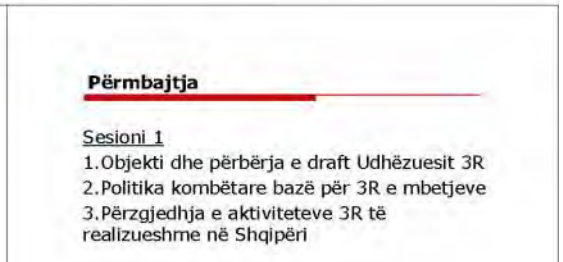

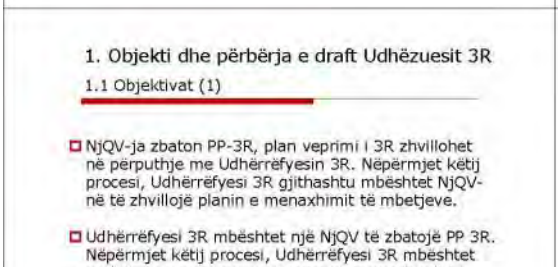

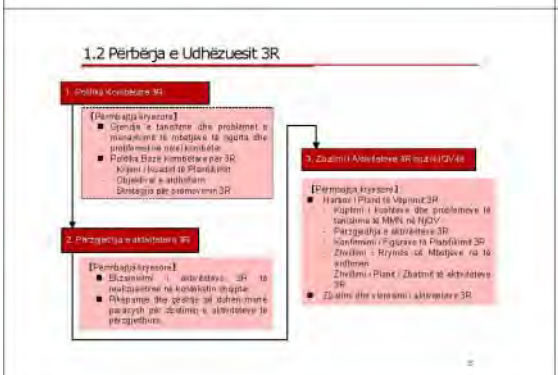

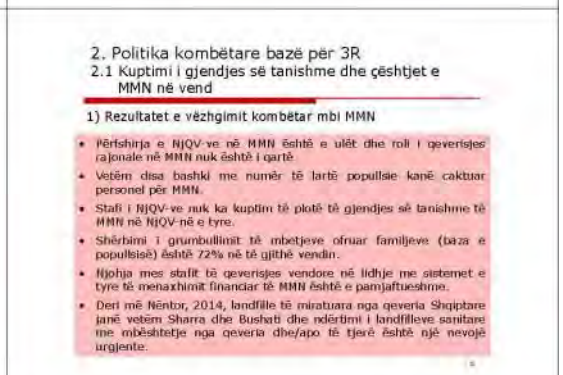

3) Rryma e mbetjeve në Shqipëri deri më 2014

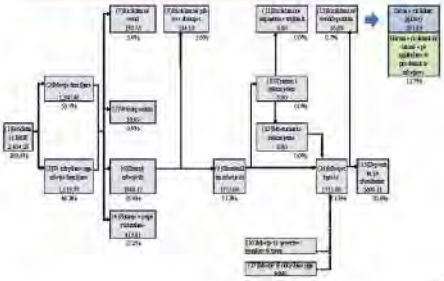

2.2 Synimet në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve

1) Periudha e planifikimit
Faza-1: 2010-2015
Faza-2: 2016-2020
Faza-3: 2021-2025

2) Synimet në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve

Objektivat e secilës fazë janë përcaktuar sipas rregullave të BE-së. (■ shënon synime numerike.)

■Të ndalohet rritja e sasisë së prodhuar të mbetjeve bashkiake deri në 2020.
■Të arrihet raporti i riciklimit me 25% të sasisë së prodhuar në 1995 deri në vitin 2015, 55% deri në vitin 2020 dhe 75% deri në vitin 2025 nëpërmjet riciklimit, kompostimit dhe riciklimit termik.
■15% e sasisë së mbetjeve të ngurta urbane do rikuperohet në energji. (Nuk përmendet viti i synuar.)
■Raporti i mbetjeve të depozituara të sasisë së mbetjeve të ngurta bashkiake do të pakësohet nga 90% që është sot në 30%. (Nuk përmendet viti i synuar.)
□Do tu ofrohen kështilla bizneseve të ndryshme për pakësim mbetjesh.
□Të krijohet tregu i materialeve të ripërdorshme, që janë të besueshme dhe realizueshme dhe për pasojë, kontribuojnë në pakësimin e kostos së menaxhimit të mbetjeve të ngurta.

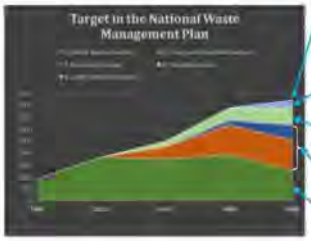

- Sasia përgjithshme e prodhimit të mbetjeve në 2025: 4,200 t/ditë
- Norma pakësimit: 8%
- Norma riciklimit: 17%
- Norma e trajtimeve të tjera: 45%
- Norma e depozitimit: 30%

Viti i synuar		Raporti i pakësimit të mbetjeve	Raporti i riciklimit	Raporti i depozitimit
Aktualisht	2015	0%	9.0%	70% (91%)
Synime afatshkurtra	2020	0%	13.0%	50% (87%)
Synimet afatmesme	2025	8%	17.0%	30% (75%)
Synimet afatgjata	2030	8%	17.0%	30% (75%)

Shifrat e treguara brenda ( ) janë raporti i depozitimit përfshirë rikuperim i energjisë dhe trajtimi tjetër.

3. Përzgjedhja e aktiviteteve 3R të realizueshme në Shqipëri
3.1 Procedura e përzgjedhjes

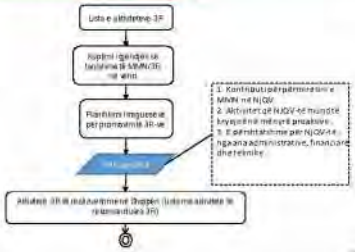

3.2 Lista e aktiviteteve 3R

Kategoria		Perqasje / teknologji
1. Reduko	Masat për të nxitur veprime për minimizimin e mbetjeve të subjekteve publike dhe të biznesit me fokus e politikave dhe legjislacionit	1.1 Përgjegjësia e Zgjatuar e Prodhuesit (PZP)
		1.2 Edukimi në shkolla (sistemi unifikuar në nivel kombëtar)
	Masat e marra nga ceveria vendore për pakësimin e mbetjeve	1.3 Tarifim sherbimi mbetjeve bazuar ne sasine e prodhuar
		1.4 Aktivitete për rritjen e ndërgjegjësimit publik
		1.5 Programe eksperience për pakësimin e mbetjeve
		1.6 Edukimi në shkolla (nivel vendor)
	Pakësimi i mbetjeve nëpërmjet rritjes së ndërgjegjësimit dhe veprimeve vullnetare nga publiku dhe biznesi	1.7 Pritje e përditshme për të mos blerë produkte që shkojnë drejt prodhimit të mbetjeve dhe atë jetese për të mos shkaktuar mbetje
		1.8 Përzgjedhja e produkteve miqesore me mjedisin
		1.9 Lëvizja "Çanta time" (çanta pazari të ripërdorshme)
		1.10 Pakësimi i thjeshtë
		1.11 Sistemi i etiketave Eco
		1.12 Zhvillimi i produkteve miqesore me mjedisin

Kategoria		Perqasje / teknologji
2. Ripërdor	Pakësimi i mbetjeve nëpërmjet rritjes së ndërgjegjësimit dhe veprimeve vullnetare nga publiku dhe biznesi	2. Tregu i linë
		2.2 Zhvillimi i produkteve që mund të ripërdoren lehtë dhe forcimi i ndjenjës publike për të riparuar dhe ripërdorur
		2.3 Shpërndarja e kontejnerëve të klasifikimit
3. Ricikloj	3.1 Riciklim në vend	3.1.1 Ushqim për bagëtinë
		3.1.2 Kompost
		3.1.3 Përdorimi i mbetjeve të kopshtit si dru zjarri
	3.2 Riciklim jashtë objektit (Riciklim i materialeve)	3.2.1 Grumbullimi i mbetjeve të parzitura dhe ndarja e të riciklueshmëve nga mbetjet e grumbulluara
		3.2.2 Ndarja e mbetjeve të grumbulluara në 2 kategori (organike dhe jo-organike)
		3.2.3 Grumbullimi ndarë i të riciklueshmëve
		3.2.4 Sistemi i depozitimit
		3.2.5 Shfrytëzimi si plehi organik (kompost)
		3.2.6 Shfrytëzimi si ushqim per kafshet
		3.2.7 Copëtim
		3.2.8 Shfrytëzimi per mbledhjen e biogazit
	3.3 Riciklim jashtë objektit Riciklim Termal	3.3.1 Karbonizim
		3.3.2 Shfrytëzimi per prodhimin e lendë djegëse të ngurtë
		3.3.3 Djegie (rikuperim energjie)

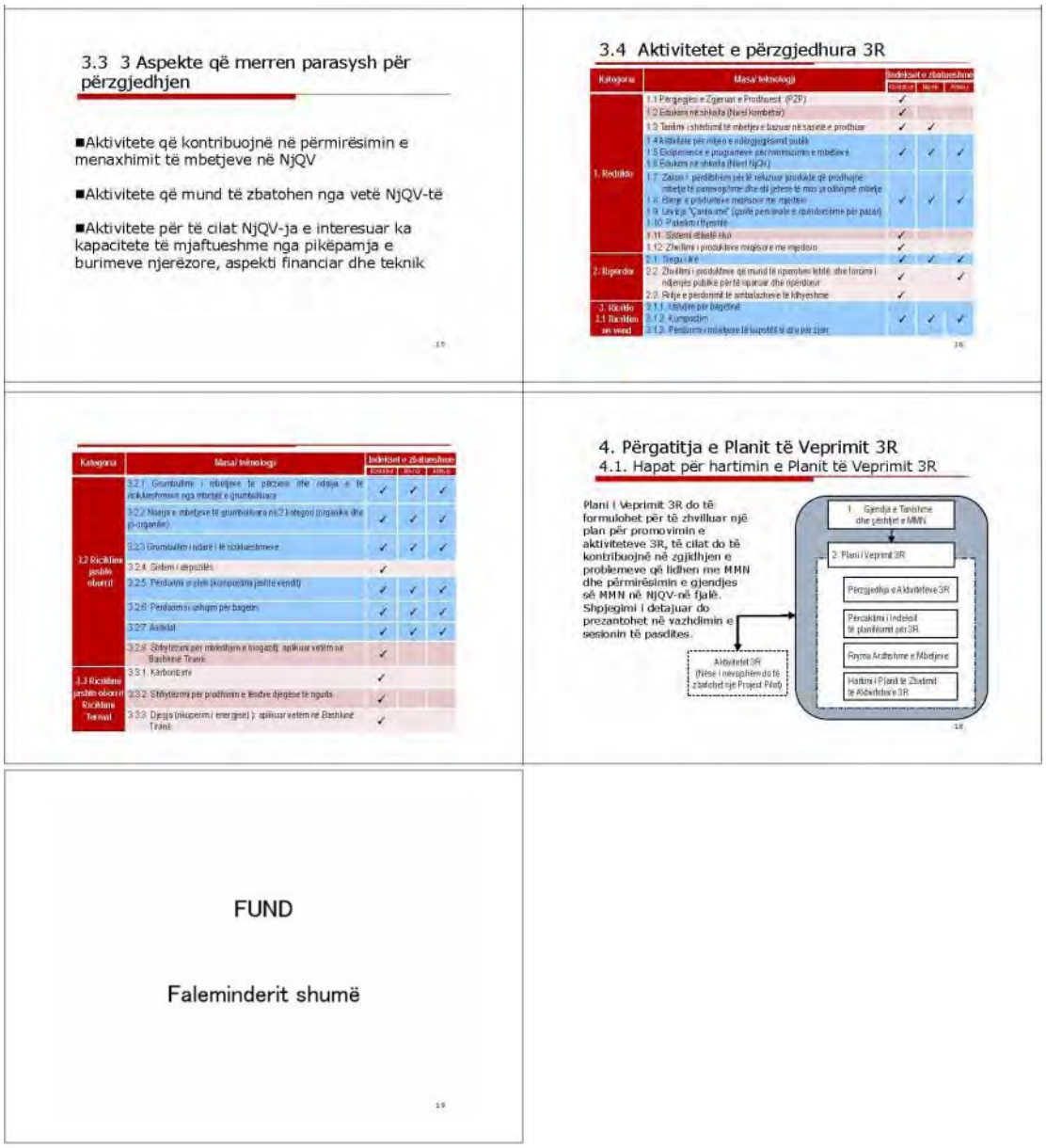

D.5 Formulation of 3R Action Plan

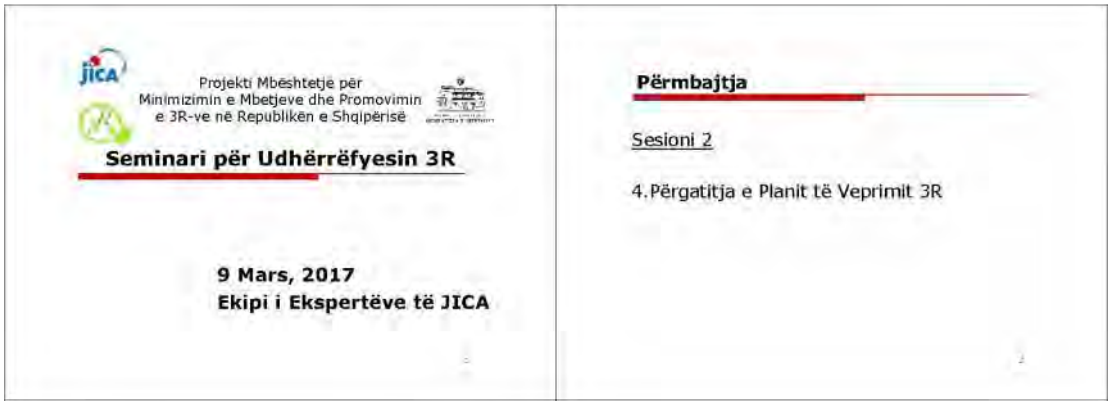

4. Përgatitja e Planit të Veprimit 3R
4.1. Hapat për hartimin e Planit të Veprimit 3R

Plani i Veprimit 3R do të formulohet për të zhvilluar një plan për promovimin e aktiviteteve 3R, të cilat do të kontribuojnë në zgjidhjen e problemeve që lidhen me MMN dhe përmirësimin e gjendjes së MMN në NjQV-në fjalë.

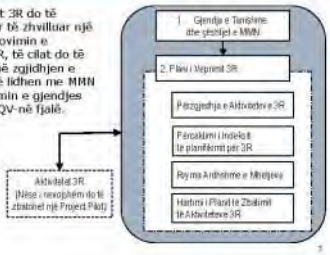

4.3. Metodologjia për të kuptuar gjendjen e tanishme & çështjet
1) Koncepti i rrymës së mbetjeve dhe vëzhgimi bazë

2) Vëzhgimi bazë për të nxjerrë të dhënat për çdo kategori

Vëzhgimi	NJQV-të e synuara	Metoda
Vëzhgimi Kombëtar per MMN	373 ish-NjQV ne Shqiperi	Vezhgim nepermjet intervistave
Vëzhgimi i Perbërjes dhe Sasisë së Mbetjeve	Ish-Bushat, Cerrik dhe Lezhë (të dhënat ekzistuese u perdoren ne ish-bashkinë Tiranë)	30 familje per NjQV, perberja dhe sasia e prodhuar e mbetjeve u vëzhguan për 7 dite me radhe.
Vëzhgimi i Opinionit Publik	Ish-Bushat, Lezhë, Tiranë	Gjendja sot e riciklimit ne vend, vetëdepozitimi etj.
Vëzhgimi i Riciklimit ne fazen e zbrazjes	E madhe: ish-Tirana E mesme: ish-Korçë, Vlorë, Shkodër, Lezhë E vogël: ish-Cerrik	Vezhgim nepermjet intervistave
Vëzhgimi i Riciklimit ne vendin e depozitimit	Shanë, Bushat dhe vënddepozitimi ne Cerrik	Vezhgim nepermjet intervistave dhe te dhenat e riciklimit ne vend
Gjendja e grumbullimit/ transportit te mbetjeve	Bushat, Cerrik, Lezhë, Tiranë	
Popullsia	373 ish-NjQV ne Shqiperi	Te dhenat INSTAT ne 2011, Vezhgim nepermjet intervistave

b. Katergorizimi i NjQV-ve për zhvillimin e rrymës së mbetjeve

Kategoria	Statusi i NjQV	Madhësia e bashkisë	Venddepozitimi i mbetjeve të grumbulluara
1	Bashki	Tirana	Landfill / Vend depozitimi i miratuar
2	Bashki	≧20,000	Landfill / Vend depozitimi i miratuar
3	Bashki	≧20,000	Të tjera
4	Bashki	<20,000	Landfill / Vend depozitimi i miratuar
5	Bashki	<20,000	Të tjera
6	Komunë		Landfill / Vend depozitimi i miratuar
7	Komunë		Të tjera

c. Të dhënat e njësisë mbetjeve për çdo kategori NjQV

(Njësia: g/fry/d)

Kategori a NjQV	Te dhena te prodhimit njesi									
	Sasia e prodhimit te mbetjeve				Te mbyshtre nga ato familjare					
	Gjithsej	Familjare	Mbetje organike	Te riciklueshme	Gjithsej	Mbetje organike	Te riciklueshme	Riciklimi ne vend	Vetë-depozitim	Riciklimi ne vend-depozitim	Riciklimi ne landfill / vend-depozitim (%)
1	373	173	58	641	132	187	1	1	116	1% *
2	361	221	33	533	224	76	16	3	74	1% *
3	361	221	33	558	224	76	16	3	74	0%
4	335	169	21	371	92	9	30	3	2	1% *
5	335	169	21	371	92	9	30	3	2	0%
6	331	230	24	38	18	6	58	4	0	1% *
7	331	230	24	38	18	6	58	4	0	0%

* 1% e mbetjeve qe vijne ne landfill/venddepozitim mbledhen dhe riciklohen nga grumbulluesit e mbetjeve

3) Programi për të zhvilluar rrymën e mbetjeve

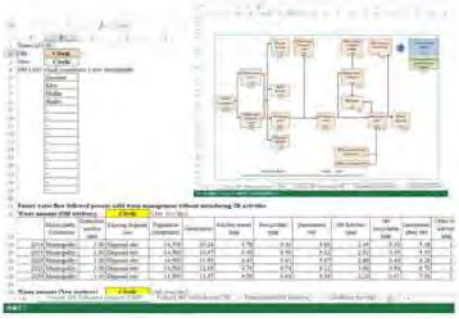

Pikat e Menaxhimit te Mbetjeve te Ngurta Bashkiake	
1. Sistemi teknik	(1) Rryma mbetjeve (2) Magazinimi / Zbrazja (3) Grumbullimi / Transporti (4) Trajtimi i ndërmjetëm (5) Depozitimi përfundimtar (6) Pastrimi publik (7) Mirëmbajtja dhe riparimi i pajisjeve
2. Sistemi institucional	Rregullore, Organizim etj.
3. Gjendja financiare	(1) Të ardhura (2) Shpenzime

Çështjet (Shembull i treguesve)

- Kosto e menaxhimit te mbetjeve për sasinë e mbetjeve te grumbulluara (Kosto vjetore për MMNB / sasia vjetore e mbetjeve te grumbulluara) (lekë/ton)) – (gjendja financiare *1) / (rryma e mbetjeve (1) x 365)
- Raporti i kostoe vjetore për MMNU ne buxhetin vjetor te NjQV-së – (gjendja financiare *2)
- Përqindja e tarifës se grumbullimit te mbetjeve që mbulon koston vjetore te menaxhimit te mbetjeve
- Norma e grumbullimit e tarifës se grumbullimit te mbetjeve

3) Gjëndja e tanishme dhe çështjet lidhur me MMNB

Nëpërmjet workshop-it, ndjekjes dhe vizitave individuale, 28 bashki hartuan Planin e Veprimit 3R (kushtet e tanishme dhe identifikimi i problemeve) dhe identifikuan gjendjen e tanishme të MMN, që është informacion i rëndësishëm për bashkitë në MMN. Për më tepër, ai gjithashtu është informacion i rëndësishëm për të kuptuar gjendjen e tanishme MMN kombëtare si dhe për të përcaktuar politikat e ardhshme të MMN.

3-1) Gjëndja e tanishme dhe çështjet lidhur me MMNB

Marrëdhënia ndërmjet sasisë njësi të mbetjeve të prodhuara për person dhe popullsisë

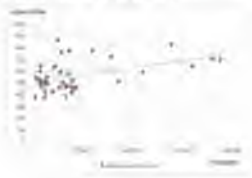

3-2) Gjëndja e tanishme dhe çështjet lidhur me MMNB

Marrëdhënia ndërmjet raportit të grumbullimit të mbetjeve dhe popullsisë

3-3) Gjëndja e tanishme dhe çështjet lidhur me MMNB

Lidhja ndërmjet sasisë së grumbulluar të mbetjeve dhe tarifës për familje

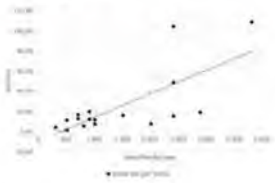

4.5 Përzgjedhja e Aktiviteteve 3R në NjQV

Selection method	Advantage	Disadvantage
Përzgjedhja e Aktiviteteve 3R që kontribuojnë në përmirësimin e problemeve të tanishme	● Është e lehtë identifikimi i një grupi aktivitetesh 3R, që janë lidhur me problemet përkatëse dhe pritet ti përmirësojnë ato; ● Kur problemet e tanishme janë identifikuar qartë, është efikase për të zgjedhur aktivitetet në këtë hap.	● Nuk është e lehtë për të përcaktuar ndonjë aktivitet parësor që të zgjidhet një me të cilin të fillohet; ● Megë NjQV-të nuk pritet të kenë burime të mjaftueshme njerëzore në dispozicion, në aspektin e numrit dhe eksperiencës, mund të parapëlqehet një hap i thjeshtë.

Metoda e përzgjedhjes	Avantazhet	Disavantazhet
Aktivitetet e përzgjedhura 3R bazuar në lehtësinë në zbatimit (Qëndrimi per sherbimin) ■ Nëse aktiviteti do të mbeshtesë pakesimin e prodhimit te mbetjeve dhe/ose nese ai do te jete efektiv per pakesimin e sasise perfundimtare te depozituar; ■ Nese do te jete i lehte per zbrazeset ta kuptojne dhe bashkepunojne ne zbatimin e aktivitetit; ■ Nese kosto e nevojshme e aktivitetit mund te zvogëlohet; ■ Nese teknologjia e kerkuar per zbatimin e aktivitetit mund te zbatohet nga NjQV-te ne fjale; ■ Nese sistemi i zbatimit mund te formohet ne NJQV-ne ne fjale.	● Edhe pse ka dallime te vogla ndermjet perparesive te NjQV-ve, shumica e tyre mund ti japin perparesi aktiviteteve ne te njejten menyre siç tregohet ne tabele, e cila e ben me te lehte per te zgjedhur aktivitetet. ● Kjo eshte nje hap i lehte per NjQV-te pa burime te mjaftueshme njerezore (ne numer dhe pervoje) per te zgjedhur aktivitete me standarde te thjeshta.	● Urdhrat e perparesise mund te ndryshojne ne varesi te zgjedhjeve te standardeve te vleresimit. ● Perzgjedhja e aktiviteteve duke perdorur vetëm këtë hap nuk do te lidhe aktivitetet me çeshtjet e identifikuara ne MMN, prandaj mund te mos ndihmoje ne zgjidhjen e tyre.

4. Përgatitja e Planit të Veprimit 3R

4.5 Përzgjedhja e Aktiviteteve 3R në NjQV (2)

Rezultati	Aktivitetet e rekomanduara 3R	
9	3.1	Ndërlimi në vetë
	3.1.1	Ushqim-për bagëtitë
	3.1.2	Kompostim
	3.1.3	Përdorimi i mbetjeve të kopshtit si drutsjarr
	1.5	Program përvoje për pakësimin e mbetjeve
8	3.1	Trajtë i mëtejshme ta lëre
	3.2.3	Grumbullimi i ndarë i të riciklueshmeve
7	1.	Rakësimi (Rritja e ndërgjegjësimit ti zbrazëtave)
	1.4	Aktivitetet e mëjta së ndërgjegjësimit publik
	1.6	Edukimi në shkolla (Nivel NjQV)
	1.	Pakësim (Aktivitete nga zbrazëtë)
	1.7	Zëvëndësimi i paniskëtheri ta refuzojmë produkte që prodhojnë mbetje të panievojshme dhe di si jetesa pa të mos prodhuar mbetje
	1.9	Blerje e ndërgjegjëshëm e produkteve mëjoçëra me njerëzim
	1.9	Lëvizja "Çanta lëmë"
	1.10	Ambalazha të thjeshta
6	3.2.2	Ndarja e mbetjeve të grumbulluara ne 2 kategori (organike dhe jo-organike)
5	3.2.7	Copëtimi
4	-	
3	-	
2	3.2.1	Grumbullimi i mbetjeve të pakëta dhe ndarja e tyre "riciklueshmëve" nga mbetjet e grumbulluara
	3.2.5	Shfrytëzimi si plehë (Kompostim jashtë kopshtit)
1	3.2.4	Shfrytëzimi si ushqim për bagëti

Tabela e të dhënave për programin e zbatimit

Veprimet 3R	Shënime (%)	Ka bëjë me rritë (%)	Ka bëjë me ulë e shënë (%)	Ka bëjë me ZVOG (%)	Ka bëjë me [illegible] (%)	Veprime fillimi e zakonshëm
1. Pakësimi (Rritja e ndërgjegjësimit ti zbrazëtë)						
1.4 Aktivitetet për rritjen e ndërgjegjësimit publik	14				10	2005
1.5 Rritjen jashtë e programit e mbetjeve	15				10	2005
1.6 Edukimi shkollor (NjQV)	16				10	2005
2. Pakësimi (Aktivitete nga zbrazëtë)						2005
1.7 Zëvëndësimi i produkteve konsumatë (produkte që prodhojnë mbetje) me produkte jo-mbetje per te mos prodhuar mbetje	18				10	2005
1.8 Fuqia e ndërgjegjësimit problemeve njerëzore-mjedisore	18				10	2005
1.9 Lëvizja "Çanta lëmë"	19				10	
1.10 Ambalazha te thjeshta	19				10	2005
3.1 Depo mbetjesh te lëngëta			10		10	
3.1 Ndërlimi vetë						
3.1.1 Ushqim per bagëtitë		10 pranë			+	Vazhdim
3.1.2 Kompostim		10 pranë			+	Vazhdim
3.1.3 Perdorimi i mbetjeve te kopshtit si drutsjarr		10 pranë			+	Vazhdim
3.2 Ndërlimi jashtë bagëtisë						
3.2.1. Grumbullimi i ndarë i mbetjeve riciklueshëm e jo-riciklueshëm				10	10	
3.2.2 Ndarja dhe grumbullimi i mbetjeve (Ndarja e mbetjeve ne 2 kategori (organike dhe jo-organike))			10		10	
3.2.3 Ndarja dhe grumbullimi i mbetjeve qëndrimi ndërgjegjësimi			10		10	2005
3.2.5 Shfrytëzimi si plehë (kompostim jashtë kopshtit)			10		100	
3.2.7 Copëtimi			10		10	
3.2.8 Ndarja e mbetjeve			10		100	
3.2.9 Zëvëndësimi i mbetjeve					100	

* Vlerësimi bëhet me [illegible]

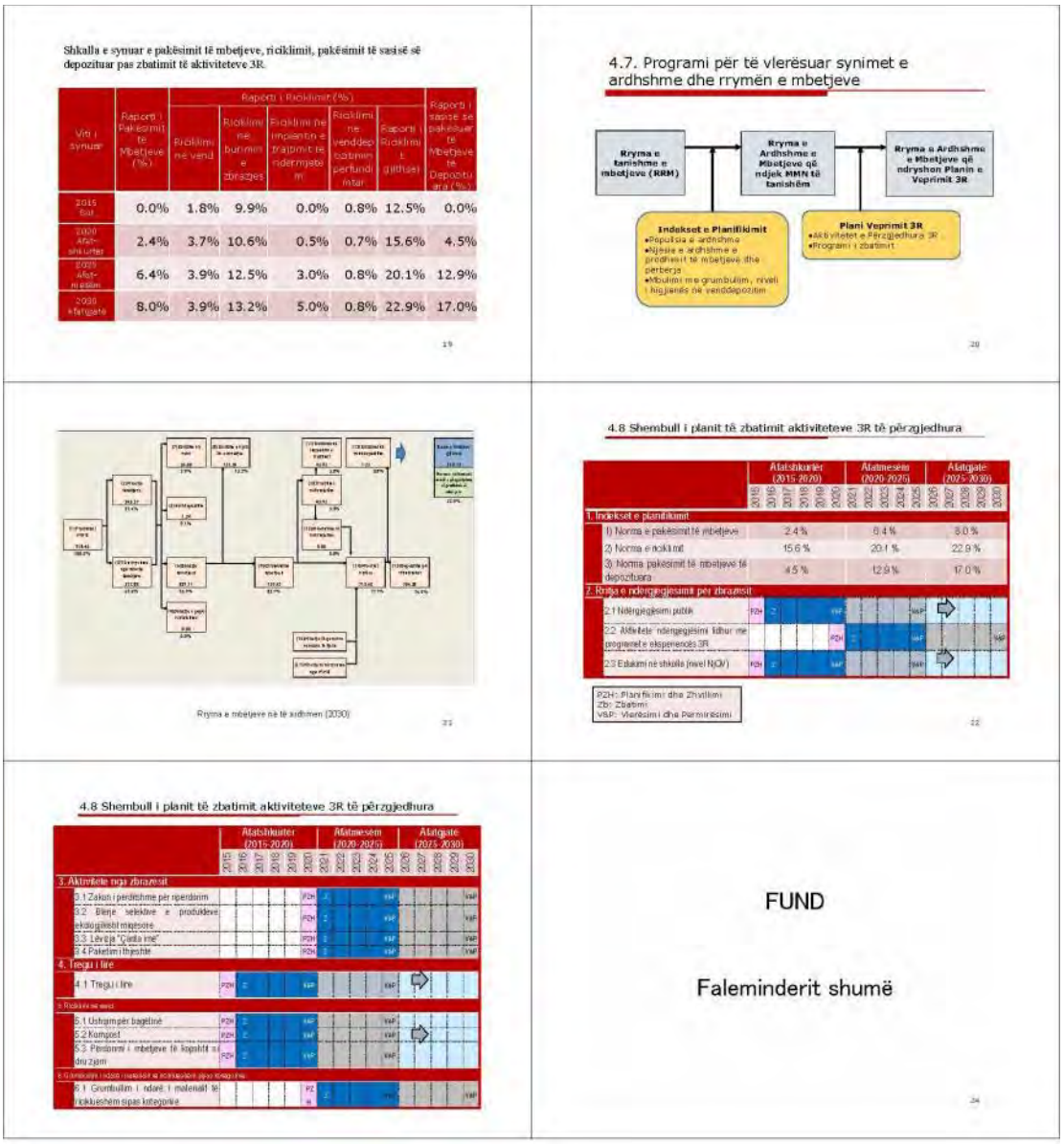

D.6 3R Action Plan of Ura Vajgurore Municipality

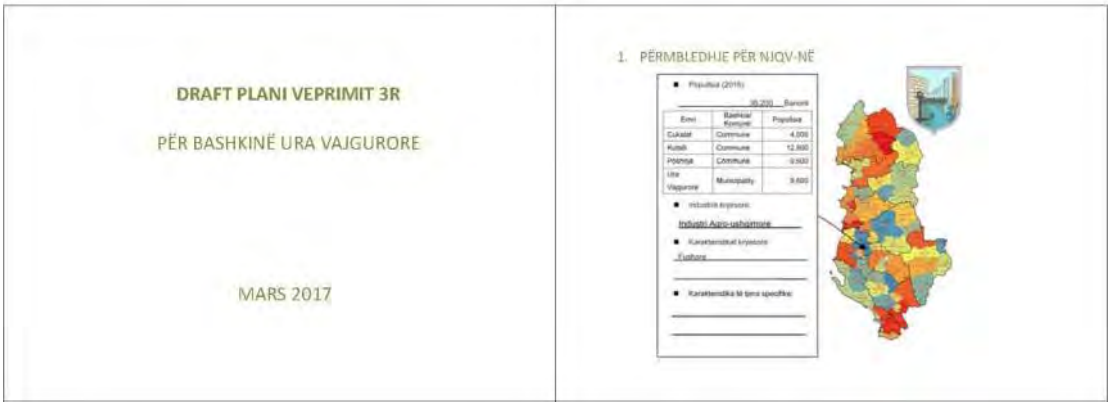

2. GJENDJA E TANISHME E MENAXHIMIT TË MBETJEVE TË NGURTA DHE PROBLEMET

- 2.1 SISTEMI I MENAXHIMIT TË MBETJEVE (1)

- 2.1 SISTEMI I MENAXHIMIT TË MBETJEVE (2)

- 2.1 SISTEMI I MENAXHIMIT TË MBETJEVE (3)

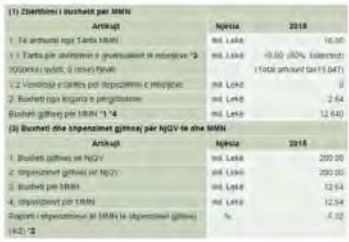

- 2.2 RRYMA E MBETJEVE TË TANISHME

Rryma e mbetjeve të tanishme (2015)

- 2.3 PROBLEMET (1)

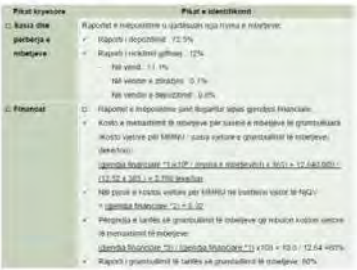

- 2.3 PROBLEMET (2)

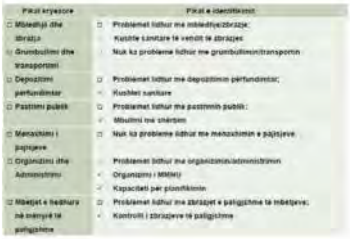

3. PLANI VEPRIMIT 3R

- 3.1 PËRZGJEDHJA E AKTIVITETIT 3R

- 3.2 SHKALLA E SYNUAR E PAKËSIMIT TË MBETJEVE, RICIKLIMIT, PAKËSIMIT TË SASISË SË DEPOZITUAR

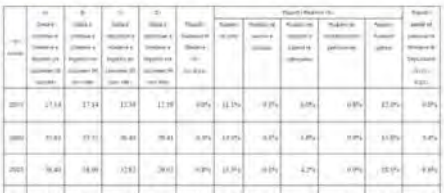

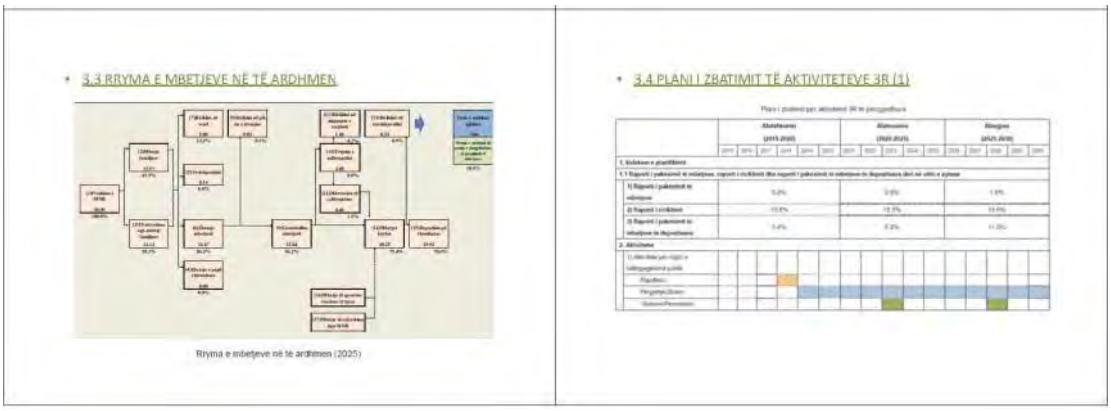

D.7 3R Action Plan of Konispol Municipality

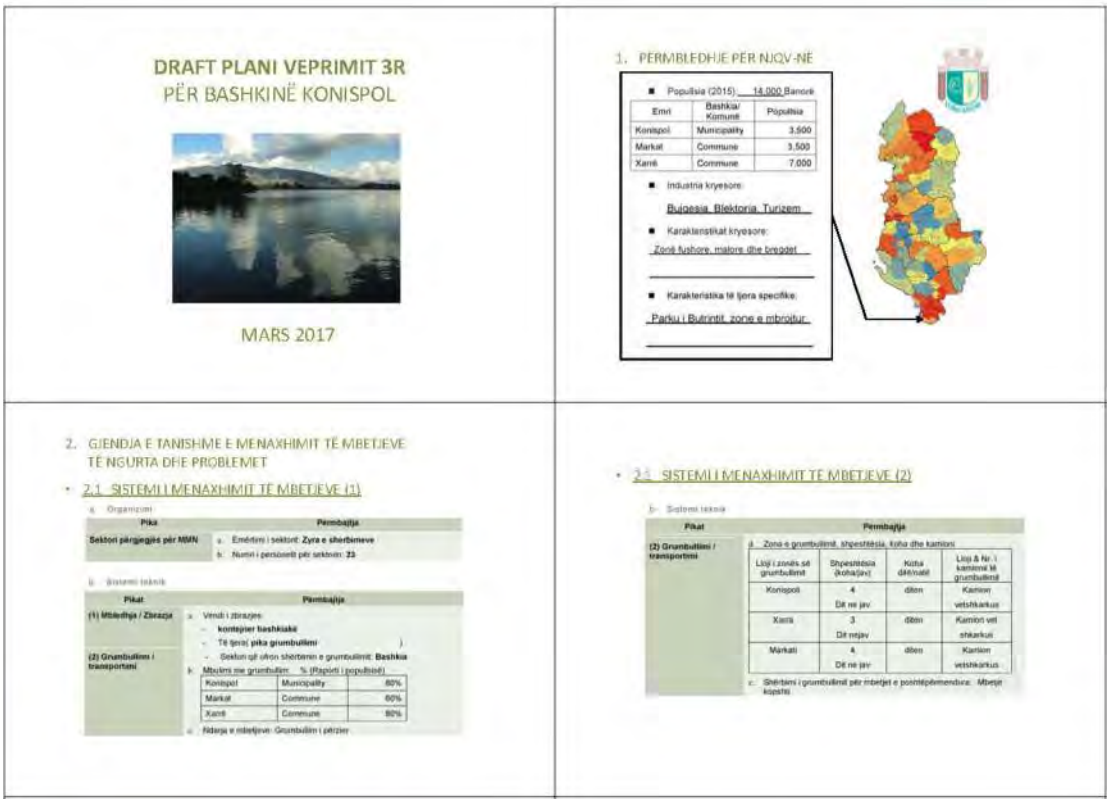

2.1 SISTEMI I MENAXHIMIT TË MBETJEVE (3)

Pikat	Përmbajtja
(3)Trajtimi i ndërmjetëm	Lloji i impiantit të trajtimit **nuk trajtohen**
(4)Depozitimi përfundimtar	a. Lloji (Landfill me impiante sanitare - **Bajkaj**) b. Vendndodhja e landfillit/venddepozitimit: **Jashtë NjQV-së** c. Sektori për menaxhimin dhe funksionimin e landfillit/venddepozitimit: **qeriu** d. Përmbajtja e menaxhimit: **Kontrolli dhe menaxhimi i të dhënave të kamionit të ardhur / mbulimi me shtresë dheu**
(5) Pastrimi publik	Lloji i shërbimit të pastrimit publik ofrues nga bashkia: - **Fshirja e rrugëve / Krasitja e bari / Pastrimi i parkut** - Të tjera: - **Iyerje pemesh**)
(6) Mirëmbajtja dhe riparimi i pajisjeve për Menaxhimin e Mbetjeve të Ngurta (MMN)	a. Sistemi i mirëmbajtjes dhe riparimi për makinat e gjumbullimit, pajisjet e rënda si buldozër/ekskavator që funksionojnë në vendndepozitimin përfundimtar pajisje të tjera (**ofrohet nga landfilli**) e. Organizimi dhe personeli për mirëmbajtjen dhe riparimin (**shërbime nga të treti**)

2.1 SISTEMI I MENAXHIMIT TË MBETJEVE (4)

- Gjendja financiare

(1) Zbërthimi i buxhetit për MMN		
Artikujt	**Njësia**	**2015**
1. Të ardhurat nga Taxha MMN	mil. Lekë	1.0
1.1 Taxha për shërbimin e gjumbullimit të mbetjeve *3 300 leke/year/ family, 1.000-3.000 leke/year/ biznesse	mil. Lekë	1.0
1.2 Vendosja e taxhës për depozitimin e mbetjeve	mil. Lekë	0.0
2. Buxheti nga fitoparia e përgjithshme	mil. Lekë	6.2
Buxheti gjithsej për MMN *1,*4	mil. Lekë	7.2
(2) Buxheti dhe shpenzimet gjithsej për NjQV-në dhe MMN		
Artikujt	**Njësia**	**2015**
1. Buxheti gjithsej në NjQV	mil. Lekë	124.0
2. Shpenzimet gjithsej në NjQV	mil. Lekë	124.0
3. Buxheti për MMN	mil. Lekë	8.0
4. Shpenzimet për MMN	mil. Lekë	7.2
Raporti i shpenzimeve të MMN të shpenzimeve gjithsej (4/2) *2	%	5.8%

2.2 RRYMA E MBETJEVE TË TANISHME

Rryma e mbetjeve të tanishme (2015)

2.3 PROBLEMET (1)

Pikat kryesore	Pikat e identifikimit
□ **Sasia dhe perbërja e mbetjeve**	Raportet e mëpasshme u njëlloj̈ësuan nga rryma e mbetjeve. ✓ Raporti i depozitimit : 86.8% ✓ Raporti i riciklimit gjithsej : 12.4% - Në vend : 11.2% - Në vendin e zbrazjes : 0.2% - Në vendin e depozitimit : 1.0%
□ **Financat**	□ Raportet e mëpasshme janë bazuar sipas gjendjës financiare. ✓ Kosto e menaxhimit të mbetjeve për sasinë e mbetjeve të gjumbulluara (Kosto njësitore për MMNU / sasia njësitore e gjumbullimit të mbetjeve) (lekë/ton): gjendja financiare *1)x10⁶ / (numri e mbetjeve*) x 365) = 7.2 x10⁶ / (4.68 x 365) = 4.345 lekë/ton ✓ Një njësi e kostos njësitore për MMNU në buxhetin njësor të NjQV = gjendja financiare *2) = 5.8%
	✓ Pëlqueshëm e taxës së gjumbullimit të mbetjeve që mbulon koston njësitore të menaxhimit të mbetjeve (gjendja financiare *3) / (gjendja financiare *1) x 100 = 1.0 / 7.2 x 100 = 13.9% ✓ Raporti i gjumbullimit të taxës së gjumbullimit të mbetjeve: 100%

2.3 PROBLEMET (2)

Pikat kryesore	Pikat e identifikimit
□ **Mënyra dhe zbrazja**	✓ Mënyra dhe mënyra e zbrazjes Të tjera: Jo 100% e taxës së mbledhur me shërbim janë shuar si tarrost mabil
□ **Gjumbullimi dhe transportimi**	✓ Mënyra ose shërbimi ✓ Efikasiteti i punës për gjumbullimin e mbetjeve Të tjera : Distanca e largët e landfill rajonal që rrit kostot e shërbimit
□ **Depozitimi përfundimtar**	□ Nuk ka probleme lidhur me depozitimin përfundimtar
□ **Pastrimi publik**	□ Nuk ka probleme lidhur me pastrimin publik.
□ **Menaxhimi i pajisjeve**	□ Nuk ka probleme lidhur me menaxhimin e pajisjeve.
□ **Organizimi dhe Administrimi**	□ Problemet lidhur me organizimin/administrimin. ✓ Organizimi i MMNU ✓ Kapaciteti për planifikimin
□ **Mbetjet e hedhura në mënyrë të paligjshme**	□ Problemet lidhur me zbrazjet e paligjshme të mbetjeve. ✓ Kontrolli i zbrazjeve të paligjshme.

3. PLANI VEPRIMIT 3R

3.1 PËRZGJEDHJA E AKTIVITETIT 3R

1. Fushë veprimi: Ndërgjegjësimi i vizitorëve						
1.1 Informim për fëmijë e shkollës parësore publike	1.0				1.0	
1.2 Fushatë informuese dhe edukimore e mbetjeve	1.0				1.0	
1.3 Fushatë me shkolla qyteti (TV&R1)	1.0				1.0	
2. Fushë veprimi: Ndërtimi nga vizitorët						
2.1 Fëmijë e gjithëshëm e shkollës parësore dhe qendra me shkolla te jashtme rajonale dhe qendrës qytetit	1.0				1.0	
2.2 Rritja e punës dhe e punëdhënësve dhe punëtorëve	1.0				1.0	
2.3 Sektori i shërbimit			1.0		1.0	
2.4 Rrëfimet ad-hoc						
2.1.1 Hapja dhe fushë		1.0 (publik)			1	
2.1.2 Komunitetet		1.0 (publik)			1	
2.1.3 Fëmijët e shkollës (2 kopshtet) e fëmijëve		1.0 (publik)			1	
3.1 Rritja e punës publike						
3.1.1 Vizitorët e jashtëm / punëtorët / mësuesit e qytetit e gjumbullimit			1.0		1.0	
3.1.2 Vizitorët e jashtëm / punëtorët / mësuesit e qytetit e gjumbullimit (Mësuesit e shkollës dhe fëmijët e shkollës dhe fëmijët e shkollës)			0.1		0.1	
3.1.3 Vizitorët dhe punëtorët e shkollës e shkollës e shkollës			0.1		0.1	
3.2.2 Mësimdhënësi e plotë (mësuesit/punëtorët)			0.1		0.1	24.0+
3.2.3 Vizitorët e shkollës			0.1		0.1	
3.2.4 Vizitorët e shkollës			0.1		0.1	
3.2.5 Vizitorët (Mësuesit/punëtorët)					0.1	

* Vizitorët e shkollës e shkollës e shkollës

3.2 SHKALLA E SYNUAR E PAKËSIMIT TË MBETJEVE, RICIKLIMIT, PAKËSIMIT TË SASISË SË DEPOZITUAR

2015	3.13	1.17	4.46	4.46	0.0%	12.2%	9.2%	0.0%	0.0%	12.4%	0.0%
2020	10.83	10.83	9.13	5.24	0.0%	12.9%	8.0%	0.0%	0.0%	14.2%	0.1%
2030	13.00	13.00	10.00	4.34	0.0%	13.3%	6.5%	0.2%	0.0%	14.9%	0.3%
2040	17.33	17.33	10.46	10.00	0.0%	13.7%	6.0%	0.7%	0.0%	16.4%	0.1%

3.3 RRYMA E MBETJEVE NË TË ARDHMEN

Rryma e mbetjeve në të ardhmen (2025)

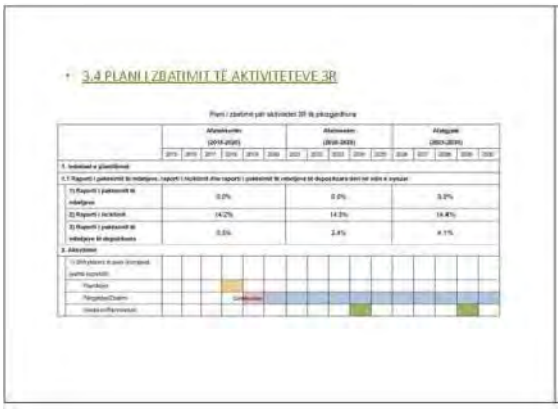

E Foto

Dita 1	
Znj. Lediana Karalliu nga Ministria e Mjedisit duke shpjeguar Udhërrëfyesin 3R të gjithë pjesëmarrësve.	Një seksion me pyetje dhe përgjigje u shkëmbye me padurim rreth menaxhimit të mbetjeve në përgjithësi.
Këshilltari Kryesor Z. Fujita i dorëzoi qyteteve përkatëse një version të përfunduar të plan veprimin 3R (draft) për çdo qytet ku është zhvilluar workshop, nga Shtatori deri në Dhjetor.	Z. Sokol Konomi nga JICA, i cili mbajti fjalën e mbylljes.

F Vizitë në terren në bashkinë Cërrik

Në seminarin e kryer në 9 dhe 10 Mars 2017, ne vizituam qytetin e Cërrikut në ditën e dytë të seminarit për të parë si kryhej grumbullimi me qendër zëri. Kronika u postua në You Tube nga një stacion televiziv lokal, Best Channel i rajonit Elbasan (link-u më poshtë).

https://www.youtube.com/watch?v=pNShb8nWYpY

Përmbajtja e videos është si më poshtë.

“Bashkia Cërrik po zbaton projektin për pakësimin e mbetjeve dhe promovimin e 3R-ve. Ky projekt po zbatohet me mbështetjen e qeverisë Japoneze. Në ditën e dytë të seminarit, përfaqësues nga 61 bashki bënë një vizitë në “Lagja Fermë” në Cërrik, e cila është një nga zonat e përzgjedhura për zbatimin e projektit pilot ku shërbimi i grumbullimit të mbetjeve është derë më derë. Drejtoria e Shërbimeve Publike në Bashkinë Cërrik, ekspozoi ndaj publikut në praktikë grumbullimin e mbetjeve, ku punëtorët e pastrimit trokasin derë më derë për grumbullimin e mbetjeve. Sipas Drejtorit të Shërbimeve Publike, Z. Qerim Baku, koncepti i seminarit synon të zbatojë në praktikë aktivitetet 3R.

Z. Qerim BAKU: Sot është dita e dytë e seminarit për promovimin e 3R-ve dhe ne po ndjekim nga afër, në praktikë, aktivitetin e grumbullimit të mbetjeve derë më derë.

Eksperti tha se projekti pilot i JICA në Bashkinë Cërrik ka filluar në Shkurt 2016. Gjatë vitit, rezultatet e projektit për pakësimin e mbetjeve kanë qenë pozitive.

Z. Koji Kusunoki: Rreth një vit më parë, ne filluam zbatimin e projektit në Bashkinë Cërrik në lagjen Ferma. Banorët janë familjarizuar me sistemin e grumbullimit derë më derë dhe i kanë besuar menaxhimin e mbetjeve të ngurta bashkiake shërbimit të Bashkisë Cërrik. Ne e filluam projektin pilot me 100 familje në lagjen e Fermës, ndërkohë që bashkia e ka zgjeruar shërbimin në gjithë zonën rurale të territorit.

Pas largimit nga lagja e Fermës, pjesëmarrësit ndoqën grumbullimin derë më derë në fshatin Shtërmen, zona e re e zgjeruar. Bashkia Cërrik ka një bazë materiale të pasur për mbajtjen pastër të territorit. Të gatshëm për qytetarët dhe banorët e fshatrave janë 300 kontejnerë të rinj për depozitimin e mbetjeve.”

Dita 2

Pjesëmarrësit e seminarit për të vëzhguar gjendjen e grumbullimit të mbetjeve me grumbullimin me qendër zëri në zonën e Fermës në qytetin e Cërrikut.

6.2.5 Workshop për mbështetjen e NjQV-ve për formulimin e Plan Veprimit 3R në çdo qark (Udhëzime në Tetor 2016)

A Objektivat e Workshop-it

Në të kaluarën Projekti ka organizuar workshop-e për shpjegimin e përmbajtjes së Udhërrëfyesit 3R dhe hartimin e rrymës së mbetjeve, por më pak se gjysma e njësive vendore morën pjesë në to. Arsyet për mungesën në workshop-e nga ana e qeverive vendore përfshinte "Largësia nga Tirana ku zhvillohej workshop-i, pjesëmarrësve i nevojitej disa ditë pushim nga puna," "Shumë të zënë me punë," etj. Pjesëmarrësit kërkuan të kishin më shumë kohë për të konsultuar problemet e tyre specifike.

Duke ndjekur këshillat që dolën nga vlerësimi i ndërmjetëm i Projektit i kryer nga JICA, me qëllim pakësimin e vështirësive të hasura nga qeveritë vendore dhe për u dhënë mbështetje për hartimin e Planeve të tyre të Veprimit 3R, EEJ së bashku me MeM vizitoi qarqet dhe zhvilloi workshop-e lidhur me problemet e tyre. Për më tepër, me kryerjen e procesit të ndjekjes së punës me MeM, kjo e fundit do të ndajë procesin e hartimit të Planit të Veprimit 3R me qeveritë vendore pjesëmarrëse dhe do të forcohen në kuadër aftësimit të tyre për të mbështetur qeveritë vendore në kuadër të 3R.

B Përzgjedhja e Qeverive Vendore të Synuara

Në Shqipëri, ka 61 bashki në 12 qarqe. Për shkak të kohës dhe kufizimeve të shpenzimeve që ka Projekti, qeveritë vendore të synuara për këtë program u pakësuan në 40 bashki në 7 qarqe, bazuar në këto kushte si 1) lehtësia e lëvizjes, dhe 2) më pak ndërhyrje nga donatorë të tjerë.

※ Zonat e ngjyrosura tregojnë bashkitë e synuara

Figura 31: Bashkitë e synuara për workshop-in

C Plani i Aktiviteteve

Aktiviteti u krye në tre faza duke përfshirë 1) workshop, 2) ndjekjen, dhe 3) vizita në çdo bashki. Në "1) Workshop", u shpjegua përmbledhja e Planit të Veprimit 3R dhe informacioni lidhur me gjendjen e tanishme të MMN për çdo NjQV. U përfshi edhe praktikimi i zhvillimit të rrymës së mbetjeve për secilën NjQV. Gjatë "2) Ndjekjes", bashkitë u ri-kontaktuan, apo u vizituan në rast nevoje, për të përmbushur informacionin mbi MMN. Ato NjQV që kërkuan ndjekje të mëtejshme për të plotësuar seksionin e informacionit mbi MMN në Planin e Veprimit 3R, u bënë vizita në secilën prej tyre me qëllim për tu siguruar që çdo bashki të jetë e aftë të hartojë Planin e saj të Veprimit 3R.

D Regjistrimi i Aktivitetit

D.1 Workshop

U zhvilluan nëntë (9) workshop-e gjithsej në shtatë (7) qarqe gjatë periudhës nga 19 Shtatori deri më 13 Tetor 2016. Dyzet (40) bashki u ftuan dhe prej tyre morën pjesë në workshop 32.

Gjatë workshop-it u shpjeguan, “1) Çfarë është Plani i Veprimit 3R” dhe “2) Rryma e Mbetjeve Bashkiake”. Pastaj u kalua në “3) Plotësimi i informacionit mbi MMN të tanishme bashkiake” dhe në fund u krye “Praktikë për hartimin e rrymës së mbetjeve për çdo bashki”. Pjesa e informacionit që nuk mund të plotësohej gjatë workshop-it duhej marrë me vete dhe plotësuar në bashki dhe më pas duhej dërguar me e-mail pranë EEJ.

Pjesa në vazhdim përshkruan numrin e bashkive pjesëmarrëse, programin dhe përmbajtjen e secilit workshop.

※ Bashkitë pjesëmarrëse janë ngjyrosur me blu

Figura 32: Harta e bashkive pjesëmarrëse në workshop

Tabela 49: Programi i Workshop-it dhe statusi i pjesëmarrësve

Data			Aktivitetet	Ora	Pjesëmarrësit			Pjesëmarrja	Popullsia në 2015	Vendi
1	18-Sep	Die	Lëvizja nga Tirana në Gjirokastër	12:30 - 16:00						
2	19-Sep	Hën	Seminar 1-1	11:00 - 14:00	1	Gjirokastër	Po	1	38,100	Qarku Gjirokastër
					2	Dropull	Po	1	4,700	
					3	Libohovë	Po	2	5,400	
					4	Përmet	Po	1	16,000	
					6	Memaliaj	-	N/A	14,100	
					7	Kelcyrë	-	N/A	8,100	
3	20-Sep	Mar	Lëvizja nga Gjirokastra në Tepelenë	9:30 - 10:00						
			Seminar 1-2	11:00 - 14:00	5	Tepelenë	Po	2	9,400	Bashkia Tepelenë
			Lëvizja nga Tepelena në Sarandë	14:00 - 15:30						
4	21-Sep	Mër	Seminar 2-1	11:00 - 14:00	8	Sarandë	Po	2	26,900	Bashkia Sarandë
					9	Konispol	Po	2	11,000	
					10	Finiq	Po	1	14,000	
					11	Delvinë	Po	2	10,200	
						Delvinë Landfill		2		
5	22-Sep	Enj	Lëvizja nga Saranda në Vlorë	10:00 - 16:30						
6	23-Sep	Pre	Seminar 2-2	11:00 - 14:00	12	Vlorë	Po	2	139,400	Qarku Vlorë
					13	Selenice	Po	1	21,800	
					14	Himarë	-	N/A	10,500	
						Qarku Vlorë		3		
			Lëvizja nga Vlora në Tiranë	14:00 - 16:30						
7	24-Sep	Sht								
8	25-Sep	Die								
9	26-Sep	Hën								
10	27-Sep	Mar								
11	28-Sep	Mër	Lëvizja nga Tirana në Fier	7:30 - 9:30						
			Seminar 3	10:30 - 13:30	15	Fier	-	N/A	160,600	Bashkia Fier
					16	Mallakastër	Po	2	36,000	
					17	Patos	Po	1	30,600	
					18	Roskvec	Po	2	28,900	
					19	Lushije	Po	1	111,400	
					20	Divjakë	Po	1	45,500	
						Qarku Fier		2		
						MM		1		
			Lëvizja nga Fieri në Tiranë	14:00 - 16:15						
12	29-Sep	Enj								
13	30-Sep	Pre	Lëvizja nga Tirana në Berat	7:30 - 10:00						
			Seminar 4	10:30 - 13:00	21	Berat	-	N/A	79,800	Bashkia Berat
					22	Kuçovë	Po	4	41,600	
					23	Ura Vajgurore	Po	2	36,200	
					24	Poliçan	-	N/A	14,500	
					25	Skrapar	Po	1	16,600	
						Qarku Berat		3		
			Lëvizja nga Berati në Tiranë	13:30 - 15:30						
14	1-Oct	Sht								
15	2-Oct	Die								
16	3-Oct	Hën								
17	4-Oct	Mar								
18	5-Oct	Mër								
19	6-Oct	Enj								
20	7-Oct	Pre								
21	8-Oct	Sht								
22	9-Oct	Die								
23	10-Oct	Hën								
24	11-Oct	Mar	Lëvizja nga Tirana në Elbasan	8:00 - 9:00						
			Seminar 5	10:30 - 13:30	34	Elbasan	Po	2	188,300	Qarku Elbasan
					35	Cërrik	Po	1	36,500	
					36	Belsh	Po	1	35,000	
					37	Gramsh	Po	1	32,100	
					38	Prrenjas	-	N/A	24,000	
					39	Librazhd	Po	1	42,500	
					40	Peqin	Po	1	34,700	
						MM		1		
			Lëvizja nga Elbasani në Tiranë	14:00 - 15:00						
25	12-Oct	Mër	Lëvizja nga Tirana në Shkodër	7:00 - 9:30						
			Seminar 6	10:30 - 13:30	26	Shkodër	Po	2	180,400	Qarku Shkodër
					27	Pukë	-	N/A	14,700	
					28	Fushë Arrës	Po	1	9,800	
					29	Vau i Dejës	Po	1	40,500	
					30	Malësi e Madhe	Po	1	41,100	
						Qarku Shkodër		2		
						MoE		1		
			Lëvizja nga Shkodra në Tiranë	14:00 - 16:30						
26	13-Oct	Enj	Lëvizja nga Tirana në Lezhë	8:00 - 9:30						
			Seminar 7	10:30 - 12:30	31	Lezhë	Po	1	87,300	Qarku Lezhë
					32	Mirditë	Po	2	29,400	
					33	Kurbin	Po	2	61,600	
						Qarku Lezhë		12		
						Mun. Env Ins		6		
			Lëvizja nga Lezha në Tiranë							
Totali							0	81	1,462,900	

D.1.1 Workshop 1-1 (Qarku Gjirokastër)

Vendi	Qarku Gjirokastër
Datë	11:00～14:00, E hënë, 19/09/2016
Bashkitë e synuara	Gjirokastër, Dropull, Libohove, Përmet, Tepelena, Memaliaj, Këlcyrë 7 bashki gjithsej
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Gjirokastër 1, Dropull 1, Libohove 2, Përmet 1
Përmbledhja e workshop-it	Ndërmjet bashkive pjesëmarrëse, vetëm 1 bashki kishte përgatitur të dhënat që më përpara. Niveli i kuptueshmërisë të pjesëmarrësve dukej të ishte mesatar.
Foto nga ëorkshopi	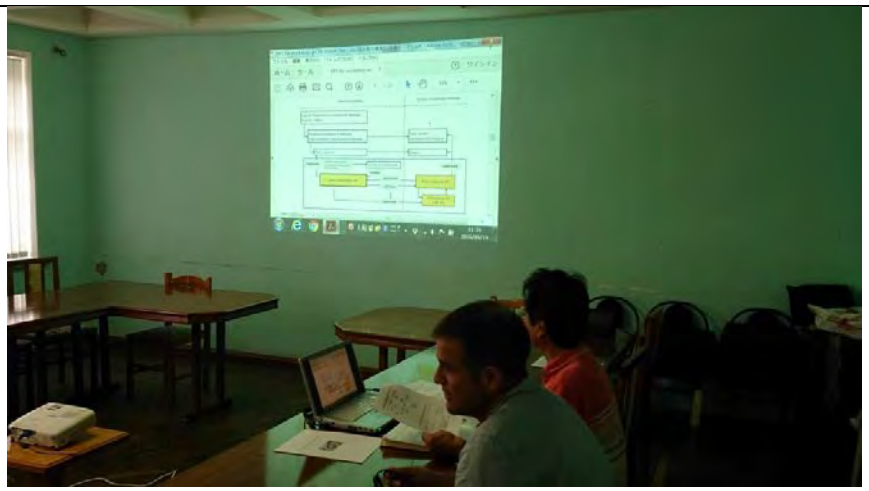 Shpjegime mbi rëndësinë e Udhërrëfyesit 3R
	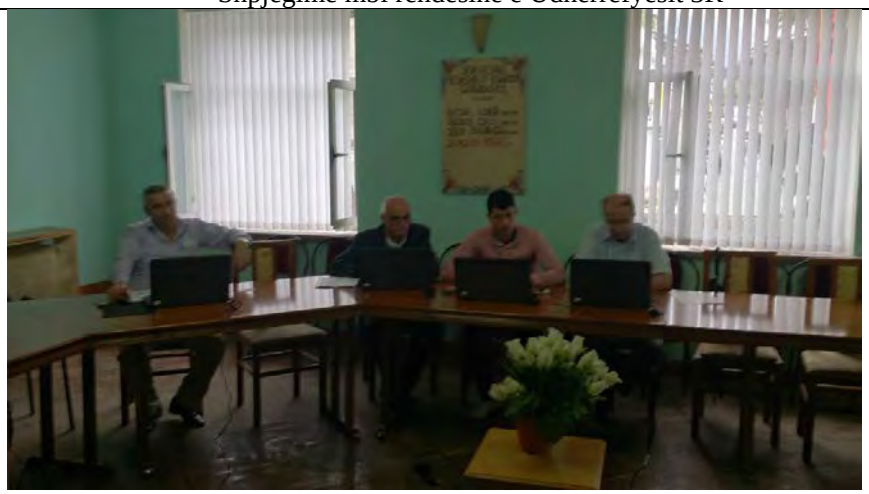 Praktikë mbi hartimin e PV 3R në kompjuter

D.1.2 Workshop 1-2 (Qarku Gjirokastër)

Vendi	Bashkia Tepelenë
Datë	11:00～14:00, E martë, 20/ 9/2016
Bashkitë e synuara	Tepelenë
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkia: Tepelenë 2

Përmbledhja e workshop-it	Përfaqësuesit e bashkisë nuk mundën të merrnin pjesë në workshop-in e ditës më parë, për këtë arsye ekipi bëri një vizitë në bashki. Niveli i tyre i kuptueshmërisë ishte mesatar dhe ata morën pjesë aktivisht.
Foto nga workshop-i	Shpjegimi i PV 3R

D.1.3 Workshop 2-1 (Qarku Vlorë)

Vendi	Bashkia Sarandë
Datë	11:00～14:00, E mërkurë, 21/9 /2016
Bashkitë e synuara	Sarandë, Konispol, Finiq, Delvinë Gjithsej 4 bashki
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Sarandë 2, Konispol 2, Finiq 1, Delvinë 2 Të tjerë: Menaxherë të landfillit të Sarandës 2
Përmbledhja e workshop-it	Morën pjesë të 4 bashkitë. Prej tyre, vetëm 1 bashki erdhi e përgatitur me të dhënat e kërkuara, por secila bashki në mënyrë aktive bënte pyetje mbi metodat për llogaritjen e numrit të popullsisë dhe njësinë e sasisë së prodhimit të mbetjeve. Niveli i kuptueshmërisë mbi përmbajtjen e workshop-it ishte mesatar.
Foto nga workshop-i	Shpjegimi i PV 3R nga Ekipi

	 Praktikë (2 pjesëmarrësit nga e majta janë menaxherë të landfillit)

D.1.4 Workshop 2-2 (Qarku Vlorë)

Vendi	Qarku Vlorë
Datë	11:00～14:00, E premte, 23/9/2016
Bashkitë e synuara	Vlorë, Selenicë, Himara Gjithsej 3 bashki
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Vlorë 2, Selenice 1 e suksesshme Të tjerë: Qarku Vlorë 3
Përmbledhja e workshop-it	2 bashki morën pjesë, ndërsa Himara jo. Bashkitë në mënyrë aktive bënë pyetje mbi metodat për llogaritjen e numrit të popullsisë dhe njësinë e sasisë së prodhimit të mbetjeve. Niveli i kuptueshmërisë mbi përmbajtjen e workshop-it ishte relativisht i ulët.
Foto nga workshop-i	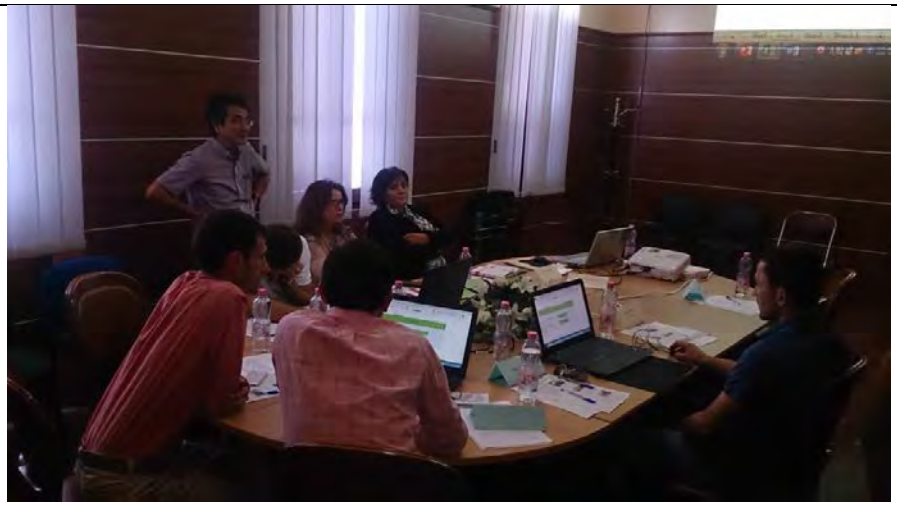 Praktikë

D.1.5 Workshop 3 (Qarku Fier)

Vendi	Bashkia Fier
Datë	10:30～13:30, E mërkurë, 28/ 9/2016
Bashkitë e synuara	Fier, Mallakastër, Patos, Rroskovec, Lushnje, Divjakë Gjithsej 6 bashki

Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Mallakastër 2, Patos 1, Roskovec 2, Lushnje 1, Divjakë 1 Të tjerë: Qarku Fier 2, MeM 1
Përmbledhja e workshop-it	Morën pjesë 5 bashki, ndërsa Fieri jo. Ndërmjet tyre kishte nga ata që kishin marrë pjesë në workshop-et e më përparshme të vazhdueshme të Projektit. Disa erdhën të përgatitur me të dhënat e nevojshme dhe u bënë shumë pyetje. Dukeshin shumë të interesuar në PV 3R.
Foto nga workshop-i	 Fjala e hapjes nga Kryetari i Qarkut Fier
	 Praktikë

D.1.6 Workshop 4 (Qarku Berat)

Vendi	Bashkia Berat
Datë	10:30～13:00, E premte, 30/ 9/2016
Bashkitë e synuara	Berat, Kuçovë, Ura Vajgurore, Poliçan, Skrapar Gjithsej 5 bashki
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Kuçovë 4, Ura Vajgurore 2, Skrapar 1 Të tjerë: Qarku Berat 3
Përmbledhja e workshop-it	Morën pjesë 3 nga 5 bashkitë e ftuara. Të gjithë kishin njohuri të mira mbi gjendjen e tanishme të bashkive përkatëse dhe niveli i tyre i kuptueshmërisë mbi përmbajtjen e workshop-it ishte i lartë.

Foto nga workshop-i	 Shpjegimi i PV 3R
	 Praktikë

D.1.7 Workshop 5 (Qarku Elbasan)

Vendi	Qarku Elbasan
Datë	10:30～13:30, E martë, 11/ 10/2016
Bashkitë e synuara	Elbasan, Cërrik, Belsh, Gramsh, Përrenjas, Librazhd, Peqin Gjithsej 7 bashki
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Elbasan 2, Cërrik 1, Belsh 1, Gramsh 1, Librazhd 1, Peqin 1 MeM: 1
Përmbledhja e workshop-it	Morën pjesë 6 nga 7 bashkitë e ftuara. Të gjithë kishin njohuri të mira mbi gjendjen e tanishme të bashkive përkatëse. Të gjithë ishin të interesuar në shpjegimet mbi projektin pilot në bashkinë Cërrik.

Foto nga workshop-i	 Shpjegimi i PV 3R
	 Praktikë

D.1.8 Workshop 6 (Qarku Shkodër)

Vendi	Qarku Shkodër
Datë	10:30～13:30, E mërkurë, 12/ 10/2016
Bashkitë e synuara	Shkodër, Pukë, Fushë Arrës, Vau i Dejës, Malësi e Madhe Gjithsej 5 bashki
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Shkodër 2, Fushë Arrës 1, Vau i Dejës 1, Malësi e Madhe 1 Të tjerë: Qarku Shkodër 2, MoM 1
Përmbledhja e workshop-it	Morën pjesë 4 nga 5 bashkitë e ftuara. Të gjithë kishin njohuri të mira mbi gjendjen e tanishme të bashkive përkatëse. Të gjithë ishin të interesuar në shpjegimet mbi projektin pilot në bashkinë Vau i Dejës

Foto nga workshop-i	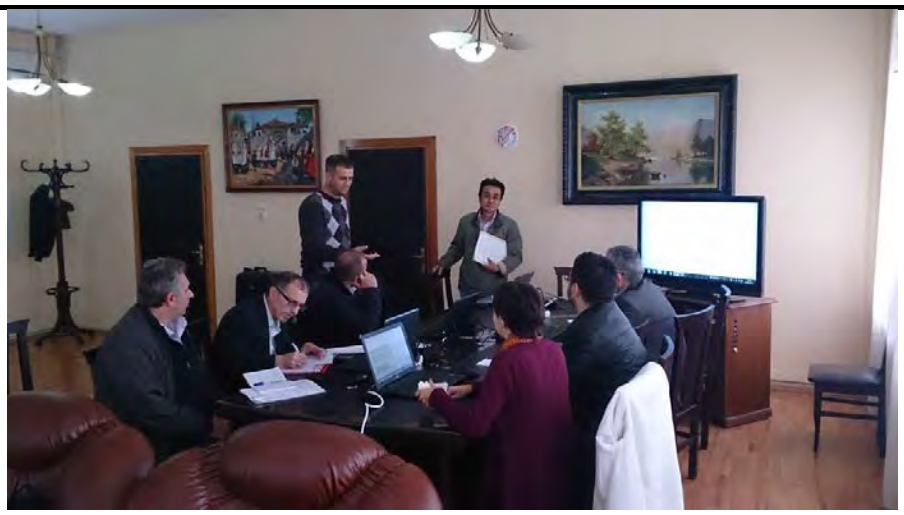 Shpjegimi i PV 3R
	 Praktikë

D.1.9 Workshop 7 (Qarku Lezhë)

Vendi	Qarku Lezhë
Datë	10:30～12:30, E enjte, 13/ 10/ 2016
Bashkitë e synuara	Lezhë, Mirditë, Kurbin Gjithsej 3 bashki
Bashkitë pjesëmarrëse	Bashkitë: Lezhë 1, Mirditë 2, Kurbin 2 Të tjerë: Qarku Lezhë 12, Inspektorati i Mjedisit 6
Përmbledhja e workshop-it	Morën pjesë të 3 bashkitë. Përveç bashkisë Kurbin, inspektorët e mjedisit nga bashkitë morën pjesë dhe niveli i tyre i kuptueshmërisë mbi përmbajtjen e workshop-it ishte e ulët.

Foto nga workshop-i	 Praktikë
	 Shpjegimi i PV 3R

D.2 Ndjekja

Ndjekja e workshop-eve u krye nga 21 Tetori deri më 11 Nëntor 2016. EEJ telefonoi secilën bashki për ti pyetur për progresin në përgatitjen e PV 3R. Bashkitë që munguan në workshop u pyetën nëse kishin nevojë për ndonjë instruksion dhe një bashki (Fier) u kontaktua me kërkesën e saj. Bashkitë që mund të mbushnin pjesën mbi gjendjen e tanishme të MMN në këtë proces iu kërkua që të dërgonin me e-mail dokumentin pranë EEJ.

Me qëllim përzgjedhjen e bashkive që duheshin vizituar individualisht për ndjekje të mëtejshme të ecurisë, përmbajtja e pjesës mbi MMN të tanishëm e plotësuar nga bashkia u kontrollua duke e krahasuar me atë që kishin plotësuar gjatë workshop dhe ecuria u vlerësua sipas pikave të mëposhtme në një shkallë me 5 (5: 80%, 4: 79-60%, 3: 59-40%, 2: 39-20%, 1: poshtë 10%). Kjo ka siguruar bazën për të gjykuar se ku duhej të përqendroheshim për të ofruar një mbështetje të mëtejshme.

- gjendja e tanishme e MMN
- rryma e tanishme e mbetjeve
- gjendja e tanishme financiare për MMN
- çështje dhe shqetësime lidhur me MMN

Tabela më poshtë tregon rezultatet e vlerësimit mbi progresin në çdo bashki.

6 bashki pikëzohen me 5 ose 4 si rezultat bazë, 13 pikëzohen me 3 dhe 14 pikëzohen me 1 ose 2. Mund të arrihet në përfundimin se progresi në përgjithësi nuk është shumë i madh. Veçanërisht shumë bashki nuk mund të plotësonin pjesën financiare dhe dukej e nevojshme të shkohej në terren.

Tabela 50: Rezultatet e Vlerësimit mbi Progresin në çdo bashki

Bashkia		Vlerësimi mbi ecurinë					Shënime
		Fillimi	Gjendja e tanishme	Rryma e mbetjeve	Gjendja financiare	Çështjet dhe shqetësimet	
1	Gjirokastër	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0	
2	Dropull	3.0	4.0	5.0	1.0	1.0	
3	Libohovë	3.0	2.0	5.0	1.0	5.0	
4	Përmet	5.0	5.0	5.0	4.0	5.0	Dërguar
5	Tepelenë	4.0	5.0	5.0	1.0	5.0	Dërguar
6	Memaliaj	0.0					Mungoi në WS
7	Këlcyrë	0.0					Mungoi në WS
8	Sarandë	4.0	5.0	5.0	1.0	5.0	
9	Konispol	3.0	4.0	5.0	3.0	1.0	Dërguar
10	Finiq	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	
11	Delvinë	3.0	3.0	5.0	1.0	1.0	
12	Vlorë	3.0	1.0	5.0	1.0	5.0	
13	Selenicë	3.0	1.0	5.0	1.0	5.0	
14	Himarë	0.0					Mungoi në WS
15	Fier	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	
16	Mallakastër	3.0	5.0	5.0	2.0	1.0	Dërguar
17	Patos	3.0	2.0	5.0	1.0	4.0	
18	Roskovec	2.0	3.0	1.0	1.0	1.0	Dërguar
19	Lushnjë	3.0	2.0	5.0	1.0	4.0	
20	Divjakë	2.0	2.0	5.0	1.0	1.0	
21	Berat	0.0					Mungoi në WS
22	Kuçovë	5.0	5.0	5.0	3.0	5.0	Dërguar
23	Ura Vajgurore	3.0	2.0	5.0	1.0	3.0	
24	Poliçan	0.0					Mungoi në WS
25	Skrapar	3.0	3.0	5.0	2.0	1.0	
26	Shkodër	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0	
27	Pukë	0.0					Mungoi në WS
28	Fushë Arrës	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0	
29	Vau i Dejës	4.0	4.0	5.0	1.0	5.0	Dërguar
30	Malësi e madhe	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0	
31	Lezhë	3.0	3.0	5.0	1.0	1.0	
32	Mirditë	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0	

Bashkia		Vlerësimi mbi ecurinë					Shënime
		Fillimi	Gjendja e tanishme	Rryma e mbetjeve	Gjendja financiare	Çështjet dhe shqetësimet	
33	Kurbin	2.0	1.0	**5.0**	1.0	1.0	
34	Elbasan	2.0	2.0	**5.0**	1.0	1.0	
35	Cërrik	**4.0**	**5.0**	**5.0**	1.0	**5.0**	Dërguar
36	Belsh	1.0	2.0	1.0	1.0	1.0	Dërguar
37	Gramsh	2.0	1.0	**5.0**	1.0	1.0	
38	Përrenjas	0.0					Mungoi në WS
39	Librazhd	**3.0**	2.0	**5.0**	1.0	**5.0**	
40	Peqin	2.0	2.0	**5.0**	1.0	1.0	

D.3 Vizita individuale në bashki

Bashkitë e synuara për tu vizituar individualisht ishin ato që kishin më pak se 3 në vlerësimin e përmendur më lartë, ndërsa ato me pikëzim 5 ose 4 u mbështetën sa më shumë që ishte e mundur nëse kishin ndonjë pjesëz të paplotësuar.

D.3.1 Metodologjia e vizitave individuale

Gjatë vizitave individuale në bashki, u dha mbështetje për plotësimin e pjesës që mungonte si më poshtë;

- Duke i dhënë shpjegime të qarta dhe të plota se si duhej plotësuar informacioni dhe duke i ndihmuar që ta bënin vetë.
- Kur nuk e kishin informacionin e nevojshëm, duke pyetur në stafin përkatës të bashkisë.
- Duke kontrolluar drejtpërdrejtë informacionin në vend.

D.3.2 Rezultatet e vizitave individuale

Pjesa në vazhdim përshkruan rezultatet e vizitave individuale në bashki.

Numri gjithsej i bashkive të vizituara individualisht është 24. Si rezultat e vizitave, numri i bashkive që mund të plotësonin pjesën e “gjendjen e tanishme të MMN” pothuajse tërësisht (pikëzimi fillestar 5 ose 4) u rrit në 28.

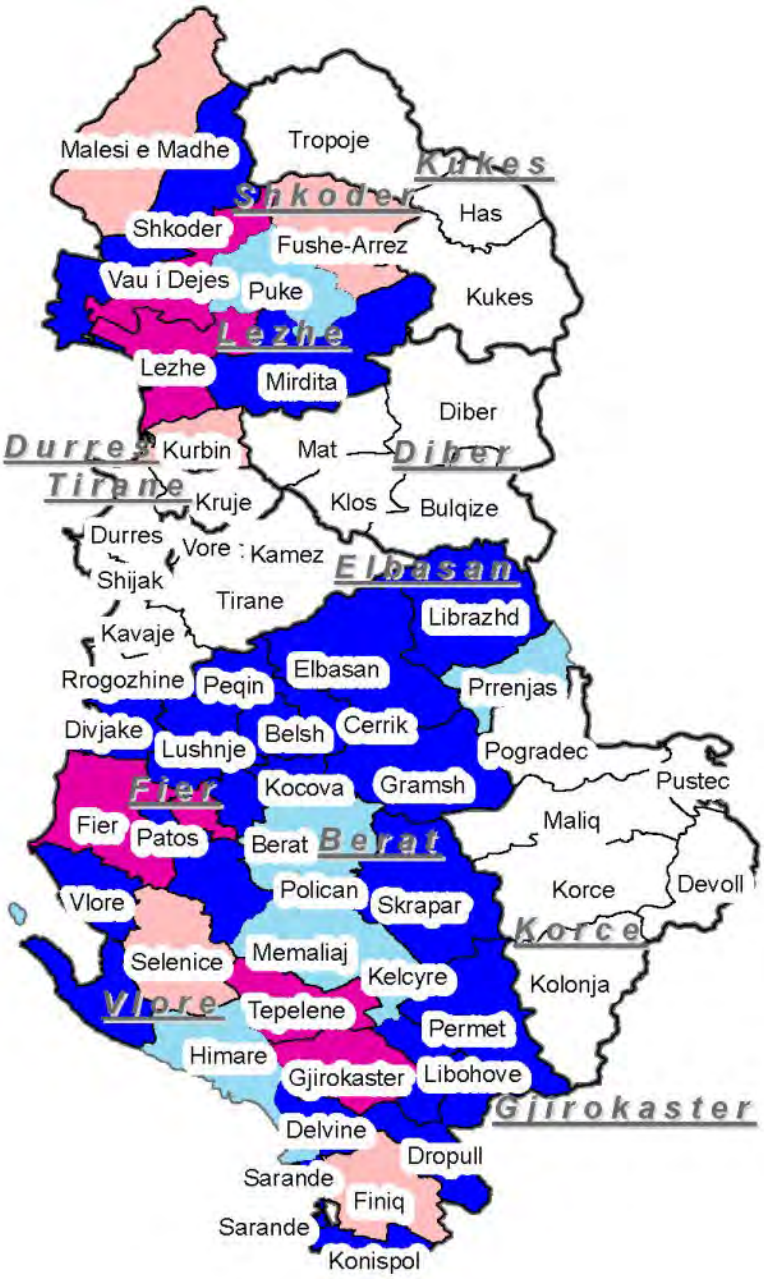

※ Result in Blue: 5.0, Red: 4.0, Pink: 1.0-3.0, Watery: Abstention

Figura 33: Bashkitë e vizituara individualisht

Tabela 51: Rezultatet e vizitave individuale

Bashkia		Data e vizitës	Vlerësimi mbi Progresin				
			Vlerësimi fillestar	Gjendja e tanishme	Rryma e mbetjeve	Gjendja financiare	Çështje dhe shqetësime
1	Gjirokastër	2016/11/23	4.0	4.0	5.0	1.0	5.0
2	Dropull	2016/11/23	5.0	4.0	5.0	5.0	5.0
3	Libohovë	2016/11/23	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
4	Përmet	dërguar	5.0	5.0	5.0	4.0	5.0
5	Tepelenë	dërguar	4.0	5.0	5.0	1.0	5.0

Bashkia		Data e vizitës	Vlerësimi mbi Progresin				
			Vlerësimi fillestar	Gjendja e tanishme	Rryma e mbetjeve	Gjendja financiare	Çështje dhe shqetësime
6	Memaliaj	N/A	0.0				
7	Këlcyrë	N/A	0.0				
8	Sarandë	2016/11/24	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
9	Konispol	2016/11/23	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
10	Finiq	—	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
11	Delvinë	2016/11/24	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
12	Vlorë	2016/11/24	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
13	Selenice	—	3.0	1.0	5.0	1.0	5.0
14	Himarë	N/A	0.0				
15	Fier	2016/12/13	4.0	5.0	5.0	1.0	5.0
16	Mallakastër	2016/12/01	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
17	Patos	2016/12/13	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
18	Roskovec	2016/12/1&13	4.0	5.0	5.0	1.0	5.0
19	Lushnje	2016/12/06	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
20	Divjakë	2016/12/06	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
21	Berat	N/A	0.0				
22	Kuçovë	2016/12/01	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
23	Ura Vajgurore	2016/12/01	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
24	Poliçan	N/A	0.0				
25	Skrapar	2016/12/06	5.0	5.0	5.0	4.0	5.0
26	Shkodër	2016/12/12	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
27	Pukë	N/A	0.0				
28	Fushë Arrës	-	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0
29	Vau i Dejës	dërguar	4.0	4.0	5.0	1.0	5.0
30	Malësi e madhe	-	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0
31	Lezhë	2016/12/12	4.0	5.0	5.0	1.0	5.0
32	Mirditë	2016/12/12	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
33	Kurbin	-	2.0	1.0	5.0	1.0	1.0
34	Elbasan	2016/12/07	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
35	Cërrik	dërguar	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
36	Belsh	2016/12/07	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
37	Gramsh	2016/12/07	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
38	Përrenjas	N/A	0.0				
39	Librazhd	2016/12/7	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
40	Peqin	2016/12/7	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0

NA: Nuk morën pjesë në workshop. —: U bë vizita individuale por nuk mund të përfshihet në program.

Nëpërmjet workshop-it, ndjekjes dhe vizitave individuale, 28 bashki hartuan Planin e Veprimit 3R (kushtet e tanishme dhe identifikimi i problemeve) dhe identifikuan gjendjen e

tanishme të MMN, që është informacion i rëndësishëm për bashkitë në MMN. Për më tepër, ai gjithashtu është informacion i rëndësishëm për të kuptuar gjendjen e tanishme MMN kombëtare si dhe për të përcaktuar politikat e ardhshme të MMN. Prandaj, rekomandohet që, para së gjithash, bashkitë të hartojnë Planin e Veprimit 3R, si dhe të rifreskojnë të dhënat rregullisht. Përveç sqarimit të gjendjes së tanishme, më poshtë përmblidhet edhe gjendja e tanishme dhe financat për MMN.

D.3.3 Kushtet e tanishme të MMN

Pikat dhe metoda e llogaritjes që tregon kushtet e tanishme të MMN përmblidhen në Tabela 52 dhe informacionet dhe të dhënat e grumbulluara në Tabela 53.

Tabela 52: Përmbajtja për identifikimin e kushteve të tanishme të MMN

Pikat	Përmbajtja/Përcaktimi/Metoda e llogaritjes
Sektori që ofron shërbimin e grumbullimit	NjQV / Kompani private grumbullimi / NjQV + privat / Të tjerë
Lloji i venddepozitimit	A. Landfill me impiant sanitar / B. Venddepozitim pa impiant sanitar / C. Vend i pamiratuar
Sasia e prodhuar e mbetjeve (ton/ditë)	Sasia e prodhuar e mbetjeve (Sasia e prodhuar e mbetjeve nga familjet + Sasia e prodhuar e mbetjeve nga bizneset dhe pastrimi publik) dhe sasia e grumbulluar e mbetjeve që llogaritet nga programi i rrymës së mbetjeve i zhvilluar në Udhërrëfyesin 3R.
Sasia e prodhuar e mbetjeve për person (g/person/ditë)	Vlera e nxjerrë nga sasia e prodhuar e mbetjeve (treguar më sipër) nga popullsia, që tregon sasinë e prodhuar të mbetjeve nga 1 person në 1 ditë.
Norma e grumbullimit të mbetjeve (%)	Nëpërmjet NSSWM, janë nxjerrë norma e grumbullimit të mbetjeve të territorit të vjetër. Bazuar në këto të dhëna, janë llogaritur raporti i grumbullimit të mbetjeve të NjA dhe gjithë NjQV-së.
Norma e riciklimit (%)	Raporti i sasisë së ricikluar tek sasia e prodhuar e mbetjeve është llogaritur nga programi i rrymës së mbetjeve. “Norma e riciklimit” është shuma e normës së riciklimit në burimin e prodhimit të mbetjeve, në pikën e zbrazjes dhe venddepozitimin përfundimtar.
Norma e depozitimit përfundimtar (%)	Norma e depozitimit përfundimtar llogaritet nga ndarja e sasisë depozitimit përfundimtar nga sasia e prodhuar e mbetjeve.

Bazuar në informacionin e mësipërm, kushtet e tanishme të MMN në Shqipëri përmblidhen si më poshtë.

- **Trendi i sektorit që ofron shërbimin e grumbullimit**

Ndërmjet 28 NjQV-ve, 13 NjQV ofrojnë vetë shërbimin e grumbullimit, 10 NjQV e kryejnë me kompani private grumbullimit dhe 5 NjQV kanë shërbim të kombinuar nga vetë NjQV-ja dhe kompani private grumbullimi. Në këto 5 NjQV, meqë sektori i shërbimit të grumbullimit nuk është unifikuar pas reformës territoriale dhe ofruesit e shërbimit janë të ndryshëm në NjA.

- **Gjendja e tanishme e venddepozitimeve përfundimtare**

Në Shqipëri janë këto landfille si më poshtë.

- Landfilli Bushat (Qarku Shkodër)
- Landfilli Sharrës (Qarku Tiranë)
- Landfilli Bajkaj (Qarku Vlorë)
- Landfilli Elbasan (Qarku Elbasan)

Ndërmjet 28 NjQV-ve, 7 NjQV depozitojnë të paktën një pjesë të mbetjeve të grumbulluara në landfill sanitar.

- **Sasia e prodhuar e mbetjeve dhe sasia njësi e prodhimit të mbetjeve për person**

Marrëdhënia ndërmjet sasisë së prodhuar të mbetjeve, sasisë njësi të prodhimit të mbetjeve dhe popullsisë tregohen në Figura 34. Sasia njësi e NjQV-ve popullsia e të cilave është më pak se 50,000 banorë është afërsisht 500 g/person/ditë. Me rritjen e popullsisë vërehet një trend rritës i sasisë njësi. Në rastet e NjQV-ve popullsia e të cilave është rreth 200,000 banorë, sasia njësi është afërsisht 700 g/person/ditë.

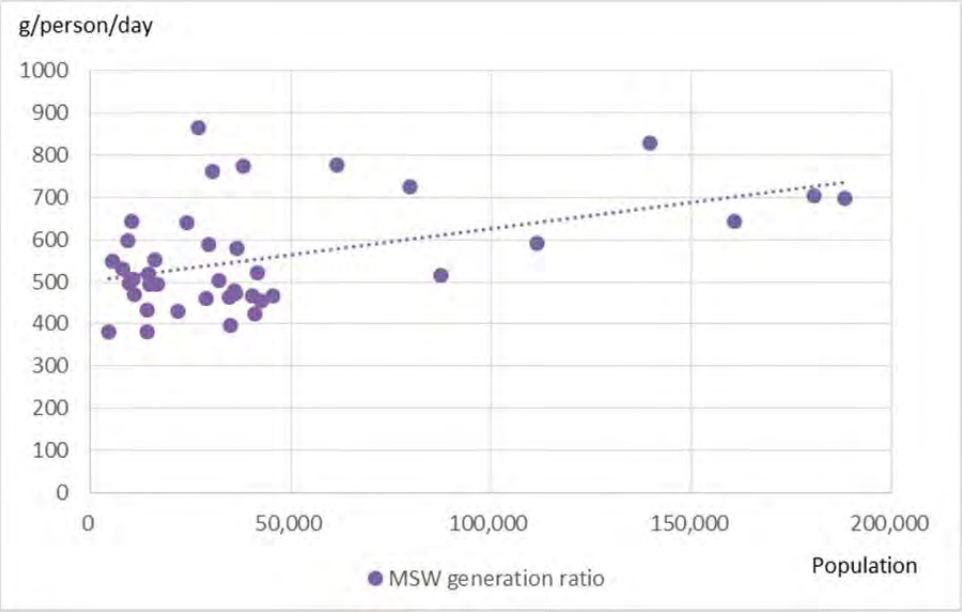

Figura 34: Marrëdhënia ndërmjet sasisë së mbetjeve të prodhuara, sasisë njësi të mbetjeve të prodhuara për person dhe popullsisë

- **Norma e grumbullimit të mbetjeve dhe norma e depozitimit përfundimtar**

Marrëdhënia ndërmjet grumbullimit të mbetjeve dhe popullsisë tregohet në Figura 35 dhe marrëdhënia ndërmjet normës së depozitimit përfundimtar dhe popullsisë në Figura 36. Si norma e grumbullimit të mbetjeve dhe norma e depozitimit përfundimtar në NjQV-të ku popullsia është më pak se 50,000 banorë janë rreth 60%. Këto norma rriten drejt 100% me rritjen e popullsisë. Meqë nuk ka impiante trajtimi të ndërmjetëm (p.sh.; impiante kompostimi apo impiante riciklimi etj.), norma e grumbullimit të mbetjeve është pothuajse e njëjtë me normën e depozitimit përfundimtar. Është e rëndësishme të pakësohet norma e depozitimit përfundimtar duke ndërmarrë veprime për riciklimin si dhe për pakësimin e mbetjeve.

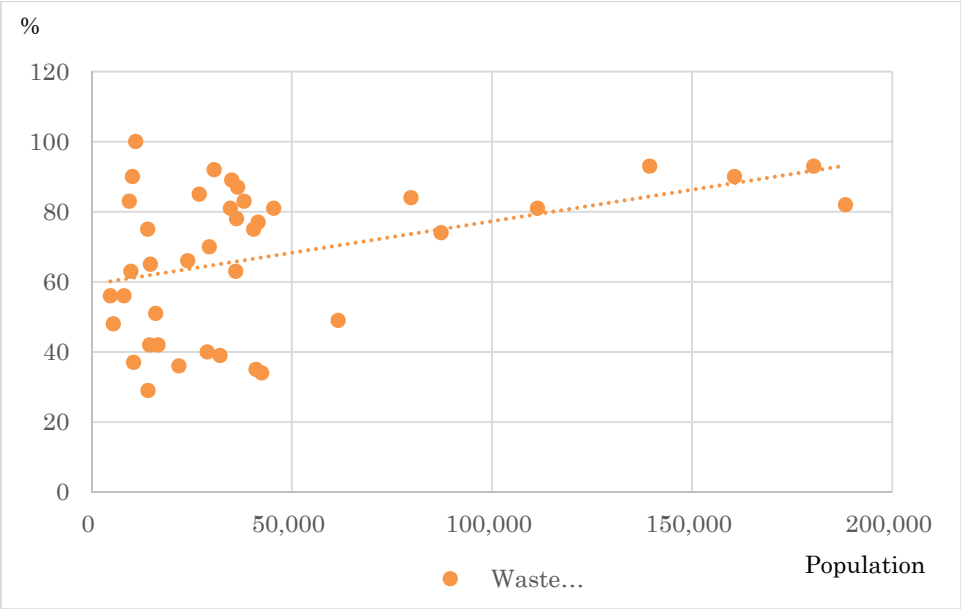

Figura 35: Marrëdhënia ndërmjet raportit të grumbullimit të mbetjeve dhe popullsisë

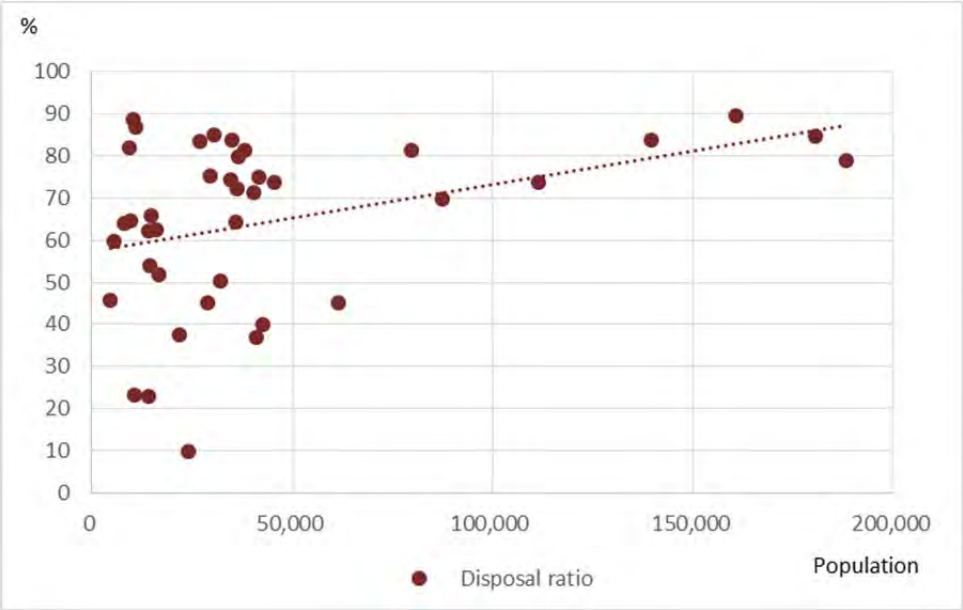

Figura 36: Marrëdhënia ndërmjet raportit të depozitimit përfundimtar dhe popullsisë

Tabela 53: Informacion dhe të dhëna të nxjerra nga Plani Veprimit 3R

Nr.	Population in 2015	Sektori që ofron shërbimin e grumbullimi	Tipi i venddepozitimit	Sasia e prodhuar e mbetjeve	Sasia e grumbulluar e mbetjeve	Raporti i prodhimit të MNB	Raporti i grumbullimit të MNB	Mbulimi i grumbullimit të mbetjeve	Raporti i riciklimit	Raporti i depozitimit
1	38,100	Bashkia	B	29.52	24.29	775	638	83	11.2	81.5
2	4,700	Bashkia	C	1.79	0.82	381	174	56	16.2	45.8
3	5,400	Bashkia	B	2.97	1.80	550	333	48	9.4	59.9
4	16,000	Bashkia	B	8.85	5.58	553	349	51	8.9	62.5
5	9,400	Bashkia	B	5.61	4.64	597	494	83	7.8	82.0
6	14,100	-	-	6.11	1.41	433	100	29	13.1	22.9
7	8,100	-	-	4.30	2.77	531	342	56	9.5	64.0
8	26,900	Private Bashkia	A	23.26	19.62	865	729	85	10.7	83.5
9	11,000	Bashkia	A	5.17	4.54	470	413	100	12.4	86.8
10	14,000	-	B	5.33	3.36	381	240	75	16.5	62.3
11	10,200	Bashkia	A	6.57	5.83	644	572	90	5.9	88.7
12	139,400	Private	B	115.75	98.03	830	703	93	10.6	83.9
13	21,800	-	B	9.35	3.52	429	161	36	13.4	37.4
14	10,500	-	-	5.32	1.23	507	117	37	9.8	23.3
15	160,600	Private Bashkia	B	103.42	86.91	644	541	90	12.3	89.5
16	36,000	Private Bashkia	B	17.27	11.21	480	311	63	11.6	64.3
17	30,600	Bashkia	B	23.30	19.98	761	653	92	11.4	84.9
18	28,900	Bashkia	B	13.31	10.89	461	377	92	12.1	81.4
19	111,400	Private	B	65.96	49.02	592	440	81	12.7	73.6
20	45,500	Bashkia	B	21.24	15.83	467	348	81	12.2	73.8
21	79,800	-	-	57.97	47.63	726	597	84	11.6	81.3
22	41,600	Private	B	21.69	16.42	521	395	77	10.2	74.9
23	36,200	Private	B	17.14	12.52	473	346	78	12.0	72.3
24	14,500	-	-	7.50	4.10	517	283	42	10.1	54.1
25	16,600	Bashkia	B	8.20	4.28	494	258	42	10.9	51.7
26	180,400	Private Bashkia	A	126.93	108.75	704	603	93	11.8	84.8
27	14,700	-	-	7.28	4.84	495	329	65	11.1	65.8
28	9,800	-	-	4.88	3.17	498	323	63	10.7	64.5
29	40,500	Privete	A	18.94	13.62	468	336	75	11.8	71.2
30	41,100	-	-	17.41	6.48	424	158	35	13.8	36.9
31	87,300	Private	A	44.96	31.65	515	363	74	13.7	69.8
32	29,400	Private	B	17.33	13.19	589	449	70	7.5	75.4
33	61,600	-	-	47.89	21.77	777	353	49	7.7	45.0
34	188,300	Private	A(rurali B)	131.22	104.66	697	556	82	11.8	79.0
35	36,500	Bashkia	B	21.08	17.01	578	466	87	10.9	79.9
36	35,000	Bashkia	B	13.94	11.79	398	337	89	9.7	83.7
37	32,100	Private Bashkia	B	16.12	8.20	502	255	39	10.6	50.4
38	24,000	-	-	15.33	9.87	639	411	66	12.2	9.77
39	42,500	Private	B	19.40	7.83	456	184	34	12.3	40.0
40	34,700	Private	B	16.15	12.12	465	349	81	12.3	74.3
			A	Venddepozitim me objektet sanitare						
			B	Venddepozitim i aprovuar pa objektet sanitare						
			C	Venddepozitim i pa aprovuar						

D.3.4 Kushtet e tanishme financiare në MMN

Me qëllim kuptimin e gjendjes së tanishme të MMN, financat janë faktori më i rëndësishëm i MMN. Pikat dhe metodat e llogaritjes së kushteve të tanishme financiare të MMN përmblidhen në Tabela 54. Të dhënat e grumbulluara dhe treguesit përmblidhen në Tabela 56.

Tabela 54: Përmbajtja e kushteve të tanishme financiare mbi MMN

Pikat		Përcaktime dhe metoda e llogaritjes
Të dhëna financiare lidhur me MMN		Është e vështirë të përcaktohen të dhënat financiare për 2015 dhe 2016 pasi ka qenë periudhë tranzicioni e reformës territoriale. Rekomandohet që të dhënat financiare të organizohen bazuar në llogaritë e kaluara.
	Buxheti gjithsej i NjQV-së	
	Kosto e MMN	Shuma e gjithë llojeve të shpenzimeve për MMN (grumbullimi, trajtimi i ndërmjetëm, depozitimi përfundimtar, pastrimi publik, menaxhimi i makinerive, kosto punës, kosto të tjera menaxhimi etj.)
	Tarifa e mbetjeve (Familje)	Norma e tarifës së mbetjeve (tarifa e grumbullimit dhe pastrimit) e ndarë sipas kategorive; familje ose biznese. Ka ndryshime ndërmjet bizneseve sipas madhësisë. Këtu është marrë parasysh vetëm tarifa për familjet.
	Grumbullimi i tarifës së mbetjeve	Mbledhja e tarifës së grumbullimit të mbetjeve në 1 vit
	Norma grumbullimit tarifës së mbetjeve	Norma e grumbullimit të tarifës së mbetjeve

Treguesit e mëposhtëm për vlerësimin e kushteve të tanishme të MMN janë nxjerrë nga të dhënat financiare dhe sasia e grumbulluar e mbetjeve.

- Kosto e menaxhimit të mbetjeve për sasinë e grumbulluar të mbetjeve (lekë/ton) = (Kosto vjetore e MMNB) / (Sasinë vjetore të mbetjeve të grumbulluara)
- Norma e kostos vjetore për MMNB në buxhetin vjetor të NjQV-së (%) = (Kosto vjetore e MMNB) / (Buxhetin vjetor të NjQV-së)*100%
- Përqindja e mbledhur e tarifës së mbetjeve që mbulon koston vjetore të menaxhimit të mbetjeve (%) = (Tarifa e mbledhur e mbetjeve) / (Koston vjetore të menaxhimit të mbetjeve)*100%

Të dhënat e nxjerra për çdo NjQV nga Plani Veprimit 3R dhe treguesit e nxjerrë bazuar në të dhëna përmblidhen në Tabelën 1-8. Këta tregues shfaqin gjendjen financiare të MMN për çdo NjQV si më poshtë.

1. NjQV ku taksa e grumbullimit të mbetjeve mbulon koston për MMN ku ka një normë të duhur për taksën e mbetjeve dhe norma e grumbullimit të taksës së mbetjeve është e mirë (No.8, 19, 20, 23, 26, 34).
2. Shumë nga NjQV-të e përmendura në pikën 1 e kanë taksën e mbetjeve më shumë se 2,000 Lekë/vit për familje.
3. Shumë nga NjQV-të që taksën e mbetjeve për familje e kanë më shumë se 2,000 Lekë/vit kanë mjaftueshëm buxhet për MMN dhe përqindja e mbledhjes së tarifës së mbetjeve që mbulon koston vjetore të menaxhimit të mbetjeve është e ulët.
4. Hamendësohet që NjQV-të që kanë përqindje të ulët të grumbullimit të tarifës së mbetjeve që mbulon koston vjetore të menaxhimit të mbetjeve është e ulët ka këto karakteristika; 1) norma e grumbullimit të tarifës së mbetjeve është shumë e ulët, 2) norma e grumbullimit është shumë e ulët, të dyja (Nr. 3, 16, 32, 36).

5. Koncepti i kostos njësi

6. Nuk ka standard të përcaktuar për koston njësi. NjQV që kanë popullsi dhe mjedis urban të ngjashëm duhet të kenë vlera të njëjta të kostos njësi. Megjithatë, kosto njësi ndryshon prej faktorëve të mëposhtëm.

- Kushtet e kontratës ndërmjet kompanisë private për grumbullimin e mbetjeve (Nëse aplikohet)
- Efikasiteti i grumbullimit: Në zonat rurale dhe kodrinore efikasiteti duket më i ulët se në zonat urbane.
- Distanca nga zona e grumbullimit në vendin e depozitimit përfundimtar
- Tarifa e venddepozitimit përfundimtar

Prandaj, rezultatet e krahasimit të kostos njësi ndërmjet NjQV-ve që kanë popullsi dhe mjedis urban të njëjtë mund të shpjegojnë problemet lidhur me koston e MMN.

7. Norma e kostos vjetore për MMNB në buxhetin vjetor të NjQV-së

Nuk ka standard të përcaktuar për normën e kostos vjetorë për MMNB në buxhetin vjetor të NjQV-së. NjQV-të që kanë popullsi dhe mjedis urban të ngjashëm duhet të kenë vlera të ngjashme të normës. Gjithsesi, norma varion varur nga këta faktorë. Prandaj, rezultatet e krahasimit të normës ndërmjet NjQV-ve që kanë popullsi dhe mjedis urban të ngjashëm sqaron problemet lidhur me gjendjen financiare të MMN.

- Shkalla financiare
- Norma e tarifës së grumbullimit të mbetjeve dhe raporti i grumbullimit
- Kosto e depozitimit

Tabela 55: Tarifa e përafërt ideale e mbetjeve

Nr.	Popullsia në 2015	A Sasia e grumbulluar e mbetjeve	B Buxheti total i bashkisë	C Kostoja e MMN	D Taksa e mbetjeve për familje	E Taksa e mbetjeve e grumbulluar	F Përqindja e taksës së grumbulluar	E/C Raporti që kostoja vjetore e MMN u mbulua nga taksa e mbetjeve	G=E/(F/100) Taksa e mbetjeve e grumbulluar nëse përqindja e taksës së grumbulluar	H=C/G Raporti i taksës së mbetjeve i kërkuar për të mbuluar koston për	I=DxH Taksa e mbetjeve e kërkuar për familje për të mbuluar koston për MMN
		ton/ditë	mil lekë	mil lekë	lekë/vit	mil lekë	%	%	mil lekë	%	lekë/vit
3	5,400	1.80	80.08	2.02	500	0.09	25%	4.5%	0.37	5.45	2,725
8	26,900	19.62	862.00	53.20	2,880	50.07	100.0%	94.1%	50.07	1.06	3,053
9	11,000	4.54	124.00	7.20	300	1.00	100.0%	13.9%	1.00	7.20	2,160
11	10,200	5.83	163.00	13.00	800	6.4	100.0%	49.2%	6.40	2.03	1,624
17	30,600	19.98	432.69	31.56	900	18.23	79%	57.8%	23.02	1.37	1,233
19	111,400	49.02	932.65	71.82	2,400	71.82	100.0%	100.0%	71.82	1.00	2,400
20	45,500	15.83	228.00	15.32	2,400	13	60.0%	84.9%	21.67	0.71	1,704
22	41,600	16.42	329.94	32.01	1,500	12.67	60.0%	39.6%	21.12	1.52	2,280
23	36,200	12.52	200.00	12.64	900	10	80.0%	79.1%	12.50	1.01	909
26	180,400	108.75	1,655.45	142.00	3,800	156.00	97%	109.9%	160.82	0.88	3,344
32	29,400	13.19	154.90	28.7	700	4.45	50%	15.5%	8.90	3.22	2,254
34	188,300	104.66	2,524.27	89.66	2,400	86.00	77.0%	95.9%	111.69	0.80	1,920
35	36,500	17.01	1,200.00	15.00	700	7.41	90%	49.4%	8.23	1.82	1,274
36	35,000	11.79	180.00	9.34	500	1.02	34.0%	10.9%	3.00	3.11	1,555
37	32,100	8.20	261.00	11.50	2,000	5.60	82.4%	48.7%	6.80	1.69	3,380
39	42,500	7.83	308.86	15.00	1,000	5.20	76%	34.7%	6.84	2.19	2,190
40	34,700	12.12	252.70	25.68	1,000	12.00	100%	46.7%	12.00	2.14	2,140

Tabela 56: Të dhënat financiare dhe treguesit e MMN të dala nga Plani Veprimit 3R

		A	B	C	D	E	F	C/A	C/B	E/C
Nr.	Popullsia në 2015	Sasia e grumbulluar e mbetjeve	Buxheti total i bashkisë	Kostoja e MMN	Taksa e mbetjeve për familje	Taksa e mbetjeve e grumbulluar	Përqindja e taksës së grumbulluar	Kostoja e MMN për sasinë e grumbulluar të mbetjeve	Raporti që kostoja vjetore e MMN zë në buxhetin total vjetor të Bashkisë	Raporti që kostoja vjetore e MMN u mbulua nga taksa e mbetjeve
		ton/ditë	mil lekë	mil lekë	lekë/vit	mil lekë	%	lekë/ton	%	%
1	38,100	24.29								
2	4,700	0.82	124.00	1.50		1.50	90%	5,012	1.2%	100.0%
3	5,400	1.80	80.08	2.02	500	0.09	25%	3,068	2.5%	4.5%
4	16,000	5.58								
5	9,400	4.64								
6	14,100	1.41	-	-	-	-	-	-	-	-
7	8,100	2.77	-	-	-	-	-	-	-	-
8	26,900	19.62	862.00	53.20	2,880	50.07	100.0%	7,429	6.2%	94.1%
9	11,000	4.54	124.00	7.20	300	1.00	100.0%	4,345	5.8%	13.9%
10	14,000	3.36	-	-	-	-	-	-	-	-
11	10,200	5.83	163.00	13.00	800	6.4	100.0%	6,109	8.0%	49.2%
12	139,400	98.03	7,000.00	245.09		97.4		6,850	3.5%	39.7%
13	21,800	3.52	-	-	-	-	-	-	-	-
14	10,500	1.23	-	-	-	-	-	-	-	-
15	160,600	86.91								
16	36,000	11.21	44.00	5.20	500	1.30	15.0%	1,271	11.8%	25.0%
17	30,600	19.98	432.69	31.56	900	18.23	79%	4,328	7.3%	57.8%
18	28,900	10.89								
19	111,400	49.02	932.65	71.82	2,400	71.82	100.0%	4,014	7.7%	100.0%
20	45,500	15.83	228.00	15.32	2,400	13	60.0%	2,651	6.7%	84.9%
21	79,800	47.63	-	-	-	-	-			
22	41,600	16.42	329.94	32.01	1,500	12.67	60.0%	5,341	9.7%	39.6%
23	36,200	12.52	200.00	12.64	900	10	80.0%	2,766	6.3%	79.1%
24	14,500	4.10	-	-	-	-	-	-	-	-
25	16,600	4.28	373.80	12.27	1,600	4.27	100.0%	7,854	3.3%	34.8%
26	180,400	108.75	1,655.45	142.00	3,800	156.00	97%	3,577	8.6%	109.9%
27	14,700	4.84	-	-	-	-	-	-	-	-
28	9,800	3.17	-	-	-	-	-	-	-	-
29	40,500	13.62								
30	41,100	6.48	-	-	-	-	-	-	-	-
31	87,300	31.65	640.00	70.952	3,700	27.00	70%	6,142	11.1%	38.1%
32	29,400	13.19	154.90	28.7	700	4.45	50%	5,961	18.5%	15.5%
33	61,600	21.77	-	-	-	-	-	-	-	-
34	188,300	104.66	2,524.27	89.66	2,400	86.00	77.0%	2,347	3.6%	95.9%
35	36,500	17.01	1,200.00	15.00	700	7.41	90%	2,416	1.3%	49.4%
36	35,000	11.79	180.00	9.34	500	1.02	34.0%	2,170	5.2%	10.9%
37	32,100	8.20	261.00	11.50	2,000	5.60	82.4%	3,842	4.4%	48.7%
38	24,000	9.87	-	-	-	-	-	-	-	-
39	42,500	7.83	308.86	15.00	1,000	5.20	76%	5,249	4.9%	34.7%
40	34,700	12.12	252.70	25.68	1,000	12.00	100%	5,805	10.2%	46.7%

Qëllimi i projektit pritet të arrihet nëse 28 NjQV-të të cilat pothuajse kanë plotësuar plan veprimin 3R (Gjendja aktuale dhe problemi) do të marrin pjesë në seminarin për formulimin përfundimtar të plan veprimit 3R dhe plotësojnë plan veprimin 3R duke përfshirë edhe planin e ardhshëm.

D.3.5 Vizita individuale

a Përmbledhje e vizitave individuale (1)

Bashkia e vizituar	01: Bashkia Gjirokastër
Koha dhe data e vizitës	9:00-, Mër, 23/11/2016
Vendi	Lokali pranë ndërtesës se bashkisë
Pjesëmarrës	Z. Anastas Sotiri (Specialist)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	Të dhënat financiare ishin të pamjaftueshme dhe të dhënat shtesë është e nevojshme që të plotësohen.
Foto nga vizita	

b Përmbledhje e vizitave individuale (2)

Bashkia e vizituar	02: Bashkia Dropull
Koha dhe data e vizitës	13:00-, Mër., 23/ 11/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Leonidha Kaçi (Inxhinier Topograf)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	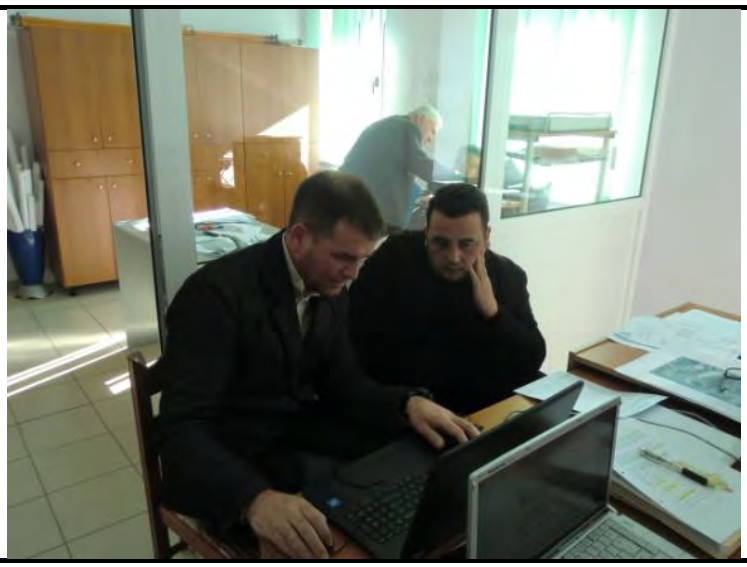

c Përmbledhje e vizitave individuale (3)

Bashkia e vizituar	03: Bashkia Libohovë
Koha dhe data e vizitës	10:30-, Mër., 23/ 11/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Gazmend Çulla (Administrator)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	

d Përmbledhje e vizitave individuale (4)

Bashkia e vizituar	08: Bashkia Sarandë
Koha dhe data e vizitës	11:20-, Enj., 24/ 11/2016

Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Areti Papadhima (Specialiste Mjedisi)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	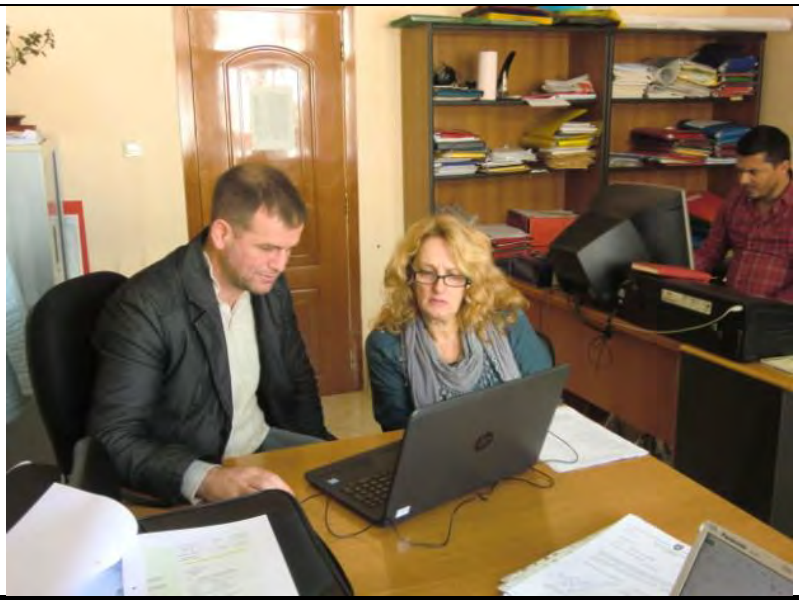

e Përmbledhje e vizitave individuale (5)

Bashkia e vizituar	09: Bashkia Konispol
Koha dhe data e vizitës	15:00-, Mër., 23/ 11/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Teuta Cokall (Specialiste Mjedisi)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	

f Përmbledhje e vizitave individuale (6)

Bashkia e vizituar	11: Bashkia Delvinë
Koha dhe data e vizitës	9:00-, Enj., 24/ 11/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Fatmir Bulaj (Bordi i Kullimit) Z. Olsi Rexha (Specialist, Drejtoria e Shërbimeve)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	

g Përmbledhje e vizitave individuale (7)

Bashkia e vizituar	12: Bashkia Vlorë
Koha dhe data e vizitës	15:00-, Enj., 24/ 11/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Valbona Çobani (Drejtore e Shërbimeve)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	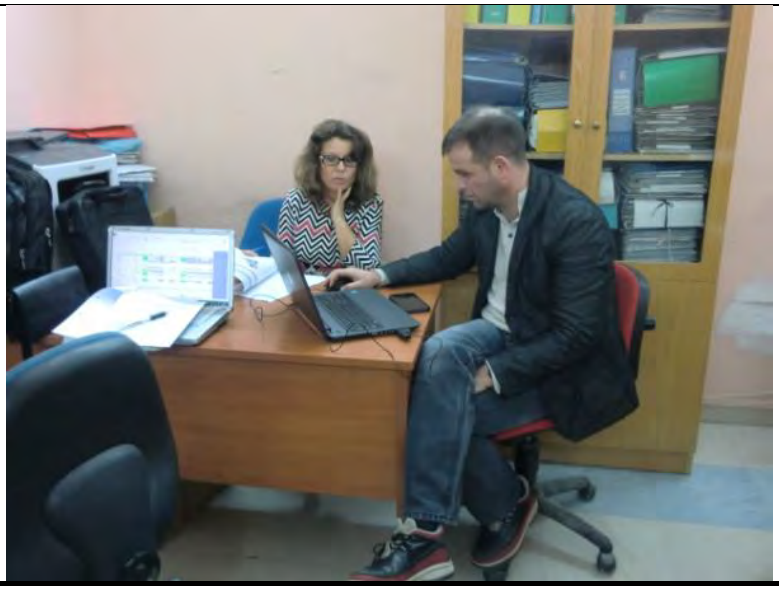

h Përmbledhje e vizitave individuale (8)

Bashkia e vizituar	16: Bashkia Mallakastër
Koha dhe data e vizitës	8:30-, Enj., 1/ 12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Nënkryetari Z. Elsid Zekaj (Specialist Mjedisi) Z. Anesti Skenderaj (Specialist i Transportit Publik)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	

i Përmbledhje e vizitave individuale (9)

Bashkia e vizituar	18: Bashkia Roskovec
Koha dhe data e vizitës	11:00-., Enj., 1/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Selman Çepele (Shef i Sektorit Financiar)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ☐ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	Eshtë dhënë shpjegim i plotë mbi të dhënat financiare të kërkuara. Bashkia do ia dërgojë të dhënat EEJ. Ndjekja është e nevojshme për statusin aktual të MMN dhe çështjet, si dhe rrjedha e mbetjeve.
Foto nga vizita	–

Bashkia e vizituar	18: Bashkia Roskovec
Koha dhe data e vizitës	11:00-., Mar., 13/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Selman Çepele (Shef i Sektorit Financiar)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ☐ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	Eshtë dhënë shpjegim i plotë mbi të dhënat financiare të kërkuara. Bashkia do ia dërgojë të dhënat EEJ. Gjendja aktuale përjashtuar pjesën financiare dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.

Foto nga vizita	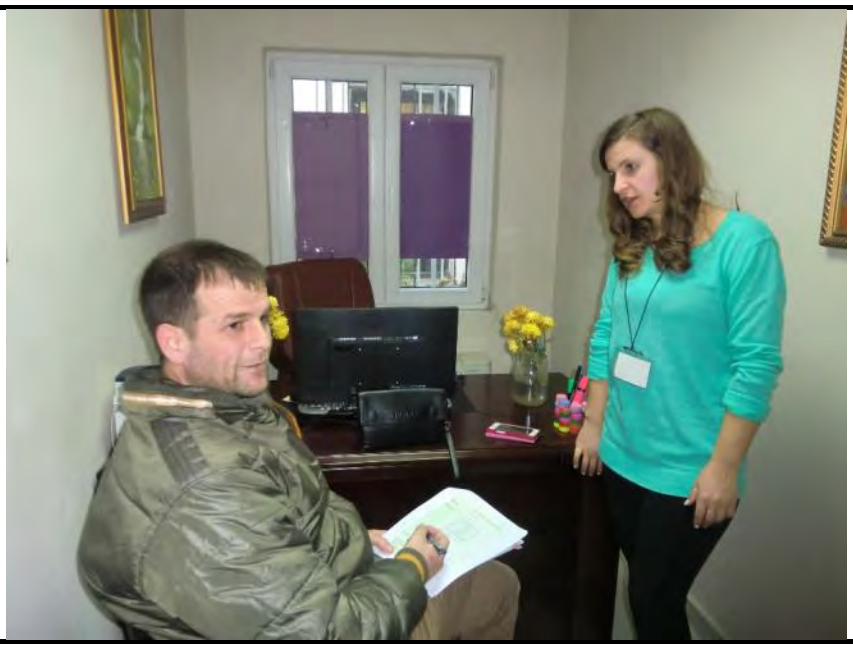

j Përmbledhje e vizitave individuale (10)

Bashkia e vizituar	23: Bashkia Ura Vajgurore
Koha dhe data e vizitës	12:30-, Enj., 1/ 12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Valentina Jançe (Shefe e Sektorit të Shërbimit Publik)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	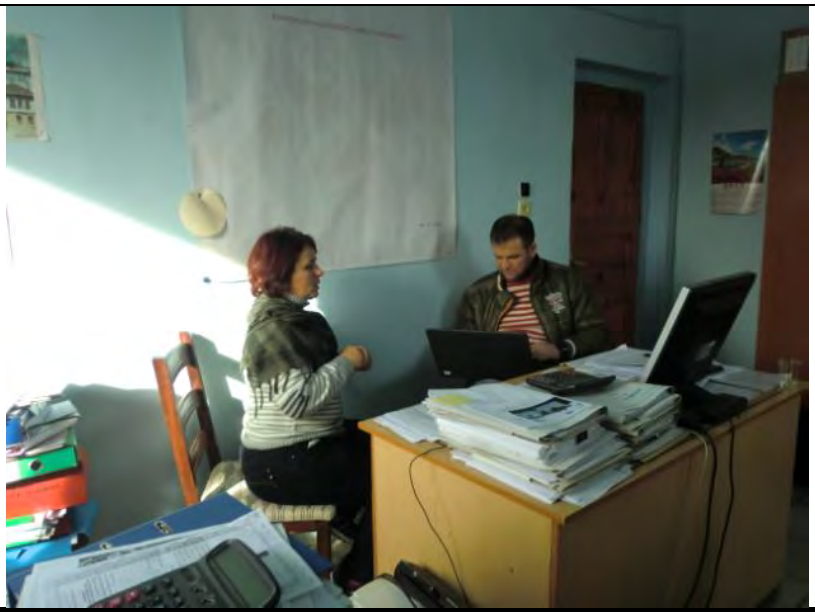

k Përmbledhje e vizitave individuale (11)

Bashkia e vizituar	22: Bashkia Kuçovë
Koha dhe data e vizitës	14:30-, Enj., 1/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Adriatik Çarka (Drejtor i Shërbimeve Publike)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	

l Përmbledhje e vizitave individuale (12)

Bashkia e vizituar	20: Bashkia Divjakë
Koha dhe data e vizitës	8:20-, Mar., 6/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Mario Maçi (Inspektor Mjedisor)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	

m Përmbledhje e vizitave individuale (13)

Bashkia e vizituar	19: Bashkia Lushnjë
Koha dhe data e vizitës	10:30-, Mar., 6/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Besnik Dervishi (Drejtor i Shërbimeve)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	

n Përmbledhje e vizitave individuale (14)

Bashkia e vizituar	25: Bashkia Skrapar
Koha dhe data e vizitës	13:30-, Mar., 6/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Sonila Hysenbelli (Specialiste Mjedisi)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	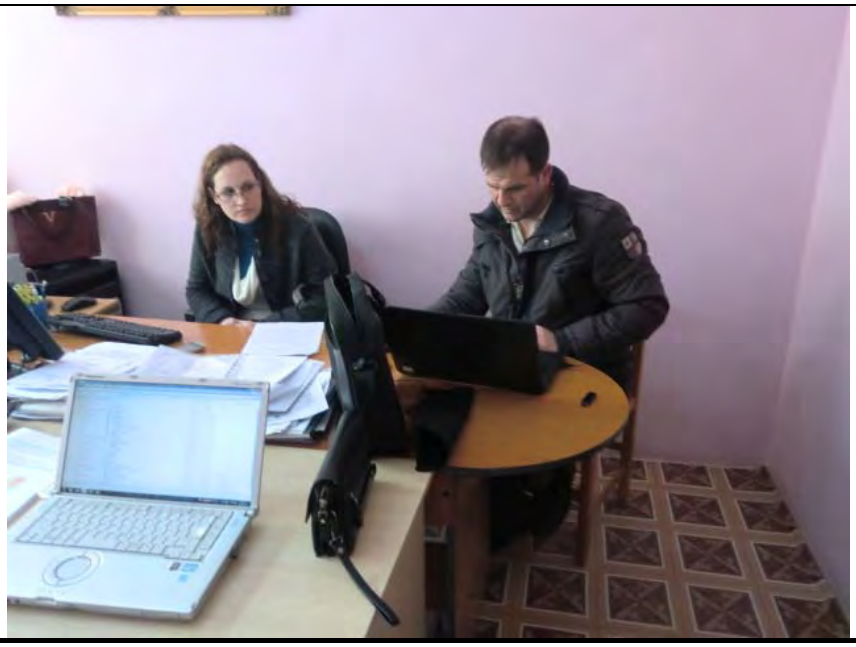

o Përmbledhje e vizitave individuale (15)

Bashkia e vizituar	39: Bashkia Librazhd
Koha dhe data e vizitës	8:30-, Mër., 7/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Eduart Allkja (Specialist Mjedisi)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	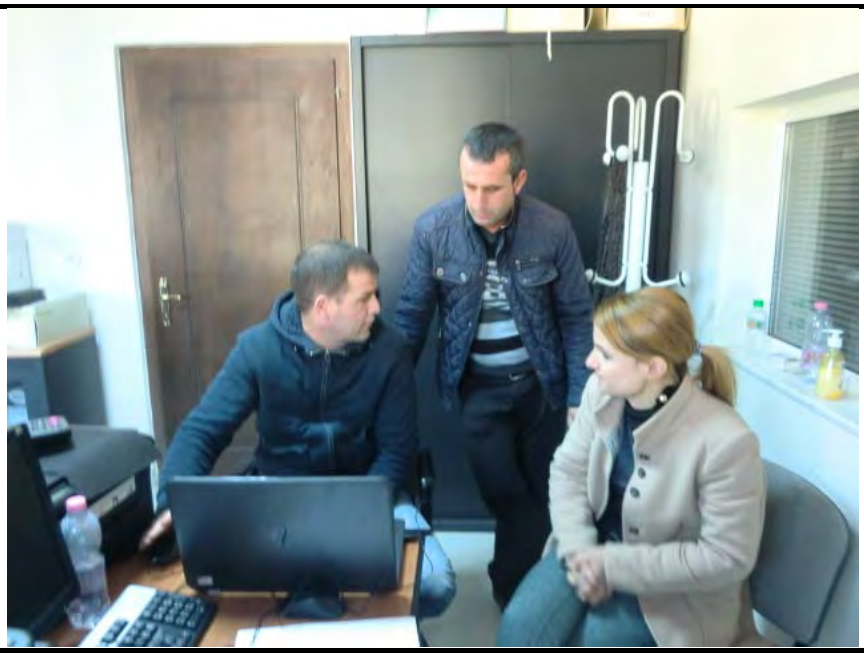

p Përmbledhje e vizitave individuale (16)

Bashkia e vizituar	34: Bashkia Elbasan
Koha dhe data e vizitës	10:30-, Mër., 7/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Sami Ballkoçi (Shef i Seksionit të Mjedisit) Z. Mustafa Liçi (Mbikëqyrës i Shërbimit të Pastrimit)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	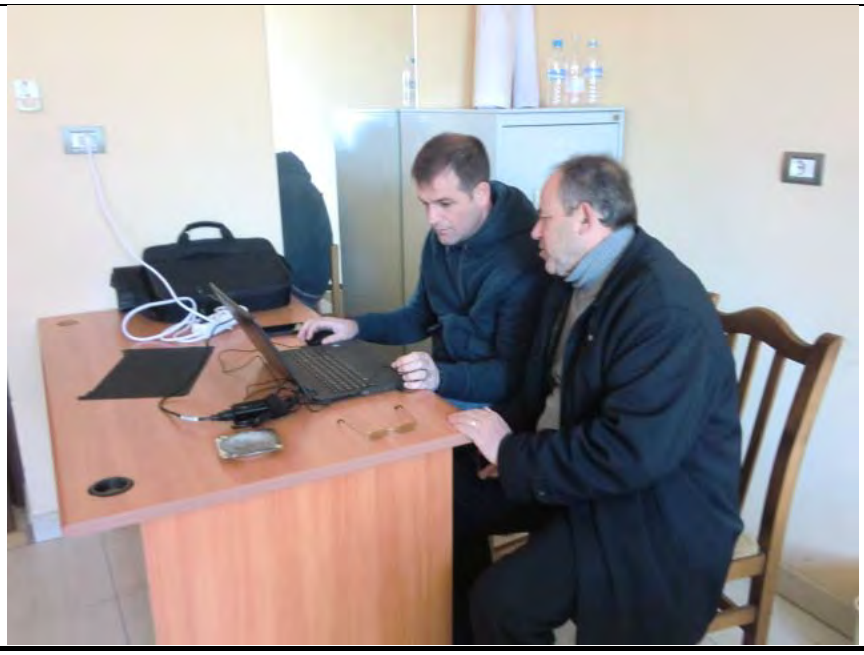

q Përmbledhje e vizitave individuale (17)

Bashkia e vizituar	40: Bashkia Peqin
Koha dhe data e vizitës	12:30-, Mër., 7/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Anita Dehima (Drejtore e Shërbimeve Publike)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	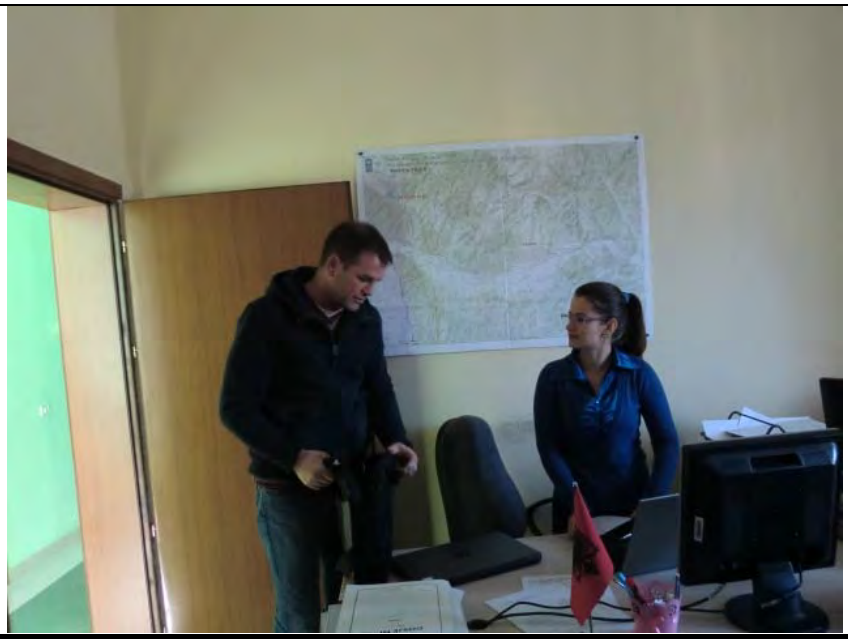

r Përmbledhje e vizitave individuale (18)

Bashkia e vizituar	36: Bashkia Belsh
Koha dhe data e vizitës	14:00-, Mër., 7/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Qemal Rusta (Shef i Seksionit të Shërbimeve)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	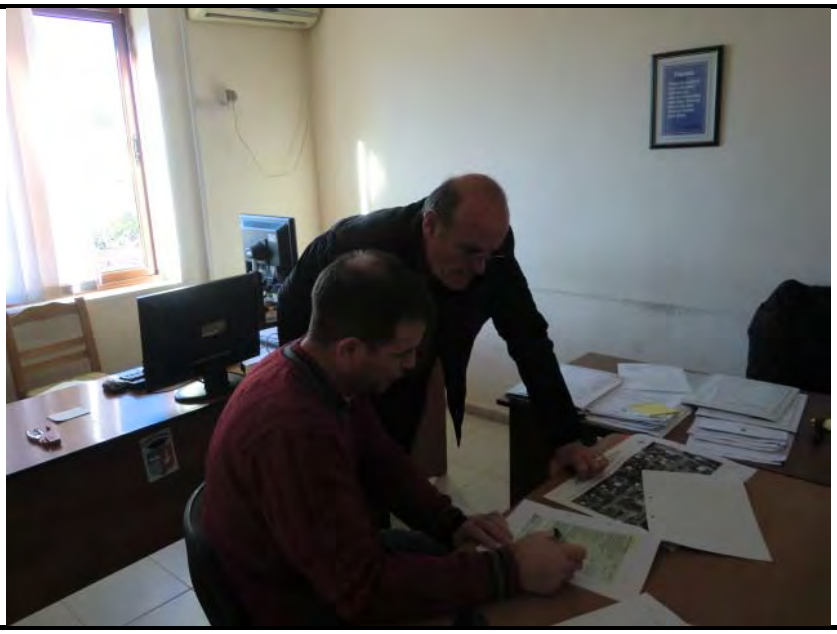

s Përmbledhje e vizitave individuale (19)

Bashkia e vizituar	37: Bashkia Gramsh
Koha dhe data e vizitës	15:00-, Mër., 7/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Afrim Shtylla (Drejtoria e Shërbimeve)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	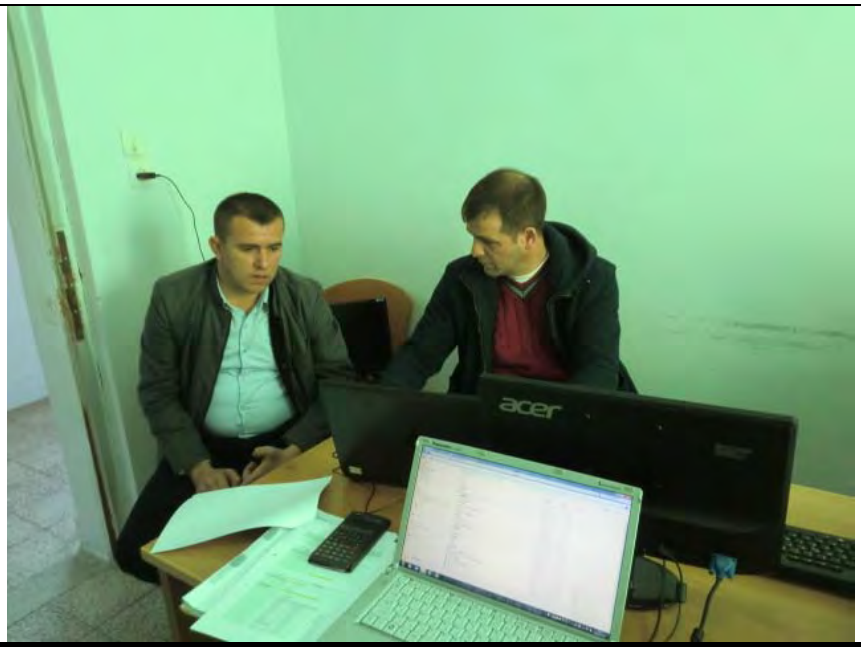

t Përmbledhje e vizitave individuale (20)

Bashkia e vizituar	32: Bashkia Mirditë
Koha dhe data e vizitës	8:30-, Hën., 12/12/16
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Vladimir Gjeta (Krye Inspektor) Znj. Adelina Simoni (Zëvendës Krye Inspektore)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	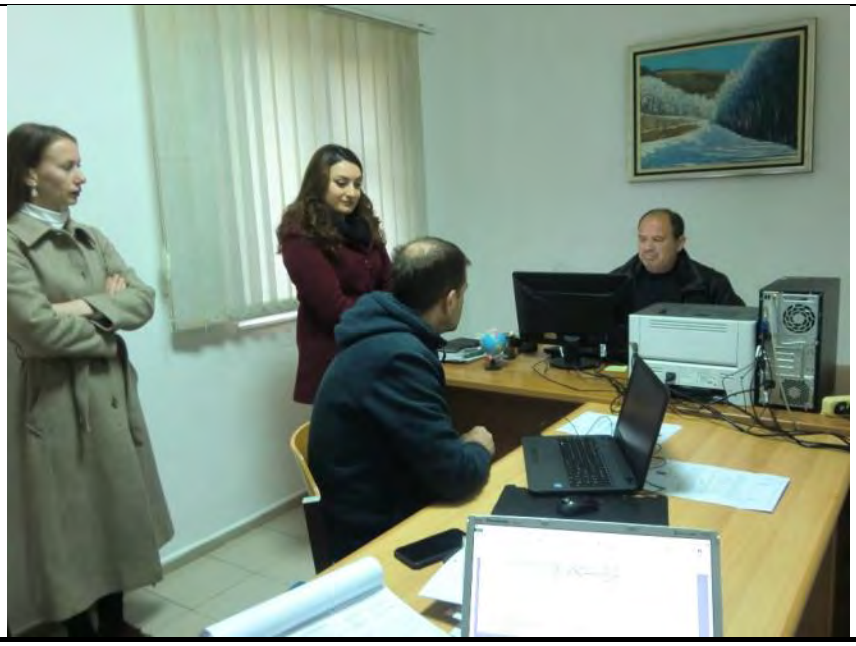

u Përmbledhje e vizitave individuale (21)

Bashkia e vizituar	26: Bashkia Shkodër
Koha dhe data e vizitës	12:00-, Hën., 12/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Erkam Boriçi (Specialist Mjedisi) Znj. Linda Bala (Specialiste, Shërbimet Publike)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	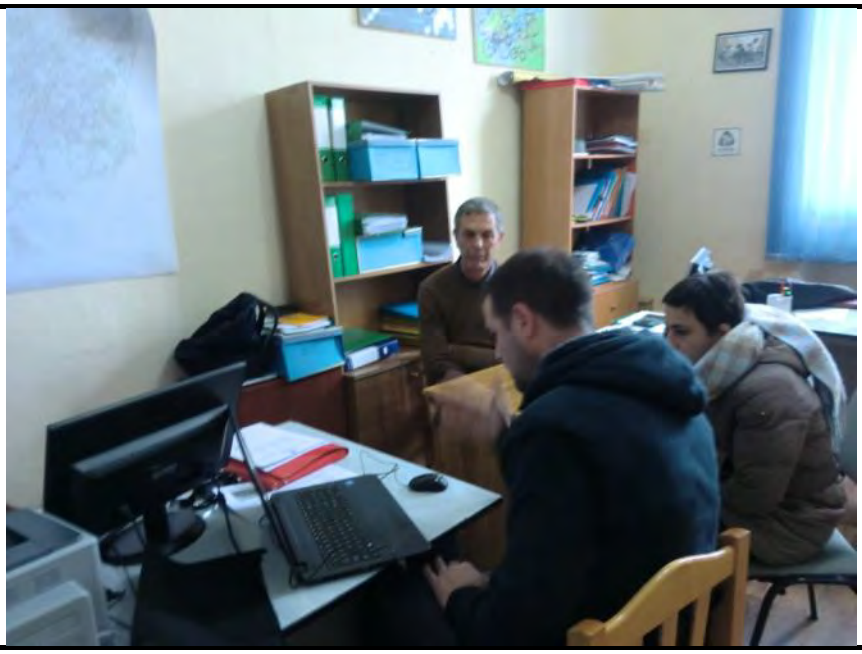

v Përmbledhje e vizitave individuale (22)

Bashkia e vizituar	31: Bashkia Lezhë
Koha dhe data e vizitës	15:00-, Hën., 12/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Z. Indrit Torba (Drejtor i Shërbimeve Publike)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)
Foto nga vizita	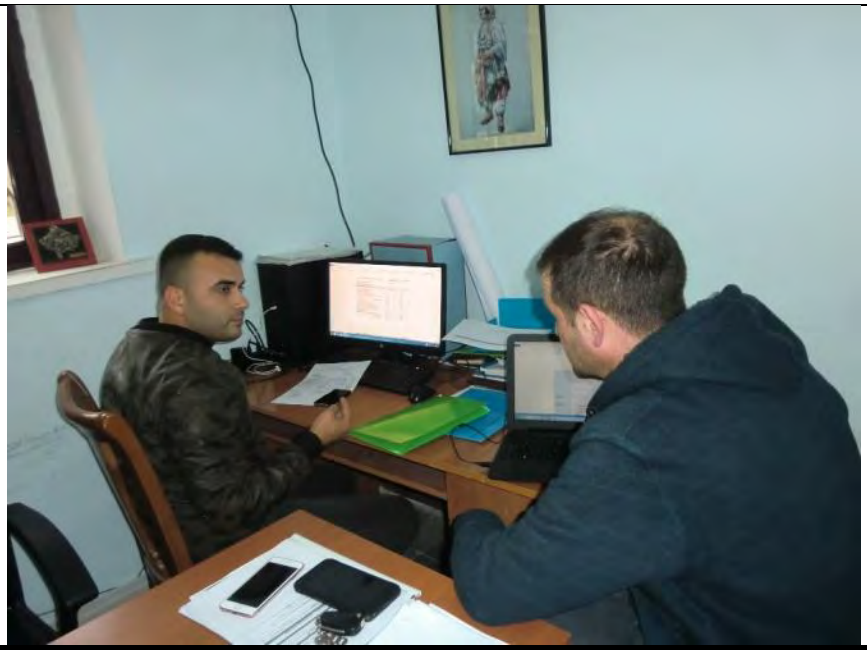

w Përmbledhje e vizitave individuale (23)

Bashkia e vizituar	15: Bashkia Fier
Koha dhe data e vizitës	11;00-, Mar., 13/12/2016
Vendi	Lokali pranë ndërtesës se bashkisë
Pjesëmarrës	Znj. Alba Balilaj (Specialiste Mjedisi)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	Eshtë dhënë shpjegim i plotë mbi të dhënat financiare të kërkuara. Bashkia do ia dërgojë të dhënat EEJ. Gjendja aktuale përjashtuar pjesën financiare dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.
Foto nga vizita	

x Përmbledhje e vizitave individuale (24)

Bashkia e vizituar	17: Bashkia Patos
Koha dhe data e vizitës	13:30-, Mar., 13/12/2016
Vendi	Bashkia
Pjesëmarrës	Znj. Blerina Troka (Specialiste Mjedisi)
Përmbajtje	☐ Vëzhgimi në terren ■ Intervistë me seksionet përkatës ■ Grumbullimi i të dhënave/informacioneve të nevojshme ☐ Tjetër
Statusi i PV-3R	(Gjendja aktuale dhe çështjet në PV-3R janë plotësuar.)

Foto nga vizita	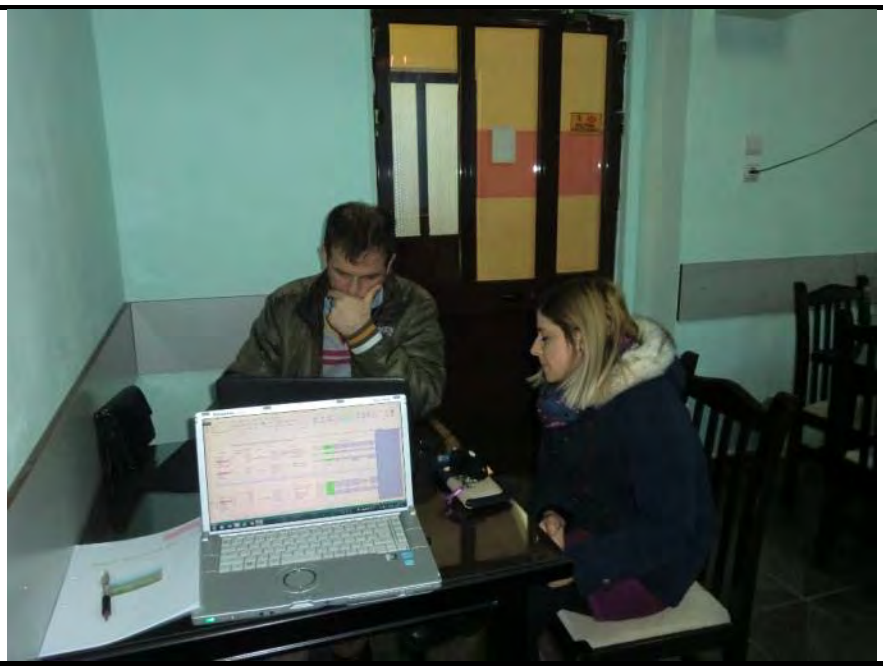

6.3 Përmirësimi i Mundësive Mbështetëse të Qeverisjes Vendore nga MM

6.3.1 Udhëzim për të mbështetur formulimin e Plan Veprimit 3R

Duke ndjekur rekomandimet e dhëna nga vlerësimi përfundimtar i Projektit, EEJ ofroi udhëzim për tre zyrtarë përkatës në Ministrinë e Mjedisit në lidhje me mbështetjen e MM për formulimin e Plan Veprimit 3R, në 18 Janar 2017. Udhëzimi përfshinte aspektet e mëposhtme duke përdorur eksperiencën e EEJ, kur ata kryen aktivitetet mbështetëse vitin e kaluar; 1) workshop-e në nivel vendi, 2) ndjekje me telefonata dhe e-mail, dhe 3) vizita individuale në NjQV-të.

Gjithashtu shpjegohej 1) se si të vlerësohen në nivel teknik zyrtarët e NjQV-së, të ngarkua me MMN; 2) programi i zbatimit, dhe 3) kostoja përkatëse e kërkuar.

MM pati mendimin që pasja e vetëm tre zyrtarëve dhe mbështetja e të gjitha 61 bashkive mund të haste vështirësi në zbatimin e aktiviteteve të tilla. Megjithatë, nëse MM merr përgjegjësinë për të kontraktuar një OJQ ose çfarëdo konsulenti për këtë aktivitet mbështetës, puna e kontraktuar konsiderohet e njëjtë me punën nga MM. Për më tepër, MM duhet të kuptojë përmbajtjen e punës që duhet kontraktuar në mënyrë që të menaxhojë një kontratë të tillë. Zyrtarët e MM ranë dakort në këtë pikë. Manuali i ndarë me ta tregohet më poshtë.

Manual për mbështetje të formulimit
të Planit të Veprimit 3R

Shkurt, 2017

Ekipi i Ekspertëve të JICA

Përmbajtje

1 Qëllimi i manualit 1
2 Ndarja e Roleve 1
3 Caktimi i mbajtjes së seminarit dhe përgatitja e Planit të Veprimit 3R 2
4 Përmbajtja për mbështetje për formulimin e Plan Veprimit 3R 4
4.1 Seminar per mbeshtetje per te formuluar Plan Veprimin 3R 4
4.1.1 Material per shpjegimin e Planit te Veprimit 3R 5
4.1.2 Formati i formulimit te Plan Veprimit 3R 7
4.1.3 Simulimi i programit per te krijuar nyjen e mbetjeve 13
4.1.4 Fletë pë monitorimin per formulimin e Plan Veprimit 3R 16
4.2 Ndjekja per te formuluar Planin e Veprimit 3R 17
4.3 Vizita individuale ne bashkiti per mbeshtetje 18
4.4 Gjendja e tanishme e MMN per bashkitë vendore ne te gjithë Shqipërinë duke verifikuar duke formuluar Planin e Veprimit 3R dhe perditësimi e saj 18
4.4.1 Rezultet e tanishme te MMN 18
4.4.2 Rezultet e tanishme financiare ne MMN 20
5 Kosto për mbështetje për formulimin e Plan Veprimit 3R 22

1 Qëllimi i manualit

U-Shtetëfytyri 3R sukcesohet qe pas si gjithash çdo bashki karton Planin e tyre te Veprimit 3R (PV-3R), dhe bazuar ne gjendjen aktuale dhe qëllimet synohet nga PV-3R, aktivitetet 3R te cilat kontribojnë ne perminimin e MMN jane sigurisht dhe shume.

Ky dokument e dhe kartat si nje manual per Mbeshtetje e Mjeshtërit (MM) per te perkrahur bashkitë te cilat formulojë PV-3R, udhëzojnë organizimet te sensibilizuarve dhe vendosë individuale ne bashki.

2 Ndarja e Roleve

Organizata kryesore per formulimin dhe mbeshtetjen e PV-3R, sikësi MM, Qarqet dhe Bashkitë. Roli i çdo organizate jepet ne tabelën 2-1.

Tabela 2-1 Organizatat kryesore dhe ndarja e roleve per formulimin dhe mbeshtetjen e PV-3R

Organizata	Ndarja e roleve
MM	• Përgatitja e programit per PV-3R. • Per te dërguar qëllimin e seminarit, njerin dhe lëndën a personave te ftuar Qeveritë dhe u ofrojnë qe te fitojnë bashkitë ne seminare. • Per te përgatitur materiale dhe pajisje per seminar. • Per te shpjeguar, perfituar e PV-3R, qëllimin e formulimit te PV-3R, metodat e kujdesit te fushes se mbetjeve, per te kuptuar gjendjen e tanishme dhe çështje te MMN dhe per te perzgjedhur aktivitete 3R ne seminar. • Per shpjegimit, personat qe mohin pjese e perzgjedhjes per MMN nga bashkitë, hedhin te dhënat per njerin e mbetjeve, gjendjen e tanishme dhe çështje te MMN, ne formulim e PV-3R, instalues paraqitjeve ne kompiuter nga MM. • Per te regjistruar ne shkarte te arritjeve per pjesëmarrësit ne fushën e monitorimit. • Per te bërë hapja telefonike dhe / ose e-mail per secilën bashki per te ndihmuar përgatitjen e tyre ne përgatitjen e PV-3R. Bashkitë te cilat nuk janë prezentë ne seminar do te kërkohet nëse kanë nevoje per instruksione, dhe bashkia ne bazë te kërkesës do te vërtetohet. • Per te dhënë mbeshtetje bashkive per te cilat kosta ne formulimin e PV-3R nga ashtë e tanishme si rezultat i vaskërrit te PV-3R formuluar dhe pranë bashkitë. Dhe gjithashtu te japë mbeshtetje per bashkitë te cilat nuk janë pjesëmarrëse ne seminar dhe duan te marrin udhëzime per formulimin e PV-3R. • Per te paraqitur rezultatet e PV-3Rformuluar nga bashkitë.
Qarqet	• Sipaz kërkesës se MM, te dërgojë qëllimin e seminarit, programin pjesëmarrësve dhe te promovojë pjesëmarrjen ne seminar. • Te përgatitë vendin per Seminar. • Te vëzhgojë situatën që bashkitë te marrin pjesë ne seminar dhe te formulojnë PV-3R.
Bashkitë	• Te marrin pjesë ne seminarin e përgatitur nga MM dhe promovuar nga Qarqet. • Te marrin pjesë ne seminar dhe te promovojnë PV -3R. • Ti jepëzojë PV-3R nëpërmjet Qarqeve, Ministrisë se Mjedisit.

1

Republika e Shqipërisë
Projekti Mbështetje per Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin 3R
Manual per mbeshtetje te formulimit Planit te Veprimit 3R
JICA
KKC / EXRI

	• Bashkitë te cilat dëshrojnë mbeshtetja per formulimin dhe/ose gjykohet ne progresi per formatimin PV-3R nuk ashtë e tanishme nga MM dhe/ose e Qarqet marrin mbeshtetje individuale.

3 Caktimi i mbajtjes se seminarit dhe përgatitja e Planit te Veprimit 3R

Seminari per mbeshtetjen per te formuluar PV-3R mbahet ne bazë ne rathdy ojet. Kur Udhëzimi per 3R sukcesohet dhe/ose politika per minimizimin e e mbetjeve te njësisë kërkesës ashtë ndryshuar, ashtë e nevojshme mbajtja e nje seminari.

Programi i Seminarit mbahet duke patur parasysh pjesët e mëposhtëme,

Seminari mbahet nga çdo Qark
Vendi i organizimit te seminarit perzgjedhjen qpas distancës si gjeografikisë.
Ne parim, seminari mbahet per nje ditë, por ne rast te ka bashki, ka fushata ofiziatë ashtë e gjatë dhe kjo ndikon kohë perudhëshëm, seminari mbahet ne gjysëm te mëngjesit te Qarkut dhe per te arrëqëkur bashki mbi bashkitë pjesëmarrëse.
Orari ashtë regullisht ne ditë te renovuara pasur parasysh se bashkitë mbi jane ne gjendje te marrin pjesë per-ishuqe te parimangjisme.
Orari regullisht duke marrë parasysh që udhëtojnë ne distancë dhe kohë nga vendi ku mbahet seminari ne vendin tjetër.

Programi per perfundimin e PV-3R jepet ne tabelën 3-1. Hevegjen rreth 10 muaj per te dorëzuar PV-3R te perfunduar MM.

Muaj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Përgatitja e seminarit per te mbeshtetur NJQV-të te formulojnë Planin e Veprimit 3R/Seminar per PV-3R										
Te mbajë seminar per PV- 3R ne çdo qark										
Te mbajë PV-3R										
Vizita individuale ne çdo NJQV										
Te dorëzoj PV- 3R MM drejpërdrejë ose nëpërmjet Qarqeve										

Figura 3-1 Programi per përfundimin e PV-3R

2

Republika e Shqipërisë
Projekti Mbështetje per Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin 3R
Manual per mbeshtetje te formulimit Planit te Veprimit 3R
JICA
KKC / EXRI

Tabela 3-1 Shëmbuj per programin e seminarit per mbeshtetje per të formuluar PV-3R

No	Aktivitet	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

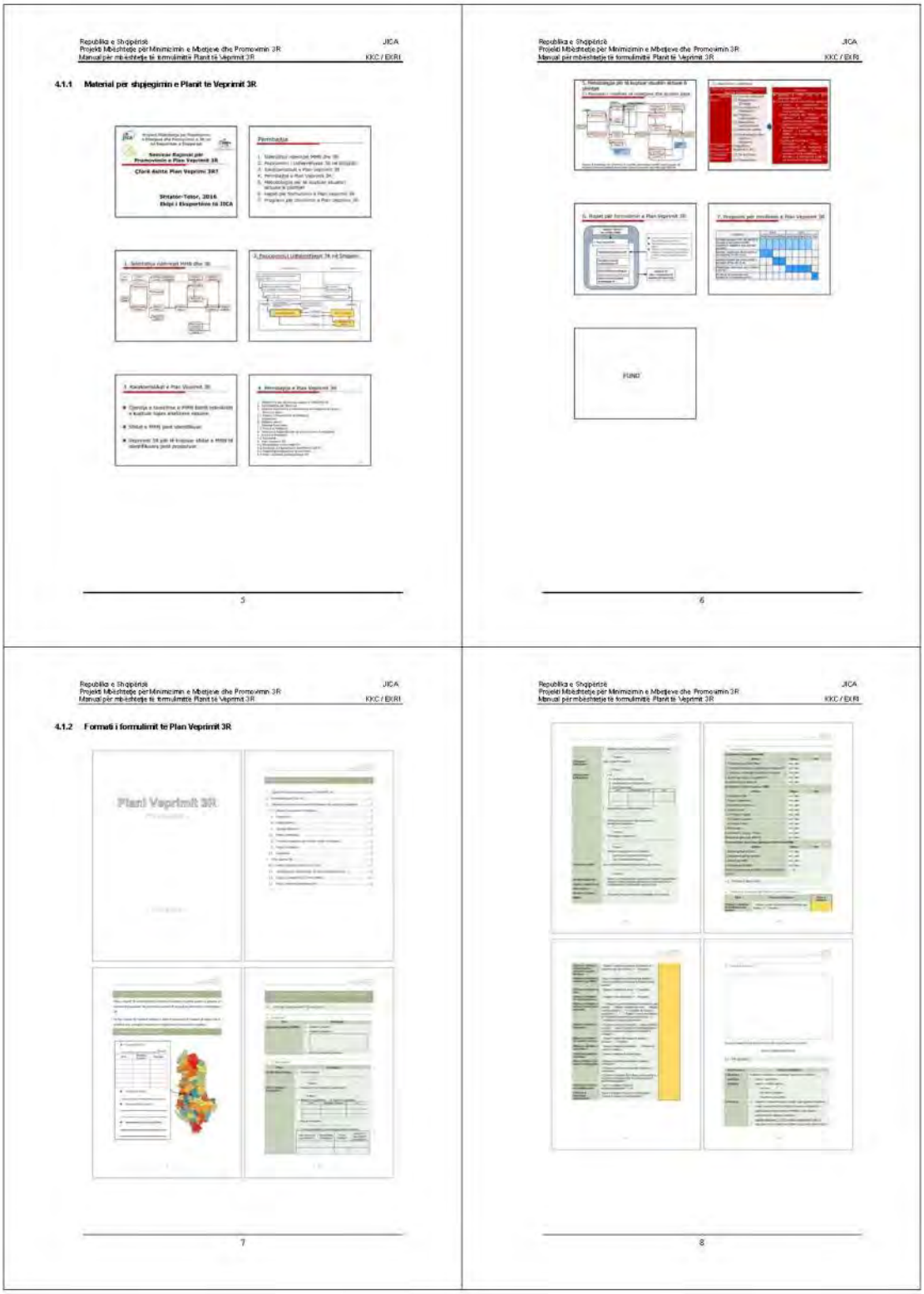
4.1.1 Material per shpjegimin e Planit te Veprimit 3R
4.1.2 Formati i formulimit te Plan Veprimit 3R
Plani Veprimit 3R

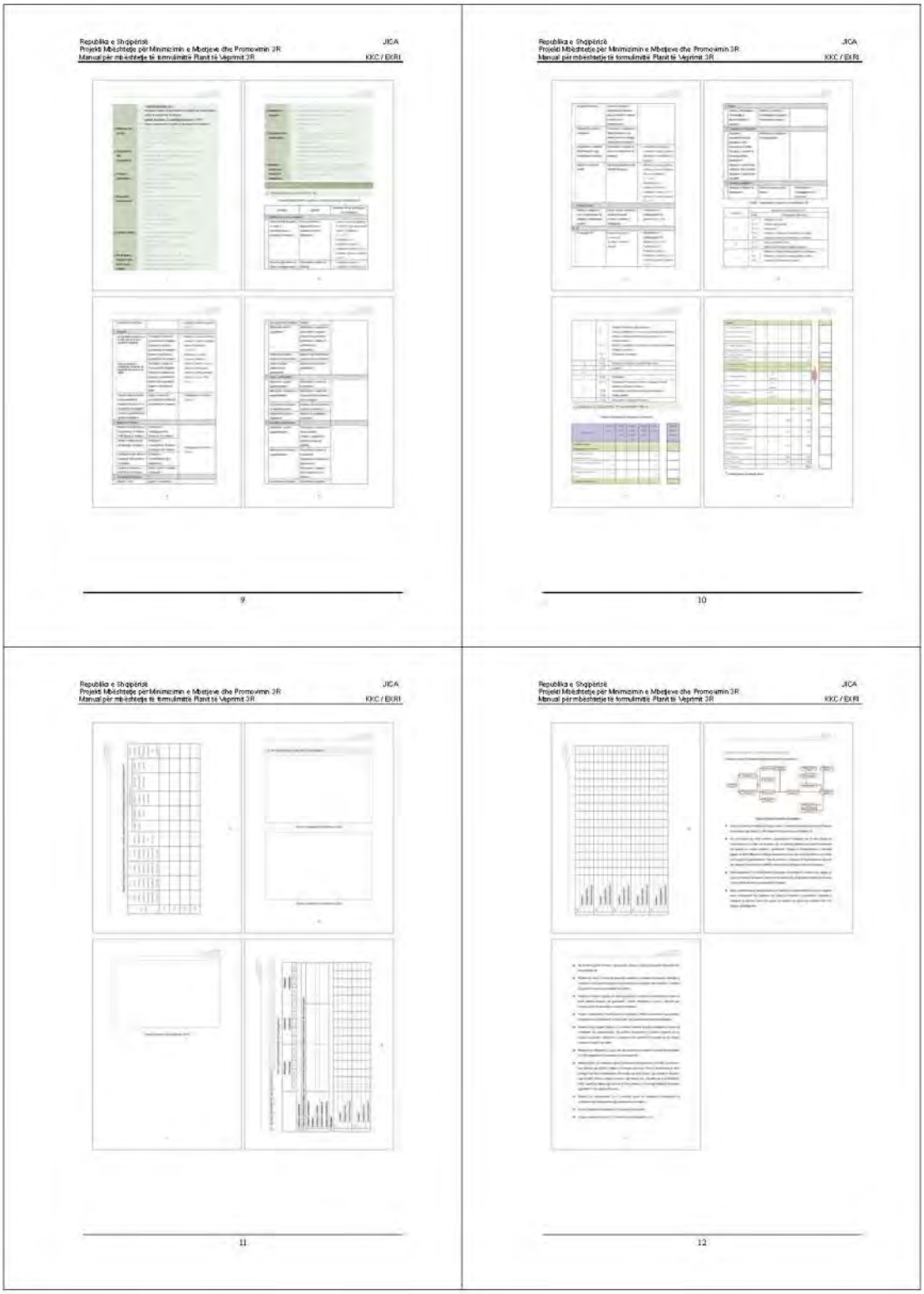

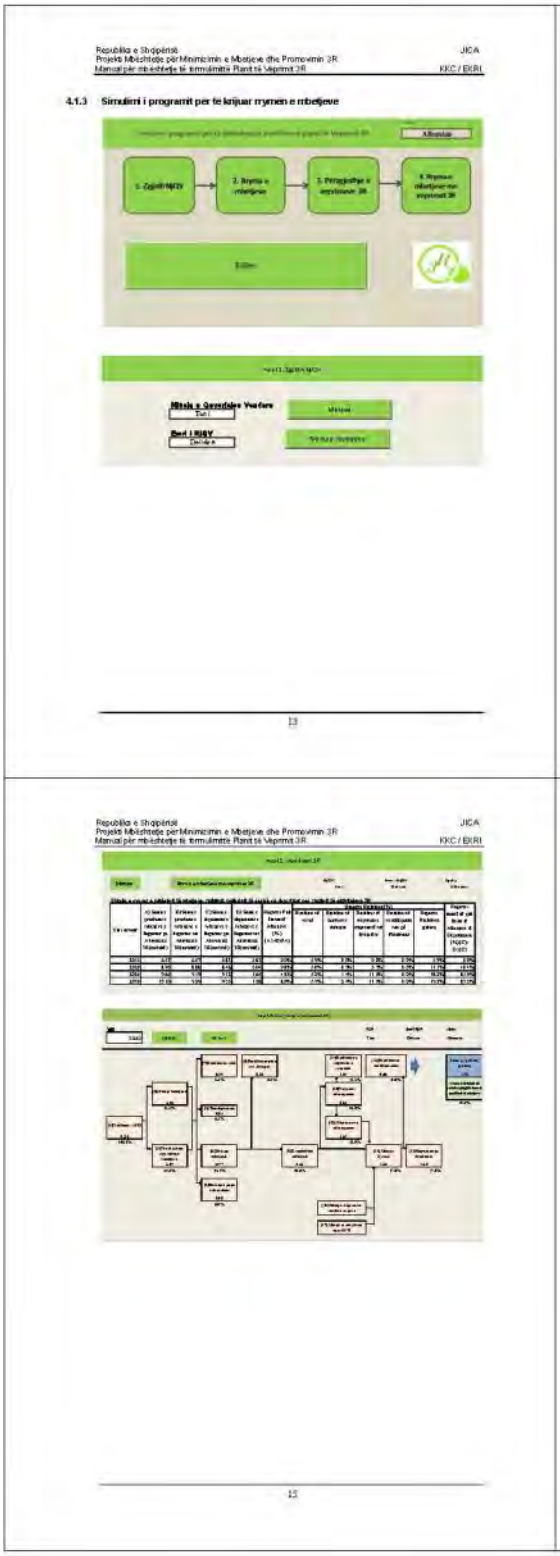
4.1.3 Simulimi i programit per te krijuar nymen e mbetjeve
4.1.4 Fleta per monitorimin per formulimin e Plan Veprimit 3R

4.2 Ndjekja për të formuluar Planin e Veprimit 3R

MM dhe/ose Qarku bëjnë telefonata çdo bashkie për ti gjytur në lidhje me ecurinë e tyre në përgatitjen e PV-3R. Për bashkitë të cilat nuk janë të pranishme në seminar pyeten nëse kanë nevoja për udhëzime, dhe vizitohen sipas kërkesës së tyre. Bashkitë të cilat përfundojnë plotësimin e pjesës në lidhje me gjendjen e tanishme të MMN, përmes letës) procesi ia zëvën me e-mail MM dhe/ose Qarqeve.

Në mënyrë që të zgjidhen bashkitë të cilat njoftohen se janë me nevoj për ndjekje të mëtejshme, përmbajtja mbi gjendjen e MMN plotësuar nga bashkitë kontrollohet me atë që u plotësua gjatë seminarit, dhe shkallës e ecurisë vlerësohet në termat e katër pjesëve renditur më poshtë sipas 5 shkallëve (5: më shumë se 80%, 4: 79-60%, 3: 59-40%, 2: 39-20%, 1:mën 10%). Kjo ofron bazën për të gjykuar se në cilën pjesë duhet të përqendrohen kur u ofrohet mbështetje e mëtejshme.

Gjendja e tanishme e MMN

Rryma e tanishme e mbetjeve

Gjendja e tanishme financiare e MMN

Çështje dhe shqetësime lidhur me MMN

Tabela 4-1 Fleta e vlerësimit të Ecurisë për formulimin e PV-3R nga çdo njësi vendore-

Bashkitë		Vlerësimi i Ecurisë						Shënime
		Grand	Gjendja e tanishme	Rryma e mbetjeve	Gjendja financiare	Çështje dhe shqetësime	Përzgjedhja e aktiviteteve 3R	
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

4.3 Vizita individuale në bashki për mbështetje

Për bashkitë të cilat kanë një vlerësim më pak se 3 sipas mënyrës së përmëndur më sipër, synohen që të vizitohen të parat, ndërkohë ato që kanë një vlerësim 4 ose 5 gjithashtu do të mbështeten nëse kanë nëonje pjesë të paplotësuar.

- **Përmbajtja e mbështetjes individuale**

Gjatë vizitës në bashki, mbështetja për të plotësuar pjesët e paplotësuara është dhënë në metodat e mëposhtme;

Duke i dhënë shpjegim të qartë dhe të plotë meth plotësimit të informacionit dhe duke i lejuar zyrën bashkiake për ta përfunduar.

Kur zyrtarët bashkiak nuk kanë informacionin e nevojshëm, kërkojnë informacion nga stafet e tyre në terren ose zekonoet perbashtë e te bashkisë.

Kërkim për informacion në faqe interneti.

4.4 Gjendja e tanishme e MMN për bashkitë vendore në të gjithë Shqipërinë është verifikuar duke formuluar Planin e Veprimit 3R dhe përdorimi e saj

Gjendja aktuale e MMN e sqaruar për të formuluar PV-3R për bashkitë të gjithë Shqipërinë përmes seminarit, ndjekja dhe vizita individuale, është bartur dhe përdorur për përmirësimin e MMN dhe promovimin e 3R-ve.

4.4.1 Kushtet e tanishme të MMN

Pikat dhe metoda e llogaritjes që tregon kushtet e tanishme të MMN përmbidhen në Tabelën 4-2 dhe informacionet dhe të dhënat e grumbulluara në Tabelën 4-3.

Tabela 4-2 Përmbajtja për identifikimin e kushteve të tanishme të MMN

Pikat	Përmbajtja/Përcaktimi/Metoda e llogaritjes
Sektori që ofron shërbimin e grumbullimit	NjQV / Kompani private grumbullimi / NjQV + privat / Të tjerë
Llojі i vendodepozitimit	A. Landfill me impiant sanitar / B. Vendodepozitim pa impiant sanitar / C. Vend i paminituar
Sasia e prodhuar e mbetjeve (ton/dite)	Sasia e prodhuar e mbetjeve (Sasia e prodhuar e mbetjeve nga familjet + Sasia e prodhuar e mbetjeve nga bizneset dhe pastrimi publik) dhe sasia e grumbulluar e mbetjeve që llogaritet nga programi i rrymës së mbetjeve i zhvilluar në Udhëtrëfyesin 3R.
Sasia e prodhuar e mbetjeve për person (gjiperson/dite)	Vlera e njëmë nga sasia e prodhuar e mbetjeve (lreguar më sipër) nga popullsia, që tregon sasinë e prodhuar të mbetjeve nga 1 person në 1 ditë.
Norma e grumbullimit të mbetjeve (%)	Nëpërmjet NSSWM, janë njëmë norma e grumbullimit të mbetjeve të territorit të vjetër. Bazuar në këto të dhëna, janë llogaritur raporti i grumbullimit të mbetjeve të NjA dhe gjithë NjQV-se.
Norma e riciklimit (%)	Raporti i sasisë së ricikluar tek sasia e prodhuar e mbetjeve është llogaritur nga programi i rrymës së mbetjeve. "Norma e riciklimit" është shuma e normës së riciklimit në burimin e prodhimit të mbetjeve, në pikën e zbrazjes dhe vendodepozitimin përfundimtar.
Norma e depozitimit përfundimtar (%)	Norma e depozitimit përfundimtar llogaritet nga ndarja e sasisë depozitimit përfundimtar nga sasia e prodhuar e mbetjeve.

Tabela 4-3 Shënimet informacioni dhe të dhëna të nxjerra nga Plani Veprimit 3R

JR	Popullsia m. 2012	Sektori që ofron shërbimin e grumbullimit	Tipi vendodepozitimit	Sasia e prodhuar e mbetjeve	Sasia e grumbullimit e mbetjeve	Raporti prodhuar ndaj JMD	Raporti grumbullimit ndaj JMD	Mbulimi i grumbullimit i mbetjeve	Raporti riciklimit	Raporti depozitimit
				ton/dite	ton/dite	g/person	g/person	%	%	%
1	30,100	Bashkia	B	20.52	24.20	775	914	85	11.2	81.8
2	4,700	Bashkia	C	3.78	0.62	301	174	36	16.4	43.0
3	3,400	Bashkia	B	3.07	1.00	330	301	40	9.4	90.6
4	35,600	Bashkia	B	9.95	5.90	255	345	71	9.9	62.3
5	9,400	Bashkia	B	3.62	4.64	387	494	65	7.9	63.0
6	34,300	-	-	6.12	1.41	432	100	26	23.2	23.0
7	6,100	-	-	4.38	2.77	352	242	38	9.5	64.0
8	26,900	Bashkia Bashkia	A	23.26	19.62	865	729	85	10.7	65.5
9	13,800	Bashkia	A	3.17	4.24	479	413	100	12.4	90.0
10	19,900	-	B	3.25	2.36	301	219	73	18.5	62.5
11	31,200	Bashkia	A	4.37	2.65	466	272	90	3.9	86.5
12	159,400	Bashkia	B	110.75	90.65	694	568	81	19.4	60.0
13	21,000	-	B	8.50	3.50	404	167	34	10.4	37.4
14	16,200	-	-	3.52	1.20	217	117	37	9.9	20.3
15	180,000	Privat Bashkia	B	100.42	90.93	558	505	91	12.5	90.5
16	36,900	Privat Bashkia	B	17.37	11.21	471	304	65	11.4	64.5
17	30,600	Bashkia	B	23.30	19.66	761	643	84	11.4	84.0
18	26,900	Bashkia	B	13.12	10.89	487	405	83	12.1	81.6
19	111,400	Bashkia	B	63.96	49.62	574	446	78	12.7	77.6
20	45,300	Bashkia	B	21.24	13.03	467	288	61	12.2	73.6
21	79,600	-	-	37.97	47.65	726	598	84	11.8	81.3
22	41,600	Bashkia	B	21.94	20.42	527	491	77	10.2	74.3
23	36,200	Bashkia	B	17.14	12.12	473	335	70	12.8	72.3
24	24,300	-	-	7.58	4.10	311	169	42	10.1	34.3
25	35,600	Bashkia	B	8.28	4.20	233	118	42	10.4	31.7
26	180,400	Privat Bashkia	A	126.00	108.73	698	603	83	11.8	84.0
27	34,700	-	-	7.28	4.04	210	116	45	11.2	43.0
28	9,800	-	-	4.98	3.17	508	323	63	10.7	46.5
29	45,300	Bashkia	A	30.94	23.62	683	521	77	11.6	71.2
30	41,100	-	-	17.61	6.46	428	158	37	13.6	36.8
31	87,300	Bashkia	A	44.96	31.65	515	363	74	13.7	69.0
32	28,400	Bashkia	B	17.13	13.10	603	461	76	7.2	75.4
33	61,000	-	-	47.66	21.77	777	357	46	7.7	42.0
34	195,300	Bashkia	A(ambil B)	131.12	104.66	671	536	80	13.6	79.0
35	36,300	Bashkia	B	21.98	17.61	605	485	80	10.9	79.9
36	31,600	Bashkia	B	13.94	11.59	441	367	83	9.7	83.0
37	31,300	Privat Bashkia	B	16.12	8.20	515	262	51	10.6	38.4
38	24,000	-	-	11.32	8.07	472	336	41	12.2	67.5
39	42,300	Bashkia	B	18.40	7.03	435	166	34	12.2	40.0
40	34,700	Bashkia	B	16.12	12.12	465	349	81	12.5	74.5

A Vendëpozitim shëtitës sanitar

B Vendëpozitim sipërmarrës pa shëtitës sanitar

C Vendëpozitim i paqëruar

4.4.2 Kushtet e tanishme financiare në MMN

Me qëllim lopimin e gjendjes së tanishme të MMN, financat janë faktori me i rëndësishëm i MMN. Pikat dhe metodat e llogaritjes së kushteve të tanishme financiare të MMN përmbidhen në Tabelën 4-4. Të dhënat e grumbulluara dhe treguesit përmbidhen në Tabelë 4-5.

Tabela 4-4 Përmbajtja e kushteve të tanishme financiare mbi MMN

Pikat	Përcaktime dhe metoda e llogaritjes
Të dhëna financiare lidhur me MMN	Është e vështirë të përcaktohen të dhënat financiare për 2015 dhe 2016 pasi ka qenë periudhë tranzicioni e reformës territoriale. Rekomandohet që të dhënat financiare të organizohen bazuar në llogaritë e kaluara.
Buxheti gjithsej i NjQV-së	
Kosto e MMN	Shuma e gjithë llojeve të shpenzimeve për MMN. (grumbullimi, trajtimi i ndërmjetëm, depozitimi përfundimtar, pastrimi publik, menaxhimi i makinerive, kosto punës, kosto të tjera menaxhimi etj.)
Tarifa e mbetjeve (Familja)	Norma e tarifës së mbetjeve (tarifa e grumbullimit dhe pastrimit) e ndarë sipas kategorive; familje ose biznese. Ka ndryshime ndërmjet biznesave sipas madhësisë. Këtu është marrë parasysh vetëm tarifa për familjet.
Grumbullimi i tarifës së mbetjeve	Mbledhja e tarifës së grumbullimit të mbetjeve në 1 vit
Norma grumbullimit tarifës së mbetjeve	Norma e grumbullimit të tarifës së mbetjeve

Treguesit e mëposhtëm për vlerësimin e kushteve të tanishme të MMN janë njëmë nga të dhënat financiare dhe sasia e grumbulluar e mbetjeve.

- ☐ Kosto e menaxhimit të mbetjeve për njësinë e grumbulluar të mbetjeve (lekë/ton) = (Kosto vjetore e MMNB) / (Bazinë vjetore të mbetjeve të grumbulluara)
- ☐ Norma e kostoz vjetore për MMNB në buxhetin vjetor të NjQV-se (%) = (Kosto vjetore e MMNB) / (Buxhetin vjetor të NjQV-së)*100%
- ☐ Përqindja e mbledhur e tarifës së mbetjeve në mbulon koston vjetore të menaxhimit të mbetjeve (%) = (Tarifa e mbledhur e mbetjeve) / (Koston vjetore të menaxhimit të mbetjeve)*100%

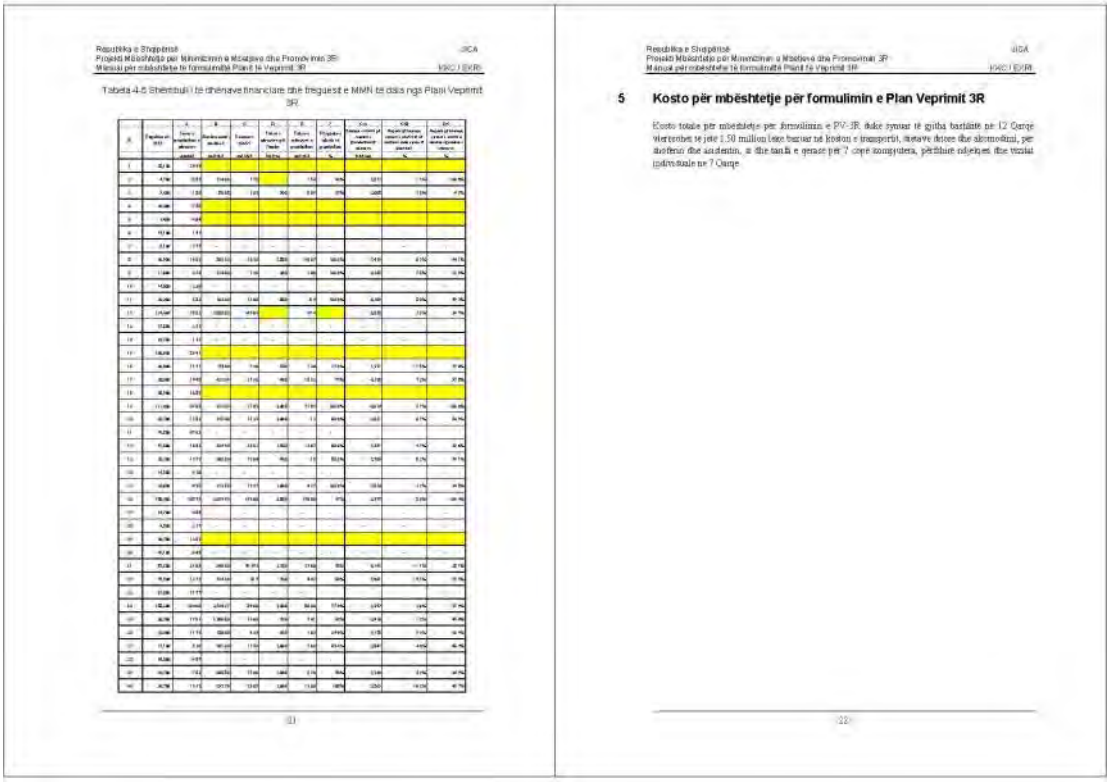

Tabela 4-5 Shembulli i të rënëve financiare dhe frequest e MMN të dala nga Plani Veprimit 3R

5 Kosto për mbështetje për formulimin e Plan Veprimit 3R

Kosto totale për mbështetje për formulimin e PV-3R duke synuar të gjitha bashkitë me 12 Qarqe vlerësohet në jetë 1.50 million lekë bazuar në koston e transportit, shtesave dërse dhe akomodimi, per dërfenu dhe asistentin, si dhe tarifa e qerasë per 7 copë kompjutera, pëlhëshë ndjekjes dhe vënë ipërvënë ne 7 Qarqe

6.3.2 Udhëzime për rinovimin dhe rishikimin e Udhërrëfyesit 3R

Pas udhëzimit për të mbështetur formulimin e Plan Veprimit 3R, u ofrua gjithashtu udhëzim për përditësimin dhe rishikimin e Udhërrëfyesit 3R. Aspektet e mëposhtme u shpjeguan:

- Përditësimi dhe rishikimi i Udhërrëfyesit 3R duhet të bazohet në informacionin e ofruar nga NjQV-ja për MM.
- Informacioni nga NjQV-ja duhet të grumbullohet sipas formatit që do të dërgohen dhe grumbullohen nëpër qarqe nga MM. Nëpërmjet këtij procesi, qarqet pritet të bëhen të vetëdijshëm për aktivitetet e NjQV-ve.
- Përditësimi i Udhërrëfyesit 3R duhet të bëhet çdo vit, duke shtuar praktikat e mira dhe aktivitetet e reja, të cilat nuk janë të përfshira ose ndryshojnë nga Udhërrëfyesi 3R i tanishëm, bazuar në informacionin e ofruar nga NjQV-ja.
- Rishikimi i Udhërrëfyesit 3R duhet të bëhet një herë në pesë vjet. Bazuar në informacionin e NjQV-ve të mbledhur në pesë vitet e fundit, “lista e aktiviteteve 3R dhe teknologjitë” Udhërrëfyesi duhet të rishikohet për të përfshirë aktivitetet 3R të cilat do zbatohen momentalisht dhe konsiderohen më të realizueshme në Shqipëri.
- Udhërrëfyesi 3R është bazuar në Strategjinë Kombëtare për Menaxhimin e Mbetjeve të Ngurta dhe Plan Veprimin Kombëtar. Prandaj, kur njëri prej tyre është rishikuar, pjesët përkatëse në Udhërrëfyesin 3R duhen rishikuar përkatësisht.

Prezantimi i përdorur në udhëzim tregohet më poshtë.

Përditësim dhe Rishikim për Udhërrëfyesin 3R

Shkurt 2017
Ekipi i Ekspertëve të JICA

1. Roli i MM

- Roli i MM është përcaktuar që "MM duhet të mbështesë dhe promovojë menaxhimin e mbetjeve në nivel Kombëtar.
- Aktivitetet 3R janë një nga menaxhimi i mbetjeve, pra, MM është e detyruar për të mbështetur dhe për të promovuar aktivitetet 3R.

2. Si të mbështesni dhe monitoroni

- Përpara mbështetjes dhe promovimit të aktiviteteve 3R, MM duhet të kapë aktivitetet e tanishme 3R në nivel njësie qeverisje vendore.
- Rekomandohet vizitimi i të gjitha njësive të qeverisjes vendore nga MM.
- Megjithatë nuk është realiste për t'u vizituar 61 bashki nga MM.
- MM duhet të kapë gjendjen e tanishme duke ndjekur fletën e monitorimit.

3. Fleta e monitorimit

Emri i Bashkisë		
Emri i Oficerit të kontrollitur		
Data e Raportit:		
Paraqitjet		
1	Drafti Plan Veprimi 3R në përgatitje	Data e publikimit: Për vitin deri (plan 5 vjeçar)
2	Drafti është përgatitur. Duke pritur miratimin e këshillit bashkiak	Data e miratimit:
3	Miratuar nga Këshilli bashkiak. Duke pritur për ndarjen e buxhetit per zbatimin e aktiviteteve.	Data e ndarjes së buxhetit:
4	Ecuria e Aktiviteti 3R	
(1)	Emri i Aktivitetit	Ecuria: Problemet e hasura:
(2)	Emri i Aktivitetit	Ecuria: Problemet e hasura:
(3)	Emri i Aktivitetit	Ecuria: Problemet e hasura:

Ju lutemi lëreni ne fushën e poshtme Aktivitetin e fundit (i kompleksuar, i cili ju çon ne formalizim e suksesshme apo shqetësuan procesin e formalizimit te Plan Veprimit 3R per bashkinë tuaj):

4. Dërgimi dhe korrigjimi

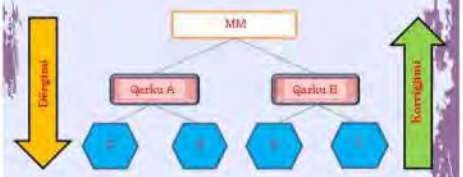

5. Përditësimi i Udhërrëfyesit 3R

- MM përzgjedh informacion aktivitetesh ose aktivitete të përmirësuara të cilat nuk përmbahen në Udhërrëfyesin 3R.
- MM duhet të përmbledhë pikat e aktiviteteve të detajuara, përmirësimin dhe efektivitetin dhe t'ia bëjë me dije publikut.
- MM duhet të shtojë këto përmbajtje në "8.2 Prezantimi i aktiviteteve 3R" në Udhërrëfyesin 3R.
- Ai duhet të kryhet një herë në pesë vjet.

6. Rishikimi i Udhërrëfyesit 3R

- Udhërrëfyesi 3R është formuluar në bazë të strategjisë Kombëtare të menaxhimit të mbetjeve dhe plan veprimit Kombëtar të menaxhimit të mbetjeve.
- Që nga Janari 2017, strategjia Kombëtare për menaxhimin e mbetjeve është duke planifikuar për t'u rishikuar nga GIZ.
- MM duhet të shqyrtojë përmbajtjen e Udhërrëfyesit 3R në përputhje me ta.
- Gjithashtu, MM duhet të shqyrtojë Udhërrëfyesin 3R bazuar në informacionin e përfshirë "Praktikë e mirë" dhe "Aktivitete të reja" të dhëna nga njësitë e Qeverisjes Vendore.
- Ai duhet të kryhet një herë në pesë vjet.

6.4 Marrëdhëniet me Publikun

A Buletini

A.1 Përmbledhje e publikimit

	Çështja	Nr. 1			Nr. 2		Nr. 3		Nr. 4		Nr. 5	
	Koha e lëshimit	Prill 2015			Shkurt 2016		Nëntor 2016		Shkurt 2017		Maj 2017	
Shpërndarja	Gjuha	Shq	Ang	Poster	Shq	Ang	Shq	Ang	Shq	Ang	Shq	Ang
(1)Bashki	Tirana	1,100	0	12	1,200	0	720	0	720	0	720	0
	Vau i Dejës	500	0	3	500	0	500	0	500	0	500	0
	Cërrik	100	0	3	500	0	500	0	500	0	500	0
(2)Qeveria Qendrore	MM	50	0	2	50	0	50	0	50	0	50	0
	MTI	50	0	2	50	0	50	0	50	0	50	0
	MZHU&I	50	0	2	50	0	50	0	50	0	50	0
(3)Pala Japoneze	JICA	50	50	2	50	50	50	50	50	50	50	50
	EEJ	50	50	0	50	50	80	50	80	50	80	50
Totali		1,950	100	26	2,450	100	2,000	100	2,000	100	2,000	100

A.2 Nr. 1

PROJEKTI MBËSHTETJE PËR MINIMIZIMIN E MBETJEVE DHE PROMOVIMIN E 3R-VE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT

Buletini Nr.1
Prill 2015

*Ministria e Mjedisit (MM) dhe njësitë e pushtetit vendor kanë nisur **Projektin Mbështetje për Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin e 3R-ve në Republikën e Shqipërisë ("Projekti")** nën bashkëpunimin teknik të Agjensisë Japoneze për Bashkëpunim Ndërkombëtar (JICA). Projekti do të vazhdoj për 3 vjet duke filluar nga Qershori 2014. Ky buletin i parë prezanton një përmbledhje të Projektit si dhe aktivitetet që janë zhvilluar deri tani.*

Historiku: Republika e Shqipërisë është përballur me urbanizim të shpejtë gjatë viteve të fundit. Një rritje e konsiderueshme e popullatës e ka shumëfishuar sasinë e mbetjeve të gjeneruara, e cila ka patur një ndikim negativ në mjedisin e jetesës. Në këtë situatë, roli dhe politikat e qeverive vendore në menaxhimin e mbetjeve të ngurta kanë qenë gjithmonë e më të rëndësishëme që të përballojnë në mënyrën e duhur numrin gjithnjë e në rritje të mbetjeve si dhe për të patur një shoqëri të qëndrueshme për mjedisin.

Ndërkohë, me qëllim që të jetë një shtet anëtar i Bashkimit Evropian, qeveria Shqiptare ka përcaktuar politikat kombëtare mjedisore në përputhje me direktivat e BE-së. Po ashtu, në fushën e menaxhimit të mbetjeve, Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Mbetjeve në Shqipëri është formuluar duke vendosur si qëllim zvogëlimin e mbetjeve me 25% më pak në vitin 2015, 35% më pak në vitin 2016, dhe 55% më pak në vitin 2020 duke patur si vit bazë 1995, që është pikërisht i njëjtë me qëllimin e përcaktuar nga BE-ja.

Për të arritur këtë qëllim, është e nevojshme që njësitë kombëtare dhe vendore të qeverisë të përfshijnë konceptin e "Reduktimit" "Ripërdorimit" dhe "Riciklimit", (në vazhdim referuar si "3R") në skemën e menaxhimit të mbetjeve në mënyrë që të pakësohen mbetjet dhe për të përfituar sa më shumë që të jetë e mundur nga burimet natyrore.

Në këtë kuadër, qeveria e Shqipërisë i ka kërkuar qeverisë së Japonisë ti mundësoj asistencë teknike për përmirësimin e çështjeve të menaxhimit të mbetjeve. Sipas kësaj kërkese Agjensia Japoneze për Bashkëpunim Ndërkombëtar (JICA) ka kryer një studim në terren për të kuptuar nevojat e Shqipërisë, duke vendosur përfundimisht **"Projektin Mbështetje për Minimizimin e Mbetjve dhe Promovimin e 3R-ve në Republikën e Shqipërsië"** në bazë të skemës së bashkëpunimit teknik. Në Janar 2014, Procesverbali i Diskutimit, u nënshkrua reciprokisht nga qeveria e Shqipërisë dhe Japonisë dhe Projekti filloi në Qershor 2014.

1. Përshkrimi i Projektit

Projekti implementohet nën skemën e bashkëpunimit teknik që synon 'transferimin e teknologjisë' nga ekspertët japonezë për personelin homolog shqiptarë. JICA pret që kapaciteti i homologëve, bashkive dhe organizatave për menaxhimin e mbetjeve të ngurta të forcohet përmes këtij transferimi të teknologjisë. **Ministria e Mjedisit (MM)** është përcaktuar të jetë homologu dhe përgjegjësi kryesor në këtë Projekt.

Qëllimi i përgjithshëm: Korniza 3R prezantohet në menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve të ngurta (MMN) në qeveritë vendore në Shqipëri për pakësim te mbetjeve, si një përpjekje mbarëkombëtare.

Qëllimi i Projektit: Kapaciteti i Ministrisë së Mjedisit (MM) do të forcohet në aspektin e zhvillimeve të politikave 3R dhe sigurimin e mbështetjes për qeveritë vendore me qëllim zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve dhe Planin e Veprimit në Shqipëri.

Outpute: Gjashtë outpute (përfundime) si më poshtë priten të arrihen gjatë Projektit.

Output 1:
Statusi i Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta(MMN) dhe sfidat për të prezantuar 3R në MMN në secilën qeveri vendore janë identifikuar nga Ministria e Mjedisit.

Output 2:
Krijimi i Udhëzuesit për prezantim të 3R-ve në planin rajonal të Menaxhimit të Mbetjeve të Ngurta (Udhëzuesi 3R).

Output 3:
Realizimi i Projektit Pilot për praktikat 3R në MMN në shkallë të vogël në qeveritë vendore (Komuna Bushat) dhe identifikimi i sfidave të tij.

Output 4:
Realizimi i Projektit Pilot për praktikat 3R në MMN në shkallë të mesme në qeveritë vendore (Bashkia Cerrik) dhe identifikimi i sfidave të tij.

Output 5:
Realizimi i Projektit Pilot për praktikat 3R në MMN në shkallë të madhe në qeveritë vendore (Bashkia Tiranë) dhe identifikimi i sfidave të tij.

Output 6:
Forcimi i asistencës dhe bashkepunimit mes Ministrisë së Mjedisit me qeverive vendore për praktikat 3R në Menaxhimin e Mbetjeve të Ngurta.

Kohëzgjatja e Projektit: Qershor 2014- 2017 Maj (3 vjet)

Zona e Synuar: Projekti synon bashkinë e Tiranës, bashkinë e Cërrikut and komunën Bushat.

Mbetjet e Synuara: Termi "Mbetjet" në këtë Projekt i referohet mbetjeve bashkiake të grumbulluara nga familjet dhe subjektet e biznesit. Mbetjet industriale dhe spitalore janë të përjashtuara.

Administrimi i Projektit: Projekti drejtohet bashkarisht nga homologët shqiptarë dhe ekspertët e dërguar nga JICA. Për më tepër, Komiteti i Përbashkët Koordinues (KPK) është themeluar për të monitoruar/vlerësuar ecurinë e Projektit. Në vijim jepet lista e homologëve dhe Ekspertëve Japonezë.

1) Homologët Kryesor:
Pozicionet në Projekt, emrat dhe postet, mbajtur në Korrik 2014.

- *Drejtor Projekti* :
  Z. Pëllumb ABESHI, Drejtor i Përgjithshëm i Politikave Mjedisore, Ministria e Mjedisit
- *Menaxher Projekti* :
  Z. Redi BADUNI, Drejtor i Mjedisit, Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Mjedisore, Ministria e Mjedisit
- *Ekspertët për zhvillimin e Udhëzuesit 3R*:
  Z. Vladimir BEZHANI, Përgjegjës i Sektorit të Menaxhimit të Mbetjeve dhe Aksidenteve Industriale, Ministria e Mjedisit
- *Administrativ dhe Koordinim* :
  Znj. Ledjana KARALLIU, Specialiste në Sektorin e Menaxhimit të Mbetjeve dhe Aksidenteve Industriale, Ministria e Mjedisit
- *Bashkëpunëtor*:
  Z. Isa MEMIA, Specialist pranë Drejtorisë së Politikave të Mbetjeve të Ngurta, Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës

2) Ekipi i Ekspertëve JICA
Ekspertët e dërguar nga JICA të Kokusai Kogyo Co., Ltd në Japoni. Emrat dhe pozicionet jepen si më poshtë.

- *Këshilltar Kryesor/ Menaxhim i Integruar i Mbetjeve të Ngurta*:
  Z. Hiroshi FUJITA
- *Zv. Këshilltare Kryesore/ Ndërgjegjësimi publik dhe Edukimi mjedisor*:
  Znj. Chiaki NISHI
- *Politika dhe Praktika 3R*:
  Z. Koji KUSUNOKI
- *Masat dhe Politika Administrative*:
  Z. Shinnosuke ODA
- *Qasja Pjesërarrëse në Praktikat 3R*:
  Znj. Aya ITO
- *Koordinatore*:
  Znj. Maiko FUKUTOMI

3) Komiteti i Përbashkët Koordinues (KPK)

Në Korrik 2014, Z. ABESHI, Drejtor i Përgjithshëm i Politikave Mjedisore, MM, hapi mbledhjen e parë të KPK. Gjatë këtij takimi, Këshilltari Kryesor, Z. FUJITA, i Ekipit të Ekspertëve të JICA (në vazhdim, EEJ), prezantoi Planin e Punës pjesëmarrësve nga Ministritë dhe njësive vendore të caktuara si zona të projektit pilot. U shpjegua plani i propozuar dhe shtrirja kohore e projektit i cili u miratua zyrtarisht nga pjesëmarrësit.

KPK I parë në Korrik 2014

2. Aktivitete të kryera gjatë Projektit

1) Studimi i Sasisë dhe Përbërjes së Mbetjeve (SSPM) : Tetor 2014

SSPM u realizua në bashkinë Lezhë dhe komunën Bushat në Tetor 2014. Gjatë studimit, kampione të mbetjeve u mblodhën nga familjet me mbështetjen e kompanive të grumbullimit të mbetjeve dhe njësive vendore. Përsa i përket bashkisë Tiranë, SSPM nuk u krye këtë here duke marrë në konsideratë të dhënat e disponueshme nga një studim i realizuar në vitin 2011. Në bazë të të dhënave të disponueshme, sasia e tanishme e mbetjeve në bashkinë e Tiranës është llogaritur duke marrë parasysh normën e rritjes së GDP kombëtare dhe variablave të tjera demografike.

Numri i familjeve dhe periudha e studimit

Njësia Vendore	Nr. i familjeve	Periudha e Studimit
Tiranë	100	2011
Lezhë	30	18 – 24 Tetor 2014
Bushat	30	7 - 13 Tetor 2014

Qëllimi i SSPM:

SSPM është një nga studimet më të rendësishme për të kuptuar e vlerësuar normën e gjenerimit të mbetjeve në burim, të tillë si familje, dhe për të identifikuar gjëndjen fizike të mbetjeve. Të dhënat e mbledhura nga SSPM përdoren për të krijuar rrymën e mbetjeve bashkiake e cila tregon proçesin që mbetjet kalojnë përpara se të depozitohen në venddepozitimet përfundimare dhe sasinë e gjeneruar të mbetjeve në çdo fazë. Në këtë mënyrë, krijmi i rrymës së mbetjeve jep një pasqyrë të qartë të rrjedhës së tanishme të mbetjeve në qytet, dhe gjithashtu do të jetë një bazë për të formuluar një plan të ardhshëm të menaxhimit të mbetjeve si dhe politikën 3R.

Metodologjia e SSPM:

SSPM përbëhet nga 2 pjesë: Studimi i Sasisë së Mbetjeve (SSM) and Studim i Përbërjes së Mbetjeve (SPM).

SSM: Mbetjet e ndara në organike dhe jo organike u mblodhën nga familjet për 7 ditë rresht. Të gjitha mbetjet e grumbulluara u peshuan dhe u regjistruan për çdo shtëpi. Në përfundim, raporti i gjenerimit të mbetjeve nga familjet është llogaritur duke përdorur të dhënat e mbledhura.

SPM: Të gjitha kampionet e mbetjeve të grumbulluara u ndanë në 16 lloje: mbetje kuzhine, karton, lëtër tjetër, shishe PET, plastik e rëndë, plastik tjetër, hekur, alumin, metal tjetër, qelq, bar/dru, tekstile, gome / lëkure, qeramikë/ gurë, pelena, dhe tjetër. Me anë të këtij proçesi, u identifikua përbërja fizike e mbetjeve.

Rezultati I SSM :

Rezultati i SSM jepet më poshtë. Është interesant fakti se, nuk kishte dallim të madh në shumën e gjenerimit mbetjeve midis 3 njësive. Por, studimi zbuloi se në zonat e urbanizuara ka tendencë për të gjeneruar më shumë mbetje si: 373g në Tiranë, 361g në Lezhë, dhe 331g në Bushat.

Sasia e gjeneruar e mbetjeve në burim për banor / ditë

Njësia Vendore	Mbetje Organike	Mbetje jo organike	Totali
Tiranë	172g	201g	373g
Lezhë	221g	140g	361g
Bushat	230g	101g	331g

Peshimi i kampioneve te mbetejve

Rezultati i SPM:

Në çdo njësi vendore mbetjet e kuzhinës përbejnë pjesën më të madhe në raportin e përbërjes së mbetjeve. Kjo karakteristikë bëhet

më i spikatur në zonat më pak të urbanizuara, si komuna Bushat. Përqindja e mbetjeve të ricikluesshme (karton, shishe PET, plastik e rëndë, hekur dhe alumin) ka tendencë të jetë më e lartë në zonat e urbanizuara, si bashkia e Tiranës.

Përbërja fizike e mbetjeve

Përbërja	Bashkia Tiranë	Bashkia Lezhë	Komuna Bushat
1. Mbetje kuzhine	46.21%	61.30%	69.41%
2. Karton	5.28%	2.30%	2.74%
3. Letër tjetër	8.98%	3.20%	2.43%
4. Shishe PET	5.02%	2.90%	1.16%
5. Plastikë e rëndë	3.09%	2.70%	2.32%
6. Plastik tjetër	9.20%	6.30%	5.18%
7.Hekur	0.87%	0.60%	0.12%
8. Alumin	0.49%	0.90%	0.83%
9. Metal tjetër	0.80%	0.00%	0.40%
10. Qelq	3.40%	8.00%	6.83%
11.Bar/Dru	4.10%	2.70%	1.60%
12.Tekstil	3.15%	4.10%	1.56%
13 Gomë/Lëkurë	1.41%	1.70%	0.22%
14. Qeramik/Gurë	1.96%	0.50%	0.02%
15. Pelena	5.53%	2.60%	3.94%
16. Tjetër	0.70%	0.20%	1.25%
Totali	100.00%	100.00%	100.01%
Të ricikluesshme	14.80%	9.40%	7.20%

Ndarja e mbetjeve në 16 kategori

2) Studimi për materialet e ricikluesshme: Shtator– Nëntor /2014

Qëllimi I Studimit:
Me qëllim për të vlerësuar sasinë e materialeve të ricikluesshme të gjeneruara në burim, studimi për materialet e ricikluesshme u krye në Tiranë dhe në bashki të tjera (Korçë, Vlorë, dhe Shkodër) gjatë periudhës Shtator-Nëntor 2014. Të dhënat e mbledhura nga ky studim do të përdoren për të krijuar rrymën kombëtare të materialeve të ricikluesshme në Shqipëri.

Përshkrimi I Studimit: Studimi u krye në katër bashki duke intervistuar kompanitë e grumbullimit të materialeve të ricikluesshme.

Rezultati i Studimit:. Midis katër bashkive, u vu re pak ndryshim në shumë totale të grumbullimit duke përjashtuar skrepin e makinave e cila kategorizohet si mbetje industriale. Përsa i përket përbërjes së mbetjeve të ricikluesshme, kartoni, plastika e lehtë, metali dhe shishet PET kanë qenë materialet kryesore të mbledhura në katër qytetet.

Sasia e grumbulluar e materialeve të ricikluesshme

Lloji		Njësia	Mesatarja e njësive të tjera	Bshkia Tirane
Letër		t /ditë	0	0.7
Alumin			0	1.2
Karton			3.2	4.3
Plastik e rendë			0.8	5.6
Shishe PET			1.9	17.4
Plastik tjetër			3.6	29.1
Metal			1.8	6.5
Metal nga skrepi i makinave			8.4	29.7
Totali		t /ditë	19.7	94.5
Sasina e materialeve të ricikluesshme të gjeneruara në burim,	Totali	g/frymë/ditë (*)	214	170
	Totali duke përjashtuar skrepin e makinave		123	117

(*) popullsia e Tiranës: 556,600 / Qytetet e tjera: 92,100 (Tabelë Tentative)

4.Përmbledhje
Ky bulletin i parë ka për qëllim të ofrojë një pasqyrë të situatës aktuale të mbetjeve urbane në Shqipëri duke prezantuar rezultatet e SSPM dhe Studimit për materialet e ricikluesshme. Buletini i ardhshëm do të përmbajë më shumë informacion për menaxhimin e mbetjeve në nivel kombëtar dhe opinionit publik për çështjet e mbetjeve / riciklimit nga studimet tona të vazhdueshme.

PËR KONTAKT
Ekspertët e JICA (Kontakt në Anglisht)
-Z. Hiroshi FUJITA, Këshiltari Kryesor
-Znj. Chiaki NISHI, Zv. Këshilltare Kryesore

Asistentë Projekti (Kontakt në Anglisht dhe Shqip)
-Z. Kreshnik BAJRAKTARI: Mob. 069 74 46 975
-Znjsh. Ela MUKA: Mob. 069 53 07 653

Adresa e Zyrës:
Rr. Luigj Gurakuqi, Pallati Albsig, Shkalla 1, Kati 1, Nr.11, Tiranë, Shqipëri

A.3 Nr. 2

PROJEKTI MBËSHTETJE PËR MINIMIZIMIN E MBETJEVE DHE PROMOVIMIN E 3R-VE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Buletini Nr.2 Shkurt 2016

MINISTRIA E MJEDISIT

*Ka kaluar një vit e gjysëm që prej fillimit të **Projektit Mbështetje për Minimizinim e Mbetjeve dhe Promovimin e 3R-ve në Republikën e Shqipërisë ("Projekti")** në Korrik 2014. Edhe pse ka hasur me reformën territoriale administrative dhe zgjedhjet për pushtetin vendor gjatë verës të 2015, Projekti ka vazhduar me hartimin e Projekteve Pilote për 3 bashki, respektivisht, për Vaun e Dejës, Cërrikut dhe Tiranës. Ky Buletin prezanton përmbledhjen e këtyre Projekteve Pilot dhe aktiviteteve të zhvilluara deri më tani.*

PROJEKTET PILOT NË 3 BASHKI

Bashkia Vau i Dejës	
Zona e synuar	I gjithë territori i ish Komunës Bushat
Popullsia e synuar	14 fshatra: rreth 4,600 familje / me 300 kontenierë mbetjesh
Faza 1	
Çështjet	Mbetjet janë të shpërndara rreth pikave të zbrazjes (pranë kontenierëve), pjesërisht për shkak të shërbimit të çrregullt të ofruar të grumbullimit të mbetjeve si rezultat i çështjeve buxhetore.
Qëllimi	Të gjej koston për një shërbim më efikas dhe të besueshëm të grumbullimit të mbetjeve.
Përmbledhje e aktiviteteve	Me vendosjen e një itinerari të ri e më efiçent, dhe të një orari të rregullt të ofrimit të grumbullimit, synohet gjetja e efikasitetit të kostos dhe grumbullimit në bazë të procesverbalit të mbajtur gjatë zbatimit të grumbullimit të mbetjeve, e cila mund të përdoret për hartimin e dokumentit të aplikimit të buxhetit për menaxhimin e shërbimit të grumbullimit të mbetjeve me kostot e vetë bashkisë nga viti 2016.
Faza 2	
Çështjet	Mënyra e papërshtatshme e zbrazjes nga ana e banorëve ka ulur efiçencën e shërbimit të grumbullimit. Veçanërisht, problem më serioz janë mbetjet e përgjithshme të përhapura në tokë të cilat nuk zbrazen brënda në kontenier, dhe gjithashtu sasitë e mëdha të mbetjeve bujqësore të zbrazura pranë kontenierëve.
Qëllimi	· Pikat e zbrazjes të përcaktuara për mbetjet bujqësore do të vendosen kryesisht në vende problematike. (1) Banorët ndjekin mënyrën e zbrazjes për ndarjen e mbetjeve: (2) Mbetjet e përgjithshme zbrazen brenda kontenierëve, · Mbetjet bujqësore zbrazen në një vend të caktuar. · Për pasojë, përmirësohet efiçenca e grumbullimit të mbetjeve.

Përmbledhje e aktiviteteve	Në zona kampion të identifikuara, vendosen kontenier të mëdhenj caktuar vetëm për mbetje bujqësore, veç kontenierëve normal bashkiak. Programet e ndërgjegjësimit zhvillohen në formën e mbledhjeve me komunitetin për tu shpjeguar mënyrën e zbrazjes së ndarë të mbetjeve bujqësore.
Faza 3 (duke u studiuar detajet e hartimit)	
Çështjet	· Edhe pse mbetjet bujqësore përbëjnë një sasi të madhe të mbetjeve që grumbullohen, ato depozitohen pa u kompostuar. · Pjesa më e madhe e mbetjeve të ricikluesshme me vlerë, të tilla si kanaçet e aluminit, shishet PET, etj. transportohen direkt në landfill duke qënë se në zonë veprojnë shumë pak grumbullues të materialeve të ricikluesshme (jo si në Tiranë).
Qëllimi	· Mbetjet bujqësore mund të kompostohen "brënda oborrit" ose "jashtë oborrit". · "Ndarja në burim" e mbetjeve të ricikluesshme me vlerë zhvillohet në vende që gjenerojnë sasi të mëdha, të tilla si baret dhe restorantet.

Bashkia Cërrik	
Faza1	
Zona e synuar	Një pjesë e Lagjes 3, në ish bashkinë Cërrik.
Popullsia e synuar	Rreth 100 familje që përdorin pikat e zbrazjes prej betoni anës rrugës.
Çështjet	· Në pikat e zbrazjes prej betoni, të vendosura përgjatë rrugës kryesore zbrazen dhe mbetje nga zona të tjera, të cilat shpeshherë hërpapen përreth këtyre pikave. · Gjithashtu gjenden mbetje bujqësore të përziera me mbetjet e tjera.
Qëllimi	<u>Përmirësimi i zbrazjes/grumbullimit</u> të mbetjeve urbane në zonën rurale për tu <u>përgatitur për grumbullimin e ndarë të materialeve të ricikluesshme.</u>
Përmbledhje e aktiviteteve	Shërbimi i grumbullimit derë më derë mundësohet me anë të një mjeti dhe muzikës që luhet në sfond me altoparlant, ("Grumbullim me sistem zanor"), ndërkohë që u prishën pikat e zbrazjes prej betoni. Përpara fillimit të shërbimit, familjet e synuara u informuan mbi rregullat e reja të zbrazjes nga stafi i bashkisë me anë të fletpalosjeve.

Faza 2	
Zona e synuar	E gjithë zona e ish bashkisë Cërrik
Popullsia e synuar	Rreth 14,500 banorë.
Çështjet	Si rezultat i mungesës së një venddepozitimi përfundimtar të përshtatshëm dhe kapacitetit të kufizuar të venddepozitimit të tanishëm, pakësimi i sasisë së depozituar të mbetjeve është një nevojë urgjente.
Qëllimi	Pakësimi i sasisë së mbetjeve nëpërmjet zbatimin të grumbullimit të ndarë të mbetjeve të ricikluesshme.
Përmbledhje e aktivitetit	Të ricikluesshmet (PET, plastikë, kanaçe alumini/çeliku, metale të tjera) do të grumbullohen të ndara nga mbetjet familjare jo të ricikluesshme, me anë të grumbullimit me sistem zanor sipas një programi, ndërkohë që mbetjet e tjera familjare jo të ricikluesshme do të vazhdojnë të zbrazen në kontenierët bashkiak dhe grumbullimi i tyre do të vazhdojë të jetë njësoj.

Bashkia Tiranë	
Zona e synuar	Zona e Laprakës dhe qëndra e qytetit
Çështjet	Ndarja e mbetjeve të ricikluesshme është provuar herë pas here, por nuk ka qënë e qëndrueshme, edhe në programe shkollore, ndërkohë që pakësimi i mbetjeve të depozituara është larg qëllimit të synuar në planin kombëtar. Shumë prej tyre kanë theksuar rëndësinë e ndërgjegjësimit, por nuk kanë arritur në një metodë të qëndrueshme.
Faza 1	
Popullisa e synuar	5 shkolla publike në zonën e Laprakës (rreth 4000 nxënës gjithësej) dhe 2 shkolla publike në qëndër të qytetit (rreth 2800 nxënës gjithsej)
Qëllimi	Nxënësit e shkollave do të familjarizohen me konceptin e ndarjes së mbetjeve të ricikluesshme dhe do të jenë ura lidhëse me komunitetin përreth.
Përmbledhje e aktivitetetit	Të ricikluesshmet e synuara të identifikuara nëpërmjet intervistave me ricikluesit aktiv në Bashkinë e Tiranës dhe që gjenerohen në shkolla do të zbrazen në mënyrë të ndarë nga nxënësit, dhe do tu dorëzohen ricikluesëve. Shkollat do të mbajnë të dhënat e aktiviteteve dhe do të raportojë për komunitetin, duke përfshirë prindërit dhe fqinjët e tyre.
Faza 2 (ende për tu përfunduar)	
Zona e synuar	Zona e Laprakës dhe qëndra e qytetit.
Popullsia e synuar	Për tu identifikuar nga komuniteti përreth shkollave të synuara në Fazën 1.
Qëllimi	Do të zhvillohet një mënyrë e qëndrueshme e grumbullimit të ndarë sipas kushteve të komunitetit të synuar me qëllim pakësimin e sasisë së mbetjeve që zbrazen në kontenierët bashkiak egzistues.
Përmbledhje e aktivitetit	Metodat e ndarjes dhe grumbullimit do të hartohen pas diskutimeve me komunitetin e synuar në mënyrë që të pasqyrojnë mendimet e tyre, përveç aktiviteteve ndërgjegjësuese.

TRAJNIMI I PARË I HOMOLOGËVE NË JAPONI

Projekti planifikon të zhvilloj trajnimin e homologëve në Japoni 3 herë gjatë periudhës 3 vjeçare të projektit. Trajnimi i parë u zhvillua në Maj 2015 për homologët në nivel ministror. Katër zyrtarë shqiptarë nga Ministria e Mjedisit, Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës, dhe Ministria e Zhvillimit Urban morën pjesë në trajnimin 8 ditor që u zhvillua në bashkëpunim me bashkinë Ogaki në prefekturën Gifu në Japoni.

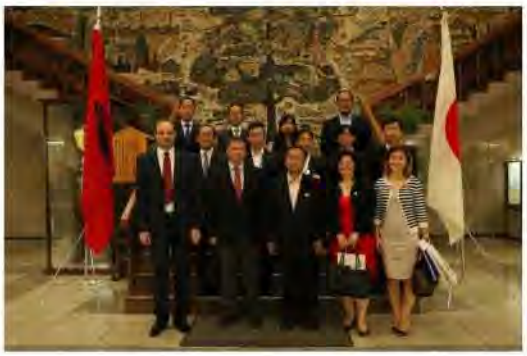

Pjesëmarrësit vizituan objekte të trajtimit të mbetjeve si dhe fabrika të riciklimit të plastikës, qelqit dhe mbetjeve voluminoze të grumbulluara nga shërbimi i ofruar nga bashkia. Ata vëzhguan nga afër se si një njësi vendore zbaton 3R nëpërmjet menaxhimit të mbetjeve të ngurta.

Zyrtarët e bashkisë Ogaki mirëpritën përzëmërsisht pjesëmarrësit, jo vetëm gjatë gjatë programeve zyrtare, por gjithashtu gjatë pushimeve të kafes dhe drekës. Pjesëmarrësit vizituan pjesën historike të Japonisë si dhe atmosferën metropolitane të qytetit të Nagoya ku qëndruan gjatë trajnimit.

I njëjti program trjanimi është parashikuar të mbahet në Maj 2016 – program pak më i gjatë, 2 javor- për zyrtarët bashkiak që zbatojnë projektin pilot në

bashkëpunim me stafin e projektit.

Takimi i dytë i KPK

Takimi i dytë i Komitetit të Përbashkët Koordinues (KPK) u zhvillua më 27 Janar 2016, në sallën e konferencës në Ministrinë e Mjedisit (MM), drejtuar nga Z. Pëllumb Abeshi, Drejtor i Përgjithshëm i Mjedisit dhe Drejtor i Projektit, për të konfirmuar hartimin e projekteve pilot që do të zbatohen dhe ndryshimet në Matricën e Hartimit të Projektit (MHP). Pjesëmarrësit ishin përfaqësues nga Zyra e Kryeministrisë, MM, MTI, MZHU, nga 3 bashkitë pilote respektivisht nga bashkia e Tiranës, Vau i Dejës dhe Cërrik. Takimit iu bashkua Z. Toshiya Abe, përfaqësues resident i zyrës së JICA në Ballkan shoqeruar nga zyrtarë të JICA.

Takimi u mbyll me fjalën e Z. Abe i cili theksoi rëndësinë e zotësimit të ministrive dhe njësive vendore në Projekt, si çelsi kryesor për zbatimin e suksesshëm, që është element kyç i zbatimit të suksesshëm të projektit për bashkëpunim teknik.

A.4 Nr. 3

PROJEKTI MBËSHTETJE PËR MINIMIZIMIN E MBETJEVE DHE PROMOVIMIN E 3R-VE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Buletini Nr.3 Nëntor 2016

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MJEDISIT

Projekti Mbështetje për Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin e 3R-ve në Republikën e Shqipërisë ("Projekti") *po zbaton projektet e tij pilot (në vazhdim "PP") në tre bashki; përkatësisht në Bashkinë Vau i Dejës, Cërrik dhe Tiranë, siç është raportuar në numrin e kaluar të Buletinit. Kjo çështje flet për ecurinë e PP-ve për 6 muajt e fundit në secilën bashki, deri në Korrik 2016, dhe implikimet e tyre për Udhërrëfyesin 3R. Drafti i Udhërrëfyesit 3R pritet të përfundohet në fund të punës së Projektit në Shqipëri në Maj 2016.*
Trajnimi i dytë i homologëve dhe vizita në bashkinë Prizren për të marrë mësime nga shembujt e tyre, gjithashtu janë paraqitur.

Projekt Pilot në Bashkinë Vau i Dejës

Bashkia Vau i Dejës ka planifikuar të zbatojë PP në tre faza: Faza 1, përmirësimi i cilësisë dhe frekuencës së shërbimit të grumbullimit të mbetjeve; Faza 2, përmirësimi i mënyrës së zbrazjes së mbetjeve; dhe Faza 3, promovimi i riciklimit (kompostimi).

Gjatë Fazës 1, Projekti mbështeti bashkinë për të siguruar ofrimin e shërbimit të përshtatshëm të grumbullimit të mbetjeve. Shërbimet janë ofruar një herë në javë në të gjithë NjA Bushat duke përdorur kompaktorin e bashkisë. Nëpërmjet kësaj, pritej 1) për të arritur përmirësimin e efikasitetit të grumbullimit, 2) për të fituar mbështetjen e qytetarëve për shërbimin bashkiak, dhe 3) për të përmirësuar pamjen e qytetit duke pastruar mbetjet e shpërndara përreth kontejnerëve.

Bashkia ndërtoi besimin e qytetarëve për shërbimin e grumbullimit nëpërmjet Fazës 1 dhe u përgatit për zbatimin e aktiviteteve të Fazës 2. Në Fazën 2, banorët u inkurajuan për të zbrazur të ndara mbetjet e tyre bujqësore në një kontejner të projektuar posaçërisht, i cili u vendos në anë të kontejnerëve ekzistues të mbetjeve të përgjithshme në dy lagje pilote. Tani, banorët në këto lagje nuk zbrazin më mbetje bujqësore në tokë. Kjo ka ndihmuar bashkinë për të shkurtuar kohën e heqjes së grumbujve të mbetjeve nga toka, duke çuar në përmirësimin e efikasitetit të grumbullimit.

Mbetjet bujqësore zbrazen në kontejnerët e projektuar të ndara nga mbetjet e përgjithshme të cilat zbrazen në kontejnerin e vogël që shihet në të majtë.

Projekti tani është duke lëvizur për në Fazën 3, në të cilën është për qëllim të provojnë metodat e kompostimit. Gjithashtu është duke u diskutuar mundësia e përdorimit të mbetjeve bujqësore të zbrazura të ndara në kontejnerët e projektuar.

Një nga pikat pilot për PP2 <u>përpara</u> vendosjes së kontejnerit të madh të projektuar posaçërisht për mbetjet bujqësore.

E njëjta pikë si më sipër <u>pas</u> fillimit të aktivitetit të PP2 për të zbrazur të ndara mbetjet bujqësore.

Projekte Pilot në Bashkinë Cërrik

Në Cërrik, janë duke u zbatuar dy PP: 1) përmirësimi i zbrazjes dhe sistemit të grumbullimit në zonën rurale; dhe 2) sistem i ndarë grumbullimi për të ricikluesshmet nga burimet gjeneruese.

Në PP1, pritej përmirësimi i cilësisë së grumbullimit të mbetjeve dhe mënyra e zbrazjes nga banorët si dhe gjendja e mbetjeve të shpërhapura përreth pikave të zbrazjes së mbetjeve prej betoni që ekzistonin në zonën rurale, duke ofruar shërbim të

përpiktë të grumbullimit të mbetjeve. Bashkia hoqi strukturat e pikave të grumbullimit të cilat ekzistonin në zonën e synuar; i.e. Lagjja 3 (ose Ferma), dhe zbatoi grumbullimin derë më derë me një mjet grumbullimi duke ardhur në dyert e tyre në kohë të paracaktuar dhe duke njoftuar me një melodi të zgjedhur për këtë lloj grumbullimi. Me qëllim të informimit për orarin e grumbullimit dhe rregullat, bashkia përgatiti një fletëpalosje dhe e shpërndau atë në çdo shtëpi.

Banorët e zonës së synuar duket se janë të vetëdijshëm për kohën e grumbullimit, e cila i ka lejuar ata të zbrazin mbetjet e tyre përpara ose në kohën e ardhjes së mjetit të grumbullimit. Kështu ajo ka ulur mbetjet që zbrazen në mënyrë të pakontrolluar përreth pikave të zbrazjes.

Banorët, duke ditur kohën e grumbullimit, kanë përgatitur mbetjet e tyre dhe dalin jashtë për ti zbrazur ato kur dëgjojnë muzikën e mjetit të grumbullimit.

Në PP2, kishte për qëllim përmirësimin e ndërgjegjësimit të qytetarëve për reduktimin dhe riciklimin e mbetjeve, për të reduktuar sasinë e mbetjeve që do të grumbullohet dhe do çohet në landfill, dhe për të ndihmuar përmirësimin e gjendjes së mbetjeve të shpërhapura. Për këto qëllime, bashkia ofroi shërbimin "Grumbullimi me zile" një herë në javë veçanërisht për të ricikluesshmet. Një mjet grumbullimi u përgatit për të luajtur një melodi të përzgjedhur për këtë lloj grumbullimi kur vazhdonin nëpër zonat e banuara, dhe banorët pritej të zbraznin të ricikluesshmet e synuara (PET, plastikë e fortë dhe e butë, hekur/kanaçe alumini, dhe sende të përbëra nga hekura të tjerë) pasi mjeti vjen në afërsi të shtëpive të tyre.

Kjo u zbatua në të gjithë zonën e NjA Cërrik. Një fletëpalosje tjetër që shpjegonte një ditë dhe kohë për grumbullimin dhe rregullat u shpërnda në çdo shtëpi nga ana e stafit të bashkisë dhe ndihmësve të tyre të punësuar përkohësisht.

Në lagjen 3 ku PP1 është zbatuar, më shumë banorë ishin bashkëpunues për PP2 dhe zbraznin të ricikluesshmet e tyre në ditën e caktuar në mjetin e grumbullimit i cili vjen nga e njëjta rrugë si në PP1, se në zonat e tjera, ku vetëm pak familjet të kufizuara kujdeseshin për të përdorur shërbimin.

Sipas disa raporteve të shkurtër nga ana e qytetarëve që jetojnë në zonat urbane, ku ekzistojnë shumë pallate, ata gjetën shërbimin të vështirë për ta kapur pasi ai nuk u ndal në një vend për një kohë të gjatë, të mjaftueshme për banorët që do të vijnë dhe zbrazin pas dëgjimit të melodisë nga mjeti. Në një zonë rurale ku mbizotërojnë shtëpi individuale banimi, e ngjashme me Lagjen 3, mungesa e grumbullimit derë më derë të mbetjeve bashkiake duket të ketë qenë një faktor në pengimin e angazhimit të banorëve në grumbullimin e ndarë të të ricikluesshmeve.

The collection worker collects the recyclables separately discharged at a house gate on the day designated for recyclable collection.

Bazuar në këto rezultate, Projektet kanë riformuluar PP2. Për zonën rurale, në Lagjen 2, grumbullimi derë më derë për mbetjet bashkiake gjithashtu është zbatuar. Gjithashtu, bashkia ka marrë masa për të optimizuar koston. Ata e ofrojnë këtë shërbim grumbullimi për mbetjet bashkiake në të njëjtën ditë dhe me të njëjtin mjet si grumbullimi i të ricikluesshmeve në dy Lagje (2 dhe 3). Mjeti është i pajisur tani me disa kosha në kazanin e tij, dhe të ricikluesshmet që zbrazen nga banorët grumbullohen në këto kosha.

Projekti do të kryejë rishikimin e vëzhgimit për të nxjerrë mësimet e marra nga këto projekte pilote në mënyrë që ato të përfshihen në draft Udhërrëfyesin 3R përfundimtar për të bërë sugjerime për zbatim në bashkitë e tjera si dhe për vazhdimin e aktiviteteve 3R në Bashkinë Cërrik.

Projekte Pilot në Bashkinë Tiranë

Në NjA Tiranë, zona e Laprakës është përzgjedhur si një zonë e synuar për të zbatuar aktivitetin e riciklimit në shkolla. Pesë shkolla publike në zonë, përkatësisht 28 Nëntori, Ahmet Gashi, Skënder Luarasi, dhe Gjergj Fishta, shkolla 9-vjeçare dhe Aleks Buda, Shkollë e Mesme, janë përfshirë që nga Shkurti 2016 dhe nxënësit e tyre janë duke i zbrazur të ndara shishet PET, shishet e vogla të qelqit dhe kanaçet e aluminit & hekurit.

Nxënësit janë të inkurajuar të zbrazin të ricikluesshmet e synuara në kosha të vegjël riciklimi të vendosur në çdo kat të shkollës së tyre dhe në

oborrin e shkollës, dhe përfundimisht i grumbullojnë ato në një thes të madh i ndarë për secilën shkollë. Pasi thesi mbushet, ricikluesi kontaktohet për grumbullimin.

Një skelet për të mbajtur thesin e madh është ndarë për secilën shkollë. Këtu tregohet një nxënëse duke zbrazur të ricikluesshmet e grumbulluara në klasën e saj, në thesin e shkollës në shkollën 28 Nëntori.

Ricikluesi, në oborrin e tyre, klasifikon të ricikluesshmer e pranuara nga çdo shkollë sipas llojit, duke hequr sendet të cilat nuk mund të shiten në treg, dhe peshon të ricikluesshmet që mund të shiten sipas llojit. Lekët e të ricikluesshmeve që shiten i dorëzohen secilës shkollë, të cilat do menaxhohen dhe shfrytëzohen nga secila shkollë për përmirësimin e shkollës së tyre. Një shkollë grumbullon mesatarisht rreth 57 kg për një shitje, që përmban të ricikluesshmet e synuara si dhe disa të ricikluesshme të tjera, dhe vlejnë mesatarisht rreth 1138 lekë. Shumica e tyre janë zbrazur në shkollë nga nxënësit e tyre por disa nga shkollat kanë filluar të inkurajojnë nxënësit të sjellin të ricikluesshme nga shtëpitë e tyre.

Shumica e shkollave kanë dërguar disa nga nxënësit e tyre për inspektim të proçesit të peshimit dhe ata janë familjarizuar me gjërat që duhet të grumbullojnë dhe cilat jo. Kjo ka ndihmuar në reduktimin e jo të ricikluesshmeve të zbrazura në këto kosha.

Nxënësit e shkollës 28 Nëntori duke inspektuar proçesin e peshimit të të ricikluesshmeve.

Në anën tjetër, shkollat zbrazin shumë letër dhe qese plastike siç shihet gjithashtu në shkollat e tjera, por ato nuk janë të synuara aktualisht nga PP pasi ricikluesit në treg merren me materiale të tilla vetëm në sasi të mëdha. Nxënësit janë të vetëdijshëm që këto materiale janë gjithashtu të ricikluesshme në përgjithësi, dhe do të jetë e nevojshme për të gjetur një zgjidhje për vënien e tyre në rrugë për riciklim.

Projekti ka filluar PP1 duke synuar shkollat, me qëllim zgjerimin e fokusit në komunitetin përreth. Në Maj, në fund të vitit shkollor, Projekti zhvilloi një pyetësor për prindërit e nxënësve të shkollave të synuara. Rezultatet tregojnë interes shumë të lartë të tyre për aktivitetin riciklues dhe janë të gatshëm të marrin pjesë në një aktivitet të ngjashëm me të ricikluesshmet e tyre të gjeneruara në nivel familje.

Ndërkohë, përpara pushimeve verore, disa nxënës, përfaqësues të Shkollës së Mesme Aleks Buda vizituan lokale në komunitetin e tyre dhe i shpjeguan aktivitetin e riciklimit në shkolla, duke kërkuar bashkëpunimin e tyre. Pasi viti i ri akademik të fillojë, grupe nxënësish do të vizitojnë disa nga këto lokale për të grumbulluar të ricikluesshmet e tyre.

Nxënësit e Aleks Budës duke i shpjeguar lokaleve në lagjen e shkollës së tyre për aktivitetin e riciklimit dhe duke i kërkuar bashkëpunim.

Trajnimi i Dytë i Homologëve në Japoni

Projekti ftoi katër homologë nga bashkitë e Cërrikut dhe Vaut të Dejës, të cilët po zbatojnë projektin pilot në bashkëpunim me anëtarët e Projektit në Qytetin e Ogakit në Japoni në Maj 2016. Trajnimi zgjati për 10 ditë, duke filluar nga 18 Maji, dhe ata kishin leksione dhe vizita për të vëzhguar dhe mësuar menaxhimin e mbetjeve të ngurta nga një qeveri lokale në Japoni.

Programi i trajnimit përfshinte vizita në inceneratorin e bashkisë dhe pajisjeve të riciklimit (ndarjes), dhe kompanitë private që merren me riciklimin pyjeve, vajrat e përdorur, dhe qelqet, si dhe një strukturë trajtimi të mbetjeve masive e cila drejtohet nga një shoqatë e pjesshme e punëve e bashkive fqinje.

Ata gjithashtu vizituan një grup qytetarësh dhe mësuan përpjekjet e tyre për të bashkëpunuar me bashkinë në fushën e menaxhimit të mbetjeve. Ata mësuan si funksionon "kompostimi në kuti kartoni" dhe si mund të mirëmbahet, dhe vëzhguan grupet e fermës ku ata kompostojnë mbetjet bujqësore.

Pjesëmarrësit ishin shumë të kënaqur me trajnimin, dhe u impresionuan me trajtimin e mbetjeve i cili lë vetëm hirin për tu depozituar në landfill. Ata ishin gjithashtu të befasuar kur mësuan se plani i MBN nga bashkia Ogaki përmend në mënyrë të qartë rolin e qytetarëve në menaxhimin e mbetjeve bashkiake. Duke parë se rruga e tyre për përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve të ngurta në qytetet e tyre është shumë e gjatë, homologët tashmë janë të përfshirë me padurim në diskutimet dhe zbatimin e projekteve pilot me anëtarët e projektit në bashkitë e tyre përkatëse.

Vizitë kortezie Kryetarit të Bashkisë së Ogakit.

Pjesëmarrësit e trajnimit vizituan pajisjet e riciklimit për materialet plastike.

Ata gjithashtu u kënaqën me disa vizita në Nagoja dhe Tokio gjatë një fundjave. Këtu një performues Samurai pozoi sëbashku me ta.

Udhëtim Studimi në Bashkinë Prizren

Në 15 dhe 16 Maj 2016, Projekti vizitoi Bashkinë Prizren në Republikën e Kosovës, ku "Projekti për Ngritjen e Kapaciteteve në Menaxhimin e Mbeturinave drejtë një Shoqërie të Shëndoshë" i zbatuar nga 2011 deri 2014, me pjesëmarrjen e tetë homologëve Shqiptarë për të vëzhguar menaxhimin e mbetjeve të ngurta të tyre aktual.

Homologët e projektit morën pjesë në vizita të ndjekur nga një shpjegim i shkurtër që përshkruante projektin e kaluar dhe statusin aktual të menaxhimit të mbetjeve në Prizren si dhe planit të tyre të MBN, i cili u prezantua nga shefi i seksionit të administrimit të mbetjeve të ngurta të bashkisë Prizren. Vizitat përfshinin familjet që praktikonin kompostimin në shtëpi duke përdorur kompostorët e ofruar nga bashkia dhe kompostimin e mbetjeve bujqësore në kopshtin e tyre, një zonë të gjelbër bashkangjitur një pallati, ku banorët kishin "adaptuar" zonën si fëmijën e tyre dhe kryenin mirëmbajtjen e përditshme me pajisje të mirëmbajtjes të ofruara nga bashkia. Ata gjithashtu vizituan një fshat që gjendet në periferinë malore të Prizrenit, ku bashkia kryen shërbimin e grumbullimit derë më derë me zile një herë në javë, njësoj siç e bëjnë në zonën e qytetit. Pjesëmarrësit gjetën program të dobishëm dhe mbetën të mahnitur me raportin e lartë të pagesave të "taksës së mbetjeve" (4.5 euro për muaj, dhe më shumë se 80% e familjeve paguajnë siç duhet). Ata gjithashtu u mahnitën me prezantimin e përmbledhjes së aktiviteteve mjedisore në shkolla të zbatuara sipas udhëzimeve të ngushta nga stafi i bashkisë

Duke marrë shpjegim në lidhje me sistemin e tyre të monitorimit për mbledhjen e taksës së mbetjeve (Dita 1)

Megjithatë, në aspektin e aktiviteteve të kompostimit, edhe pse homologët vlerësuan shumë përpjekjet e përdoruesve dhe zyrtarëve të bashkisë, shumica e përgjigjeve ishin "jo për Shqipëri". Të dy shembujt kishin kopsht relativisht të madh ose fusha bujqësore, e cila mund të jetë një arsye për këtë përgjigje, por shumë homologë treguan "diferencën në mentalitetin e tyre". Homologët gjithashtu dëshironin të vizitonin landfillin, i cili menaxhohet nga një institucion i veçantë shtetëror dhe nuk ishin përfshirë në program këtë herë.

Përveç rezultateve të tilla, vizita dha një mundësi të mirë për të krijuar një atmosferë për shkëmbime të ngushta të ideve mes homologëve të projektit

A.5 Nr. 4

PROJEKTI MBËSHTETJE PËR MINIMIZIMIN E MBETJEVE DHE PROMOVIMIN E 3R-VE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Buletini Nr.4 Shkurt 2017

MINISTRIA E MJEDISIT

Projekti Mbështetje për Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin e 3R-ve në Republikën e Shqipërisë ("Projekti") *ka përfunduar zbatimin e projekteve të tyre pilote në tre bashki, përkatësisht në Bashkinë Vau i Dejës, Cërrik dhe Tiranë. Bazuar në gjetjet e nxjerra përmes këtyre projekteve pilote, Projekti tani është në proces të përfundimit të Udhërrëfyesit 3R, i cili do adaptohet nga Ministria e Mjedisit. Kjo çështje përmbledh gjetjet nga PP, dhe gjithashtu raporton për workshop-et e Plan Veprimit 3R dhe ndjekja e vizitave të kryera në 40 bashkitë e synuara në 7 qarqe nga Tetori deri në Dhjetor 2016.*

Projekt Pilot në Bashkinë Cërrik: Zbatim i suksesshëm i grumbullimit derë më derë për tranzicion të qetë në grumbullim të ndarë të të ricikluesshmeve.

Bashkia Cërrik në bashkëpunim me Projektin ka zbatuar dy projekte pilote: 1) Përmirësimi i zbrazjes dhe grumbullimit të mbetjeve bashkiake në zonën rurale; dhe 2) Grumbullimi i ndarë i të ricikluesshmeve.

Projekti Pilot 1 filloi me prishjen e pikave të zbrazjes prej betoni dhe kaloi në grumbullimin derë më derë me një kamion që vinte në orar duke luajtur një melodi simbolike, *Moj bubrrec*..

Shumica e banorëve që jetojnë përgjatë rrugëve të ngushta ku kontejnerët bashkiakë nuk mund të vendosen dhe kompaktori i madh nuk mund të futet, e vlerësojnë këtë sistem të ri dhe janë shumë bashkëpunues. Megjithatë, për familjet që jetojnë në rrugë më të gjera dhe të arritshme, mund të shërbehet më mirë me një sistem me kontejnerë bashkiakë. Ky projekt pilot sugjeron një bashki për të kërkuar për një kombinim efektiv të grumbullimit derë më derë dhe grumbullimit me kontejnerë bashkiakë sipas kushteve të çdo lagje.

Në Projektin Pilot 2, grumbullimi i ndarë i të ricikluesshmeve u prezantua në zonën urbane si dhe në zonën rurale ku grumbullimi derë më derë kishte filluar në Projektin Pilot 2. Grumbullimi u prezantua në sistemin derë më derë me një tjetër melodi që luhej. Megjithatë, në mjedisin urban ku mbizotërojnë pallatet dhe banorët kanë qasje të lehtë me kontejnerët bashkiakë të vendosur në rrugët afër, nuk e kanë gjetur këtë sistem të preferuar. Në anën tjetër, në zonën e synuar në Projektin Pilot 1 ku banorët u mësuan me zbrazjen në orar të përcaktuar, zbrazja e ndarë e të ricikluesshmeve në sistemin derë më derë ishte lehtësisht i pranueshëm.

Pavarësisht bashkëpunimit në zonën rurale dhe disa familjeve në zonën urbane, sasia e grumbulluar e të ricikluesshmeve përgjatë një periudhë prej tetë muajsh ishte shumë e kufizuar (263.5 kg në total, dhe mesatarisht 1.09 kg/ditë), për shkak të sasisë së kufizuar të prodhuar të "mbetjeve" të tilla në këtë bashki. Në anën tjetër, ia vlen të përmendet që paratë e fituara nga shitja e të ricikluesshmeve të grumbulluara janë përdorur nga bashkia për blerjen e kontejnerëve të rinj.

Si përfundim, nëse nuk është e përfshirë shumë strategjikisht me grumbullimin e mbetjeve të përgjithshme bashkiake, grumbullimi i ndarë i të ricikluesshmeve me metodën derë më derë nuk do të ketë kosto efektive. Për më tepër, metoda derë më derë për grumbullimin e të ricikluesshmeve do të punojë më mirë nëse prezantohet pasi banorët janë mësuar me një sistem të tillë për grumbullimin e mbetjeve të përgjithshme.

Projekt Pilot në Bashkinë Vau i Dejës: Nevoja për promovimin e kompostimit në vend të mbetjeve të gjelbra

Në Vaun e Dejës, projekti pilot u zbatua në tre faza: 1) për të siguruar një shërbim të përshtatshëm të grumbullimit të mbetjeve nga bashkia; 2) për të vendosur një sistem të përshtatshëm të zbrazjes së

mbetjeve të pranueshëm nga banorët; dhe 3) për të vendosur një metodë të përshtatshme për pakësimin e mbetjeve.

Pas vendosjes së orarit javor për grumbullim në të gjithë zonën e njësisë administrative Bushat gjatë fazës 1, bashkia dhe ekipi i projektit arritën në përfundimin se sasia e madhe e mbetjeve bujqësore e zbrazur në tokë përreth kontejnerëve pengonte shumë në efikasitetin e punës së grumbullimit. Prandaj, në fazën e dytë, ata vendosën dy kontejnerë të mëdhenj në nivelin e tokës të dedikuar për mbetjet bujqësore në dy pika grumbullim. Kjo ka pakësuar në mënyrë drastike kohën e kërkuar për të pastruar pikën e grumbullimit nga 40 minuta në 5 minuta. Gjithashtu, u përmirësua ndjeshëm edhe mjedisi përreth kontejnerëve. Tani Bashkia ka vendosur kontejnerë të tillë në dy pika të tjera grumbullimi duke pritur të njëjtin ndikim.

Në Fazën 3, janë kërkuar metoda për të pakësuar sasinë e mbetjeve të gjelbra që zbrazen në sasi të mëdha dhe transportohen në landfill. Bashkia dhe ekipi i Projektit kanë pasur një seri diskutimesh dhe studiuan mundësinë e zbatimit të kompostimit brenda oborrit si dhe jashtë tij. Kompostimi jashtë oborrit i referohet metodës së kompostimit në të cilin mbetjet organike grumbullohen në një impiant në shkallë të madhe ku mbetjet kompostohen. Kjo metodë nuk pakëson sasinë e mbetjeve të gjelbra që do duhet të transportohen nga shërbimi i grumbullimit të mbetjeve, dhe kërkon kosto shtesë për transportimin dhe menaxhimin e impiantit të kompostimit.

Në anën tjetër, kompostimi brenda oborrit, i cili kërkon prodhuesin e mbetjeve për të kryer kompostimin brenda oborrit të tyre, do të pakësojë sasinë e mbetjeve të gjelbra që do të zbrazen dhe transportohen, dhe do të kërkojë më pak kosto nga bashkia.

Në njësinë administrative Bushat, ata kanë parë se momentalisht rreth 30% e familjeve kryejnë kompostim brenda oborrit, ndërkohë që bashkia e ka të vështirë financiarisht për të zbatuar kompostimin jashtë oborrit. Pra, kompostimi brenda oborrit është një metodë e preferuar për pakësimin e mbetjeve të gjelbra për një bashki të ngjashme.

Megjithatë, jo çdo familje ka hapësirën e mjaftueshme për të kryer kompostimin apo ka gatishmërinë për bashkëpunim. Në realitet, shumë pak janë gjetur të gatshëm për kompostimin edhe pse ata prodhojnë mbetje të gjelbra. Në mënyrë që të promovohet gjerësisht kompostimi, do të jetë e nevojshme për të zhvilluar disa studime për të inkurajuar banorët për të kryer kompostimin brenda oborrit, të tilla si reduktimin e taksave apo subvencioni nga qeveria lokale ose qendrore.

Projekt Pilot në Bashkinë Tiranë: Rritjen e efektivitetit të ndërgjegjësimit nëpërmjet përkrahjes në aktivitetit shkollor

Në zonën e Laprakës në Tiranë, pesë shkolla vazhduan punën për grumbullimin e ndarë të të ricikluesshmeve. Secila shkollë ka zhvilluar mënyrën e saj unike të vazhdimit: Shkolla Ahmet Gashi dhe 28 Nëntori zgjeruan grumbullimin e ndarë të të

ricikluesshmeve në familjet e nxënësve.

Shkolla e Mesme Aleks Buda ka një grup të fortë nxënësish, të cilët punojnë me lokalet bashkëpunues të lagjes. Lokalet mbajnë të ricikluesshmet e prodhuara nga biznesi i tyre dhe ja u japin nxënësve të grupit të cilët vizitojnë këto lokale 2-3 herë në javë. Këto tre shkolla i shesin të ricikluesshmet e tyre të grumbulluara tek një riciklues që është kontaktuar nga stafi i monitorimit të Projektit.

Të ricikluesshmet e sjella nga nxënësit e Ahmet Gashit nga shtëpitë e tyre dhe mbledhja në thesin e ofruar nga Projekti.

Shkolla Gjergj Fishta gjithashtu ka një kontribut për grumbullimin e të ricikluesshmeve nga shtëpitë e nxënësve, dhe ata kanë arritur të gjejnë grumbulluesin e tyre në afërsi të shkollës, në oborrin e të cilit grupi mjedisor i nxënësve çon thesin e mbushur me të ricikluesshme.

Edhe pse fitimi nga shitjet për secilën nga këto katër shkolla është shumë i vogël (një mesatare prej 57kg/thes dhe fitojnë rreth 1140 lekë), përvoja aktuale përmes të cilës studentët mund të dëshmojnë "të ricikluesshmet janë burime" ka një ndikim të madh në ndërgjegjësim e nxënësve si dhe të prindërve të tyre.

Në shkollën Skënder Luarasi, ku sasia e të ricikluesshmeve të prodhuara nuk është aq e madhe sa të tjerat, u punua me krijimin e ndërgjegjësimit brenda shkollës si dhe në komunitet duke krijuar materialet e tyre të ndërgjegjësimit duke përmbledhur mësimet e tyre për riciklimin.

Përvoja e Tiranës përmes zbatimit të projektit pilot tregon se programi i ndërgjegjësimit kërkon aktivitet aktual në përfshirjen e nxënësve për të patur ndikim. Një aktivitet i tillë kërkon një monitorim intensiv dhe mbështetje për shkollat. Për më tepër, aktiviteti i qëndrueshëm i riciklimit në nivel shkolle kërkon një cikël të përfunduar të rrjedhës prej grumbullimit të veçantë nga nxënësit në shkollë deri në shitjen tek një riciklues. Pa e përcaktuar se si dhe kujt do i dorëzohen të ricikluesshmet e grumbulluara, ndarja e të ricikluesshmeve nuk mund të kryhet.

Workshop për të mbështetur formulimin e Plan Veprimit 3R nga Qeveritë Lokale

Ekipi i Projektit, në Shtator dhe Tetor, i shoqëruar nga homologët specialistë të Ministrisë së Mjedisit, kryen workshope në shtatë qarqe duke përfshirë Gjirokastrën, Vlorën, Fierin, Beratin, Elbasanin, Shkodrën, dhe Lezhën, në mënyrë që të rritnin kuptimin e procesit për të formuluar Planin e Veprimin 3R në nivelin e pushtetit lokal. Ekipi bëri shpjegimin në detaje, hap pas hapi, të çdo elementi të "Plan Veprimit 3R" dhe ofroi udhëzimet se si duhet plotësuar grumbullimi i të dhënave bazë të cilat shërbejnë si bazë për planifikimin e aktiviteteve të tyre 3R.

Pjesëmarrësit e workshop-it në Qarkun e Fierit duke u ushtruar në procesin e formulimit të rrjedhës së mbetjeve.

Workshop-et u pasuan me telefonata dhe e-maile drejt korrespondentëve në mënyrë që çdo bashki pjesëmarrëse të ketë të dhënat e plotësuara në mënyrë të përshtatshme. Projekti më tej mbështeti bashkitë me vizita individuale dhe udhëzuar një nga një për të përfunduar analizën e gjendjes aktuale financiare dhe fizike të menaxhimit të mbetjeve të tyre të ngurta. Nëpërmjet këtij procesi, njëzet e tetë (28) bashki janë përgatitur për të bërë përzgjedhjen e arsyeshme të aktiviteteve 3R të përshtatshme me situatën e tyre. Harta e mësipërme tregon bashkitë që janë vizituar nga Projekti dhe janë në proces të formulimit të Plan Veprimit 3R.

Projekti do mbështesë këto bashki vazhdimisht për të përfunduar formulimin e Plan Veprimit 3R përmes komunikimit të ngushtë dhe seminarit të fundit që do organizohet në fillim të Marsit.

Vlerësimi Përfundimtar i Projektit i kryer nga Zyra Qendrore e JICA

Nga 15 Janari deri më 26 Janar, 2017, u krye vlerësimi përfundimtar i Projektit nga komisioni vlerësues i përbërë nga një konsulent Japonez i caktuar për vlerësimin nga Zyra Qendrore e JICA, një ekspert Shqiptar në menaxhimin e mbetjeve, si dhe dy zyrtarë nga departamenti i Grupit të Menaxhimit Mjedisor të Zyrës Qendrore të JICA.

Me vizita në të tre bashkitë e projekteve pilot, intervista me homologët e projektit në bashki dhe nivel ministrish, dhe shqyrtimin e dokumenteve të prodhuara deri më tani nga Projekti, ata arritën në përfundimin se Projekti do të arrijë objektivat e tij deri në fund të periudhës së zbatimit të Projektit; Maj 2017.

Ekipi i vlerësimit duke kryer një intervistë në një shkollë e cila bashkëpunoi me projektin pilot në Tiranë

Ekipi i vlerësimit vlerësoi shumë përpjekjet e bëra nga bashkitë e projektit pilot për prodhimin e gjetjeve të vlefshme për formulimin e Udhërrëfyesit 3R.

Në Komitetin e Përbashkët Koordinues i mbajtur në ditën e fundit të misionit të tyre, ekipi i paraqiti rezultatet e tyre anëtarëve të komisionit të Projektit dhe përfundoi vlerësimin me shpresën se ekipi i ekspertëve Japonez të Projektit dhe zyrtarët e tyre homologë të Ministrisë së Mjedisit do të shqyrtojnë tërësisht së bashku draft Udhërrëfyesin 3R që është duke u përgatitur dhe zyrtarët e ministrisë do të njihen me përmbajtjen e tij, në mënyrë që ata të jenë të përgatitur për të mbështetur qeverinë vendore në promovimin e 3R-ve në Shqipëri.

Ekipi i vlerësimit në foto së bashku me anëtarët e Komitetit të Përbashkët Koordinues dhe anëtarët e Projektit

Seminari përfundimtar mbi Udhërrëfyesin 3R dhe Plan Veprimin 3R që do të mbahet në 9 & 10 Mars, 2017

Projekti, me përmbledhjen e veprimtarisë do të organizojë Seminarin mbi Udhërrëfyesin 3R dhe workshop-in përfundimtar për formulimin e Plan Veprimit 3R në 9 dhe 10 Mars, 2017. Draft Udhërrëfyesi 3R pritet të përfundohet deri atëherë në formën e një dokumenti teknik të Ministrisë së Mjedisit, dhe përmbajtja e përfunduar do të prezantohet për pjesëmarrësit.

I njëjti rast do të përdoret për të përfunduar draft Plan Veprimet 3R për bashkitë të cilat po përgatiten nga shumë bashki duke ndjekur udhëzimet e dhëna nga Projekti. Pjesa thelbësore e përzgjedhjes së aktiviteteve 3R dhe formulimin e planit të tyre të zbatimit do të shpjegohet. Pjesëmarrësit pritet të përfundojnë këtë proces për Planin e Veprimit 3R gjatë seminarit nën drejtimin e ekipit të Projektit.

Të gjitha bashkitë do të ftohen, me udhëzime të veçanta, për të ndjekur seminarin. Të gjithë ata që nuk e kanë pasur mundësinë të marrin pjesë në ndonjë nga workshop-et e mëparshme do të marrin gjithashtu një ftesë dhe janë të mirëpritur të marrin pjesë me një Plan Veprimi 3R para hartimit. Forma e Planit do të jetë në dispozicion nga Projekti, nëse ndonjë nga bashkitë pjesëmarrëse nuk e ka marrë një të tillë akoma.

A.6 Nr. 5

PROJEKTI MBËSHTETJE PËR MINIMIZIMIN E MBETJEVE DHE PROMOVIMIN E 3R-VE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Buletini Nr.5 Maj 2017

Çështja përfundimtare e Buletinit të Projektit do të përmbledhë pikat kryesore në fazën përfundimtare të Projektit.

Udhërrëfyesi 3R, *si një produkt përfundimtar i 3 viteve të* ***Projektit Mbështetje për Minimizimin e Mbetjeve dhe Promovimin e 3R-ve në Republikën e Shqipërisë*** *("Projekti"), tani është përfunduar dhe do të ndahet me të gjithë zyrtarët përkatës së Ministrisë së Mjedisit, Autoritetit Mjedisor, qarqet dhe bashkitë, si një dokument teknik i Ministrisë së Mjedisit në fillim të Majit. Një përmbledhje e Udhërrëfyesit u prezantua me zyrtarët e bashkive, përgjegjës për menaxhimin e mbetjeve të ngurta (MMN) në të gjithë vendin, në seminarin përfundimtar të mbajtur në Tiranë në datë 9 & 10 Mars 2017. Përveç Udhërrëfyesit, tani janë 26 bashki të cilat kanë draft Planin e tyre të Veprimin 3R. 3 bashki prej tyre patën mundësinë ta mësonin MMN të tanishëm në Japoni në fillim të Prillit.*

Tani në dispozicion "Udhërrëfyesi 3R":

Shqipëria ka vendosur si qëllim të jetë një shtet anëtar i Bashkimit Evropian (BE) dhe politikat e saj mjedisore janë vendosur në përputhje me Direktivat e BE. E ngjashme me MMN, Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Mbetjeve të Shqipërisë (në vazhdim "Strategjia") që ka hyrë në fuqi në 2015, përcakton qëllimin për të pakësuar mbetjet deri në 25% në 2014, 35% në 2016, dhe më pas 55% në 2020. Si pjesë e strategjisë për arritjen e një qëllimi të tillë, vendi ka prioritet promovimin e 3R-ve (Reduktim, Ripërdorim, Riciklim) të mbetjeve të ngurta bashkiake. Në anën tjetër, bashkitë janë mandatuar për të ofruar dhe menaxhuar shërbimet e duhura të menaxhimit të mbetjeve të ngurta për qytetarët e tyre. Kjo do të thotë që plani i menaxhimit të mbetjeve të ngurta bashkiake duhet të përfshijë planin e tyre të promovimit të 3R-ve. Për të ofruar udhëzime për bashkitë për këtë proces planifikimi, "Udhërrëfyesi 3R" është zhvilluar në përputhje me Strategjinë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve si dhe me Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve.

Faqja e parë e "Udhërrëfyesit 3R"

Objektivat e "Udhërrëfyesit 3R" janë vendosur si më poshtë: 1) Kur NjQV-ja zbaton aktivitetet 3R, Plan Veprimi 3R zhvillohet në përputhje me Udhërrëfyesin 3R. Nëpërmjet këtij procesi, Udhërrëfyesi 3R gjithashtu mbështet NjQV-në për të zhvilluar Planin e Menaxhimit të Mbetjeve; dhe 2) Udhërrëfyesi 3R mbështet një NjQV të zbatojë aktivitetet 3R. Nëpërmjet këtij procesi, Udhërrëfyesi 3R mbështet realizimin e aktiviteteve që synojnë menaxhimin të mbetjeve në planin e tyre.

Udhërrëfyesi përbëhet nga 3 komponentët e mëposhtëm të cilat përfshijnë temat si më poshtë:

1. Politika Kombëtare 3R
   - Gjendja e tanishme dhe problemet e menaxhimit të mbetjeve të ngurta dhe problemet në nivel kombëtar.
   - Politika Bazë Kombëtare për 3R
     - Krijimi i Kuadrit të Planifikimit
     - Objektivat e ardhshëm
     - Strategjia për promovimin 3R
2. Përzgjedhja e Aktiviteteve 3R
   - Ekzaminimi i aktiviteteve 3R të realizueshme në kontekstin Shqiptar.
   - Pikëpamje dhe çështje që duhen marrë parasysh për zbatimin e aktiviteteve të përzgjedhura.
3. Zbatimi i Aktiviteteve 3R nga NjQV-të
   - Hartimi i Plan Veprimit 3R
     - Kuptimi i kushteve dhe problemeve të tanishme te MMN në NjQV
     - Përzgjedhja e aktiviteteve 3R
     - Konfirmimi i Figurave të Planifikimit 3R
     - Zhvillimi i Rrymës së Mbetjeve në të ardhmen
     - Zhvillimi i Planit të Zbatimit të aktiviteteve 3R
   - Zbatimi dhe Vlerësimi i aktiviteteve 3R

Kopjet e printuar në madhësinë A4 të "Udhërrëfyesit 3R" u dorëzuan në MM nga Ekipi i Ekspertëve Japonez (EEJ) të Projektit në fillim të Majit dhe do i postohen secilës bashki. Do të vijë me një CD që përmban formulën për të mbështetur zhvillimin e "rrymës së mbetjeve" të tanishme dhe në të ardhmen për secilën bashki.

Seminar për prezantimin e draft Udhërrëfyesit 3R të përfunduar me Seminarin e raportimit të rezultateve të Projekteve Pilot 3R:

Projekti mbajti seminarin përfundimtar me titull "Seminar për prezantimin e draft Udhërrëfyesit 3R të përfunduar me Seminarin e raportimit të rezultateve të Projekteve Pilot 3R" në datë 9 dhe 10 Mars, 2017. Dita e parë e seminarit u organizua në Hotel Tirana Internacional, dhe dita e dytë e seminarit u zhvillua në Bashkinë Cërrik.

Objektivat e seminarit ishin, 1) Raportimi i

rezultateve përfundimtare të Projektit Pilot 3R të kryer nga Projekti, 2) Prezantimi përfundimtar i draft Udhërrëfyesit 3R, 3) Thellimi i të kuptuarit të Plan Veprimit 3R dhe formulimi i tij, dhe 4) Ndarja e eksperiencës dhe mësimeve të Projektit Pilot duke vizituar Bashkinë Cërrik.

Seminari përfundimtar mblodhi numrin më të madh të pjesëmarrësve nga bashkitë në të gjithë vendin në tre vite të periudhës së zbatimit të Projektit; 56 persona nga 40 bashki, sëbashku me përfaqësues nga 10 qarqe, Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës, dhe Ministria e Zhvillimit Urban.

Një total prej 86 pjesëmarrësish mbushën vendin në Sallën Consortium, Hotel Tirana Internacional në Tiranë, në ditën e parë të seminarit.

Filloi me fjalën e hapjes nga Ministria e Mjedisit, e ndjekur nga tre prezantimet rreth rezultatit të projekteve pilot të zbatuara në bashkitë Vau i Dejës, Cërrik, dhe Tiranë (Detajet e rezultateve janë prezantuar në numrin e mëparshëm të Buletinit).

Bashkia Vau i Dejës prezantoi rezultatet e PP mbi ndarjen e mbetjeve bujqësore dhe domosdoshmërinë e kompostimit brenda oborrit.

Bashkia Cërrik prezantoi rezultatet e PP mbi grumbullimin derë më derë dhe grumbullimin e ndarë të ricikluesshmeve.

Bashkia Tiranë prezantoi rezultatet e PP mbi grumbullimin e ndarë të ricikluesshmeve.

Zyrtari i MM dhe EEJ lehtësuan sesionin e shumë aktiv të Q & A gjatë seminarit.

Ministria gjithashtu prezantoi përmbajtjen e përmbledhur të "Udhërrëfyesit 3R". Seminari gjithashtu shërbeu si një mundësi për zyrtarët e bashkive për të bërë pyetjet e tyre djegëse në lidhje me menaxhimin e mbetjeve, duke përfshirë trajtimin e mbetjeve industriale, dhe vendosjen e tarifave bashkiake për mbetjet, dhe tema të tjera në lidhje me mbetjet. Përfaqësuesit e MM dhe MTI iu përgjigjën sinqerisht këtyre pyetjeve.

Një tjetër temë e rëndësishme e ditës ishte zhvillimi i Planeve të Veprimit 3R të Bashkive. Plan Veprimi 3R mund të zhvillohet duke ndjekur udhëzimet e ofruara në Udhërrëfyesin 3R, por Projekti kishte bërë përpjekjet e tij për të formuar një kuptim më konkret midis zyrtarëve të bashkive, përmes workshop-eve në nivel qarku dhe vizitave individuale në tre muajt e fundit. Si rezultat i kësaj përpjekje, në kohën e seminarit përfundimtar, 24 bashki kishin hartuar Planin e tyre të Veprimit 3R. Përveç tyre, dy bashki të tjera kishin bërë përpjekjet e tyre për të zhvilluar planet nga seminari. Gjashtë bashki të tjera kishin plotësuar analizat e tyre për gjendjen e tanishme të MMN në bashki. Këto Plane Veprimi 3R bashkiake iu dorëzuan bashkive përkatëse gjatë seminarit, pasi EEJ vërtetoi qëndrueshmërinë dhe realizueshmërinë e planeve të tyre.

Draft Plan Veprimi 3R iu shpërnda 30 bashkive.

Bashkia Ura Vajgurore dhe Konispol prezantuan draft Plan Veprimet 3R të plotësuara si shembuj të mirë.

Trajnimi i 3-të i Homologëve i zhvilluar në Qytetin Ogaki në Japoni

Trajnimi i tretë i homologëve u krye nga data 2 deri në 12 Prill 2017 me bashkëpunimin e Qytetit Ogaki në Prefekturën Gifu në Japoni, ku ishin kryer edhe dy trajnimet e mëparshme të homologëve. Këtë vit, morën pjesë tre zyrtarë të angazhuar në MMN në Bashkinë Përmet, Konispol dhe Ura Vajgurore. Ata qëndruan në qendrën e JICA Chubu në qytetin e Nagoya, 44km larg nga Ogaki, ndërsa pjesa më e madhe e programit u zhvillua në qytetin Ogaki. Qyteti Ogaki ndodhet në pjesën qendrore të Japonisë dhe ka një popullsi prej 160,000 banorë, në një zonë përafërsisht 200 kilometra katrorë.

Programi përbëhej nga një seri leksionesh dhe

vizitash në terren. Ishin tre leksione: "MMN në Japoni", "Menaxhimi i mbetjeve industriale në Prefekturën Gifu" dhe "MMN në qytetin Ogaki", të cilat mbuluan një gamë të gjerë temash mbi MMN dhe 3R-ve në Japoni, të tilla si rolet e çdo sektori publik (qeveria qendrore, prefektura dhe bashkia), sektori privat (ndërmarrje biznesi) dhe qytetarë në MMN; historia e MMN; dhe korniza ligjore në lidhje me MMN dhe 3R.

Vizitë kortesie tek Kryetari Bashkisë së Ogakit. Tre herë trajnimet e Projektit janë kryer në bashkëpunim me qytetin Ogaki.

Gjatë vizitave në terren, të trajnuarit mësuan punën praktike të MMN dhe 3R-ve të stafit bashkiak në qytetin Ogaki duke vëzhguar grumbullimin e mbetjeve familjare dhe duke vizituar impiante të trajtimit të ndërmjetëm (impiante incenerimi, impiante ndarje dhe ngjeshje për të ricikluesshmet, impiante trajtimi për mbetjet masive), dy lloje të venddepozitimeve përfundimtare (për hirin e incenerimit, dhe për mbetjet inerte) dhe disa impiante në lidhje me MMN ose 3R (spitalin bashkiak, fabrikën e drurit pelet, impiantin e riciklimit të vajit të përdorur) në Ogaki. Ata gjithashtu vizituan impiantet e riciklimit të drejtuara nga sektori privat që merren me plastika dhe shishe qelqi dhe gjithashtu vëzhguan dy lloje të ndryshme kompostimi, kompostimi i bajgës së lopë i praktikuar nga fermerët dhe kompostimi i kutive të kartonit nga grup qytetarësh.

Qendra e Riciklimit Ogaki. Këtu, të ricikluesshmet e grumbulluara nga familjet ndahen sipas materialeve manualisht. Pastaj, të ricikluesshmet paketohen nga një kompresor.

Përmes trajnimit, të trajnuarit thelluan të kuptuarit se si MMN dhe aktiviteti 3R janë kryer në Japoni, të dyja teorikisht dhe praktikisht.

Ka pasur shumë mundësi për të shkëmbyer ide midis Japonisë dhe Shqipërisë në secilin program. Të trajnuarit ishin të impresionuar jo vetëm duke parë teknologjinë ose sistemin e aplikuar në impiante por edhe me ndërgjegjësimin e lartë të qytetarëve ndaj ruajtjes së mjedisit që mundëson krijimin e mjedisit të pastër.

Gjatë sesionit përfundimtar të kryer në ditën e fundit të trajnimit në Qendrën e JICA Chubu, të trajnuarit komentuan "Rritja e ndërgjegjësimit dhe edukimi mjedisor është aktiviteti më i rëndësishëm për ne dhe i realizueshëm nga bashkitë tona." Të trajnuarit ishin të kënaqur që morën pjesë në trajnim dhe vlerësuan thellësisht mikpritjen e popullit të Qytetit Ogaki dhe stafit të përfshirë në trajnim. Pritet që të trajnuarit të shfrytëzojnë përvojën e tyre në Japoni për përmirësimin e MMN dhe promovimin e aktivitetit 3R në Shqipëri.

Puna e grumbullimit të mbetjeve familjare. Banorët zbrazin mbetjet të ndara sipas rregullave në pikat e caktuara të zbrazjes dhe grumbullimi kryhet në ditën e programuar.

Takimi përfundimtar i Komitetit të Përbashkët Koordinues i mbajtur më 25 Prill

Takimi i 6, dhe përfundimtar, i Komitetit të Përbashkët Koordinues (KPK) i Projektit u mbajt në sallën e konferencës në Ministrinë e Mjedisit në 25 Prill 2017, me pjesëmarrjen e anëtarëve të KPK duke përfshirë përfaqësuesit nga Ministria e Mjedisit, Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës, Bashkia Tiranë, Bashkia Cërrik, Bashkia Vau i Dejës, Qarku Tiranë, si dhe Zyra e JICA në Ballkan.

Ekipi i Ekspertëve Japonez (EEJ) të Projektit raportuan rezultatet e seminarit përfundimtar të mbajtur në datë 9 dhe 10 Mars dhe trajnimit të 3-të të homologëve në Japoni të mbajtur në fillim të Prillit. EEJ gjithashtu prezantoi draft raportin përfundimtar të Projektit për anëtarët e KPK për komentet dhe

marrëveshjet e tyre. Raporti përfundimtar përfshin përmbledhjen e aktiviteteve tre vjeçare të projekteve.

Anëtarët e KPK vlerësuan përmbushjen e Projektit, sidomos përfundimin e Udhërrëfyesit 3R për Ministrinë e Mjedisit, dhe mbështetjen e EEJ për më shumë se 30 bashki në hartimin e Planit të tyre të Veprimit 3R.

Siç Z. Ryohei Anzai, përfaqësues i Zyrës së JICA në Ballkan, theksoi në fjalën e tij përmbyllëse, në vazhdim pritet që Ministria e Mjedisit të ketë "pronësinë në promovimin e mëtejshëm të 3R-ve në Shqipëri në bashkëpunim të ngushtë me qeveritë vendore dhe energjia e projektit të shfrytëzohet në një mënyrë që të vazhdojë të nxjerrë në pah përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve në Shqipëri."

Anëtarët e KPK të mbledhur për takimin e fundit në 25 Prill, 2017.

Mesazh Përmbyllës nga Drejtori i Projektit

~ Prof. Pëllumb Abeshi, Drejtor i Përgjithshëm i Politikave Mjedisore, Ministria e Mjedisit

Prof. Abeshi në kohën e firmosjes së procesverbalit të KPK5.

Ministria e Mjedisit vlerëson maksimalisht kontributin e dhënë nga qeveria Japoneze dhe programi JICA në kuadër të projektit 3R. Kapacitetet e krijuara dhe forcuara në nivel ministrie dhe të njësive vendore si pjesë e projekteve pilot janë një garanci për të vazhduar në rrugën e menaxhimit të integruar të mbetjeve dhe në përmbushje të standardeve mjedisore kombëtare.

Galeri Fotosh

~ Pikat kryesore nga Projektet ~

Projekti pati 6 takime të KPK gjatë 3 viteve të kaluara me qëllim lehtësimin e koordinimit ndër-organizativ për ngulitjen e projektit.

EEJ ka kryer vëzhgime bazë të detajuara përpara se të hartonte projektet pilot në secilën bashki.

Bashkia Cërrik prezantoi me sukses grumbullimin derë më derë me sistem zanor.

Vau i Dejës provuan efikasitetin e vendosjes së kontejnerëve për mbetjet bujqësore.

Bashkia Tiranë tregoi aktivitetin e shkollës si një pikë efektive hyrje për komunitetin.

Projekti vizitoi 40 bashki për të ofruar udhëzim dhe mbështetur formulimin e Plan Veprimit 3R.

Zyrtarët homologë nga bashkitë morën pjesë në çdo hap të zbatimit të projektit pilot.

Trajnimi i Homologëve në Bashkinë Ogaki në Gifu, Japoni u zhvillua 3 herë.

Homologët gjithashtu bënë një vizitë në Prizren, Kosovë për të vëzhguar përmirësimin e MMN nëpërmjet bashkëpunimit të JICA.

B Informacioni publik

Informacioni i mëposhtëm u lëshua në çdo faqe interneti për palët e interesuara për ta marrë atë.

B.1 Vëzhgimi Mbarëkombëtar mbi Praktikat e Menaxhimit të Mbetjeve

MOE Web site

http://www.mjedisi.gov.al/files/userfiles/Projekte/Rezultatet_e_Studimit_Kombetar.pdf

B.2 Buletini

MOE Web site (Only forAlbanian)

No. 1: http://www.mjedisi.gov.al/files/userfiles/Projekte/Buletini_nr._1.pdf

No. 2: http://www.mjedisi.gov.al/files/userfiles/Projekte/No.2_Newsletter_Alb.pdf

No. 3: http://www.mjedisi.gov.al/files/userfiles/Projekte/No.3_Newsletter_ALB_(Final).pdf

No. 4: http://www.mjedisi.gov.al/files/userfiles/Projekte/No4_Newsletter_AL_(web).pdf

No. 5: http://www.mjedisi.gov.al/files/userfiles/Projekte/No5_Newsletter_AL.pdf

JICA Web site (English and Alnanian)

https://www.jica.go.jp/project/albania/002/newsletter/index.html